

การศึกษาเปรียบเทียบนวนิยายจีน เจีย กับฉบับแปลภาษาไทย บ้าน

นายณัฐนันท์ ตียนนนท์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาภาษาจีน ภาควิชาภาษาตะวันออก
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2556
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the Graduate School.

A COMPARATIVE STUDY OF CHINESE NOVEL *JIA* AND ITS THAI TRANSLATION
BAAN

Mr. Nuttanun Tiyanon

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Chinese
Department of Eastern Languages
Faculty of Arts
Chulalongkorn University
Academic Year 2013
Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การศึกษาเปรียบเทียบนวนิยายจีน เจีย กับฉบับแปล ภาษาไทย บ้าน
โดย	นายณัฐนันท์ ตียนนท์
สาขาวิชา	ภาษาจีน
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	รองศาสตราจารย์ ดร.พัชนี ตั้งยี่นง

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

..... คณบดีคณะอักษรศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประพนธ์ อัครวิรุฬหการ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ประพิณ มโนมัยวิบูลย์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร.พัชนี ตั้งยี่นง)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.ศรัทษ์ เพชรเชิดชู)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.ธีรวัฒน์ ธีรพจน์)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(Professor Zhang Ning)

ณัฐนันท์ ตียนนนท์ : การศึกษาเปรียบเทียบนวนิยายจีน *เจีย* กับฉบับแปลภาษาไทย *บ้าน*. (A COMPARATIVE STUDY OF CHINESE NOVEL *JIA* AND ITS THAI TRANSLATION *BAAN*) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : รศ.ดร.พัชนี ตั้งยี่นยอง, 180 หน้า.

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์สามประการ ประการแรกเพื่อศึกษากระบวนการถ่ายทอดตัวบทจากนวนิยายจีน *เจีย* (家) สู่ฉบับแปลภาษาไทย *บ้าน* ในด้านโครงสร้างทางภาษาทั้งระดับคำและระดับประโยค ประการที่สองเพื่อศึกษาเปรียบเทียบการถ่ายทอดความหมายผ่านกลวิธีทางภาษาระหว่างภาษาต้นฉบับกับภาษาปลายทาง ประการที่สามวิเคราะห์สาเหตุของการถ่ายทอดตัวบทที่เหมือนและต่างจากต้นฉบับ

ผลการวิจัยพบว่า ประการแรก การถ่ายทอดตัวบทมีการเพิ่มเติม ตัดทอน ปรับคำหรือข้อความและการถ่ายทอดตัวบทที่ตรงตามอักษร นอกจากนี้ยังพบวิธีการถ่ายทอดตัวบทในประเภทชนิดของคำ เช่น (1) คำบุรุษสรรพนาม ที่ถ่ายทอดออกมาโดยให้ความสำคัญกับความสมจริงของเหตุการณ์มากกว่า (2) คำวิสามานยนามหรือชื่อเฉพาะที่ใช้การทับศัพท์โดยใช้อักษรวิธีไทยหรือการปรับเป็นคำใหม่ (3) คำวิเศษณ์ ซึ่งผู้วิจัยพบว่าจุดบกพร่องส่วนใหญ่มาจากความกำกวมของคำวิเศษณ์นั้นในภาษาจีน นอกจากนี้ยังพบการถ่ายทอดตัวบทในรูปแบบอื่นๆอีก เช่น การถ่ายทอดสำนวนจีน ที่มีการถ่ายทอดความหมายโดยใช้สำนวนไทย การปรับข้อความใหม่ในฉบับแปลโดยให้สอดคล้องกับสำนวนจีนเดิม และการถ่ายทอดประโยคที่มีเครื่องหมายวรรคตอนซึ่งพบว่าต้นฉบับภาษาจีนให้ความสำคัญกับบริบทและสถานการณ์จริงมากกว่าภาษาไทย

ประการที่สอง กลวิธีทางภาษาที่โดดเด่นมีหลายวิธีด้วยกัน เช่น อุปมา อุปลักษณ์ บุคลาธิษฐาน สัญลักษณ์ สัทพจน์และอติพจน์ ซึ่งสามารถอธิบายตามความหมายและโครงสร้างภาษาจีน หรือการปรับเปลี่ยนคำหรือโครงสร้างใหม่โดยให้สอดคล้องกับภาษาไทย

ประการที่สาม ภูมิหลังทางสังคมวัฒนธรรมที่แตกต่างกันของแต่ละชาติแต่ละภาษามีอิทธิพลต่อการถ่ายทอดความหมาย หรือที่เรียกว่า “เอกลักษณ์” ทางภาษา

ภาควิชา.....ภาษาตะวันออก.....

ลายมือชื่อนิสิต.....

สาขาวิชา.....ภาษาจีน.....

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....

ปีการศึกษา.....2556.....

5480134322 : MAJOR CHINESE

KEYWORDS : CHINESE / NOVEL / TRANSLATION / JIA / BA JIN

NUTTANUN TIYANON : A COMPARATIVE STUDY OF CHINESE NOVEL *JIA*
AND ITS THAI TRANSLATION *BAAN*. ADVISOR : ASSOC. PROF.
PATCHANEE TANGYUENYONG Ph.D., 180 pp.

There are three objectives for this research. The first one is to study the process of conveying the theme in the Chinese novel *Jia* (家) to its Thai translation *Baan*, in terms of words and sentence structure. The second objective is to study and compare the methods of conveying the meanings through language techniques between the original version and the translated version. The final one is to analyze the causes leading to the differences and similarity between the translated version and the original one.

According to the results of this research, it was found that the conveying of theme was done with addition, reduction, adjustment, and literal translation. Besides, there were some techniques used to translate certain types of words, e.g. (1) the pronouns were translated on the basis of reality rather than the contexts, (2) the proper nouns were transliterated into Thai by means of Thai orthography or creation of new words, and (3) the adverbs it was found that the impairment mostly stemmed from ambiguous meanings of Chinese adverbs. In addition, other styles of conveying the theme were found, e.g. the use of Thai idioms in place of Chinese idiomatic expressions, and the adaptation of translated version to correspond with the original Chinese idioms. Regarding the sentences with punctuation marks, it was found that the use of punctuation marks in the original Chinese version focused more on the contexts and reality than Thai version.

Moreover, there were some outstanding uses of language techniques such as simile, metaphor, personification, symbols, onomatopoeia, and hyperbole. These techniques helped convey the meanings as to Chinese language structure, and adjust the words or structures that were in compliance with Thai.

Finally, the different cultural and social backgrounds of different nations and languages had influences on the ways to convey the meanings, which is called "identity" of language.

Department : Eastern Languages ..... Student's Signature .....

Field of Study : Chinese ..... Advisor's Signature .....

Academic Year : 2013 .....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะลุล่วงไปไม่ได้หากปราศจากคำชี้แนะและความเอาใจใส่อย่างดีจาก รองศาสตราจารย์ ดร.พัชนี ตั้งยีนยง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่สละเวลาอันมีค่าตรวจแก้ วิทยานิพนธ์ด้วยความเมตตาโดยไม่คำนึงถึงความยากลำบาก ยามที่ผู้วิจัยท้อแท้หรือเหนื่อยล้า ยังมีท่านคอยให้กำลังใจอยู่ข้างๆ ยามมีปัญหาที่ต้องการคำปรึกษา ยังมีท่านที่คอยช่วยเหลืออยู่ มิห่าง ผู้วิจัยจึงกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.ประพิณ มโนมัยวิบูลย์ ประธานกรรมการ สอบวิทยานิพนธ์ อาจารย์ ดร.ศรัทษ์ เพชรเชิดชู อาจารย์ ดร.ธีรวัฒน์ ธีรพจน์ และ Professor Zhang Ning (张宁) กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ช่วยตรวจแก้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ด้วยความ เอาใจใส่และความกรุณาพร้อมกับประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัยในภาย ภาคหน้า

ขอขอบพระคุณ Associate Professor Li Pengfei (李鹏飞) แห่งมหาวิทยาลัยปักกิ่ง สาธารณรัฐประชาชนจีน ที่คอยให้คำปรึกษาและเปิดทัศนคติต่อการทำวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อ ผู้วิจัยทั้งในปัจจุบันและอนาคต

นอกจากนี้ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชาภาษาจีนและอาจารย์ทุกท่านที่ คอยอบรมพร่ำสอนวิชาความรู้ทั้งในและนอกห้องเรียนรวมทั้งกำลังใจจากท่านเหล่านั้นจนทำให้ ข้าพเจ้ามีความสำเร็จในวันนี้

ขอขอบคุณทุนอุดหนุนวิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา (Graduate Thesis Grant) จากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และสมาคมตระกูลชื่อแห่งประเทศไทย (泰国徐民宗亲总会) ที่ได้มอบทุนสนับสนุนการทำวิจัยนี้

สุดท้ายนี้ขอขอบคุณบิดามารดาและสมาชิกในครอบครัวทุกคนของข้าพเจ้าที่ช่วย สนับสนุนการเรียนปริญญาใบนี้ในด้านต่างๆท่ามกลางอุปสรรคนานัปการจนประสบความสำเร็จ ขอขอบคุณพี่บัณฑิตปริญญาโททั้งในและต่างประเทศที่คอยให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์และ เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี และที่สำคัญยิ่งขอขอบคุณเพื่อน นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาภาษาจีนที่ช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกันเสมอมา คอยให้กำลังใจและ คำปรึกษาอยู่ข้างๆ ให้ความสนุกสนาน สร้างบรรยากาศที่น่าจดจำในการศึกษาปริญญาโท ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยแห่งนี้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
1.3 สมมติฐานของการวิจัย.....	3
1.4 ขอบเขตในการวิจัย.....	3
1.5 วิธีดำเนินการวิจัย.....	4
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
1.7 ข้อตกลงเบื้องต้น.....	4
บทที่ 2 ปรีทรรศน์วรรณกรรม.....	5
2.1 ทฤษฎีและหลักการแปล.....	5
2.1.1 ประวัติการแปล.....	6
2.1.2 การแปลนวนิยาย.....	7
2.2 ปาจิน : นักประพันธ์สัญนิยมแห่งยุค.....	16
2.3 การแพร่กระจายของนวนิยายเรื่อง <i>เจีย</i>	17
2.4 อุปนิสัยของตัวละคร.....	20
บทที่ 3 การเปรียบเทียบกระบวนการถ่ายถอดตัวบทด้านโครงสร้างทางภาษา.....	25
3.1 การถ่ายถอดความหมายในระดับคำ.....	25
3.1.1 การถ่ายถอดความหมายโดยแบ่งตามชนิดของคำ.....	25
3.1.2 การเพิ่มคำ.....	37
3.1.3 การละคำ.....	39
3.1.4 การปรับคำ.....	44
3.1.5 การถ่ายถอดคำตรงตามอักษร.....	52
3.2 การถ่ายถอดความหมายระดับประโยคหรือข้อความ.....	54
3.2.1 การเพิ่มข้อความ.....	55
3.2.2 การละข้อความ.....	67

	หน้า
3.2.3 การปรับข้อความ.....	70
3.2.4 การถ่ายถอดข้อความตรงตามอักษร.....	86
3.3 การถ่ายถอดสำนวน.....	87
3.3.1 การถ่ายถอดสำนวนจีนที่มีโครงสร้างและความหมายตรงกับ ภาษาไทย.....	88
3.3.2 การถ่ายถอดสำนวนจีนที่มีโครงสร้างและความหมายคล้ายกับ ภาษาไทย.....	90
3.3.3 การถ่ายถอดสำนวนจีนที่มีตัวเลข.....	91
3.3.4 การถ่ายถอดสำนวนจีนที่มีโครงสร้างคู่ขนาน.....	93
3.3.5 การถ่ายถอดสำนวนจีนที่มีโครงสร้างอื่นๆ.....	95
3.4 การถ่ายถอดเครื่องหมายวรรคตอน.....	97
บทที่ 4 การเปรียบเทียบกระบวนการถ่ายถอดด้วยทศานกลวิธีการใช้ภาษา.....	101
4.1 การถ่ายถอดกลวิธีอุปมา.....	101
4.1.1 การเปรียบเทียบตามลักษณะโครงสร้างทางภาษา.....	101
4.1.2 การเปรียบเทียบตามความหมายของคำ.....	105
4.1.3 การเปรียบเทียบตามเงื่อนไขทางสังคม.....	108
4.1.4 การเปรียบเทียบที่มีข้อบกพร่องในความหมายและความเป็นจริง...	111
4.2 การถ่ายถอดกลวิธีอุปุปลักษณ์.....	114
4.3 การถ่ายถอดกลวิธีบุคลาธิษฐาน	116
4.3.1 การถ่ายถอดความหมายตรงตามต้นฉบับ.....	116
4.3.2 การถ่ายถอดความหมายโดยการปรับข้อความ.....	119
4.4 การถ่ายถอดกลวิธีสัญลักษณ์.....	121
4.4.1 การถ่ายถอดความหมายตรงตามต้นฉบับ.....	121
4.4.2 การถ่ายถอดความหมายโดยการปรับข้อความ.....	124
4.5 การถ่ายถอดกลวิธีสัทพจน์.....	126
4.5.1 การถ่ายถอดความหมายที่เป็นเอกลักษณ์.....	126
4.5.2 การถ่ายถอดความหมายโดยการปรับข้อความ.....	128
4.6 การถ่ายถอดกลวิธีอติพจน์.....	130
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	134
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	134
5.2 ข้อเสนอแนะ.....	142

	หน้า
รายการอ้างอิง.....	143
ภาคผนวก.....	146
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	180

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาของปัญหา

จุดมุ่งหมายเบื้องต้นของการแปลคือการถ่ายทอดความหมายจากภาษาหนึ่งไปยังอีกภาษาหนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญประการหนึ่งคือการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม ยกตัวอย่างเช่น ในสมัยอดีตมีการแปลคัมภีร์ทางพุทธศาสนาจากภาษาบาลีสันสกฤตเป็นภาษาจีน แสดงให้เห็นการเปิดรับเอาพระพุทธศาสนาจากประเทศอินเดียเข้าสู่ประเทศจีน ยิ่งมีการแปลมากขึ้นเพียงใดยิ่งมีการถ่ายทอดหรือแลกเปลี่ยนข้ามวัฒนธรรมกันมากขึ้น¹

ประเทศไทยก็เช่นเดียวกัน จากประวัติศาสตร์การแปลพบว่าการแปลวรรณกรรมระดับชาติมีมาตั้งแต่รัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช โดยพระองค์ทรงโปรดเกล้าฯให้มีการแปลวรรณคดีจีน 2 เรื่องคือ ไชยยันและสามก๊ก ซึ่งในขณะนั้นทฤษฎีการแปลยังไม่ได้เข้ามามีบทบาทในการถ่ายทอดสำนวน ประกอบทั้งผู้รู้ภาษาจีนมีไม่มาก ดังนั้นการแปลหนังสือในสมัยก่อนจึงค่อนข้างลำบาก สมเด็จพระยาตากษัตริย์ราชานุภาพได้ทรงกล่าวไว้ในตำนานหนังสือสามก๊ก ว่า

.....ลักษณะการแปลหนังสือจีนเป็นภาษาไทยแต่โบราณ (หรือแม้จนชั้นหลังมา) อยู่ข้างลำบาก ด้วยผู้รู้หนังสือจีนไม่มีใครชำนาญภาษาไทย ผู้ชำนาญภาษาไทยก็ไม่มีใครรู้หนังสือจีน การแปลจึงต้องมีพนักงานเป็นฝ่ายๆช่วยกันทำ ฝ่ายผู้ชำนาญหนังสือจีนแปลความออกให้เสมือนจดลงแล้วผู้ชำนาญภาษาไทยเอาความนั้นมาเรียบเรียงแต่งเป็นภาษาไทยให้ถ้อยคำและสำนวนความเรียบร้อยอีกชั้นหนึ่ง เพราะฉะนั้นจึงต้องมีผู้ซึ่งทรงความสามารถเช่นกรมพระราชวังหลังและเจ้าพระยาพระคลัง (หน) เป็นต้น จนเมื่อชั้นหลัง สมเด็จพระบรมมหาราชศรีสุริยวงศ์เป็นผู้อำนวยการ บางทีจะไม่ได้เป็นผู้แต่งภาษาไทยเองทุกเรื่อง แต่เห็นจะต้องสันนิษฐานทั่วๆไปทั้งข้อความและถ้อยคำที่แปลมากอยู่ ข้อนี้พึงสังเกตในบรรดาหนังสือเรื่องพงศาวดารจีนที่แปลนั้น ถ้าเป็นเรื่องที่มีผู้มีบรรดาศักดิ์สูงอำนาจการแปล สำนวนมักดีกว่าเรื่องที่ไม่บุคคลสามัญแปล แต่สำนวน

---

¹ศรัทษ์ เพชรเชิดชู, การแปลจีน-ไทยเบื้องต้น(กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2552), หน้า 5.

แปลคงจะไม่สู้ตรงกับสำนวนที่แต่งไว้ในภาษาจีนแต่เดิม เพราะผู้แปลมิได้รู้สันตติทั้งภาษาจีนและภาษาไทยรวมอยู่ในคนเดียวเหมือนเช่นแปลหนังสือฝรั่งกันทุกวันนี้...²

จะเห็นได้ว่าการแปลในอดีตยังยากลำบากกว่าเมื่อเทียบกับปัจจุบัน นั้นเพราะปัจจุบันมีการใช้ทฤษฎีการแปลเป็นเครื่องมือเสริม นอกจากนี้วรรณกรรมแปลในสมัยอดีตล้วนเป็นวรรณกรรมที่มีชื่อเสียงหรืออาจเป็นสุดยอดวรรณกรรมจีนก็ว่าได้ นั่นคือ ไช่ฮั่นและสามก๊ก ตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

นวนิยายเรื่อง *เจีย** (家 บ้าน) ของ ปาจิน (巴金) ก็เช่นกัน ปาจินเป็นนักประพันธ์วรรณคดีจีนสมัยใหม่ที่โดดเด่นในแวดวงวรรณกรรมสากล บทประพันธ์ที่เขาแต่งโดยเฉพาะเรื่อง *เจีย* เมื่อเปรียบเทียบกับวรรณกรรมที่มีชื่อเสียงในอดีตสามารถกล่าวได้ว่าอยู่ในระดับความสำคัญเท่าเทียมกัน โดยผู้ประพันธ์พยายามสอดแทรกเนื้อหาสะท้อนสังคมจีนในขณะนั้น ซึ่งเป็นสังคมศักดินา เต็มไปด้วยความอยุติธรรม การกดขี่ต่างๆ นานามาเป็นเนื้อหาในนวนิยายเรื่อง *เจีย* นี้ เพื่อตีแผ่ความจริงออกมาให้สังคมภายนอกได้รับรู้ และเนื่องจากเหตุผลข้างต้นจึงทำให้นวนิยายเรื่อง *เจีย* ถูกรัฐบาลจีนในสมัยนั้นตีตราว่าเป็น “หนังสือต้องห้าม” แต่กระนั้นด้วยเนื้อหาที่มีความเป็นสัจนิยมจึงทำให้นวนิยายเล่มนี้กลับมาโลดแล่นในวงวรรณกรรมได้อีกครั้ง

เนื่องจากนวนิยายเรื่อง *เจีย* นี้มีชื่อเสียงมากจนได้รับการตีพิมพ์เป็นภาษาต่างประเทศและเผยแพร่ในหลายประเทศ เช่น ประเทศญี่ปุ่น อังกฤษ เยอรมัน ฝรั่งเศส รัสเซีย อิตาลี สเปน โปแลนด์ เช็กโกสโลวาเกีย ฮังการี ยูโกสลาเวีย เนเธอร์แลนด์ โปรตุเกส เกาหลี สหรัฐอเมริกา³ รวมทั้งประเทศไทย แต่น่าประหลาดนวนิยายที่มีชื่อเสียงกลับมีฉบับแปลเพียงสองสำนวนเท่านั้นในประเทศไทย คือ สำนวนที่แปลจากต้นฉบับภาษาจีน แปลโดย อนิวรรณ ซึ่งเป็ นนามปากกาของอุทัย เทียมบุญเลิศ และสำนวนที่เป็นหนังสือภาพที่มีคำบรรยายเหตุการณ์โดยสังเขป แปลโดยวิภา อุตมฉันทน์ และเนื่องจากฉบับแปลของอนิวรรณนั้นตีพิมพ์ครั้งแรกเมื่อปีพ.ศ.2523 ซึ่งในช่วงนั้นทฤษฎีการแปลและเครื่องมือทางเทคโนโลยียังไม่แพร่หลายเทียบเท่าปัจจุบัน จึงย่อมมีอิทธิพลต่อกระบวนการแปลจากต้นฉบับภาษาจีน *เจีย* สู่ฉบับแปลภาษาไทยบ้าน ของอนิวรรณไม่มากนักน้อย นี้จึงอาจเป็นสาเหตุเบื้องต้นที่ฉบับแปลภาษาไทยมีน้อยเพราะมีอุปสรรคและความลำบากในการแปล ดังนั้นจึงเป็นเหตุให้ผู้วิจัยมีความประสงค์ศึกษา

² เจ้าพระยาพระคลัง(หน), ตำนานสามก๊ก (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ ศิลปาบรรณาการ, 2515), หน้า 30-31.

* ชื่อเฉพาะภาษาจีนที่ทับศัพท์ด้วยอักษรไทยจะกำกับตัวอักษรจีนในการปรากฏครั้งแรกเท่านั้น

³ Liú Fúquán 刘福泉、Wáng Hóngli 王宏力, “Zài Jiēshòu zhōng Zǒuxiàng Jīngdiǎn---Bājīn “Jiā” de Jiēshòu Shǐ Yánjiū 在接受中走向经典——巴金《家》的接受史研究,” Bǎodìng Xuéyuán Xuébào 保定学院学报 3(2008): 67.

เปรียบเทียบการถ่ายทอดความหมายนวนิยายจีน *เจีย* สู่ฉบับแปลภาษาไทย *บ้าน* โดยยึดหลักการแปลที่มีอยู่ในปัจจุบัน วิเคราะห์สาเหตุและเหตุผลในการแปล รวมทั้งรูปแบบการถ่ายทอดความหมายทั้งเหมือนและต่างที่ปรากฏในฉบับแปล ศึกษาวิธีการใช้ภาษาว่าเหมือนหรือต่างจากปัจจุบันหรือไม่ รวมไปถึงกลวิธีทางภาษาต่างๆที่ปรากฏทั้งในต้นฉบับภาษาจีนและฉบับแปลภาษาไทยว่ามีความเหมือนความต่างกันอย่างไร นอกจากนี้การศึกษาเกี่ยวกับนวนิยายเรื่องนี้ในประเทศไทยยังไม่มีการศึกษาด้านการแปล ดังนั้นจึงเพิ่มความสนใจให้ผู้วิจัยมีความประสงค์จะศึกษาเปรียบเทียบนวนิยายจีนเรื่องนี้กับฉบับแปลภาษาไทยมากขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.2.1 เพื่อศึกษากระบวนการถ่ายทอดตัวบทจากนวนิยายจีนเรื่อง *เจีย* สู่ฉบับแปลภาษาไทย *บ้าน* ในด้านโครงสร้างทางภาษาทั้งระดับคำและระดับประโยค
- 1.2.2 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการถ่ายทอดความหมายโดยการใช้กลวิธีทางภาษาของภาษาต้นฉบับ และภาษาปลายทางของนวนิยายจีน *เจีย* กับฉบับแปลภาษาไทย *บ้าน*
- 1.2.3 เพื่อวิเคราะห์สาเหตุของการถ่ายทอดตัวบทที่เหมือนหรือต่างจากต้นฉบับในกระบวนการการแปล

1.3 สมมติฐานของการวิจัย

- 1.3.1 การถ่ายทอดตัวบทนวนิยายจีนเรื่อง *เจีย* สู่ฉบับแปลภาษาไทย *บ้าน* ในด้านโครงสร้างทางภาษามีความเหมือนและความต่างทั้งระดับคำและระดับประโยค
- 1.3.2 การใช้กลวิธีทางภาษาในนวนิยายจีนเรื่อง *เจีย* กับฉบับแปลภาษาไทย *บ้าน* มีความเหมือนและความแตกต่างกันอย่างเด่นชัดใน 6 ด้านคือ การใช้อุปมา อุปุทธลักษณ์ บุคลาธิษฐาน สัญลักษณ์ สัทพจน์และอติพจน์
- 1.3.3 ความแตกต่างระหว่างภาษาต้นฉบับของนวนิยายจีนเรื่อง *เจีย* กับฉบับแปลภาษาไทย *บ้าน* ในกระบวนการการแปลนั้นมีสาเหตุมาจากภูมิหลังทางสังคมวัฒนธรรมของสังคมจีนและสังคมไทย

1.4 ขอบเขตในการวิจัย

การวิจัยนี้ผู้วิจัยกำหนดใช้ตัวบทนวนิยายจีนเรื่อง *เจีย* ที่ประพันธ์โดยปาจิน ของสำนักพิมพ์เหรินหมินเหวินเสวีย (人民文学出版社) ปีค.ศ.2012 ซึ่งเป็นสำนักพิมพ์ที่มีความน่าเชื่อถือและอ้างอิงได้ในวงวรรณกรรมจีน กับฉบับแปลภาษาไทยเรื่อง *บ้าน* ซึ่งแปลโดยอนิวรรณธ์ของสำนักพิมพ์ยุคใหม่ ปีพ.ศ.2523 อนึ่งการศึกษาเปรียบเทียบนี้จะเน้นกระบวนการ

ถ่ายทอดความหมายในด้านโครงสร้างทางภาษาทั้งระดับคำ ระดับประโยค และด้านกลวิธีการใช้ภาษาเท่านั้น

1.5 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้จะใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และเสนอผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ โดยมีขั้นตอนดังนี้

- 1.5.1 ศึกษารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับนวนิยายจีนเรื่อง *เจีย* จากหนังสือและแหล่งข้อมูลต่างๆ เพื่อค้นหาแนวทางในการทำงานวิจัย
- 1.5.2 แปลและเปรียบเทียบข้อมูลตัวบทนวนิยายจีนเรื่อง *เจีย* กับฉบับแปลภาษาไทยเรื่อง *บ้าน*
- 1.5.3 จัดหมวดหมู่และวิเคราะห์ความแตกต่างในกระบวนการการแปลโดยพิจารณาการถ่ายทอดตัวบทด้านโครงสร้างภาษาทั้งระดับคำ ระดับประโยค และด้านการใช้กลวิธีทางภาษา
- 1.5.4 สรุปผลการวิจัยและรายงานผลการศึกษา

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.6.1 แนะนำนวนิยายเรื่อง *เจีย* ซึ่งเป็นต้นฉบับภาษาจีนของฉบับแปลภาษาไทย *บ้าน* ให้เป็นที่รู้จักในหมู่นักอ่านชาวไทยมากขึ้น
- 1.6.2 ได้รับความรู้ทางด้านวัฒนธรรม ประเพณี ความคิด ความเชื่อที่สะท้อนออกมาจากนิยายจีนเรื่อง *เจีย*
- 1.6.3 ต่อยอดองค์ความรู้ของผู้อ่านที่มีต่อนวนิยายจีนเรื่อง *เจีย*

1.7 ข้อตกลงเบื้องต้น

การวิจัยนี้ผู้วิจัยถอดถ่ายเสียงตัวอักษรจีนโดยใช้วิธีการทับศัพท์ การทับศัพท์คือการนำคำภาษาจีนมาเขียนด้วยอักษรไทย โดยให้อ่านออกเสียงตามระบบอักษรวิธีไทยได้ใกล้เคียงกับการออกเสียงในภาษาจีน และรักษารูปศัพท์ตามสมควร ผู้วิจัยกำหนดใช้ *หลักเกณฑ์การทับศัพท์ภาษาจีนและภาษาฮินดี* ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2550 และ *หลักเกณฑ์การถอดอักษรไทยเป็นอักษรโรมันแบบถ่ายเสียง* ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 ในการถอดเสียงอ่านจากภาษาไทยเป็นอักษรโรมันในภาคผนวกฉบับภาษาจีนของวิทยานิพนธ์เล่มนี้

บทที่ 2

ปริทรรศน์วรรณกรรม

2.1 ทฤษฎีและหลักการแปล

การแปลคือการเปลี่ยนรูปแบบจากภาษาหนึ่งเป็นอีกภาษาหนึ่ง ซึ่งต้องผ่านการวิเคราะห์ การแสดงความหมายจากภาษาต้นฉบับและการสังเคราะห์ออกมา โดยมีจุดประสงค์เพื่อถ่ายทอดความหมายโดยยังคงไว้ซึ่งความหมายเดิมในภาษาต้นฉบับ จากงานเขียนของ ลีทรา ฟินิจูวอล¹ มีผู้นิยามความหมายของ “การแปล” ไว้มากมาย ดังนี้

จอห์น วายคลิฟ (John Wycliffe, 1330-1384) นักปราชญ์ชาวอังกฤษ กล่าวว่า การแปลคือการแปลประโยคให้ได้ความชัดเจนโดยใช้ภาษาของคนสามัญ

มาร์ติน ลูเธอร์ (Martin Luther, 1483-1546) นักปราชญ์เยอรมัน กล่าวว่า การแปลคือการสามารถถ่ายทอดวิญญาณของต้นฉบับมาได้ และให้สามัญชนสามารถเข้าใจได้

ยูจีน ไนดา (Eugene A. Nida, 1964) ผู้เชี่ยวชาญทฤษฎีการแปลชาวอเมริกัน กล่าวว่า การแปลมิใช่การถ่ายทอดความหมายของข้อความจากภาษาหนึ่งไปยังอีกภาษาหนึ่งเท่านั้น แต่ต้องรักษารูปแบบของข้อความไว้ให้ตรงตามต้นฉบับ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554 ได้ให้ความหมายของคำว่า “แปล” ดังนี้ “แปล (กริยา) การถ่ายความหมายจากภาษาหนึ่งมาเป็นอีกภาษาหนึ่ง, ทำให้เข้าใจความหมาย”²

จะเห็นได้ว่าความหมายของการแปลนั้นสามารถสรุปได้ว่า

การแปลในปัจจุบันคือ การถ่ายทอดข้อความจากภาษาหนึ่งไปยังอีกภาษาหนึ่งโดยยังคงรักษารูปแบบ คุณค่าและความหมายในต้นฉบับไว้อย่างครบถ้วน รวมทั้งความหมายแฝง วาทศิลป์ที่มีความเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ประชญา ความคิด ความรู้สึก ฯลฯ³

---

¹ลีทรา ฟินิจูวอล, คู่มือนักแปลอาชีพ (กรุงเทพฯ: บริษัทนานมีบุ๊คส์ จำกัด, 2542), หน้า 12-13.

²ราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554(กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน, 2556), หน้า 764.

³ลีทรา ฟินิจูวอล, คู่มือนักแปลอาชีพ, หน้า 13.

2.1.1 ประวัติการแปล

การแปลมีมาช้านานแล้ว มีหลักฐานยืนยันได้ว่าการแปลครั้งแรกในซีกโลกตะวันตกเกิดขึ้นราว 2,000 กว่าปีมาแล้ว สำหรับประวัติศาสตร์การแปลในซีกโลกตะวันออกเริ่มขึ้นครั้งแรกที่ประเทศจีน โดยแบ่งออกเป็น 3 ช่วงใหญ่ ๆ คือ⁴

(1) ค.ศ. 148-265 ในยุคนี้นิยมการแปลแบบคำต่อคำ (word-for-word) เนื่องจากสาเหตุสองประการคือ ชาวผู้มีความรู้ความสามารถในสองภาษาและเชื่อว่าการปรับเปลี่ยนเนื้อหาในคัมภีร์ทางศาสนานั้นเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง

(2) ค.ศ. 265-589 การแปลในยุคนี้เริ่มก้าวเข้าสู่การแปลแบบอิสระ (free translation) ซึ่งส่งผลให้โครงสร้างประโยคภาษาจีนซึ่งเป็นภาษาปลายทางมีความราบรื่นและเป็นธรรมชาติมากขึ้น

(3) ค.ศ. 589-1100 ในสมัยนี้เริ่มมีบุคลากรทางการแปลที่มีความสามารถมากขึ้น นักแปลที่มีบทบาทมากที่สุดคือ ภิกษุเสวียนจาง (玄奘) ซึ่งเป็นผู้ที่มีความสามารถดีเลิศทั้งภาษาสันสกฤตและภาษาจีน

สำหรับการแปลในประเทศไทยมีหลักฐานปรากฏในสมัยกรุงศรีอยุธยา เช่น การแปลเวสสันดรชาดก เป็นต้น ดังนั้นการแปลจึงเป็นศาสตร์ที่มีมาช้านาน และยังมีจุดเริ่มต้นเดียวกันคือการแปลคัมภีร์ทางศาสนา⁵ การแปลสามารถแบ่งออกได้ 2 ประเภทคือ⁶

(1) แปลโดยพยัญชนะ (Literal Translation) เป็นการแปลเอาทั้งเนื้อความและถ้อยคำหรือทั่วไปเรียกว่า “แปลตรงตัว” การแปลประเภทนี้มุ่งเน้นเพื่อรักษาความหมาย รูปแบบ และโครงสร้างของต้นฉบับไว้ให้มากที่สุด

(2) แปลโดยอรรถ (Free Translation) เป็นการแปลเอาความ ไม่ได้มุ่งเน้นรักษาโครงสร้างหรือรูปแบบของต้นฉบับเป็นหลัก ซึ่งผู้แปลสามารถตัดทอน เพิ่มเติมหรือโยกย้ายข้อความได้ตามความเหมาะสมโดยคงความหมายเดิมในภาษาต้นฉบับ การแปลชนิดนี้ส่วนมากใช้กับการแปลนวนิยาย นิทาน เรื่องสั้น เป็นต้น

⁴ รัชนิโรจน์ กุลธำรง, ความรู้ความเข้าใจเรื่องภาษาเพื่อการแปล : จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2552), หน้า 15.

⁵ ศศรัรักษ์ เพชรเชิดชู, การแปลจีน-ไทยเบื้องต้น, หน้า 1.

⁶ สวาสดิ์ พรรณา, วิธีอ่านและแปลข่าวหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษ (กรุงเทพฯ: โอ. เอส. พรินติ้ง เฮาส์, 2534), หน้า 99.

นักแปลต้องอาศัยการฝึกฝนตนเองอย่างสม่ำเสมอ ไม่ว่าจะเป็นด้านภาษาซึ่งต้องเป็นทั้งภาษาปลายทางและภาษาต้นฉบับ การเฝ้าหาความรู้ใหม่ๆ อยู่เสมอเช่น ด้านวัฒนธรรม สังคม ประเพณี ค่านิยม ความคิด เป็นต้น นอกจากนี้ยังต้องตามการเปลี่ยนแปลงของภาษาให้ทัน เพราะภาษามีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา หากผู้แปลละเลย ผลงานที่ออกมาก็จะไม่มีคุณภาพ ในสมัยก่อน การแปลนั้นยังนิยมแบบคำต่อคำเพราะเป็นคัมภีร์ทางศาสนา แต่ในยุคหลังทฤษฎีการแปลมีความเป็น “ศาสตร์” และมีหลักวิชาการที่เคร่งครัดเพราะนำทฤษฎีภาษาศาสตร์มาใช้ ทำให้ความสับสนคลุมเครือของการแปลหมดไป⁷ นอกจากนี้การแปลยังต้องอาศัยสมาธิ จินตนาการเนื้อเรื่องให้เนื้อความนั้นปรากฏต่อหน้าของตัวและทำใจของตนให้คล้อยตามไป ตามภาพที่ตนเองเห็นอย่างเต็มที่ จะเห็นได้ว่านักแปลนอกจากจะต้องรู้ความหมายของคำคำหนึ่งในตัวบทแล้ว ยังต้องรู้ถึงความหมายแฝงที่ตัวบทต้องการจะสื่ออีกด้วย ต้องเข้าใจสถานการณ์ในบริบทอย่างเต็มที่ และต้องพิจารณาว่าจะแปลออกมาอย่างไรให้เข้าถึงผู้อ่านโดยยังคงเนื้อความ อรรถรส วาทศิลป์ในต้นฉบับไม่ให้สูญไป เพราะฉะนั้นการแปลจึงถือได้ว่าเป็น “ศาสตร์แห่งศิลป์”

สรุปโดยรวม “ทฤษฎีการแปล” หมายถึง ความคิดเห็นต่างๆ เกี่ยวกับการแปลตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน มีความต่อเนื่องเชื่อมโยงกันอย่างไม่ขาดสาย ก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจน มีหลักเกณฑ์ยึดถือได้ ใช้ได้ผลเมื่อนำไปปฏิบัติ สามารถจัดความคิดใหม่ต่างๆ เข้าเป็น หมู่พวกหรือรูปแผน หรือระบบได้ ซึ่งในปัจจุบันนี้มีความคิดเกี่ยวกับการแปลได้มีสถานภาพเป็น วิทยาศาสตร์ซึ่งมีระบบสามารถศึกษาด้วยวิธีทางวิทยาศาสตร์ได้⁸

2.1.2 การแปลนวนิยาย

การแปลนวนิยาย เรื่องสั้นหรือวรรณกรรมเยาวชน สิ่งแรกที่ต้องถือเป็นหลักสำคัญที่สุดคือ “การเข้าใจตัวบท” ถ้าผู้แปลเข้าใจตัวบทแล้วสิ่งที่รองลงมานั้นก็คือผู้แปลต้องคงความหมายเดิม และจุดประสงค์ที่ผู้ประพันธ์ต้องการจะสื่อ ไม่ว่าจะภาษาในต้นฉบับจะกำกวมเพียงใดหรือใช้กลวิธีทางภาษา เช่น อุปมาอุปไมย ผู้แปลนอกจากจะต้องรักษาลีลาในการประพันธ์แล้ว ยังต้องแปลให้ตรงกับความหมายโดยยังคงรักษากลวิธีทางภาษานั้นๆ ไว้อีกด้วย เพราะผลงานประพันธ์หนึ่งเรื่องล้วนเป็นสิ่งที่ผู้แต่งต้องการจะสื่อและสะท้อนบางสิ่งบางอย่างที่ผู้แต่งไม่อาจพูดออกมาได้ สามารถพูดอีกนัยหนึ่งว่า “นวนิยายคือคำตอบของนักประพันธ์”⁹ เพราะฉะนั้นผู้แปลในฐานะ

⁷ รัชนิโรจน์ กุลธำรง, ความรู้ความเข้าใจเรื่องภาษาเพื่อการแปล : จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ, หน้า 12.

⁸ สิทธา พิณภูวดล, คู่มือนักแปลอาชีพ, หน้า 15.

⁹ วัลยา วิวัฒน์ศร, การแปลวรรณกรรม(กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547), หน้า 28.

เป็น “ผู้อ่านในอุดมคติของนักประพันธ์” ต้องทำหน้าที่ในการแปลให้ดีที่สุด โดยการเข้าใจนักประพันธ์ผ่านตัวหนังสือในชิ้นงาน

ในการแปลผลงานชิ้นใดชิ้นหนึ่งให้มีประสิทธิภาพนั้น ผู้แปลนอกจากต้องคำนึงถึงเนื้อความ โครงสร้างที่จะต้องถูกต้องตามต้นฉบับแล้ว ผู้แปลยังต้องมีความรู้เกี่ยวกับขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม สภาพสังคมของทั้งภาษาต้นฉบับและภาษาปลายทางด้วย การสื่อสารจึงจะสื่อถึงกันได้ นอกจากนี้ยังมีรายละเอียดที่ผู้แปลพึงระมัดระวัง ดังต่อไปนี้

(1) การถ่ายทอดความหมายในระดับคำ

คำ หมายถึงเสียงที่พูดออกมาได้ความอย่างหนึ่ง บางคำมีเพียงพยางค์เดียว บางคำมีหลายพยางค์¹⁰ การถ่ายทอดความหมายในระดับคำที่สำคัญมีดังนี้

(1.1) การถ่ายทอดคำบุรุษสรรพนาม

พระยาอุปกิตศิลปสาร ได้แบ่งบุรุษสรรพนามในภาษาไทยไว้เป็น 3 พวก¹¹ ดังนี้

1. สรรพนามที่ใช้แทนตัวผู้พูดเอง เรียกว่า “บุรุษที่หนึ่ง” ได้แก่ ข้า กู ฉัน ผม ดิฉัน เกล้ากระหม่อม ข้าพระพุทธเจ้า เป็นต้น
2. สรรพนามที่ใช้แทนตัวผู้ฟัง เรียกว่า “บุรุษที่สอง” ได้แก่ เจ้า เอ็ง สู้ ท่าน มึง ไต่เท้า ไต่ฝ่าละอองธุลีพระบาท เป็นต้น
3. สรรพนามที่ใช้แทนชื่อคน สัตว์ สิ่งของที่พูดถึง เรียกว่า “บุรุษที่สาม” ได้แก่ เขา มัน ท่าน พระองค์ เป็นต้น

สรรพนามในภาษาไทยมีมากมายให้เลือกใช้ตามกาลเทศะ ในงานแปลก็เช่นเดียวกัน การแปลควรใช้สรรพนามคำไหนนั้นต้องสังเกตบริบท เนื้อเรื่อง อารมณ์ตัวละครและต้องคำนึงถึงผู้อ่านตามไปด้วย

เชวง จันทระเขตต์ กล่าวว่า ภาษาที่เราใช้กับคนแต่ละคนหรือแต่ละกลุ่มจะมีลักษณะไม่เหมือนกัน เวลาเราพูดกับเด็กทั่วไปเราใช้ภาษาอย่างหนึ่ง เวลาพูดกับเด็กซึ่งเป็นบุตรหลานเราใช้ภาษาอีกอย่างหนึ่ง เมื่อพูดกับเด็กรับใช้ในบ้าน เราก็ใช้ภาษาอีกอย่างหนึ่ง ลักษณะที่แตกต่าง

¹⁰ พระยาอุปกิตศิลปสาร, หลักภาษาไทย (พระนคร: บริษัทโรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, 2545), หน้า 59.

¹¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 79.

กันตามระดับของคนที่เราใช้ภาษาสื่อสารติดต่อกันด้วย มีท่านผู้รู้เรียกการใช้ภาษาในลักษณะนี้ว่า “สมมติ” หรือเรียกง่าย ๆ ก็คือ วรรณะหรือระดับของภาษานั้นเอง¹²

(1.2) การถ่ายถอดชื่อเฉพาะหรือวิสามานยนาม

วิสามานยนามหมายถึงคำนามที่เป็นชื่อเฉพาะ การแปลชื่อเฉพาะที่มาจากภาษาต่างประเทศ ไม่ควรแปลโดยการถอดเสียงจากภาษาจีน แต่ให้เลือกคำที่ใช้อยู่ในภาษาไทย เช่น 韩国 เกาหลี、印度 อินเดีย¹³、玉佛 พระแก้วมรกต、皇家广场 สนามหลวง、四面佛 พระพรหมสี่หน้า¹⁴ เป็นต้น

เลฟวิ (Levy') นักทฤษฎีการแปลวรรณกรรมได้เสนอแนะวิธีการแปลชื่อเฉพาะและวิสามานยนามไว้สองแนวทาง แนวทางแรกได้แก่ การหาคำอื่นที่มีในภาษาของผู้แปล (ภาษาปลายทาง) มาใช้ (substitution) แนวทางที่สองคือ การทับศัพท์ (transcript)¹⁵

สมศีล ฆานวงัสะ กล่าวว่า “การทับศัพท์” หมายถึง การแปลรูปคำจากภาษาหนึ่งไปเป็นตัวเขียนของอีกภาษาหนึ่ง ด้วยวิธีถอดอักษรหรือถ่ายเสียงเป็นพื้น¹⁶

นิวมาร์ค (Newmark) พูดถึงการแปลชื่อเฉพาะทั้งในตัวบทที่ไม่ใช่วรรณกรรมและตัวบทวรรณกรรมว่า ถ้ามีการแปล (translation) หรือการทับศัพท์โดยวิธีถอดเสียง (transcription) ใช้กันอยู่ก่อนแล้ว จะไม่แนะนำให้เปลี่ยนชื่อนั้นใหม่ เนื่องจากชื่อนั้นๆเป็นที่รู้จักกันดีอยู่ทั่วไปแล้ว ในหมู่ผู้อ่านฉบับแปล¹⁷

การแปลงานที่แท้จริงมิใช่เป็นเพียงการถ่ายถอดจากภาษาหนึ่งไปอีกภาษาหนึ่งเท่านั้น แต่เป็นการถ่ายถอดเนื้อหาสาระและความคิดของงานต้นฉบับแล้วถึงมาสรรหาคำที่มี

¹²เซวง จันทรเขตต์, การแปลเพื่อการสื่อสาร (กรุงเทพฯ: บริษัทสำนักพิมพ์ ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, 2528), หน้า 151-152.

¹³ศรัทษ์ เพชรเชิดชู, การแปลจีน-ไทยเบื้องต้น, หน้า 24.

¹⁴กอตักดิ์ ธรรมเจริญกิจ, หลักการแปลไทย-จีน (กรุงเทพฯ: บริษัท สำนักพิมพ์เงินสยาม จำกัด, 2537), หน้า 17

¹⁵ถนอมนวล โอเจริญ, การแปลนวนิยายเรื่อง “แวร์เธอร์ระทม” เป็นไทย (กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548), หน้า 180.

¹⁶สมศีล ฆานวงัสะ, มติชนสุดสัปดาห์ (1-7 ตุลาคม 2547) :73, อ้างถึงในรัชนีโรจน์ กุลธำรง, 2522 : 231.

¹⁷เรื่องเดียวกัน, หน้า 220.

ความหมายเทียบเคียงหรือ “เหมือนกัน” (equivalence หรือ sameness) ในภาษาของผู้แปล เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจ¹⁸

เพราะฉะนั้นก่อนจะแปลหรือไม่แปลชื่อเฉพาะก็ต้องดูบริบทด้วยว่าเมื่อแปลออกมาเป็นชื่อเฉพาะแล้ว จะส่งผลต่อการรับสารของผู้อ่านมากน้อยเพียงไร หากชื่อเฉพาะนั้นเป็นที่รับรู้กันโดยทั่วไปในวงการแปลแล้วก็ควรใช้วิธีการทับศัพท์ไปเลย แต่หากชื่อเฉพาะนั้นสำคัญต่อเนื้อเรื่อง ก็ควรพยายามหาคำที่ใกล้เคียงถ่ายทอดด้วยการแปลออกมาเป็นภาษาปลายทาง

(1.3) การถ่ายทอดคำวิเศษณ์

ประพิณ มโนมัยวิบูลย์ นิยามความหมายของคำวิเศษณ์ (副词) ไว้ว่า

คำวิเศษณ์ คือคำที่ใช้ขยายความหมายของคำกริยาหรือคำคุณศัพท์ให้ชัดเจน เป็นคำบ่งเวลาเพื่อแสดงเวลาที่เกิดกริยาหรือสภาพนั้นๆ เป็นคำบอกความถี่ เป็นคำบอกผู้ทำร่วมเพื่อบอกว่าผู้ทำกริยากระทำร่วมกันหรือโต้ตอบกัน เป็นคำบอกความเห็นเพื่อแสดงความเห็นเกี่ยวกับความเป็นไปได้ของกริยาหรือสภาพนั้น เป็นคำบอกจำนวนของกริยาหนึ่งหรือสภาพหนึ่งว่ามากน้อยเพียงไร นอกจากนี้ยังเป็นคำปฏิเสธเพื่อปฏิเสธความหมายของคำกริยาหรือสภาพนั้นๆ¹⁹

คำวิเศษณ์บางคำนั้นส่วนมากมีความหมายใกล้เคียงกันเพราะฉะนั้นจึงขึ้นอยู่กับวิจารณญาณของผู้แปลที่จะเลือกความหมายใดเพื่อจะให้สอดคล้องและรักษาความหมายในต้นฉบับไว้ให้มากที่สุด

(2) การถ่ายทอดสำนวน

สำนวนแต่ละสำนวนมีความหมายเฉพาะในแต่ละภาษา ดังนั้นการแปลตามตัวอักษรจะไม่สามารถสื่อความหมายออกมาได้เลย สำนวนส่วนใหญ่จะมีความหมายเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม เป็นหน้าที่ของผู้แปลที่ต้องหาความหมายใกล้เคียงกันมาเป็นภาษาแปลให้ได้ ผู้แปลนอกจากจะต้องรู้ความหมายตรงของคำศัพท์แต่ละคำแล้ว ยังต้องศึกษาความหมายแฝงของคำศัพท์นั้นๆ ด้วย ทั้งนี้ทั้งนั้นความหมายที่แฝงอยู่นั้นล้วนมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมของแต่ละประเทศ เพราะฉะนั้นผู้แปลยังต้องหาความรู้ทางด้านประเพณี สังคม ความรู้สึกนึกคิดและวัฒนธรรมของประเทศนั้นๆที่เป็นภาษาต้นฉบับอีกด้วย

¹⁸ ถนอมนวล โอเจริญ, การแปลนวนิยายเรื่อง “แวร์เนอร์ระทม” เป็นไทย, หน้า 90.

¹⁹ ประพิณ มโนมัยวิบูลย์, ไวยากรณ์จีนกลาง (กรุงเทพฯ: โครงการตำราคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541), หน้า 18-19.

สำนวนจีนเมื่อแปลเทียบเคียงกับสำนวนไทยแล้วสามารถแบ่งออกเป็นประเภทต่างๆ²⁰
ดังนี้

1. สำนวนจีนที่มีความหมายเหมือนหรือคล้ายคลึงกับสำนวนไทย และใช้สิ่งที่นำมาเปรียบเทียบเหมือนหรือคล้ายคลึงกัน เช่น

大鱼吃小鱼	ปลาใหญ่กินปลาเล็ก
对牛弹琴	สีซอให้ควายฟัง

2. สำนวนจีนที่มีความหมายเหมือนหรือคล้ายคลึงกับสำนวนไทย และใช้สิ่งที่นำมาเปรียบเทียบต่างกัน เช่น

水火不相容	ศรัทธาไม่กินกัน
鱼靠水，水靠鱼	น้ำพึ่งเรือ เสือพึ่งป่า
到什么山，唱什么歌	เข้าเมืองตาหลิ่วต้องหลิ่วตาตาม

3. สำนวนจีนที่ไม่มีการเปรียบเทียบกับสำนวนไทย เช่น

一兵不成将	สามัคคีคือพลัง
过河拆桥	ถีบหัวส่ง

การแปลสำนวนจีนถือเป็นหนึ่งในหัวใจสำคัญของการแปลจีนไทย ผู้แปลต้องเข้าใจมโนทัศน์ที่แตกต่างกันระหว่างสองภาษา ต้องศึกษา нюансыของสำนวนนั้นๆ ก่อน มิฉะนั้นอาจทำให้เกิดความคลาดเคลื่อน หากไม่สามารถหาสำนวนที่เทียบเคียงกันได้ในประเทศไทย หรือแม้ว่ามีสำนวนที่มีความหมายใกล้เคียงกัน แต่ไม่สามารถเทียบเคียงกันได้ในบางบริบท ผู้แปลอาจเลือกที่จะไม่แปลสำนวนนั้น และเลือกวิธีอธิบายความหมายโดยให้ความหมายใกล้เคียงกับสำนวนนั้นมากที่สุดก็ได้ แต่หากมีสำนวนไทยที่มีความหมายใกล้เคียงกัน ผู้แปลอาจผล่ออกจากรูปแบบของสำนวนจีนและเลือกใช้สำนวนไทยที่เทียบเคียงกันได้นั้นแทนที่²¹

²⁰ กรรณิการ์ โกวิทกุล, “การเปรียบเทียบภาษาิต-คำพังเพยจีนกับสำนวน-ภาษาิตไทย,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาภาษาจีน คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544), หน้า 70.

²¹ ศศรักษ์ เพชรเชิดชู, การแปลจีน-ไทยเบื้องต้น, หน้า 32.

(3) การถ่ายทอดเครื่องหมายวรรคตอน

ความสำคัญของเครื่องหมายวรรคตอน พระยาอุปกิตติลปะสารได้เคยกล่าวไว้ว่า

“ในการเรียบเรียงภาษาเป็นลายลักษณ์อักษรนั้น จะต้องมีการถ่ายทอดเครื่องหมายต่าง ๆ ประกอบด้วย เพื่อให้ผู้อ่านได้ถูกต้องตามต้องการ ดังนั้นเครื่องหมายวรรคตอนจึงนับว่าเป็นข้อสำคัญส่วนหนึ่งในการเรียงข้อความ...”²²

การถ่ายทอดเครื่องหมายวรรคตอนจากต้นฉบับสู่ฉบับแปลนั้น ขึ้นกับวิจารณญาณของผู้แปลว่าจะใช้เครื่องหมายใดที่จะมาสื่อได้ตรงตามความต้องการของผู้ประพันธ์ ผู้แปลจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายและความสำคัญของเครื่องหมายวรรคตอนนั้นๆ ด้วย

(4) การถ่ายทอดความหมายในระดับประโยค

ประโยคคือถ้อยคำซึ่งแสดงความคิดที่เกี่ยวข้องและสัมพันธ์กัน การถ่ายทอดความหมายในระดับประโยคต้องคำนึงถึงปัจจัยต่างๆ ดังนี้

(4.1) ภาษาเก่า – ภาษาใหม่ ผู้แปลต้องดูว่าในบทประพันธ์ผู้แต่งใช้ภาษาเก่าหรือใหม่ในการประพันธ์ หากในต้นฉบับเป็นภาษาเก่า ผู้แปลก็ต้องเลือกใช้คำที่เป็นภาษาเก่าในการแปลเช่นเดียวกัน

(4.2) เสียงในต้นฉบับ หมายถึงจังหวะของภาษา เพราะจังหวะในตัวอักษรสามารถสร้างจินตภาพแก่ผู้อ่านได้ จะทำอย่างไรผู้แปลจึงจะสามารถเข้าถึงตัวอักษรในต้นฉบับได้ นั่นคือ การทำความเข้าใจในเนื้อหาของต้นฉบับ นอกจากนี้ผู้แปลยังต้องมีความรู้เกี่ยวกับผู้แต่งด้วย เพื่อให้ทราบถึงภูมิหลัง ชีวิตประวัติของผู้แต่ง เช่นนี้แล้วผู้แปลจะสามารถเข้าใจสิ่งที่ผู้แต่งต้องการจะสื่อได้โดยไม่ยาก เมื่อแปลเสร็จแล้วระยะหนึ่ง ผู้แปลต้องมาอ่านเกลาทบทวนอีกรอบเพื่อให้แน่ใจว่าภาษาที่ตนแปลนั้น สามารถเข้าถึงผู้อ่านทั่วไปได้หรือไม่

(4.3) การแปลมิติสถานที่และเวลา ผู้แปลต้องคำนึงในการเรียงลำดับของสถานที่และเวลาในเนื้อเรื่องว่าลำดับใดมาก่อนหลัง เพื่อป้องกันมิให้ผู้อ่านมีความเข้าใจคลาดเคลื่อน

²² พระยาอุปกิตติลปะสาร, หลักภาษาไทย, หน้า 309.

(4.4) ภาษาเขียน – ภาษาพูด ผู้แปลต้องสังเกตว่าผู้แต่งใช้ระดับภาษาใดในการประพันธ์ หากเป็นภาษาเขียน ผู้แปลต้องแปลโดยใช้ภาษาเขียน ในขณะเดียวกันหากผู้แต่งใช้ภาษาพูด ผู้แปลก็ต้องแปลโดยใช้ภาษาพูดเช่นกัน

(5) การถ่ายทอดความหมายผ่านกลวิธีการใช้ภาษา

การใช้กลวิธีทางภาษาหรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “วาทศิลป์” มีจุดมุ่งหมายเพื่อเชื่อมโยงความคิดของผู้อ่าน เพื่อสร้างมโนภาพและเร้าอารมณ์ เป็นสิ่งที่ผู้แต่งต้องการจะสื่อต่อผู้อ่านผ่านกลวิธีการใช้ภาษาที่สละสลวย โดยทั่วไปแล้วกลวิธีทางภาษาที่เรามักพบในผลงานประพันธ์มีดังนี้

(5.1) การใช้โวหารอุปมาหรือความเปรียบ

อุปมา (Simile) คือการสร้างภาพพจน์ด้วยการเปรียบเทียบโดยมีจุดมุ่งหมายจะชี้แจงอธิบาย พุดพาดพิงถึงหรือเสริมให้ดังงามขึ้นตามบริบท²³ การเปรียบเทียบนี้มักจะใช้คำเชื่อมคือ เหมือน ราวกับ ราว ประดุจ ดุจ เพียง เจกเช่น เป็นต้น เช่น

พุดเร็วเหมือนติดจรวด

สวยราวกับนางฟ้า

หน้าแจ่มตั้งดวงจันทร์วันเพ็ญ

(5.2) การใช้โวหารอุปลักษณ์

อุปลักษณ์ (Metaphor) คือการเปรียบเทียบความหมายของสองสิ่งโดยนำความเหมือนและไม่เหมือนของสิ่งที่จะเปรียบเทียบมากล่าว²⁴ ซึ่งโวหารอุปลักษณ์นี้จะมีความลึกซึ้งมากกว่าโวหารอุปมา เช่น

เงินตราคือพระเจ้า

เขายืนอยู่บนเส้นด้าย

เขาเป็นแก้วตาดวงใจของพ่อแม่

²³ สิทธา พินิจภูวดล, คู่มือนักแปลอาชีพ, หน้า 167.

²⁴ สุปล เตชะธาดา, ศิลปะการแปลไทยเป็นอังกฤษ (กรุงเทพฯ: บริษัท สำนักพิมพ์ประพันธ์สาส์น จำกัด, 2545), หน้า 215.

(5.3) การใช้โวหารบุคคลิษฐาน

บุคคลิษฐาน (Personification) คือการนำสิ่งต่าง ๆ ที่ไม่มีชีวิตรวมทั้งความคิด การกระทำและนามธรรมอื่น ๆ มากล่าวเสมือนเป็นบุคคล²⁵ ตัวอย่างเช่น

ฟ้าร้องไห้

ลมกำลังพูดกับฉัน

ดินพิโรธ

(5.4) การใช้โวหารสัญลักษณ์

สัญลักษณ์ (Symbol) คือการใช้สิ่งมีชีวิตหรือไม่มีชีวิตมาเป็นตัวแทนหรือสิ่งแทน ของอีกสิ่งหนึ่ง²⁶ ตัวอย่างเช่น

ตราชู แทน ความยุติธรรม

สิงโต แทน กำลังและความกล้าหาญ

ดอกไม้ แทน ผู้หญิง

เพชร แทน ความแข็งแกร่ง ความเป็นเลิศ

(5.5) โวหารสัทพจน์หรือการเลียนเสียงธรรมชาติ

สัทพจน์ (Onomatopoeia) คือการใช้รูปแบบและคำเพื่อเลียนเสียงต่าง ๆ²⁷ ซึ่งเป็น การสร้างจินตนาการและทำให้ผู้รับสารเข้าถึงบริบทที่ผู้แต่งต้องการจะสื่อมากขึ้น ตัวอย่างเช่น

ลูกหมากร้องบ๊อ๊ก ๆ ลูกนกกร้องจิบ ๆ

น้ำพุพุ่งซ่า เปรี๊ยะ ๆ ดังเสียงฟ้าฟาด

คลื่นซัดครืนครืนที่ผาแดง

ทั้งนี้เนื่องจากวัฒนธรรมของแต่ละประเทศแตกต่างกันจึงส่งผลให้การใช้ภาษาของแต่ละ สถานที่ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ดังนั้นคำที่นำมาใช้เลียนเสียงธรรมชาติของแต่ละชาติก็แตกต่างกัน การแปลที่ดีนั้นควรจะเป็นการใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติที่ใช้กันในวัฒนธรรมของภาษา ปลายทาง

²⁵ ลีทธา พินิจภูวดล, คู่มือนักแปลอาชีพ, หน้า 171.

²⁶ ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรม อังกฤษ-ไทย(กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน, 2545), หน้า 423.

²⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 302.

(5.6) โวหารอติพจน์

อติพจน์ (Hyperbole) คือโวหารที่ภาพพจน์ซึ่งมีข้อความที่กล่าวเกินจริงสำหรับเน้นความ²⁸ เช่น

คิดถึงใจจะขาด

หิวน้ำจนคอเป็นผง

คอยนานตั้งปี

(6) ลักษณะที่ดีของกลวิธีทางภาษา²⁹

การใช้กลวิธีทางภาษาที่ดี ควรมีลักษณะดังนี้

(6.1) ถูกหลักภาษา คือไม่ขัดกับหลักไวยากรณ์ แม้จะเป็นสำนวนที่ล้อไปล้อมาเพียงใด ถ้าผิดหลักภาษาแล้วจะทำให้ผู้อ่านเกิดความสับสน เข้าใจผิดได้

(6.2) ไม่กำกวม สำนวนโวหารที่ดีจะชัดเจน แม่นตรง ไม่ชวนให้เข้าใจไขว้เขวหรือสงสัย

(6.3) มีชีวิตชีวา คือไม่เนิบนาบ เจื่อยซา ยืดยาด แต่มีชีวิตชีวาเร้าใจผู้อ่าน ชวนให้ผู้อ่านเกิดความกระตือรือร้นในการอ่าน

(6.4) สมเหตุสมผล คือความน่าเชื่อถือ มีเหตุผลรอบคอบ มีตรรกะ ไม่สร้างความหลงผิดแก่ผู้อ่าน

(6.5) คมคายเฉียบแหลม คือการใช้คำพูดที่คมคาย หนักแน่น แฝงข้อคิดที่ฉลาด

ในการถ่ายทอดด้วยทศกวีการใช้ภาษา ผู้แปลต้องคำนึงถึงความหมายเป็นหลัก ถึงแม้ว่าผู้แต่งจะใช้กลวิธีทางภาษาประเภทไหน ยากเพียงใด ผู้แปลก็ต้องใช้ความสามารถในการตีความและวิเคราะห์ออกมา และที่สำคัญที่สุดคือ การแปลออกมาโดยที่ยังคงความหมายเดิมในต้นฉบับ และยังต้องรักษาอารมณ์ในโวหารภาพพจน์นั้นๆไว้ด้วย กล่าวคือถึงแม้ในต้นฉบับการใช้ภาพพจน์จะซับซ้อนเพียงใด ฉบับแปลก็ต้องซับซ้อนไม่ต่างกัน

ถนอมนวล โอเจริญ กล่าวว่า³⁰ สิ่งที่สำคัญที่สุดในการแปลคือ “การเข้าใจตัวบท” เพราะเป็นสิ่งที่เปรียบเสมือนกุญแจสำคัญของกระบวนการแปลงาน トラบิตที่ผู้แปลคือคนกลาง ผู้ถ่ายทอดภาษาต้นทางไปสู่ปลายทาง ระหว่างเวลาแปลผู้แปลต้องลืมหืมตาของตนเองและสวม

²⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 214.

²⁹ สิทธิ พินิจภูวดล, คู่มือนักแปลอาชีพ, หน้า 171-173.

³⁰ ถนอมนวล โอเจริญ, การแปลนวนิยายเรื่อง “แวร์เนอร์ระทม” เป็นไทย, หน้า 116-117.

วิญญาณของผู้ประพันธ์ กระนั้นก็ดีผู้แปลยังคงอยู่ภายใต้ข้อจำกัด 2 ประการคือ ผู้แปลต้องพยายามจับน้ำเสียงและเนื้อความของตัวบทให้ได้อย่างเป็นกลางโดยที่ไม่นำความคิดเห็นส่วนตัวเข้าไปมีส่วนช่วยในการตีความ นอกจากนี้ผู้แปลต้องพยายามถ่ายทอดสารจากตัวบทให้ได้ครบทุกมิติเหมือนดังที่ผู้ประพันธ์ตั้งใจ

อนึ่ง การแปลนอกจากจะเป็นการแสดงออกซึ่งความสามารถด้านภาษาแล้ว สิ่งที่ผู้แปลต้องคำนึงถึงคือองค์ประกอบต่างๆ เช่น เวลา ยุคสมัย สถานที่ การรักษาความหมายและคุณค่าของบรรยากาศที่มีลักษณะเฉพาะไว้ด้วย หากแปลตรงตามต้นฉบับโดยไม่คลาดเคลื่อนจะเป็นการแปลแบบ “คำต่อคำ” ซึ่งทำให้เสียอรรถรส³¹

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าผู้แปลต้องแปลโดยเคารพต้นฉบับให้มากที่สุด วลัยยา วิวัฒน์ศรกล่าววว่า³² การแปลวรรณกรรมคือการถ่ายทอดความหมายและวรรณศิลป์จากตัวบทภาษาหนึ่งไปเป็นตัวบทอีกภาษาหนึ่ง ถึงระดับการสร้างสรรค์ของนักประพันธ์ โดยยังรักษาบริบททางวัฒนธรรมในต้นฉบับภาษาเดิมและคำนึงถึงผู้อ่านฉบับแปลเสมอ

2.2 ปาจิน : นักประพันธ์สมัยใหม่แห่งยุค³³

ปาจิน นักประพันธ์วรรณกรรมจีนสมัยใหม่ที่มีชื่อเสียง นามว่าหลี่เหยาถิง (李尧棠) เกิดเมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน ค.ศ.1904 ที่มณฑลเสฉวน เมืองเจิงตู “ปาจิน” เป็นนามปากกาของหลี่เหยาถิงในนวนิยายเรื่อง *เมี้ยวหวาง* (灭亡 ความพินาศ) ซึ่งเป็นผลงานประพันธ์ชิ้นแรกของเขา ปาจินเป็นนักประพันธ์ร่วมสมัยเดียวกับหลู่ซิ่น เหมาดุ่น ซึ่งเป็นนักประพันธ์มีชื่อของจีน

เมื่อเกิดเหตุการณ์เคลื่อนไหวทางการเมือง “4 พฤษภาคม ค.ศ.1919” (五四运动)* ปาจินเติบโตสู่ช่วงวัยรุ่นพอดี กระแสความคิดใหม่ๆ และการปฏิวัติสังคมของเยาวชนจีนกำลังคุกรุ่นในสมัยนั้น ส่งผลกระทบต่อความคิดของปาจินอย่างลึกซึ้ง และผลักดันให้เขาก้าวเข้าสู่วงการนักเขียนตั้งแต่อายุ 16 ปี เมื่ออายุ 19 ปี ปาจินก็ออกจากบ้านไปใช้ชีวิตที่เซี่ยงไฮ้

³¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 154.

³² วลัยยา วิวัฒน์ศร, *การแปลวรรณกรรม*, หน้า 156.

³³ ปาจิน, *บ้าน*. แปลโดย วิชา อุตมฉันท์(กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดพิมพ์वाद, 2532), หน้า 3-9.

* ขบวนการสี่พฤษภาคม เป็นการต่อสู้ของปัญญาชนชาวจีนช่วงปีค.ศ.1919 ที่คัดค้านจักรพรรดินิยมและศักดินานิยมอย่างเด็ดเดี่ยวต่อต้านชนบประเพณีเก่าและส่งเสริมแนวคิดใหม่ เป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของการปฏิวัติจากสังคมเก่าสู่สังคมจีนสมัยใหม่ นอกจากนี้ยังเป็นขบวนการเรียกร้องประชาธิปไตยที่ยิ่งใหญ่ของจีนอีกด้วย (Ci Hai 辞海 1989: 38)

ในปีค.ศ.1927 ปาจินเดินทางไปศึกษาต่อที่ปารีส ประเทศฝรั่งเศส ปาจินได้ใช้เวลาช่วงนี้ ประพันธ์ นวนิยาย “ความพินาศ” แนวคิดของปาจินในช่วงนั้นได้รับอิทธิพลจากนักเขียนอนาธิปไตย (Anarchist) หลายคนของฝรั่งเศส อังกฤษ และรัสเซีย ซึ่งแสดงออกในงานเขียนของปาจินที่มุ่งต่อต้านระบบสังคมจีนขณะนั้นอย่างรุนแรง และเนื่องจากผลงานประพันธ์ชิ้นนี้ก็ทำให้ปาจินเริ่มเข้าสู่วงการนักเขียนอย่างเต็มภาคภูมิ

จนกระทั่งปลายปีค.ศ.1928 ปาจินเดินทางกลับเซี่ยงไฮ้และถืออาชีพนักประพันธ์ นวนิยายและงานแปล ตั้งแต่นั้นมาปาจินก็มีชื่อเสียงโด่งดังจากวรรณกรรมที่เขาแต่ง เช่น *เหมิงหย่า* (萌芽 หน่ออ่อน) นวนิยายขนาดกลางเช่น *อู่* (雾 หมอก) *อวี* (雨 ฝน) และ *เตี้ยน* (电 ฟ้า) และนวนิยายชุดขนาดยาวซึ่งมีเรื่อง *เจีย* (家 บ้าน) รวมอยู่ด้วย

ในบรรดาผลงานประพันธ์ของปาจิน นวนิยายชุด *จีหลิวซานบูฉี* (激流三部曲 บทเพลง 3 บทแห่งกระแสเชี่ยว) ซึ่งประกอบด้วยนวนิยาย 3 เรื่องได้แก่ *เจีย* (家 บ้าน) *ซุน* (春 ฤดูใบไม้ผลิ) และ *ชิว* (秋 ฤดูใบไม้ร่วง) หนึ่งในนวนิยายเรื่อง “*เจีย*” เป็นนิยายแนวสังคมนิยมที่โดดเด่นและเป็นวรรณกรรมที่มีแนวคิดในการต่อต้านสังคมศักดินาในสมัยนั้น

ปาจินถืองานเขียนเป็นอาชีพจนทำให้เขามีชื่อเสียง ผลงานของเขาไม่เพียงแต่ตีพิมพ์ในประเทศเท่านั้น หากยังได้เผยแพร่และแปลเป็นภาษาต่างประเทศอีก 20 กว่าภาษาจนมีชื่อเสียงไปทั่วโลกอีกด้วย³⁴

2.3 การแพร่กระจายของนวนิยายเรื่อง *เจีย*

นวนิยาย *เจีย* เป็นผลงานประพันธ์ของปาจินช่วงก่อนยุคสมัยปฏิวัติประเทศจีน และถือว่าเป็นผลงานสังคมนิยมที่สำคัญผลงานหนึ่งในช่วงปีค.ศ.1930 – 1939³⁵ นวนิยายเรื่อง *เจีย* เป็นหนึ่งในนวนิยายชุด “กระแสเชี่ยว” ซึ่งประกอบด้วย “*เจีย*” “*ซุน*” และ “*ชิว*” ในบรรดาสามเรื่องนี้ นวนิยายเรื่อง *เจีย* เป็นนวนิยายที่โดดเด่นด้วยเนื้อหามากที่สุด

³⁴ Liú Fúquán 刘福泉、Wáng Hóngli 王宏力, “Zài Jiēshòu zhōng Zǒuxiàng Jīngdiǎn---Bājīn “Jiā” de Jiēshòu Shǐ Yánjiū 在接受中走向经典---巴金《家》的接受史研究,” *Bǎodìng Xuéyuàn Xuéào* 保定学院学报 3(2008): 67.

³⁵ Kē Wénpǔ 柯文溥, “Lüelùn Bājīn de “Jiā” 略论巴金的《家》,” *Xiàmén Dàxué Xuéào* (Zhéxué Shèhuì Kēxuébǎn) 厦门大学学报 (哲学社会科学版) 1(1978): 27.

ในระยะแรก เจีย ยังไม่เป็นที่ยอมรับในหมู่นักอ่านทั่วไป เพราะเนื้อหามีการเสียดสีสภาพสังคมศักดินาและพรรคก๊กมินตั๋ง* ดังนั้น เจีย จึงถูกตีตราว่าเป็น “หนังสือต้องห้าม” ในสมัยนั้น ด้วยเหตุนี้จึงทำให้นวนิยายเรื่องนี้ไม่เป็นที่แพร่หลายมากนัก แต่ในขณะเดียวกันยังมีบุคคลกลุ่มหนึ่งที่คลั่งไคล้ปาจิน โดยขนานนามตนเองว่า “ผู้หลงไหลปาจิน” (巴金迷) ซึ่งบุคคลเหล่านี้ส่วนมากนิยมอ่านนวนิยายเรื่อง เจีย และเป็นผู้ผลักดันผลงานประพันธ์ของปาจินให้เริ่มเป็นที่รู้จักในสังคมจีนมากขึ้นเรื่อยๆ

โดยแรกเริ่มจะนิยมอ่านในหมู่นักอ่านเยาวชน เพราะเนื้อหาที่ถ่ายทอดในหนังสือนั้นเปรียบเสมือนเครื่องมือที่ไปสะกิดต่อความรู้สึกของเหล่าวัยรุ่นในสมัยนั้น เป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไปว่าปาจินอาศัยชีวิตของเขาสรรค์สร้างงานประพันธ์เพื่อยังคุณประโยชน์แก่ประชาชน สังคม และประเทศชาติ ผลงานของปาจินเริ่มมีการถกเถียงในวงสนทนาและมีบทความวิพากษ์วิจารณ์มากขึ้น เพราะเหตุนี้เองเหมาตุน (茅盾) ซึ่งเป็นนักประพันธ์ที่มีชื่อเสียงในสมัยนั้นเคยกล่าวว่า “ปาจินเป็นนักเขียนที่เป็นที่รักใคร่ในหมู่นักอ่านเยาวชน”³⁶

ปาจินเคยแสดงเจตนารมณ์ของตนเองออกมาว่า “ข้าพเจ้าไม่ต้องการให้ผลงานของข้าพเจ้าเป็นเพียงเครื่องประดับบนตู้หนังสือหรือเป็นเพียงสิ่งของล้ำค่าในมือของคนบางกลุ่ม ข้าพเจ้าหวังให้คนทั่วไปได้ชื่นชมผลงานของข้าพเจ้า มีความโหยหาแสงสว่างและขจัดความมืดมนในสังคม” นอกจากนี้ปาจินยังเคยกล่าวว่า “ตัวอักษรทุกตัวที่ประพันธ์ลงไป รวากับการพร่งพुरुความทรงจำที่ถูกฝังอยู่ในสุสานออกมาเป็นตัวหนังสือ ผมได้เห็นความเป็นไปของสังคมและทำให้จิตใจของผมสั่นสะเทือนขึ้นมาอีกครั้งหนึ่ง”³⁷

ศิลปะทุกแขนงเกิดจากการกลั่นกรองความคิด ความรู้สึกภายในที่สุมทับของผู้สร้าง จึงเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้นักประพันธ์บรรจงกลั่นกรองความรู้สึกของตนเองออกมาเป็นตัวอักษร ผลงานชิ้นใดชิ้นหนึ่งเปรียบเสมือนการตกผลึกทางความคิดที่สั่งสมมาจากประสบการณ์อันโชกโชนของผู้ประพันธ์เอง ด้วยเหตุนี้ผลงานเหล่านี้จึงเป็นงานที่มีคุณค่าในสายตามหาชน

* พรรคก๊กมินตั๋ง (国民党 Guómíndǎng) คือ พรรคการเมืองหนึ่งของจีนที่มีดร.ซุนยัตเซ็นเป็นหัวหน้าพรรคคนแรก เป็นพรรคการเมืองที่ใหญ่ที่สุดในขณะนั้น (Ci Hai 辞海 1989: 863-864)

³⁶Zhōu Lìgāng 周立刚, “‘Jiā’ de Jiēshòu Yánjiū 《家》的接受研究,” (Shuòshì Xuéwèi Héběi Dàxué 硕士学位 河北大学, 2008): 6.

³⁷Liú Wéiwéi 刘巍巍, “Bājīn ‘Jiā’ Liǎng Zhǒng Sīxiǎng Wénhuà de Chōngtú 巴金《家》两种思想文化的冲突,” Cǎizhì Zāzhì 才智杂志 16(2009): 235.

นวนิยาย *เจีย* ก็เช่นเดียวกัน ความทุกข์ทรมานของประชาชนในสมัยนั้นเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจริง เป็นเหตุให้ปาจिनมีความรู้สึกเห็นอกเห็นใจและเริ่มจับปากกาบรรยายออกมาเป็นคำพูดในหนังสือ ตัวละครในเนื้อเรื่องล้วนเป็นตัวแทนของบุคคลที่ปาจिनเคยรักใคร่และชิงชัง หรือแม้แต่ฉากในนวนิยาย มีบางสถานที่ที่เขาเคยสัมผัสมาด้วยตัวเอง ปาจินประพันธ์ *เจีย* จึงเปรียบเสมือนเขาเขียนความทรงจำของตนเองออกมานั่นเอง ด้วยเหตุที่นวนิยาย *เจีย* มีความเป็นสัจนิยมและแสดงถึงความจริงใจของผู้ประพันธ์ จึงสามารถดึงดูดเหล่านักอ่านได้อย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มนักอ่านเยาวชนที่มีเป้าหมายอุดมการณ์เดียวกันกับปาจิน

นวนิยาย *เจีย* เริ่มเป็นที่แพร่หลายมากขึ้นเรื่อยๆ หลังจากปีค.ศ.1938 มีการนำเนื้อหานวนิยายชุด “กระแสดี๋ยว” โดยเฉพาะเรื่อง *เจีย* ซึ่งเป็นนวนิยายหลักออกมาเรียบเรียงใหม่เป็นบทละครพูด หลังจากนั้นยังพัฒนาไปอีกระดับหนึ่งกล่าวคือ มีการถ่ายทำออกมาเป็นภาพยนตร์โดยผู้กำกับแนวหน้าของประเทศจีน ไม่ว่าจะเป็นการถ่ายทำ กำกับหรือการแสดงภาพยนตร์ *เจีย* เป็นภาพยนตร์ที่ประสบความสำเร็จอย่างยิ่งใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสมัยที่กำลังต่อต้านสังคมศักดินา ยิ่งทำให้ภาพยนตร์เสียดสีสังคมเรื่องนี้เป็นที่น่าสนใจมากขึ้นอีกด้วย

นวนิยายคุณภาพเรื่องหนึ่ง ไม่จำเป็นต้องเป็นที่รู้จักของผู้คนในระยะแรก ในทางตรงกันข้ามจะต้องผ่านบททดสอบและการเจียรไนจากสิ่งแวดล้อมรอบข้างจึงจะสามารถแสดงออกมาซึ่งโฉมหน้าและคุณค่าที่แท้จริงของวรรณกรรมเรื่องหนึ่งได้ นวนิยาย *เจีย* เป็นอีกตัวอย่างหนึ่งที่แสดงออกมาให้เห็นแล้วถึงความพยายามตีแผ่ความจริงสภาพสังคม ความเหลวแหลกของระบบศักดินา ความล้มเหลวของการศึกษาและการพัฒนาประเทศ ผู้ประพันธ์ใช้ความจริงใจของตนเองผสมกับความรู้สึกที่อัดอั้น ความเห็นอกเห็นใจและความชิงชังที่คละเคล้ากันระบายออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร ถึงแม้ว่าในช่วงแรกจะตกอยู่ในสภาวะสันคลอนไม่เป็นที่รู้จักของบุคคลทั่วไป แต่สุดท้ายแล้วปาจินก็แสดงออกมาให้ชาวโลกประจักษ์ถึงความงามด้านวรรณศิลป์ และคุณค่าทางสังคมต่อนวนิยายเล่มหนึ่ง นี่เป็นสิ่งที่นักประพันธ์ต้องการ นวนิยายของเขาจะมีคุณค่ามากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับว่าจะสามารถยังประโยชน์แก่ประเทศชาติได้มากน้อยเพียงใด³⁸

³⁸Zhōu Lìgāng 周立刚, ““Jiā” de Jiēshòu Yánjiū 《家》的接受研究,” (Shuòshì Xuéwèi Héběi Dàxué 硕士学位 河北大学, 2008)

2.4 อุปนิสัยของตัวละคร

(1) เกาเจวี่ซิน* (高觉新)

เกาเจวี่ซินเป็นตัวละครที่มีลักษณะนิสัยค่อนข้างซับซ้อน เป็นบุคคลที่เต็มไปด้วยความสับสนระหว่างประเพณีใหม่และเก่า ความถูกต้องและความไม่ถูกต้อง ความคิดสมัยใหม่และล้าหลัง เป็นตัวละครที่แสดงออกมาซึ่งความคิดสมัยเก่าที่ยังปลูกฝังอยู่ในสังคมยุคใหม่

เกาเจวี่ซินได้รับการอบรมสั่งสอนภายใต้สังคมศักดินามาตั้งแต่เด็ก ๆ ในช่วงวัยรุ่นเขาก็ได้รับอิทธิพลทางความคิดมาจากการเคลื่อนไหวของขบวนการสี่พฤษภาคม (五四运动 Wusiyundong) ความคิดของเขาล้าลึก รู้จักจำแนกผิดชอบชั่วดี นอกจากนี้ยังเข้าใจว่าศัตรูที่ทำลายความสุขและอนาคตของเขานั้นก็คือระบอบสังคมศักดินา แต่ทว่าเกาเจวี่ซินก็ไม่กล้าที่จะลุกขึ้นมาต่อต้าน เขาได้แต่ปวดร้าว อดทนอย่างขมขื่น และพยายามทำตนให้เป็นบุคคลที่เชื่อฟังไม่ต่อต้านอยู่ตลอดเวลา

เกาเจวี่ซินเป็นเสมือนผู้ที่ได้รับเคราะห์กรรมที่มีอิทธิพลมาจากสภาพสังคมยุคเก่า และในขณะที่เดียวกันเขาก็กลายเป็นบุคคลที่แสดงออกซึ่งการรักษาขนบธรรมเนียมแบบเก่าจนทำร้ายผู้อื่นโดยที่ไม่รู้ตัว³⁹ เจวี่ซินเป็นผู้เข้าใจความเป็นไปทุกอย่างในสังคม ทว่าต่อต้านอย่างเงียบๆ อยู่ในใจ เขาคิดว่าหากลุกขึ้นมาเปลี่ยนแปลงจะเป็นการละเมิดขนบประเพณีสมัยเก่า ดังนั้นจึงพยายามก้มหน้าแบกรับความเจ็บปวดนี้แต่เพียงลำพัง เขามีชีวิตด้วยความโดดเดี่ยวอ้างว้างราวกับถูกทิ้งอยู่บนเกาะร้างเพียงลำพัง มีชีวิตราวกับร่างกายไร้วิญญาณ ไร้ความรู้สึก⁴⁰ ไร้ความเป็นตัวของตัวเองเพราะเขามักจะถูกผู้อื่นและขนบธรรมเนียมเก่าๆครอบงำไว้

ในมุมมองของผู้วิจัย เจวี่ซินเป็นบุคคลที่ไม่ต่อต้านกับทุกสิ่งทุกอย่าง เห็นด้วยและยินยอมกับความคิดสมัยเก่าของเหล่าผู้อาวุโสทั้งหลายที่ตนเองมีความคิดของตัวเองแต่ไม่กล้า

* คำว่า เจวี่ (觉 Jué) ซึ่งเป็นพยางค์แรกของชื่อตัวละครเอกหลายคนในนวนิยายเรื่อง เจีย มีเสียงสระ ue เอวี่ ซึ่งในภาษาไทยไม่ปรากฏเสียงสระนี้ ผู้แปลจึงเลือกทับศัพท์ด้วยสระ “เอวี่” ตลอดเรื่องเพื่อความสะดวกแก่ผู้อ่านชาวไทย อนึ่งผู้วิจัยมีความประสงค์จะรักษาความหมายของคำว่า 觉 (ตื่นรู้) ไว้ จึงทับศัพท์ด้วยสระ “เอวี่” ในบทวิเคราะห์ทุกแห่ง

³⁹Yuán Huishēng 袁慧生, “Tán Bājīn Xiǎoshuō ‘Jiā’ de Rénwù Sùzào 谈巴金小说《家》的人物塑造,” Tiānjīn Dǎngxiào Xuékan 天津党校学刊 1(1994): 44.

⁴⁰Zhāng Ruìruì 张睿睿, “Bājīn Xiǎoshuō ‘Jiā’ de Jīliú’ Yìxiàng Jiědú 巴金小说《家》的‘激流’意象解读,” Límíng Zhíyè Dàxué Xuébào 黎明职业大学学报 1(2011): 6.

แสดงออก เพียงเพราะเกรงว่าจะถูกมองว่าเป็นลูกอกตัญญู จนสุดท้ายเกาเจี๋ยชินก็ได้รับความทุกข์อย่างแสนสาหัสจากการที่ไม่กล้าตัดสินใจหรือยินยอมไม่ปริปากนั้นก็คือ การต้องแต่งงานกับหญิงสาวที่ตนไม่รักและหลังจากแต่งงานแล้วภรรยาของเขาก็เสียชีวิตในเวลาต่อมาด้วยเหตุผลเพียงเพราะความกล้าหาญของเขาไม่เพียงพอ

(2) เกาเจี๋ยฮู่ยู่ (高觉慧)

เกาเจี๋ยฮู่ยู่คือตัวละครหนุ่มที่เปรียบเสมือนผู้ทรยศต่อสังคมศักดินา เป็นตัวแทนของคนหนุ่มคนสาวในช่วงการเคลื่อนไหวของขบวนการสี่พฤษภา

เกาเจี๋ยฮู่ยู่เป็นตัวละครที่มีแนวคิดรุนแรง และเต็มไปด้วยการต่อต้านคัดค้าน เขาได้รับอิทธิพลจากการเคลื่อนไหวของขบวนการสี่พฤษภา แสดงแนวคิดของคนหนุ่มสาวเกี่ยวกับการปฏิวัติอย่างหลากหลาย โดยไม่ยอมให้ผู้อื่นมาบงการชีวิต มีความกล้าหาญที่เด็ดเดี่ยวในการต่อต้านสังคมยุคเก่าและเลือกที่จะเดินเส้นทางของตนเองซึ่งแตกต่างจากพี่ชายอีกสองคน⁴¹

ผู้วิจัยเห็นว่าเกาเจี๋ยฮู่ยู่เป็นคนที่มั่นใจในตนเองมากเกินไป พุดจาโพงผาง บางครั้งพุดออกมาโดยไม่คิดและไม่คำนึงถึงความรู้สึกของผู้อื่น ไม่รู้จักกาลเทศะหรือแม้แต่การกระทำบางอย่างก็ไม่เหมาะสม ทำเหมือนว่าตัวเองรู้เยอะ แต่จริงๆแล้วบางครั้งก็ไม่เข้าใจอะไรเลย โดยเฉพาะความรู้สึกของผู้หญิง ยกตัวอย่างเช่น

หว่านเอ๋อ (婉儿) ต้องไปเป็นภรรยาบ่อยให้กับเฟิงเล่อซาน* (冯乐山) แทนหมิงเฟิง (鸣凤) ที่ฆ่าตัวตาย ในวันเฉลิมฉลองวันเกิดของคุณปู่เกา หว่านเอ๋อก็ได้ติดตามเฟิงเล่อซานมางานนี้ด้วย ทว่าหล่อนกลับไม่ได้ไปเข้าร่วมเฉลิมฉลอง แต่กลับเข้าไปในห้องปรับทุกข์ระบายความรู้สึกกับเหล่าผู้หญิงรวมทั้งรู้เจี๋ยด้วย แต่เจี๋ยฮู่ยู่ซึ่งไม่เข้าใจความรู้สึกของหว่านเอ๋อและเป็นคนที่พุดจาโพงผาง กลับพุดหยอกล้อกับหว่านเอ๋อว่า “เซี่ยนึ่งเถอะ อย่าเกรงใจเลย เวลานี้เป็นเมียน้อยคนใหม่ของบ้านตระกูลเฟิงแล้ว นับเป็นแขกของบ้านเรา” ด้วยน้ำเสียงขี้เล่น ซึ่งคำพูดแบบนี้เป็นการเสียดแทงเข้าไปในใจของหว่านเอ๋ออย่างถึงที่สุด

⁴¹Yuán Huishēng 袁慧生, “Tán Bājīn Xiǎoshuō ‘Jiā’ de Rénwù Sùzào 谈巴金小说《家》的人物塑造,” Tiānjīn Dǎngxiào Xuékān 天津党校学刊 1(1994): 44.

* คำว่า (冯 Féng) ในชื่อของเฟิงเล่อซาน ฉบับภาษาไทยใช้คำว่า “ผิง” ทว่าหลักเกณฑ์การทับศัพท์ฉบับราชบัณฑิตยสถานด้วยสระ เอิง ดังนั้นผู้วิจัยจะใช้คำว่า “เฟิง” ในชื่อของเฟิงเล่อซานทุกแห่ง

หนึ่งในความคิดเห็นของผู้วิจัย การตั้งชื่อตัวละครว่า “เจวียฮู่” มีนัยยะหรือความหมายแฝง เพราะปาจินซึ่งเป็นผู้ประพันธ์ได้นำความรู้สึกของตัวเองถ่ายทอดออกมาผ่านตัวละครตัวนี้ และตั้งชื่อตัวละครซึ่งเป็นตัวเอกและเป็นตัวดำเนินเรื่องไว้อย่างลึกลับ คือ

觉 jué = 觉悟 juéwù หมายถึง การรู้ตื่น
 慧 huì = 智慧 zhìhuì หมายถึง สติปัญญา

เมื่อแปลออกมาแล้วมีความหมายว่า “การรู้ตื่นด้วยสติปัญญา” ด้วยเหตุนี้ปาจินต้องการสื่อลักษณะนิสัยผ่านชื่อตัวละคร เพราะในเนื้อเรื่องเจวียฮู่เป็นตัวละครตัวเดียวที่มีแนวคิดต่อต้านสังคมศักดินาและเป็นผู้มีแนวคิดผลักดันสังคมสมัยใหม่อย่างแรงกล้า มีความกล้าหาญไม่หวาดกลัวต่อสิ่งใด ไม่ยินยอมให้ใครมาบงการชีวิตของตัวเอง เขาเป็นคนยึดมั่นในอุดมการณ์ไม่ว่าใครจะว่าอย่างไรก็ไม่สามารถเปลี่ยนความคิดของเขาได้ นับได้ว่าเขาเป็นคนเดียวที่เข้าใจความเลวร้ายของสังคมสมัยเก่าและความงามของสังคมที่ปราศจากถูกกดขี่

(3) หมิงเฟิง* (鸣凤)

หมิงเฟิงเป็นหญิงสาวที่มีอุปนิสัยน่ารักเจ้าริงแจ่มใส บริสุทธิ์อ่อนโยน ฉลาดหลักแหลม เข้าใจความคิดของผู้คน มีกิริยาท่าทีงดงาม เป็นที่รักใคร่ของบุคคลทั่วไป

เดิมทีหมิงเฟิงควรจะมีชีวิตที่สวยงาม แต่เพราะความไร้เยื่อใยของวาสนาทำให้หล่อนเกิดมาอยู่ในฐานะสาวใช้คนหนึ่ง ทำให้ความฝันที่สวยงามของหล่อน การเสาะแสวงหารักแท้สิ่งดี ๆ ทั้งหมดเหล่านี้ไม่ปรากฏขึ้นแก่หล่อน แต่การจากไปก่อนวัยอันควรของหล่อนทำให้หลายคนเจ็บปวดและรู้สึกถึงการสูญเสียอย่างที่มีอาจหาสิ่งใดมาทดแทนได้

(4) เหมย (梅)

เหมยเป็นหญิงสาวของครอบครัวใหญ่ครอบครัวหนึ่งที่ได้รับอิทธิพลจากขนบธรรมเนียมประเพณีเก่าในสภาพสังคมศักดินา แต่เมื่อหล่อนเติบโตขึ้นหล่อนก็ได้รับอิทธิพลจากแนวคิดใหม่

---

* คำว่า เฟิง (凤 Fèng) ในชื่อของหมิงเฟิง ฉบับภาษาไทยใช้คำว่า “ฝิ่ง” ทว่าในหลักเกณฑ์การทับศัพท์ภาษาจีนฉบับราชบัณฑิตยสถานทับศัพท์ด้วยสระ – ینگ เพราะฉะนั้นผู้วิจัยจะใช้คำว่า “เฟิง” ในชื่อของหมิงเฟิงทุกแห่งในบทวิเคราะห์

จากสภาพแวดล้อมรอบข้างเช่นเดียวกัน⁴² หล่อนเป็นหญิงสาวที่มีความงดงามน่าหลงใหลแต่มีใบหน้าที่ปกคลุมด้วยความเศร้าหมอง จิตใจที่ติงามของหล่อนถูกทรมาณจนไม่สามารถเอืวยวยาให้ดีขึ้นได้ หล่อนมีความทุกข์ค้างคาอยู่ในใจที่ไม่สามารถระบายบอกกล่าวออกมาได้ การตายของหล่อนสร้างความเวทนาแก่ผู้รู้จักยิ่งนัก

(5) รุ่ยเจี๋ย * (瑞珏)

รุ่ยเจี๋ยเป็นตัวละครที่มีความงดงาม หน้าตาสะสวยอ่อนโยน จิตใจติงาม เอาใจใส่สามี ขยันหมั่นเพียร อบรมเลี้ยงดูบุตรของตัวเองด้วยความรัก เคารพอาวูโส ใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาและยินยอมที่จะร่วมแบกรับความทุกข์ของผู้อื่นอยู่เสมอ

(6) เกาเหล่าไท่เหย หรือ ท่านปู่เก่า (高老太爷)

ท่านปู่เกาเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลและอำนาจมากที่สุดในคฤหาสน์ตระกูลเกาแห่งสังคมศักดินา เป็นตัวแทนของสังคมศักดินาที่ทรงพลังที่สุด เปรียบเสมือนรากแก้วแห่งชนบประเพณีสมัยเก่าที่มีอาจเปลี่ยนแปลงได้⁴³

เกาเหล่าไท่เหยเป็นผู้ที่ครอบครองทรัพย์สินสมบัติมากมายมหาศาล ซึ่งทำให้ท่านปู่เกาพึงพอใจและเสพสุขได้อย่างมีความสุข เนื่องจากอำนาจที่มีอยู่ในมือ เพราะฉะนั้นสมาชิกทุกคนในบ้านต้องเชื่อฟังคำพูดของท่าน⁴⁴ เขามักจะเป็นผู้กำหนดโชคชะตาให้ผู้อื่นยกตัวอย่างเช่น บังคับเจี๋ยซินให้ทำงานและแต่งงานกับบุคคลที่ท่านเลือกโดยไม่สอบถามความเห็นของเจี๋ยซิน นอกจากนี้ยังส่งหมิงเฟิงไปเป็นภรรยาของเฟิงเล่อซานจนเป็นเหตุให้หล่อนจบชีวิตตัวเอง

⁴²Zhōu Jíqióng 周吉琼、Tán Zhèngchōng 谭正冲, “Lùn Bājīn de “Jiā” zhōng Nǚxìng de Bēijù Yìyì 论巴金的《家》中女性的悲剧意义,” Tiānfǔxīn 天府新 6(2008): 174 .

* คำว่า รุ่ย (瑞 Rui) ในชื่อของรุ่ยเจี๋ย ฉบับภาษาไทยใช้พยัญชนะ “ย” เป็นยุ่ยเจี๋ย ทว่าในหลักเกณฑ์การทับศัพท์ภาษาจีนฉบับราชบัณฑิตยสถานทับศัพท์ด้วยตัวอักษร “ร” เพราะฉะนั้นผู้วิจัยจะใช้ตัวอักษร “ร” ในชื่อของรุ่ยเจี๋ยทุกแห่งในบทวิเคราะห์

⁴³Yuán Huìshēng 袁慧生, “Tán Bājīn Xiǎoshuō “Jiā” de Rénwù Sùzào 谈巴金小说《家》的人物塑造,” Tiānjīn Dǎngxiào Xuékān 天津党校学刊 1(1994): 44-45.

⁴⁴Hán Bīnshēng 韩斌生, “Cóng “Jiā” Kàn Bājīn Xiǎoshuō de Xiànrshí Zhǔyì Tèsè 从《家》看巴金小说的现实主义特色,” Bǎojī Shīyüàn Xuébào (Zhéxué Shèhuì Kēxuébǎn) 宝鸡师院学报 (哲学社会科学版) 1(1979): 40.

เขาใช้อำนาจของเขาอย่างไรเรื่อยไป เขามีแต่ความเห็นแก่ตัวและยึดมั่นในหลักขนบธรรมเนียมเก่าเป็นหลักยึดเหนี่ยวมากเกินไปจนสร้างปัญหาให้บุคคลรอบข้าง⁴⁵

นวนิยาย *เจีย* ยังมีตัวละครอื่นๆอีกมากมาย ทว่าตัวละครที่กล่าวมาข้างต้นเป็นตัวละครหลักในการดำเนินเรื่องที่ผู้ประพันธ์พยายามสอดแทรกอารมณ์ แนวคิด ความรู้สึกผ่านตัวละครเหล่านี้เพื่อให้ผู้อ่านได้สัมผัสรับรู้ถึงความเป็นไปของสังคมในขณะนั้น หรือในอีกมุมหนึ่งคือเปรียบเทียบสะพานที่เชื่อมโยงระหว่างผู้ประพันธ์กับผู้อ่าน ให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจสิ่งที่ผู้ประพันธ์ต้องการจะตีแผ่หรือบอกกล่าวผ่านตัวละครหลักที่มีลักษณะนิสัยที่เป็นเอกลักษณ์ ซึ่งสามารถเพิ่มอรรถรสแก่ผู้อ่านได้เป็นอย่างดี

---

⁴⁵Dèng Jīngwǔ 邓经武, ““Jiā”---Bājīn Wénxué Chuàngzuò de gēn Zǒnggāng 《家》---巴金文学创作的跟总纲,” Xīnán Mínzú Xuéyuàn Xuébào (Zhéxué Shèhuì Kēxuébǎn) 西南民族学院学报 (哲学社会科学版) 2(1999): 111.

บทที่ 3

การเปรียบเทียบกระบวนการถ่ายทอดตัวบทด้านโครงสร้างทางภาษา

การแปลที่เหมาะสมและถูกต้อง ผู้แปลต้องยึดบริบทหลักของภาษาต้นทางเป็นสำคัญ ซึ่งจะต้องรักษากลวิธี ความหมายและอรรถรสให้ครบถ้วนมากที่สุด แต่ในบางครั้งเนื่องจากกฎเกณฑ์ทางภาษาของภาษาต้นทางและภาษาปลายทางและเงื่อนไขทางสังคมวัฒนธรรมบางประการที่ต่างกัน จึงทำให้เกิดอุปสรรคต่อการแปล โดยที่บางครั้งผู้แปลต้องเลือกปรับและแปล โดยการผลออกจากบริบทและแปลโดยให้คงความหมายเดิมให้มากที่สุด ในบทนี้ผู้วิจัยจึงเน้นศึกษาความสัมพันธ์ในแง่การใช้ภาษาและการถ่ายทอดความหมายจากต้นฉบับสู่ฉบับแปล เพื่อให้ทราบถึงรูปแบบ กฎเกณฑ์และเหตุผลที่มีอิทธิพลต่อการแปลของภาษาปลายทาง

3.1 การถ่ายทอดความหมายในระดับคำ

คำ คือหน่วยที่เล็กที่สุดในภาษาซึ่งมีความหมายและปรากฏเป็นอิสระได้ ดังนั้นเราจึงไม่สามารถแยกคำออกเป็นส่วนๆที่มีความหมายและปรากฏเป็นอิสระได้ต่อไปอีก คำประกอบขึ้นด้วยหน่วยคำอย่างน้อยหนึ่งหน่วยคำ¹ ซึ่งหลังจากที่ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบแล้ว การถ่ายทอดความหมายในระดับคำมีประเด็นที่น่าสนใจดังต่อไปนี้

3.1.1 การถ่ายทอดความหมายโดยแบ่งตามชนิดของคำ

จากการศึกษาเปรียบเทียบนวนิยายจีน *เจีย* กับฉบับแปลภาษาไทย *บ้าน* พบว่าการถ่ายทอดความหมายตามชนิดของคำที่โดดเด่นมีทั้งหมด 3 ชนิดคือ คำบุรุษสรรพนาม คำวิสามานยนามหรือชื่อเฉพาะและคำวิเศษณ์ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

(1) การถ่ายทอดคำบุรุษสรรพนาม

จากการศึกษาพบว่าคำบุรุษสรรพนามมีความโดดเด่นและน่าสนใจ เนื่องจากเนื้อหาในนวนิยายจีน *เจีย* หรือฉบับแปลภาษาไทย *บ้าน* นั้นมีความสลับซับซ้อนในการเรียกชื่อบุคคล ทั้งต่อหน้าและลับหลัง และเนื่องจากความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในท้องเรื่องมีหลากหลายรูปแบบ ดังนั้นการถ่ายทอดความหมายของบุรุษสรรพนามจึงมีความหลากหลายไปตามบริบทเช่นกัน ซึ่งผู้วิจัยได้วิเคราะห์และจำแนกออกเป็นประเด็นที่น่าสนใจดังนี้

---

¹ สมทรง บุรุษพัฒน์, วากยสัมพันธ์ (กรุงเทพฯ: บริษัทสหธรรมิก จำกัด, 2536), หน้า 43.

ตัวอย่างที่ 1

ต้นฉบับ : “你怎么不端个茶盘来?” (3, 11)*

คำแปล : “เธอทำไมไม่เอาถาดใส่มาล่ะ?”

ฉบับแปล : “ก็แล้วทำไมเราไม่เอาถาดใส่มาล่ะ?” (46)**

บทสนทนาข้างต้นเป็นบทสนทนายาระหว่างเจี๋ยฮู่ยู่กับสาวใช้หมิงเฟิง ซึ่งในบ้านตระกูลเกา เจี๋ยฮู่ยู่มีฐานะเป็นเจ้านายของหมิงเฟิง เจี๋ยฮู่ยู่สามารถใช้คำพูดที่แสดงฐานะของตัวเองได้ แต่เขากลับใช้สรรพนามที่มีฐานะเท่ากันหรือค่อนข้างสนิทกันพูดกับหล่อน นั่นก็เพราะว่าความสัมพันธ์ระหว่างเจี๋ยฮู่ยู่กับหมิงเฟิงลึกๆแล้วชอบพอกันแต่แสดงออกโจ่งแจ้งไม่ได้เพราะเงื่อนไขทางสังคมศักดินา ดังนั้นจึงเป็นความรักแบบหลบๆซ่อนๆในบ้านหลังใหญ่ เจี๋ยฮู่ยู่จึงสามารถแสดงความรักของเขาออกมาผ่านคำพูดที่ไม่แบ่งแยกชนชั้นทางสังคม นี่เป็นวิธีหนึ่งในเพียงไม่กี่วิธีที่เขาสามารถทำได้

นอกจากนี้ผู้แปลได้เลือกใช้คำที่เหมาะสมกับลักษณะนิสัยของเจี๋ยฮู่ยู่ซึ่งเป็นบุคคลที่ต่อต้านสังคมศักดินาและเป็นคนที่ไม่ยึดติดในฐานะของตัวเองที่แม้จะสูงกว่าคนอื่นแต่ก็ไม่เหยียดหยามคนที่ฐานะต่ำต้อยกว่า ไม่ใช่แค่หมิงเฟิงเท่านั้น สาวใช้หรือบ่าวคนอื่น ๆ ผู้แปลก็เลือกใช้สรรพนามที่แสดงว่าเจี๋ยฮู่ยู่ไม่ดูแคลนผู้มีสถานะต่ำกว่า

ตัวอย่างที่ 2

ต้นฉบับ : “各位同学，督座早已回府去了，所以由兄弟出来代见，劳各位等了许久，兄弟非常抱歉。” (8,56)

คำแปล : “เพื่อนนักศึกษาทุกคน ท่านผู้บังคับบัญชากลับไปพักไปนานแล้ว เพราะฉะนั้นพี่น้องจึงออกมาพบแทน ทำให้พวกท่านต้องรอเป็นเวลานาน พี่น้องรู้สึกเสียใจอย่างยิ่ง”

ฉบับแปล : “เพื่อนนักศึกษาทุกคน ท่านผู้บัญชาการกลับไปพักของท่านไปนานแล้ว ฉะนั้นผมจึงมาพบกับพวกท่านแทน ทำให้พวกท่านต้องรออยู่เป็นเวลานาน ผมรู้สึกเสียใจอย่างยิ่ง” (118)

* ตัวเลขในวงเล็บหมายถึง เลขบทและเลขหน้าของข้อความที่ปรากฏในฉบับภาษาจีน

** ตัวเลขในวงเล็บหมายถึง เลขหน้าของข้อความที่ปรากฏในฉบับภาษาไทย

สถานการณ์ข้างต้นเป็นเหตุการณ์ที่กลุ่มเพื่อนร่วมอุดมการณ์ของเจี๋ยฮู่ประท้วงทหารที่ก่อเหตุการณ์ไม่สงบ และทหารเหล่านั้นก็ปฏิบัติตัวต่อเพื่อนๆ ของเจี๋ยฮู่แบบไม่เป็นธรรม เพราะฉะนั้นกลุ่มอุดมการณ์เยาวชนจึงได้รวมตัวกันที่หน้าหน่วยทำการของผู้บังคับบัญชาในเมือง แต่สุดท้ายก็ไม่ได้รับความสนใจ เพื่อนในกลุ่มจึงส่งตัวแทนออกไปเจรจาเพื่อตกลงสงบศึก ตอนนั้นตัวแทนคนนั้นได้ใช้สรรพนามแทนตัวเองว่า “兄弟 xiōngdì” ซึ่งเป็นคำนามแปลว่า “พี่น้อง” แต่ในบริบทนี้ใช้เป็นสรรพนามบุรุษที่หนึ่ง “ผม” เพื่อแสดงถึงความสัมพันธ์อันใกล้ชิดและสนิทสนมระหว่างเพื่อนร่วมอุดมการณ์ของตน อีกทั้งเพื่อสร้างความสามัคคีกลมกลืนเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

ตัวอย่างที่ 3

ต้นฉบับ : 人家好心问你，你倒说这种话！(16, 130)

คำแปล : คนอื่นเค้าถามเธอดีๆ เธอกลับพูดย้อนฉันแบบนี้

ฉบับแปล : ฉันถามเธอดีๆ เธอกลับมาย้อนฉันอย่างนี้! (235)

บทสนทนาข้างต้นเป็นบทสนทนายระหว่างหวานเอ้อ (婉儿) สาวใช้กับหมิงเฟิงที่กำลังตกถึงชะตากรรมของตัวเองในอนาคตว่าจะถูกส่งตัวไปแต่งงานกับใคร ซึ่งในต้นฉบับใช้คำว่า “人家 rénjiā” ซึ่งเป็นนิยมนิยมนามสรรพนามที่ไม่เจาะจง แต่ผู้แปลเลือกใช้สรรพนามบุรุษที่หนึ่ง “ฉัน” สื่อความหมาย ในบริบทนี้หากจะแปลให้ตรงความหมายก็คือ “คนอื่นเค้าถามเธอดีๆ เธอกลับมาย้อนฉันอย่างนี้!” คำว่า “คนอื่นเค้า” ในบริบทนี้ก็คือตัวหวานเอ้อนั่นเอง เพราะสถานการณ์นี้เป็นบทสนทนายระหว่างคนสองคนซึ่งไม่มีบุคคลที่สาม หวานเอ้อก็ต้องสื่อถึงตนเองอยู่แล้ว แต่ใช้คำว่า “ฉัน” เข้ามาเพื่อแสดงถึงความสนิทสนม ความเป็นกันเองระหว่างตัวละครทั้งสอง

ตัวอย่างที่ 4

ต้นฉบับ : 小的在街口上等了好久。(18, 143)

คำแปล : ข้ารออยู่ที่หัวถนนเป็นเวลานาน

ฉบับแปล : บ่าวไปยืนรออยู่ที่หัวถนนเป็นเวลานาน (254)

สถานการณ์ข้างต้นเป็นเหตุการณ์ที่เกาจง (高忠) คนใช้พูดกับเค่อตั้งผู้เป็นเจ้านาย โดยที่ในขณะนั้นเป็นช่วงเทศกาลที่มีการแสดงเซตมังกรเล่นลูกไฟ เกาจงอาสาไปจุดต้นทาง หากคนเซตมังกรมาถึงจะรีบวิ่งเข้าไปบอกคนในบ้านให้เตรียมตัว แต่ถึงกระนั้นก็ไม่มีคนเซตมังกรเดินผ่านมาเลย เกาจงจึงนำสถานการณ์ข้างต้นไปบอกเจ้านายของตน โดยใช้สรรพนามแทนตนเองว่า “小的 xiǎode” เพื่อแสดงฐานะของตนเองที่ต่ำต้อยกว่า

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปีพ.ศ.2554 นิยามคำว่า “บ่าว” ดังนี้
 “บ่าว (นาม) คนรับใช้ ; ชายหนุ่ม ; เรียกชายผู้เข้าพิธีสมรส ; คนรับใช้”²

จากนิยามข้างต้น ผู้แปลจึงเลือกใช้คำว่า “บ่าว” เป็นคำสรรพนามแทนผู้รับใช้

ตัวอย่างที่ 5

ต้นฉบับ : “又是他，” 觉慧冷笑道。(21, 175)

คำแปล : “เขานี้แล้ว” เจ๋อฮวยหัวเราะอย่างดูแคลน

ฉบับแปล : “ไอ้เฒ่าคนนี้อีกแล้ว” เจ๋อฮวยหัวเราะอย่างดูแคลน (305)

“เฝิงเล่อซาน” ซึ่งเป็นคนแรกที่ลงชื่อเพื่อเรียกร้องให้แม่ทัพจางเข้าเมืองเพื่อบริหารบ้านเมือง ซึ่งขณะนั้นเจ๋อฮวยเกลียดชังการควบคุมบ้านเมืองโดยทหารเพราะไม่มีเสรีภาพ หากจะแปลตรงตามความหมายของคำสรรพนามนี้จะแปลว่า “เขา (ผู้ชาย)” ซึ่งเป็นสรรพนามบุรุษที่สาม แต่เนื่องจากเจ๋อฮวยมีความเกลียดชังเฝิงเล่อซานอย่างยิ่ง ดังนั้นผู้แปลจึงเลือกใช้สรรพนาม “ไอ้เฒ่า” มาเป็นคำเรียกแทนชื่อ “เฝิงเล่อซาน” เพื่อแสดงออกถึงความเกลียดชังและเพื่อความสมจริงและสอดคล้องกับความรู้สึกของเจ๋อฮวยที่มีต่อเฝิงเล่อซาน

ตัวอย่างที่ 6

ต้นฉบับ : 我也知道你太年轻，老实说我也不愿意把你送到冯家去。

(26, 219)

คำแปล : ฉันก็รู้ว่าอายุเธอยังอ่อนเกินไป ใจจริงฉันเองก็ไม่อยากจะส่งเธอไป
 ให้บ้านตระกูลฝงหรง

ฉบับแปล : ฉันก็รู้ว่าอายุเรายังอ่อนเกินไป ใจจริงฉันเองก็ไม่อยากจะส่งเราไปให้
 บ้านตระกูลฝงหรง (374)

บทสนทนาข้างต้นเป็นบทสนทาระหว่างนางโจวสือ (周氏) กับหมิงเฟิง หลังจากที่
 คุณปู่ตัดสินใจจะส่งตัวหมิงเฟิงไปเป็นภรรยาของเฝิงเล่อซาน ด้วยความโอบอ้อมอารีของนาง
 โจวสือที่เห็นใจและสงสารหมิงเฟิงอย่างมาก

ในภาษาไทยคำว่า “เรา” เป็นคำแทนตัวผู้พูดหรือแทนกลุ่มของผู้พูด จัดอยู่ในหมวดหมู่
 สรรพนามบุรุษที่หนึ่ง แต่ในขณะเดียวกันในภาษาไทยก็ยังมีการใช้คำว่า “เรา” เป็นสรรพนาม

²ราชบัณฑิตยสถาน , พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554, หน้า 671.

บุรุษที่สองได้เช่นกัน การที่ผู้แปลจึงเลือกใช้คำสรรพนาม “เรา” เป็นสรรพนามบุรุษที่สองนั้นเพื่อเพิ่มความนุ่มนวลและสื่อถึงอารมณ์ให้ผู้อ่านเข้าถึงบรรยากาศในขณะนั้น และแสดงอารมณ์ของนางโจวซือที่สุภาพและมีเมตตาที่มีต่อหมิงเฟิงซึ่งเป็นสาวใช้

ตัวอย่างที่ 7

ต้นฉบับ : 黄妈说得够了。(28, 246)

คำแปล : แม่หวงพูดจนพอใจแล้ว

ฉบับแปล : หวงมาพูดจนพอใจ (416)

黄妈 Huáng mā คือแม่นมสกุลหวงที่ดูแลเลี้ยงดูพี่น้องตระกูลเกาทั้งสามมาตั้งแต่เด็ก ๆ แต่การแปลว่า “หวงมา” อาจจะทำให้ผู้อ่านเข้าใจผิดคิดว่าเป็นบุคคลชื่อว่า “หวงมา” หรือมีเช่นนั้นก็ “มารดาแซ่หวง” ดังนั้นเพื่อลดการคลาดเคลื่อนความหมาย ควรแปลว่า “แม่นมหวง” น่าจะเหมาะสมกว่า

การแปลสรรพนามนั้นมีหลายวิธีเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทในภาษาจีน โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสัมพันธ์ระหว่างตัวละครไม่ว่าจะเป็นความสัมพันธ์ระหว่างเจ้านายกับคนใช้ คนใช้กับคนใช้หรือแม่แต่เพื่อนกับเพื่อน ซึ่งผู้แปลจะต้องแตกฉานในบริบทและจุดประสงค์ของผู้อ่านว่าตัวละครต้องการจะสื่ออะไร มีความรู้สึกอย่างไรต่อตัวละครที่ตนกำลังสนทนา ดังนั้นผู้แปลจึงมีหน้าที่ที่จะเลือกใช้คำและภาษาให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ยังต้องลดข้อผิดพลาดที่จะเกิดขึ้นกับผู้อ่าน โดยการเลือกใช้คำไม่กำกวม ชัดเจน เข้าใจง่ายเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจในสิ่งที่ผู้แต่งต้องการจะสื่อให้มากที่สุด

(2) การถ่ายทอดวิสามานยามหรือชื่อเฉพาะ

ผู้วิจัยพบการถ่ายทอดคำวิสามานยนามหรือชื่อเฉพาะที่น่าสนใจดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 8

ต้นฉบับ : “你的胆子太小了，你扮‘黑狗’简直不像”。(1, 2)

คำแปล : “ความกล้าของน้องน้อยเกินไปแล้ว น้องแสดงเป็นสุนัขดำไม่ค่อยสมจริงเท่าไร”

ฉบับแปล : “พี่รู้สึกว่าคุณออกจะปอดสักหน่อย แสดงเป็นตัวแบล็คด็อกไม่ค่อยจะดีเท่าไร” (30)

黑狗 Hēi gǒu เป็นตัวละครตัวหนึ่งในละครเรื่อง เกาะมหาสมบัติ ที่เจี๋ยฮู่ยู่ได้รับบทแสดงในงานเทศกาลของโรงเรียน หากแปลตรงตัวแล้ว 黑狗 แปลว่า สุนัขดำ หรือ หมาดำ แต่ในบทละคร เกาะมหาสมบัติ 黑狗 นั้นเป็นเพียงชื่อตัวละครที่เป็นมนุษย์ มิใช่สุนัข เพราะฉะนั้น หากจะแปลว่า สุนัขดำ ก็จะไม่เหมาะสมกับบริบท ดังนั้นผู้แปลจึงเลือกใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษ เพื่อรักษาเจตนารมณ์ของภาษาต้นทางและเพื่อป้องกันไม่ให้อ่านเกิดความสับสนในตัว 黑狗 ว่าเป็นมนุษย์หรือสัตว์

ตัวอย่างที่ 9

ต้นฉบับ : “我们这学期读完了《宝岛》，下学期就要读托尔斯泰的《复活》” (3, 10)

คำแปล : “เทอมนี้พวกเราเรียนเรื่อง เกาะมหาสมบัติ จบแล้ว เทอมหน้าก็เรียนเรื่อง ฟิ้นซีฟ ของท้าวเออร์ซือไท่”

ฉบับแปล : “เทอมนี้เราเรียนเรื่อง เกาะมหาสมบัติ จบ เทอมหน้าก็จะเริ่มเรียนเรื่อง ฟิ้นซีฟ ของตอลสตอยอีก” (44)

เลโอ ตอลสตอย (Leo Tolstoy) หรือชื่อเต็มภาษาว่า เคานต์ เลฟ นีคาลาเยวิช ตัลสตอย (รัสเซีย : Лев Николаевич Толстой) เป็นนักเขียนชาวรัสเซีย ที่เขียนเรื่องราวตีแผ่ชีวิตของชาวรัสเซียในช่วงศตวรรษที่ 19 ผู้แปลเลือกใช้คำทับศัพท์ที่เป็นชื่อออกเสียงเป็นภาษาอังกฤษ เพราะหากแปลชื่อที่ถอดเสียงจากภาษาจีนอาจจะทำให้ผู้อ่านบางคนที่ยังไม่รู้จัก ตอลสตอย แต่ไม่รู้ว่าภาษาจีนออกเสียงอย่างไรเข้าใจผิด ดังนั้นผู้แปลจึงเลือกแปลโดยใช้เสียงภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาสากล

ตัวอย่างที่ 10

ต้นฉบับ : “作揖主义”和“无抵抗主义”对他的确有很大的用处。

(6, 37)

คำแปล : “ลัทธิโค้งคำนับประนมกร” กับ “ลัทธิไม่ต่อต้าน” มีประโยชน์เป็นอย่างมากสำหรับเขาจริงๆ

ฉบับแปล : “ลัทธิเกล้าก้มประนมกร” กับ “ลัทธิไม่ต่อต้าน” มีประโยชน์เป็นอย่างมากสำหรับเขาจริงๆ (89)

ในภาษาไทยไม่มีศัพท์บัญญัติสำหรับ 作揖主义 Zuòyī zhǔyì และ 无抵抗主义 Wú dǐkàng zhǔyì สองลัทธินี้ ดังนั้นผู้แปลจึงได้แปลข้อความให้สอดคล้องกับความหมายเดิมให้มากที่สุด

作揖 zuòyī   แปลว่า โคงคารวะแบบจีนที่ใช้สองมือประสานกัน
 主义 zhǔyì   แปลว่า ลัทธิ แนวคิด

ดังนั้นผู้แปลจึงเลือกวิธีการปรับคำ เพื่อให้สอดคล้องและให้ตรงกับต้นฉบับมากที่สุด โดยการแปลว่า “ลัทธิเกล้ากัมประนมกร”

无抵抗 wú dǐkàng   แปลตรงตัวว่า ไม่ต่อต้าน ไม่คัดค้าน

สำหรับ 无抵抗主义 ผู้แปลจึงแปลตรงตัวว่า “ลัทธิไม่ต่อต้าน” ซึ่งทั้งสองแนวคิดนี้คือคำที่มาอธิบายลักษณะนิสัยเด่นของพีใหญ่ชื่อว่าเจี๋ยชิน ผู้ที่ไม่มีจิตคิดต่อต้าน ไม่คัดค้านและยอมโอนอ่อนให้กับแนวคิดเก่าๆ อยู่ตลอดเวลา การแปลเช่นนี้ไม่เพียงเป็นการรักษาต้นฉบับทั้งยังเป็นการสื่อความหมายให้กับผู้อ่านโดยที่มีข้อผิดพลาดน้อยที่สุดอีกด้วย

ตัวอย่างที่ 11

ต้นฉบับ   : 她再三叮嘱要我下次把海儿带去。(32, 298)

คำแปล   : เธอสั่งแล้วสั่งอีกให้พาให้เออร์ไปด้วย

ฉบับแปล   : เธอสั่งแล้วสั่งอีกให้พาให้เงินไปด้วย (497)

ในบทสนทนานี้เป็นบทสนทนาระหว่างเจี๋ยชินกับรู่เจี๋ย เจี๋ยชินกำลังจะไปเยี่ยมหลุมศพของเหมย หญิงที่ตนเคยรักและคิดจะแต่งงานด้วย ซึ่งขณะนั้นลู่เจี๋ยอยากจะทำพาให้เงิน (海臣) ซึ่งเป็นลูกของเธอเองไปคารวะศพของเหมย แต่เจี๋ยชินรังไว้เพราะเป็นห่วงในตัวรู่เจี๋ยที่กำลังตั้งครรภ์

หากผู้แปลจะแปลตามต้นฉบับจะต้องแปลว่า “ลูกให้” แต่ผู้แปลเลือกจะแปลว่า “ให้เงิน” ซึ่งเป็นชื่อเต็มของเด็กคนนี้เพราะหากแปลว่า “ลูกให้” ถึงแม้จะไม่ทำให้บริบทเปลี่ยนแต่จะทำให้orroทรสเปลี่ยนเพราะในภาษาไทยไม่นิยมเรียกขานผู้เป็นลูกโดยใช้โครงสร้างนี้แต่จะนิยมเรียกชื่อไปเลยมากกว่า

ตัวอย่างที่ 12

ต้นฉบับ : 后天就是中秋了。(39, 362)

คำแปล : วันมะรืนก็เป็นวันไหว้พระจันทร์แล้ว

ฉบับแปล : วันมะรืนก็เป็นวันสารทพระจันทร์แล้ว (596)

中秋 Zhōngqiū เป็นเทศกาลหนึ่งของจีนในช่วงวันที่ 15 เดือน 8 ของทุกปีที่รำลึกถึงฉางเอ๋อ (嫦娥) ในภาษาไทยจะรู้จักกันดีในเทศกาลที่ชื่อว่า “เทศกาลวันไหว้พระจันทร์” ผู้แปลเลือกใช้คำว่า “สารท” นั้นน่าจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับประเพณีวัฒนธรรมของไทย

คำว่า “สารท” เป็นชื่อฤดูในระหว่างฤดูฝนกับฤดูหนาวคือฤดูใบไม้ผลิ ราวปลายเดือน 10 ซึ่งเรียกว่า ฤดูสารท³ ผู้แปลเลือกใช้คำว่า “สารท” อาจจะเป็นช่วงปลายฝนต้นหนาว ซึ่งเป็นฤดูสารทในประเทศไทย แต่สำหรับประเทศจีนเทศกาล 中秋 ไม่มีการทำบุญให้เหล่าสัมภเวสี มีแต่การกินขนมไหว้พระจันทร์เพื่อรำลึกถึงฉางเอ๋อ เพราะฉะนั้นการเลือกใช้คำว่า “สารท” จึงมีความหมายไม่ตรงกับภาษาต้นทางนัก หากแปลว่า “เทศกาลวันไหว้พระจันทร์” จะเป็นคำที่คุ้นหูในสังคมไทยมากกว่า

ตัวอย่างที่ 13

ต้นฉบับ : 听说演的是《终身大事》和《傀儡家庭》。(7, 17)

คำแปล : ได้ยินมาว่าแสดงเรื่อง *เรื่องใหญ่ในชีวิต* กับ *ครอบครัวหุ่นเชิด*

ฉบับแปล : เห็นว่าแสดงเรื่อง *เรื่องใหญ่ในชีวิต* กับ *ครอบครัวหุ่น* (94)

傀儡家庭 Kuǐlěi jiātíng ในฉบับแปลภาษาไทยให้ความหมายว่า “ครอบครัวหุ่น” ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับตัวละครเอกหญิงสาวที่ชื่อนอร่า ผู้ดำรงชีวิตอยู่ในครอบครัวที่มีกฎเกณฑ์แต่สุดท้ายหล่อนก็สามารถรอดพ้นจากพันธนาการนั้นได้ โดยที่หล่อนกล่าวว่า “ฉันต้องเรียนรู้ความเป็นคนก่อน จึงจะสามารถเป็นผู้หญิงคนหนึ่งได้”

การถ่ายทอดความหมายว่า “ครอบครัวหุ่น” อาจจะทำให้ผู้อ่านในภาษาปลายทางสร้างมโนทัศน์จินตนาการไปถึงสิ่งเร้นลับมากกว่า ดังนั้นหากแปลว่า “ครอบครัวหุ่นเชิด” น่าจะเหมาะสมกว่า เพราะสิ่งที่อยู่เบื้องหลังก็คือสภาพสังคมวัฒนธรรมที่กำลังเชิดหรือบงการกำหนดชีวิตตัวละครให้เป็นไปตามสิ่งที่สังคมอยากให้เป็น

³ ประกาศรี สีสอ่ำไพ, วัฒนธรรมทางภาษา (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538), หน้า 247.

การถ่ายทอดชื่อเฉพาะและวิสามานยนาม เลฟวิได้เสนอแนะวิธีการแปลไว้สองแนวทาง แนวทางแรก ได้แก่ การหาคำอื่นที่มีในภาษาของผู้แปล (ภาษาปลายทาง) มาใช้ แนวทางที่สอง คือ การทับศัพท์ การที่ผู้แปลจะเลือกแนวทางใดนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยในการสื่อสาร⁴ จากการศึกษาการแปลคำวิสามานยนามหรือชื่อเฉพาะในฉบับแปลภาษาไทย บ้วน พบว่าหากเป็น คำภาษาอังกฤษที่มีคำทับศัพท์ในภาษาไทยหรือเป็นชื่อตัวละครภาษาอังกฤษ ผู้แปลจะเลือกใช้ วิธีทับศัพท์ หากคำศัพท์นั้นไม่มีทับศัพท์ในภาษาไทย ผู้แปลก็จะแปลและเรียบเรียงใหม่เป็น ภาษาไทยที่เข้าใจง่ายสำหรับผู้อ่าน นอกจากนี้ยังมีการแปลโดยอาศัยเงื่อนไขทางสังคมของ ภาษาปลายทาง และความเคยชินในการเรียกชื่อในภาษาไทย ถึงแม้จะมีข้อผิดพลาดเล็กน้อย แต่ยังถือว่าไม่ได้เป็นข้อผิดพลาดรุนแรงเพราะเนื้อความที่ถ่ายทอดออกมายังใกล้เคียงกับ บริบทเดิมของต้นฉบับภาษาจีน และยังมีการแปลตรงตามอักษรโดยคงความหมายเดิมของ บริบทด้วย

(3) การถ่ายทอดคำวิเศษณ์

ซึ่งการศึกษาในหัวข้อคำวิเศษณ์นี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาและรวบรวมตัวอย่างได้ดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 14

ต้นฉบับ : 高忠果然说出来了。(33, 307)

คำแปล : เกาจงพูดออกมาจริง ๆ อย่างที่คิดไว้

ฉบับแปล : เกาจงจำใจต้องบอกหมด (511)

พจนานุกรม จีน-ไทย ได้ให้ความหมายว่า

“果然 (วิเศษณ์) จริงอย่างที่คาดคิด”⁵

แปลตรงตัวว่า “เกาจงพูดออกมาจริง ๆ อย่างที่คิดไว้” ทว่าผู้แปลเลือก “จำใจ” เพราะ สถานการณ์ในตอนนั้นเกาจงป่วยกำลังตกอยู่สถานะลำบาก เมื่ออาสาให้ทำรังตัวเกาจงไว้ เพื่อช้กถามเรื่องเค่อต้ง (克定) มีเมียน้อย เกาจงทนรับแรงกดดันไม่ไหวจึงต้องพูดออกไป ทั้ง ๆ ที่ใจไม่ยอมพูด

⁴ เลฟวิ. *Die literarische bersetzung. Theorie einer Kunstgattung.* Frankfurt am Main, Bonn : Athenäum Verlag. 1969 :88 อ้างถึงใน ถนอมนวล โอเจริญ, 2548 :180.

⁵ เฝ่ย เสี่ยวรุ่ย, *พจนานุกรมจีน-ไทย*(กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ทฤษฎี บริษัทสถาตาพับลิเคชั่น จำกัด, 2549), หน้า 166.

ตัวอย่างที่ 15

ต้นฉบับ : “说是经费缺少, 所以早点放学” 琴回答道, 她已经放下了饭碗。 (2, 8)

คำแปล : “เห็นว่าค่าใช้จ่ายขาดแคลน ก็เลยปิดเทอมไว้น้อยหนึ่ง” ฉินตอบ เธอได้วางชามข้าวลงแล้ว

ฉบับแปล : “เห็นบอกว่าค่าใช้จ่ายไม่พอ ก็เลยชิงปิดเทอมเสียก่อน” ฉินตอบ พलगวางชามข้าวลง (41)

พจนานุกรม จีน-ไทย นิยามว่า
“已经 (วิเศษณ์) ได้...แล้ว”⁶

ในฉบับแปลใช้คำว่า “พलग” ซึ่งมีความหมายไม่ตรงกับคำว่า 已经 เพราะคำว่า “พलग” มีความหมายในเชิงทำกริยาสองอย่างไปพร้อม ๆ กัน แต่ผู้แปลเลือกใช้คำว่า “พलग” ก็เพื่อความกระชับและต่อเนื่องของข้อความ เพราะหากผู้แปลแปลตรงตามโครงสร้างเดิมจะได้ว่า “เห็นบอกว่าค่าใช้จ่ายไม่พอ ก็เลยชิงปิดเทอมเสียก่อน” ฉินตอบ หล่อนวางชามข้าวลงไปแล้วจะเห็นว่า หากเลือกแปลตรงตัวตามโครงสร้างภาษาจีนจะทำให้ความสละสลวยของภาษาเปลี่ยนไปและทำให้เสียอรรถรสในการอ่าน ดังนั้นผู้แปลจึงต้องรักษาความสละสลวยไว้โดยการเลือกใช้คำที่ต่อเนื่องและมีความหมายใกล้เคียงกับต้นฉบับมากที่สุด

ตัวอย่างที่ 16

ต้นฉบับ : 她一定会答应我。 (3, 16)

คำแปล : ท่านต้องรับปากฉันแน่นอน

ฉบับแปล : ท่านคงไม่ขัดข้อง (54)

พจนานุกรม จีน-ไทย นิยามไว้ดังนี้
“一定(วิเศษณ์) แน่นนอน ; จักต้อง”⁷

เพราะฉะนั้นควรแปลประโยคนี้อันว่า “ท่านต้องไม่ขัดข้องแน่นอน” สถานการณ์ในบทสนทนานี้คือบทพูดระหว่างฉิน เจวี่หมินและเจวี่ยู่ยู่ ซึ่งฉินมีความมั่นใจว่ามารดาของหล่อนจะ

⁶เรื่องเดียวกัน, หน้า 453.

⁷เรื่องเดียวกัน, หน้า 448.

ไม่คัดค้านการเข้าศึกษาในวิทยาลัยภาษาต่างประเทศที่เพิ่งประกาศรับนักศึกษาหญิงอย่าง
แน่นอนแต่กลับกลัวสายตาญาติผู้ใหญ่ที่มองหล่อนมากกว่า

ตัวอย่างที่ 17

ต้นฉบับ : ……，你非告诉我他的地址不可。(31, 282)

คำแปล : ……，น้องจะต้องบอกที่อยู่ของเขาให้พี่รู้นะ

ฉบับแปล : …… น้องจะ**ไม่**บอกที่อยู่ของเขาให้พี่รู้**ไม่ได้** (474)

非……不可 fei……bùkě เป็นโครงสร้างภาษาจีนชนิดหนึ่งมีความหมายเหมือนคำว่า
一定 ซึ่งแปลว่า แน่หนอน จักต้อง หรือบางบริบทจะแปลคล้ายกับคำว่า 必须 ซึ่งหมายความว่า
จะต้อง ต้อง แต่หากคำว่า 非 อยู่โดดๆจะแปลว่า “ไม่” เพราะฉะนั้นการแปลข้างต้นนี้เป็นการ
แปลตรงตามอักษร ซึ่งอาจจะทำให้ความหมายในบริบทเปลี่ยนและไม่ได้ธรรมชาติ ดังนั้นควร
แปลว่า “น้อง**จะต้อง**บอกที่อยู่ของเขาให้พี่**รู้**นะ” น่าจะเหมาะสมกว่า

ตัวอย่างที่ 18

ต้นฉบับ : **甚至**向着病人做出了威吓的姿势。(34, 317)

คำแปล : **จนถึงขั้น**ที่ทำท่าทางข่มขู่คนไข้

ฉบับแปล : **บางครั้ง**ก็ทำท่าทางข่มขู่คนไข้ (525)

พจนานุกรม จีน-ไทย นิยามความหมายว่า

“甚至 (วิเศษณ์) แม้กระทั่ง”⁸

หากจะกล่าวอีกมุมหนึ่งคือเป็นคำที่ปึงถึงขั้นตอนหรือลำดับได้เพิ่มขึ้นไปอีกระดับหนึ่ง
แต่ในฉบับแปลเลือกใช้คำว่า “บางครั้ง” ซึ่งภาษาจีนคือคำว่า “有时 yǒushí” หรือ “有时候
yǒu shíhou” สถานการณ์ในตอนนั้นคือท่านปู่เกาป่วยหนัก จึงมีการเชิญหมอผีมาขับไล่ผีใน
บ้าน โดยมีความเชื่อว่าหากไล่ผีในบ้านออกไปหมดแล้วอาการป่วยท่านปู่จะดีขึ้น ซึ่งหมอผีผู้นี้
ได้ส่งเสียงอึกทึกครึกโครมบ้าง เอาลูกไฟโปรยไปได้เตยงบ้างโดยไม่คำนึงถึงคนป่วยว่าอาการยิ่ง
จะทรุดหนักลงหรือไม่ จนถึงขั้นที่ทำท่าทางข่มขู่คนไข้ให้เกิดความกลัว

⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 344.

เนื่องจากสถานการณ์ดังกล่าว ดังนั้นควรจะปรับและแปลว่า “จนถึงขั้นที่ทำท่าทางข่มขู่คนไข” น่าจะเหมาะสมกว่า เพราะเมื่อเทียบกับคำว่า “บางครั้ง” ในฉบับแปลแล้ว ความหมายจะแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง อาจจะทำให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจผิดในเนื้อหาได้

ตัวอย่างที่ 19

ต้นฉบับ : 他不时用苦恼的眼光看觉新。(38, 350)

คำแปล : เขาเหลือบไปมองเจี๋ยชินอย่างกลัดกลุ้มอยู่บ่อย ๆ

ฉบับแปล : บางครั้งก็หันมาเหลือบมองเจี๋ยชินอย่างกลัดกลุ้ม (575)

พจนานุกรม จีน-ไทย ได้ให้ความหมายดังนี้

“不时 (คุณศัพท์) ทุกเมื่อ ; (วิเศษณ์) บ่อย ๆ”⁹

ดังตัวอย่างที่ยกมาให้ 不时 วางอยู่หน้าคำกริยา เพราะฉะนั้นชนิดของคำในบริบทนี้จึงเป็นคำวิเศษณ์

ในสถานการณ์นี้เป็นบทสนทาระหว่างเจี๋ยชินกับเจี๋ยฮู่ ซึ่งเจี๋ยฮู่มีความคิดจะออกจากบ้านหลังนี้ แต่เจี๋ยชินพยายามรั้งไว้ แต่อย่างไรก็ตามเขาก็ไม่สามารถยึดเจี๋ยฮู่ไว้ได้ แต่ในใจของเจี๋ยฮู่ยังอาลัยอาวรณ์ในตัวพี่ชายเช่นกัน

ในบริบทนี้ควรจะแปลว่า “เขาเหลือบไปมองเจี๋ยชินอย่างกลัดกลุ้มอยู่บ่อย ๆ” ผู้แปลเลือกใช้คำว่า “บางครั้ง” อาจจะทำให้ผู้อ่านเข้าใจผิดในความถี่ของการกระทำของเจี๋ยฮู่ อาจจะทำให้สับสนและเข้าใจผิดในบริบท สื่อความหมายไม่ตรงกับเจตนาของผู้ประพันธ์

ตัวอย่างที่ 20

ต้นฉบับ : “大哥，你究竟肯不肯给二哥帮忙？” (31, 284)

คำแปล : “พี่ใหญ่ ตกลงพี่จะยอมหรือไม่ยอมช่วยพี่เจี๋ยหมินกันแน่?”

ฉบับแปล : “พี่ใหญ่ พี่ยินดีช่วยพี่เจี๋ยหมินหรือเปล่ากันแน่?” (477)

พจนานุกรม จีน-ไทย นิยามความหมายว่า

“究竟 (นาม) ผลสุดท้าย ; (วิเศษณ์) ...กันแน่ ; โดยแท้จริงแล้ว”¹⁰

⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 38.

¹⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 223.

ในสถานการณ์ข้างต้นเป็นการสนทนาระหว่างเจี๋ยซินกับเจี๋ยฮู่ เจี๋ยฮู่กำลังถามเจี๋ยซินพี่ชายของตัวเองว่าจะช่วยเจี๋ยหมินให้รอดพ้นจากการคลุมถุงชนหรือไม่ ซึ่งประโยคในฉบับแปลมีข้อบกพร่องอย่างหนึ่งคือการใช้คำถามซ้อนคำถาม หรือเปล่ากันแน่? ทำให้ข้อความไม่กะทัดรัด ควรแปลว่า “พี่ใหญ่ ตกลงพี่จะยอมหรือไม่ยอมช่วยพี่เจี๋ยหมินกันแน่?” แปลเช่นนี้แล้วจึงจะตรงกับความหมายของ 究竟 jìūjīng และตรงกับบริบทมากที่สุด

จากการศึกษาพบว่าการแปลคำวิเศษณ์บางตัวอย่างในภาษาไทยยังไม่ตรงกับความหมายต้นฉบับเท่าที่ควร ทำให้ความหมายเดิมของผู้แต่งเปลี่ยนไปเล็กน้อย และความผิดพลาดด้านโครงสร้างทางภาษา นอกจากนี้ยังมีวิธีการเลือกใช้ความหมายใหม่มาอธิบายคำวิเศษณ์นั้นโดยพยายามรักษารูปไว้ให้มากที่สุด ถึงแม้ว่าข้อความที่ถ่ายทอดออกมานั้นจะไม่ตรงตามความหมายเดิมของต้นฉบับ เพราะหากแปลตรงตัวแล้วจะทำให้เสียอรรถรส อย่างไรก็ตามผู้วิจัยยังคงเห็นว่าในภาพรวมแล้วผู้แปลยังคงอธิบายความหมายโดยมุ่งรักษาต้นฉบับเป็นสำคัญ

3.1.2 การเพิ่มคำ

จากการศึกษาพบว่าในฉบับแปลภาษาไทย บ้าง มีการเพิ่มคำจากต้นฉบับภาษาจีน เจี๋ย โดยผู้วิจัยได้จำแนกประเภทได้ดังนี้

(1) การเพิ่มคำเพื่อเสริมความหมายให้มีมิติ

วิธีการเพิ่มคำในหัวข้อนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมความหมาย อารมณ์ความรู้สึก กิริยาอาการของตัวละครให้เข้าถึงผู้อ่านมากขึ้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 21

ต้นฉบับ : 连觉新也在后面跟着他们跑。(30, 268)

คำแปล : แม้แต่เจี๋ยซินก็วิ่งตามพวกเขาอยู่ข้างหลัง

ฉบับแปล : เจี๋ยซินก็ต้องเดินตามพวกเขาต้อก ๆ อยู่ข้างหลัง (451)

เป็นเหตุการณ์ในงานวันเกิดของคุณปู่กา ซึ่งมีแขกมาร่วมงานเป็นจำนวนมาก บรรดาเจ้าของบ้านก็ออกมาต้อนรับขับสู้เป็นอย่างดี เจี๋ยซินก็คอยเดินตามพวกเขาไปต้อนรับแขกตลอดเวลา

ผู้แปลใช้คำว่า “ต้อก ๆ” ซึ่งเป็นคำเลียนเสียงและมีนัยยะล้อเลียน อาจจะทำให้ผู้อ่านเกิดภาพพจน์และรู้สึกขบขันถึงท่าทางลักษณะการเดินของเจี๋ยซิน ผู้แปลเลือกใช้คำนี้อาจจะเป็น

เพราะต้องการล้อเลียนถึงการกระทำของเจวี่ยซินที่ไม่ตอบโต้ต่อต้านกับสิ่งใด ๆ ทั้งสิ้น ถึงแม้ว่าตนจะไม่พอใจก็ตาม แสดงถึงอาการจำใจทำโดยไม่มีปากมีเสียง ดังนั้นผู้แปลจึงเลือกใช้คำนี้เพื่อให้ผู้อ่านเข้าถึงลักษณะนิสัยของเจวี่ยซินได้ดียิ่งขึ้น

จากการศึกษาพบว่าในฉบับแปลภาษาไทย *บ้าน* มีการเพิ่มคำจากต้นฉบับ แต่กระนั้นมิได้หมายความว่าผิดหลักการแปล เพราะผู้แปลยังเลือกใช้คำที่เกี่ยวข้องกับบริบทและยังคงยึดถือตามหลักความเป็นจริงโดยสังเกตจากลักษณะนิสัยตัวละคร สิ่งแวดล้อม อารมณ์ความรู้สึกของตัวละครที่ยังไม่ได้บิตเบือนจากต้นฉบับภาษาจีน นอกจากนี้วิธีการเพิ่มคำยังทำให้ผู้รับสารเกิดความรู้อารมณ์ร่วมและเข้าถึงความนึกคิดของตัวละครในขณะนั้นได้อย่างดี

(2) การเพิ่มคำเข้ามาแล้วทำให้ประโยคไม่เหมาะสม

ในหัวข้อนี้ว่าด้วยการเพิ่มคำที่ทำให้ความหมายเปลี่ยนหรือมิเช่นนั้นก็ไม่เหมาะสมกับบริบท ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 22

ต้นฉบับ : 他看见了这一切，满意地微笑了。(30, 268)

คำแปล : เขามองเห็นทุกสิ่งทุกอย่าง แล้วก็ยิ้มด้วยความพอใจ

ฉบับแปล : ท่านมองเห็นทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นต่อหน้าท่าน แต่ท่านกลับยิ้มด้วยความพอใจ (450)

เหตุการณ์นี้เกิดขึ้นในงานวันเกิดของท่านปู่เภาเช่นกัน ซึ่งในงานมีการละเล่นแสดงงิ้วซึ่งเป็นที่ถูกอกถูกใจบรรดาแขกที่มาร่วมงานเป็นอย่างมาก เมื่อท่านปู่เภาเห็นบรรยากาศที่ครึกครื้นเช่นนี้ ก็อดไม่ได้ที่จะยิ้มออกมาด้วยสีหน้าที่แสดงความพอใจ ในต้นฉบับภาษาจีน เราจะเห็นวาระหว่างสองวรรคนี้ไม่มีคำเชื่อม แต่ในฉบับแปลกลับมีคำเชื่อม “แต่...กลับ” เข้ามา ซึ่งคำเชื่อมคำนี้มีความหมายขัดแย้ง แต่ในบริบทต้นฉบับไม่มีความหมายใดขัดแย้งกันเลยแต่เป็นไปในลักษณะเป็นเหตุเป็นผลมากกว่า เพราะฉะนั้นผู้แปลควรเลือกใช้คำว่า “จน” จึงจะเหมาะสมมากกว่า ก็จะได้ประโยคว่า “ท่านมองเห็นทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นต่อหน้าท่าน ท่านจึงระบายนยิ้มด้วยความพึงพอใจ”

ในการแปลนั้นจะใช้คำเชื่อม “ดังนั้น...จึง” ก็ได้แต่จะเป็นทางการมากเกินไป เพราะเหตุการณ์ในตอนนั้นบรรยากาศครึกครื้น ดังนั้นจึงควรเลือกใช้คำที่เป็นภาษาพูดมากกว่า จึงจะไม่ขัดกับบริบทและเป็นการรักษาอารมณ์รสอีกด้วย

3.1.3 การละคำ

นอกจากนี้ยังมีวิธีการละคำที่ปรากฏในฉบับแปลภาษาไทย *บ้าน* ซึ่งผู้วิจัยได้จำแนกออกเป็นสองประเภทใหญ่ๆดังต่อไปนี้

(1) การละคำแล้วความหมายหลักเปลี่ยน คลุมเครือหรือไม่สมบูรณ์

ในหัวข้อนี้ว่าด้วยวิธีการละคำแล้วทำให้ความหมายหลักเปลี่ยนซึ่งอาจจะทำให้ผู้อ่านเกิดการบิดเบือนและเข้าใจไม่ถึงเนื้อหาของเนื้อเรื่องได้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 23

ต้นฉบับ : “我晓得，我先前看见张升私下递信给你。” (30, 270)

คำแปล : “ฉันรู้ ก่อนหน้าี่ฉันเห็นจางเซิงแอบส่งจดหมายให้เธอ”

ฉบับแปล : “พี่รู้ พี่เห็นจางเซิงส่งจดหมายให้น้อง” (453)

สถานการณ์ในขณะนั้นคือเจี๋ยซินรู้เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างเจี๋ยหมินกับฉิน โดยที่เจี๋ยซินเห็นคนใช้ชื่อจางเซิงแอบส่งจดหมายของฉินให้เจี๋ยหมินนั่นเอง

ในฉบับแปลได้ละคำถึงสองคำคือ 先前 xiānqián หมายความว่า “ก่อนหน้าี่” และ 私下 sīxià หมายความว่า “ลับๆ แอบ” ซึ่งเมื่อละแล้วอาจจะทำให้ผู้อ่านเข้าใจตัวบทผิด เพราะผู้อ่านอาจจะคิดว่าจางเซิงส่งจดหมายแบบโจ่งแจ้ง แต่ตามบริบท “จางเซิงได้แอบส่งจดหมายให้กับเจี๋ยหมิน” ซึ่งการละคำในประโยคนี้อาจบิดเบือนความเข้าใจของผู้อ่านทำให้เข้าใจเนื้อเรื่องคลาดเคลื่อนไป การที่จางเซิงต้องหลบๆซ่อนๆอาจเป็นเพราะไม่ต้องการให้ผู้อื่นรับรู้ความสัมพันธ์ระหว่างเจี๋ยหมินกับฉิน เพราะอาจจะทำให้เกิดโศกนาฏกรรมความรักอันเนื่องจากการแต่งงานแบบคลุมถุงชนในสมัยก่อนที่ต้องเป็นไปตามผู้ใหญ่กำหนด ถึงแม้ฝ่ายชายหรือฝ่ายหญิงฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่เห็นชอบก็มีอาจโต้แย้ง การแต่งงานในสมัยก่อนต้องเชื่อฟังบิดามารดากำหนด หนุ่มสาวมีอาจผูกใจรักใคร่กันเองได้ จะถือเป็นการผิดต่อจารีตประเพณีโบราณ แต่การละคำ 私下(หลบๆซ่อนๆ) อาจจะทำให้ความคิดข้างต้นของผู้อ่านไม่เกิดในจินตนาการหรืออาจจะทำให้ผู้อ่านไม่เกิดคำถามที่ว่า “ทำไมต้องแอบ?” และอาจจะไม่เข้าใจบริบทก็เป็นได้

ตัวอย่างที่ 24

ต้นฉบับ : 幸好众人都注意地看觉民弟兄吃饭。(21, 173)

คำแปล : เคราะห์ดีที่คนอื่นเอาแต่สนใจดูเจี๋ยหมินสองพี่น้องรับประทานอาหารกัน

ฉบับแปล : เคราะห์ดีที่คนอื่นๆสนใจดูเจี๋ยหมินสองพี่น้องรับประทานอาหารกัน
(302)

เหตุการณ์ในตอนนี้เป็นที่ทุกคนกำลังรับประทานกันอย่างประหยัดมรัยัสต์เพราะเป็นช่วงสงครามที่อาหารขาดแคลน ในตอนนั้นเหมยกับเจี๋ยชินแอบสบตากันบ่อยๆ แต่ไม่มีใครสังเกตเห็นเพราะมัวแต่สนใจอยู่กับเจี๋ยหมินและเจี๋ยฮู่สองพี่น้องที่กำลังรับประทานอาหารอยู่

ในฉบับแปลละคำว่า 都 dōu แปลว่า ทั้งหมด ล้วน ออกไป ทำให้ความหมายไม่สมบูรณ์หรือคล้ายกับขาดส่วนเติมเต็มอะไรบางอย่าง ดังนั้นผู้แปลควรจะแปลว่า “เคราะห์ดีที่คนอื่นๆเอาแต่สนใจดูเจี๋ยหมินสองพี่น้องรับประทานอาหารกัน” น่าจะเหมาะสมกว่า เมื่อแปลดังนั้นแล้วจะทำให้ผู้อ่านเห็นภาพที่ชัดเจนขึ้น

ตัวอย่างที่ 25

ต้นฉบับ : 他还记得他怎样从接生婆的手里接过了那个包裹在襁褓里的婴儿。

(37, 342)

คำแปล : เขายังจำได้ว่าเขารับทารกซึ่งอยู่ในห่อผ้าอ้อมมาจากมือของหมอดำแยอย่างไร

ฉบับแปล : ยังจำได้ว่าเขารับทารกซึ่งห่ออยู่ในผ้าอ้อมมาจากมือของหมอดำแย
(564)

สถานการณ์นี้เกิดขึ้นขณะที่รู๋เจี๋ยกำลังจะคลอดบุตรคนที่สอง ซึ่งตอนนั้นเจี๋ยชินทำได้แค่ยืนรอกอยู่หน้าประตู เพราะตามประเพณีจีนสมัยเก่ามีแนวคิดที่ว่าหากผู้เป็นภรรยากำลังคลอดบุตรห้ามสามีเข้ามาเพราะเป็นการผิดธรรมเนียม ตอนนั้นเจี๋ยฮู่ยืนรอกอย่างกระวนกระวาย เขาก็ยกมือไปถึงตอนที่รู๋เจี๋ยกำเนิดบุตรคนแรกให้แก่เขา เขายังจำเหตุการณ์ตอนนั้นได้ดีว่าอาการของเขาเป็นอย่างไร ในฉบับแปลจะเห็นได้ว่าผู้แปลละคำว่า 怎样 zěnyàng หมายความว่า “อย่างไร” ออก ซึ่งผลที่ตามมาคือภาษาไม่ค่อยปะติดปะต่อและดูไม่ตรงตามบริบทภาษาจีนเท่าที่ควร ผู้วิจัยเห็นว่าผู้แปลควรแปลให้ครบเพื่อให้ตรงตามภาษาต้นฉบับ ดังนี้ “ยังจำได้ว่าเขารับทารกซึ่งห่ออยู่ในผ้าอ้อมมาจากมือของหมอดำแยอย่างไร” ซึ่ง

หากแปลครบตามต้นฉบับแล้วเนื้อความจะช่วยเพิ่มภาพพจน์และทำให้ความหมายสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ตัวอย่างที่ 26

ต้นฉบับ : 我要做一个旧礼教的叛徒。(38, 355)

คำแปล : ผมจะเป็นคนทรยศต่อแนวคิดเก่า ๆ

ฉบับแปล : ผมจะเป็นคนทรยศ (583)

ในตัวอย่างข้างต้นเป็นตอนที่เจี๋ยฮุยตัดสินใจจะออกจากบ้านไปเชียงใหม่เพื่อทำในสิ่งที่ตนปรารถนา เจี๋ยฮุยบอกกับตนเองว่า “เขาจะเป็นคนทรยศ” ซึ่งในฉบับแปลละคำว่า “旧礼教” ซึ่งมีความหมายว่า “ธรรมเนียมจารีตประเพณีเก่า ๆ” อาจเป็นเหตุให้ข้อความในฉบับแปลไม่สมบูรณ์ ผู้อ่านเข้าใจผิดว่าจริง ๆ แล้วเจี๋ยฮุยทรยศต่อสิ่งใดกันแน่ ทรยศต่อครอบครัวหรือ ต่อพี่ชายหรือ ต่อคุณปู่หรืออย่างไรกันแน่ เมื่อแปลไม่ครบถ้วน เช่นนี้แล้วผู้อ่านอาจจะเข้าใจผิดได้

ดังนั้นผู้แปลจึงควรแปลให้ครบถ้วนตามต้นฉบับภาษาจีนก็จะได้ว่า “ผมจะเป็นคนที่ทรยศต่อแนวคิดเก่า ๆ” เมื่อแปลดังนี้แล้วจะทำให้ผู้อ่านเข้าใจชัดเจนยิ่งขึ้นว่าจริง ๆ แล้วเจี๋ยฮุยกำลังหมายถึงสิ่งใด

จากการศึกษาพบว่าฉบับแปลภาษาไทยมีการละคำที่เป็นคำสำคัญในประโยคหรือเป็นคำช่วยที่เสริมความหมายให้ชัดเจน ซึ่งเมื่อละคำแล้วอาจทำให้ความเข้าใจของผู้รับสารคลาดเคลื่อนจากต้นฉบับหรือทำให้เนื้อความไม่สมบูรณ์ แต่ทั้งนี้การละคำประเภทนี้พบไม่มากในฉบับแปลภาษาไทย บ้าน เนื่องจากผู้แปลยังใช้กลวิธีการแปลอีกชนิดหนึ่งคือการแปลเอาความที่ผู้แปลสามารถตัดทอนหรือเพิ่มเติมได้ตามความเหมาะสม แต่กระนั้นก็ตามถึงแม้จะมีการโยกย้ายหรือตัดทอนออกไปอย่างไร ก็ยังคงต้องรักษาความหมายเดิมที่ผู้แต่งต้องการจะสื่อไว้ให้ครบถ้วนมากที่สุด

(2) การละคำแล้วความหมายหลักหรือบริบทหลักไม่เปลี่ยน

การละคำในหมวดนี้ว่าด้วยการละคำแล้วไม่ทำให้ความหมายหลักในบริบทเปลี่ยนหรือไม่มีผลกระทบต่อสถานการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นในขณะนั้น ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 27

ต้นฉบับ : 冬日的温暖的阳光透过窗户斜射进来, 被淡青色**洋布**的窗帷遮住了。(7, 40)

คำแปล : แสงแดดอบอุ่นในฤดูหนาวส่องเฉียงๆผ่านหน้าต่างเข้ามา ถูกกั้นไว้ด้วยผ้ามา**น**ที่มาจากเมืองฮอกสีเขี้ยวอ่อน

ฉบับแปล : แสงแดดอบอุ่นในฤดูหนาวส่องเฉียงๆผ่านหน้าต่างเข้ามา ถูกกั้นไว้ด้วยผ้ามา**น**สี (93)

ข้างต้นเป็นการพรรณนาบรรยากาศภายในห้องทำงานของเจวียชิน ซึ่งในส่วนของข้อความที่ละไปนี้คือการพรรณนาถึงผ้ามา**น**ในห้องทำงานของเขา 洋布 yángbù หมายถึง ผ้ามา**น**มาจากต่างประเทศ ซึ่งการละคำที่บ่งบอกลักษณะของผ้ามา**น**นี้ก็ไม่ได้ทำให้บริบทหรือสถานการณ์ในขณะนั้นเปลี่ยนแปลงไปมากขึ้นหรือน้อยลงแต่อย่างใด เพราะฉะนั้นการละคำในประโยคตัวอย่างนี้จึงไม่ส่งผลต่อบริบทหลักแต่ประการใด

ตัวอย่างที่ 28

ต้นฉบับ : 专门供给商场铺面的租户和附近一两条街的店铺用电。

(7, 39)

คำแปล : จ่ายกระแสไฟให้กับผู้เช่าร้านค้าในศูนย์การค้าตลอดจนร้านรวงต่างๆ ในถนน 2-3 สายใกล้ๆแถบนั้นโดยเฉพาะ

ฉบับแปล : จ่ายกระแสไฟให้กับผู้เช่าร้านค้าในศูนย์การค้าตลอดจนร้านรวงต่างๆ ในถนน 2-3 สายใกล้ๆแถบนั้น (91)

ประโยคข้างต้นได้พรรณนาถึงสภาพแวดล้อมบริเวณสถานที่ทำงานของเจวียชิน โดยกล่าวถึงโรงงานไฟฟ้าขนาดเล็กที่จ่ายกระแสไฟให้กับห้างร้านค้าในละแวกนั้น ซึ่งในส่วนของละไปนั้นเป็นคำที่บ่งบอกขอบเขตหน้าที่ในการจ่ายไฟของโรงไฟฟ้าแห่งนี้

专门 zhuānmén หมายถึง เฉพาะเจาะจง หากจะแปลตรงตามต้นฉบับคือ “จ่ายกระแสไฟให้กับผู้เช่าร้านค้าในศูนย์การค้าตลอดจนร้านรวงต่างๆในถนน 2-3 สายใกล้ๆแถบนั้นโดยเฉพาะ”

จะเห็นได้ว่าถึงแม้ว่าละคำไปแต่ก็มิได้ทำให้สถานการณ์ในเรื่องเปลี่ยนแปลงไป เพราะเป็นเพียงการพรรณนาสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบๆสถานที่ทำงานของเจวียชิน เป็นเพียงสิ่งที

เสริมเข้ามาเพื่อเพิ่มมิติให้เนื้อเรื่อง แต่ทุกตัวละครก็ยังดำเนินไปตามวิถี การละคำในประโยคนี้ ไม่ส่งผลต่อบริบทหลัก

ตัวอย่างที่ 29

ต้นฉบับ : 他并不看觉新, 却望着窗外的景物。(36,334)

คำแปล : เขาไม่มองเจี๋ยซิน กลับหันมองทิวทัศน์นอกหน้าต่าง

ฉบับแปล : เขาไม่มองหน้าเจี๋ยซิน กลับหันมองไปยังนอกหน้าต่าง (552)

ในสถานการณ์ข้างต้นเป็นเหตุการณ์ที่เจี๋ยซู่ไม่พอใจพฤติกรรมไม่ต่อต้านของเจี๋ยซิน เจี๋ยซู่ไม่ยอมมองหน้าเจี๋ยซิน และเบนสายตาไปมองนอกหน้าต่างแทน

ในประโยคข้างต้นละคำว่า 景物 jǐngwù หมายถึง สรรพสิ่งต่าง ๆ นานา ทิวทัศน์หรือกล่าวตามบริบทก็คือ “วิว” นั่นเอง ผู้แปลละคำนี้เพราะหากจะแปลตรงตามต้นฉบับ อาจจะทำให้ฟุ่มเฟือย เพราะการมองออกไปนอกหน้าต่างตามที่ผู้แปลสื่อออกมานั้นก็มีนัยยะถึงการมองทิวทัศน์อยู่แล้ว นอกจากนี้การละคำในประโยคนี้ก็ได้ทำให้เนื้อความหลักเปลี่ยนแปลงไป

ตัวอย่างที่ 30

ต้นฉบับ : 可是觉民在旁边催促他走。(40, 369)

คำแปล : แต่เจี๋ยหมินเร่งรัดอยู่ข้าง ๆ ให้รีบไป

ฉบับแปล : แต่เจี๋ยหมินเร่งรัดให้รีบไป (606)

สถานการณ์ข้างต้นเป็นช่วงที่เจี๋ยซู่กำลังจะอำลาบ้านตระกูลเกาแล้วเดินทางไปเซียงไฮ้ แต่ก่อนออกเดินทางเจี๋ยซู่ได้ขอให้เจี๋ยหมินพาไปหาเงินเพื่อบอกลา แต่พวกเขาสนทนากันไม่กี่ประโยคเจี๋ยซู่ก็ต้องรีบออกเดินทางไปทำเรือโดยมีเจี๋ยหมินคอยกำชับเรื่องเวลา

ในประโยคนี้ผู้แปลได้ละคำว่า 旁边 pángbiān หมายความว่า ข้าง ๆ เพราะอาจจะเห็นว่าไม่จำเป็นต้องแปล เพราะไปกันแค่สองคน อย่างไรก็ตามเจี๋ยหมินก็ต้องอยู่ข้าง ๆ เจี๋ยซู่อยู่แล้ว นอกจากนี้การละคำในประโยคนี้ก็ได้ส่งผลกระทบต่อความเข้าใจของผู้อ่านและบริบทต้นฉบับมากนัก

3.1.4 การปรับคำ

การปรับคำคือวิธีการหนึ่งที่ใช้ในการแปล เป็นการแปลโดยไม่ยึดติดกับคำศัพท์ในภาษาต้นทาง แต่ให้ความสำคัญกับการถ่ายทอดความหมายมายังภาษาปลายทางมากกว่า ซึ่งการปรับคำในหมวดนี้ผู้วิจัยจำแนกออกมาหลายประเด็นดังต่อไปนี้

(1) การปรับและแปลไม่เหมาะสม

หัวข้อนี้เป็นการปรับคำและถ่ายทอดความหมายที่ไม่ตรงกับความหมายเดิมของคำ ซึ่งมีความบกพร่องทางความหมายของคำ โดยการเลือกใช้ความหมายที่ไม่เหมาะสมมาอธิบายความหมายของคำนั้นๆ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 31

ต้นฉบับ : “大哥，你说得不错，” 剑云露出感激的样子说，“我自己也晓得。” (7, 41)

คำแปล : “พี่ใหญ่ พี่พูดถูก” เจียนหยุนพูดด้วยน้ำเสียงแสดงความขอบคุณ “ตัวผมเองก็รู้ครับ”

ฉบับแปล : “ครับ ผมไม่สู้จะแข็งแรงอย่างพี่ว่า” เจียนหยุน * พูดด้วยน้ำเสียงสื่อความขอบคุณ “ผมรู้ตัวดีครับ” (95)

เป็นสถานการณ์ที่เจี๋ยชินทักเรื่องสุขภาพของเงินเจียนยวี่น (陈剑云) แล้วแนะนำว่าควรรักษาเนื้อรักษาตัวดีๆ เงินเจียนยวี่นจึงกล่าวคำขอบคุณ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน นิยามความหมายคำว่า “สื่อ” ดังนี้
“สื่อ” (กริยา) แสดงให้รู้เป็นนัยๆ(ส่วนมากใช้ไปในทางที่ไม่ดี)¹¹

การแสดงความขอบคุณเป็นความหมายบวก แต่ฉบับแปลใช้คำว่า “สื่อ” ซึ่งส่วนใหญ่จะใช้ในความหมายลบ เช่น สื่อพิรุณ สื่อแวง เป็นต้น ดังนั้นจึงไม่เหมาะสมกับบริบท เพราะฉะนั้นจึงควรปรับเป็น “เจียนหยุนพูดด้วยน้ำเสียงแสดงความขอบคุณ” น่าจะเหมาะสมกว่า

* คำว่า ยวี่น (云 Yún) ในชื่อของเงินเจียนยวี่น มีเสียงสระ “ün อวี่น” ที่ไม่มีในภาษาไทย ผู้แปลเลือกแปลโดยทับศัพท์ด้วยเสียงสระ “อุ” เพื่อความสะดวกแก่ผู้อ่านชาวไทย ทว่าในบทวิเคราะห์ผู้วิจัยกำหนดใช้สระ “ü” ตามเสียงเดิมของตัวอักษร

¹¹ ราชบัณฑิตยสถาน , พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554, หน้า 1187.

ตัวอย่างที่ 32

ต้นฉบับ : 罢课的第二天。(9, 57)

คำแปล : วันรุ่งขึ้นของการประท้วงหยุดเรียน

ฉบับแปล : วันรุ่งขึ้นของการหยุดเรียน (120)

สืบเนื่องมาจากเหตุการณ์ที่ทหารก่อความไม่สงบในสวนน้ำชาว่านชุน (万春茶园) จึงมีการประท้วงของเหล่านักศึกษา แต่สุดท้ายกลับไม่ได้รับความเป็นธรรม ดังนั้นเหล่านักศึกษาจึงดำเนินการประท้วงหยุดเรียน

罢课 bàkè แปลตรงตัวคือ การหยุดเรียนประท้วง แต่ในฉบับแปลเลือกใช้คำนามว่า “การหยุดเรียน” ซึ่งเมื่อปรับเช่นนี้อาจจะทำให้บิดเบือนบริบท เพราะ 罢课 ไม่ใช่การหยุดเรียนธรรมดา แต่จะแฝงความหมายโดยนัยซึ่งสื่อถึงการประท้วง เพราะฉะนั้นผู้แปลควรปรับและแปลว่า “วันรุ่งขึ้นของการประท้วงหยุดเรียน”

ตัวอย่างที่ 33

ต้นฉบับ : 在这个大的绅士家庭里单是仆人、轿夫之类的“下人”就有几十个。(12, 87)

คำแปล : ในบ้านของคหบดีใหญ่หลังนี้ เฉพาะ “ผู้ใต้ปกครอง” ประเภทคนใช้ คนหามเกี้ยวก็มีหลายสิบคน

ฉบับแปล : ในบ้านของคหบดีใหญ่นี้ เฉพาะ “คนชั้นต่ำ” ประเภทคนใช้ คนหามเกี้ยวก็มีหลายสิบคน (167)

下人 xiàrén หากจะอนุมานความหมายก็คือ ชนชั้นผู้ถูกปกครองหรือคนที่อยู่ในระดับล่าง ซึ่งในฉบับแปลที่แปลว่า “คนชั้นต่ำ” ก็รวมอยู่ในความหมายนี้ด้วย แต่ทว่า “คนชั้นต่ำ” ส่วนมากเราจะใช้เป็นคำสบถมากกว่า ซึ่งในบริบทนี้ไม่ใช่คำสบถแต่เป็นการเลือกปรับและแปลให้ความหมายดูรุนแรงเพื่อเป็นการเน้นให้เห็นภาพพจน์เรื่องชนชั้น

ตัวอย่างที่ 34

ต้นฉบับ : 有了这样，又想那样。(19, 157)

คำแปล : มีอย่างนี้ ก็อยากได้อย่างโน้น

ฉบับแปล : มีอย่างนี้ ก็คิดถึงอย่างโน้น (277)

สถานการณ์ข้างต้นเกิดขึ้นหลังจากครอบครัวตระกูลเกาไปลองเรือเพื่อไปชมบรรยากาศที่ทะเลสาบ แต่ขณะนั้นเงินเอ่ยขึ้นมาทำนองว่าหากเป็นฤดูใบไม้ร่วงจะดีกว่านี้ เจวี่ซินจึงเอ่ยประโยคข้างต้นขึ้นมา

คำว่า 想 xiǎng ในภาษาจีนมีหลายความหมาย ขึ้นอยู่กับบริบท ยกตัวอย่างเช่น คิดถึง ต้องการ เป็นต้น ซึ่งในบริบทนี้ไม่มีความหมายว่าคิดถึง แต่น่าจะมีความหมายว่า “ต้องการ” มากกว่า ซึ่งโครงสร้างนี้ก็อยู่ในภาษาไทย ดังนั้นควรจะปรับและแปลว่า “มีอย่างนี้แล้วอยากได้อย่างโน้น” น่าจะเหมาะสมกว่า

ตัวอย่างที่ 35

ต้นฉบับ : 它也慈爱地爱护它们, 咬它们的嘴。(29, 261)

คำแปล : แม่กาเอาปากไชร้ขนของลูกนกแสดงความทะนุถนอมด้วยความ

เมตตา

ฉบับแปล : แม่กาเอาปากไชร้ขนของลูกนกแสดงความทะนุถนอมอย่างซาบซึ้ง

(440)

เป็นเหตุการณ์ที่เจวี่ซินหมินกับเจวี่ซู่เห็นแม่กาไช้จะงอยปากไชร้ขนลูกนกด้วยความรักของความเป็นแม่ ซึ่งจริงๆแล้วฉบับแปลใช้คำว่า “ซาบซึ้ง” นั้นไม่ค่อยเหมาะกับบริบท เพราะ “ซาบซึ้ง” เป็นความรู้สึกของบุคคลหนึ่งที่มีต่อพระคุณของอีกบุคคลหนึ่ง ซึ่งใช้กับผู้ถูกกระทำ แต่ในประโยคข้างต้นแม่กาเป็นผู้กระทำและลูกนกเป็นผู้ถูกกระทำ ดังนั้นคำว่า ซาบซึ้ง จึงไม่เหมาะกับบริบท ควรจะเปลี่ยนและปรับเป็นคำว่า “เมตตา”

คำว่า 慈爱 cǐ'ài แปลตรงตัวแล้วมีความหมายว่า เมตตาด้วยความรัก หรือ ความรัก ความเมตตา ซึ่งตรงกับบริบทอยู่แล้ว ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้แปลน่าจะปรับเป็นคำว่า “เมตตา” จึงจะเหมาะสม

ตัวอย่างที่ 36

ต้นฉบับ : 戏目是克定排的。(30, 267)

คำแปล : เค่อตั้งเป็นผู้จัดลำดับเรื่องแสดง

ฉบับแปล : เค่อตั้งเป็นผู้กำหนดเรื่องแสดง (448)

เป็นเหตุการณ์ระหว่างการเฉลิมฉลองวันเกิดของท่านปู่เกา ซึ่งมีการแสดงอุปรากรจีน หรือเรียกทั่วไปว่า “จิว” ซึ่งการจัดลำดับการแสดงเป็นหน้าที่ของเค่อตั้ง

ภาษาจีนคำว่า 排 pái หมายถึง การเรียงลำดับ จัดอันดับ ซึ่งในบริบทนี้เค่อตั้งเป็นเสมือนพิธีกรทำหน้าที่เรียงลำดับชุดการแสดงก่อนหลัง แต่ในฉบับแปลใช้คำว่า “กำหนด” ซึ่งทำให้ความหมายเปลี่ยน ผู้อ่านอาจจะคิดว่าเค่อตั้งเป็นผู้กำหนดหัวเรื่องแสดงแต่จริงๆ แล้วเป็นเพียงผู้จัดลำดับการขึ้นแสดงเท่านั้น ดังนั้นควรปรับและแปลว่า “เค่อตั้งเป็นผู้จัดลำดับเรื่องแสดง”

ตัวอย่างที่ 37

ต้นฉบับ : 他的脸上又现出满足的笑容。(30, 272)

คำแปล : รอยยิ้มแห่งความพึงใจก็ปรากฏบนใบหน้าของเขาอีกครั้ง

ฉบับแปล : รอยยิ้มแห่งความพึงใจแผ่ซ่านอยู่บนใบหน้าของเขา (457)

เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นภายในงานวันเกิดของท่านปู่เกา ซึ่งเจวี่ยหมินกับเจวี่ยฮู่รู้สึกเบื่อหน่ายกับงานวันเกิด จึงชวนกันเดินออกมาจากงาน เนื่องจากทั้งคู่มีความคิดตรงกันจึงทำให้ใบหน้าของเจวี่ยหมินเกิดรอยยิ้ม

现出 xiànchū ในภาษาจีนมีความหมายว่า ปรากฏ แต่ในภาษาไทยใช้คำว่า “แผ่ซ่าน”

พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน ฉบับปีพ.ศ.2554 นิยามว่า

“แผ่ซ่าน (กริยา) ซึมซาบกระจายไปทั่ว”¹²

จากนิยามข้างต้น “แผ่ซ่าน” เป็นคำกริยาที่เกิดขึ้นโดยการซึมซาบลงภายในแล้วค่อยๆ กระจายออกไปทั่วบริเวณ แต่คำว่า 现出 มีความหมายนัยยะว่าสิ่งที่อยู่ภายในค่อยๆ แสดงออกมาให้เห็นภายนอก

ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่าในบริบทนี้ควรแปลโดยใช้ความหมายเดิมของคำคือ “ปรากฏ” น่าจะเหมาะสมกว่า

¹² เรื่องเดียวกัน, หน้า 789.

ตัวอย่างที่ 38

ต้นฉบับ : 如果你们不打消那件亲事。(31, 281)

คำแปล : ถ้าหากว่าคนทางบ้านไม่ยกเลิกงานมงคลงานนี้

ฉบับแปล : ถ้าหากว่าคนทางบ้านไม่ยกเลิกงานมงคลรายนี้ (473)

ประโยคข้างต้นเป็นเนื้อความในจดหมายของเจิวอี้หมินที่ส่งมายังเจิวอี้ชิน หลังจากที่เจิวอี้หมินเห็นการสมรสที่คุณบูเกาจัดการให้

ข้อผิดพลาดในประโยคนี้เป็นเรื่องของการใช้คำลักษณะนาม ซึ่งคำว่า 件 jiàn เป็นลักษณะนามที่ใช้กับคำนามหลายชนิดในภาษาจีนเช่น เสื้อผ้า ชูระ เป็นต้น แต่ในบริบทนี้ผู้แปลเลือกปรับและแปลโดยใช้คำว่า “ราย” ซึ่งไม่เหมาะสม เพราะคำว่า “ราย” ส่วนมากจะใช้กับคน แต่เมื่อดูจากบริบทภาษาจีนแล้วจะเห็นว่ามิได้สื่อถึงคนเลย แต่กลับเน้นและขยายคำนาม “งานมงคล” มากกว่า เพราะฉะนั้นจึงควรปรับและแปลเป็น “ถ้าหากว่าคนทางบ้านไม่ยกเลิกงานมงคลงานนี้”

(2) การปรับและแปลโดยใช้กลวิธีทางภาษาหรือวิธีการทางภาษา

การปรับคำในหัวข้อนี้เป็นวิธีการปรับคำในต้นฉบับภาษาจีนแล้วถ่ายทอดความหมายออกมาโดยผ่านวิธีการและกลวิธีทางภาษาต่างๆที่ผู้อ่านชาวไทยคุ้นเคย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 39

ต้นฉบับ : 其实我已经上当了。(12, 93)

คำแปล : จริงๆแล้วผมก็โดนหลอกไปแล้วเหมือนกัน

ฉบับแปล : ความจริงผมก็ถูกต้มจนสุกไปเหมือนกัน (177)

上当 shàngdàng ในภาษาจีนหมายความว่า โดนหลอก ถูกหลอก ซึ่งผู้แปลสามารถแปลตามความหมายเดิมได้ แต่เพื่อการสร้างอารมณ์และให้สอดคล้องกับความสัมพันธ์บรรยากาศของตัวละครที่มีความสนิทสนมกัน ผู้แปลจึงเลือกปรับและแปลโดยใช้ประโยคอีกรูปแบบหนึ่งในภาษาไทยคือ “ถูกต้มจนสุก” ซึ่งมีความหมายเดียวกันกับต้นฉบับ

ตัวอย่างที่ 40

ต้นฉบับ : 觉新坚持说他会给她料理一切, 不使她操一点心。(36, 332)

ฉบับแปล : เจี้ยซินยืนยันว่าเขาสามารถจัดการทุกสิ่งทุกอย่างให้หล่อนได้ไม่ต้องให้หล่อนเป็นกังวล

ฉบับแปล : เจี้ยซินยืนยันว่าเขาจัดการทุกสิ่งทุกอย่างให้หล่อนได้ไม่จำเป็นต้องให้หล่อนเหนื่อยกายเหนื่อยใจ (548)

ในเหตุการณ์นี้เจี้ยซินกำลังเตรียมสัมภาระให้รู่ยเจี๋ยที่กำลังตั้งครมภ์ เดิมทีหล่อนจะเก็บของด้วยตนเอง เพราะกังวลว่าสิ่งของที่ผู้อื่นเตรียมให้จะไม่ครบตามสิ่งที่หล่อนต้องการ แต่เจี้ยซินกลับห้ามด้วยความเป็นห่วงในสุขภาพของหล่อน พร้อมแสดงออกว่าเขาทำแทนหล่อนได้โดยที่หล่อนไม่ต้องกังวลว่าสิ่งของจะขาดตกบกพร่องแต่ประการใด

操心 cāoxīn หมายความว่า เป็นห่วง กังวล ถึงแม้ว่าในฉบับแปลผู้แปลไม่ได้แปลตามความหมายเดิมของภาษาจีน แต่วลีคำซ้อน “เหนื่อยกายเหนื่อยใจ” นี้ผู้แปลจะสื่อความหมายว่าไม่ต้องการให้รู่ยเจี๋ยกังวลจนทำให้เหนื่อยทั้งกายและใจ ถึงแม้ไม่มีความหมายว่า “เป็นห่วง” แต่วลีนี้ก็มีความหมายโดยนัยใกล้เคียงกับต้นฉบับ

ตัวอย่างที่ 41

ต้นฉบับ : 望着小天井里的青草和野花出神。(37, 342)

คำแปล : มองดูหญ้าเขียวและดอกไม้ป่าที่ลานบ้านอย่างใจลอย

ฉบับแปล : มองดูหญ้าเขียวและดอกไม้ป่าที่ลานบ้านเหมือนตกอยู่ในภวังค์ (563)

เป็นสถานการณ์ที่เจี้ยซินกำลังจะเข้าไปให้กำลังใจรู่ยเจี๋ยในการคลอดบุตร แต่ถูกสกัดกั้นโดยสาวใช้ เจี้ยซินทำอะไรไม่ได้เพราะเป็นชนบประเพณีที่ต้องรักษา เขาจึงยืนอยู่หน้าประตูมองต้นไม้ใบหญ้าอย่างใจลอย

出神 chūshén หมายความว่า เพลินจนลืมตัว เหม่อลอย ใจลอย แต่ผู้แปลเลือกปรับและแปลโดยใช้กรวิธีอุปมาโวหาร “เหมือนตกอยู่ในภวังค์” มาสื่อความหมาย ซึ่งวลีนี้ก็มิอยู่ในภาษาไทยใกล้เคียงกับความหมายที่ว่า “เคลิบเคลิ้มจนลืมตัว”

ผู้แปลสามารถเลือกแปลโดยใช้ความหมายตรงเลยก็ได้ แต่ผู้แปลกลับเลือกใช้วิธีการแปลโดยใช้การอุปมาเพื่อต้องการให้ผู้อ่านเกิดภาพพจน์มากขึ้น

(3) การปรับและแปลโดยอิงตามบริบท

การปรับคำในหัวข้อนี้เป็นการปรับคำที่ไม่ยึดติดกับความหมายของคำศัพท์ต้นฉบับ โดยผู้แปลผลจากต้นฉบับชั่วคราวแล้วแปลความหมายของคำโดยอิงบริบทและความเหมาะสม ความสมจริงเป็นหลัก ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 42

ต้นฉบับ : “那么请你陪我去看看, 好不好?” (7, 43)

คำแปล : “ถ้านั้นก็เชิญเธอพาฉันไปดูสักหน่อย ดีหรือเปล่า?”

ฉบับแปล : “ถ้านั้นก็อยากจะให้หลานช่วยพาไปดูสักหน่อย ได้ไหมจ๊ะ?” (97)

พจนานุกรมจีน-ไทย นิยามว่า

“请 (กริยา) เชิญ ; ขอ”¹³

คำว่า 请 qǐng เป็นคำสุภาพในภาษาจีน ซึ่งในบริบทนี้เป็นบทสนทนาระหว่างผู้ใหญ่กับผู้ น้อย ดังนั้นผู้แปลจึงปรับภาษาให้เหมาะสมกับสถานการณ์โดยใช้คำว่า “อยาก” แทน

ตัวอย่างที่ 43

ต้นฉบับ : 我才可以放心。(25, 212)

คำแปล : ฉันถึงจะวางใจได้

ฉบับแปล : แม่จะได้นอนตาหลับ (362)

มารดาของฉินพูดกับฉินในเรื่องการแต่งงานและโยงไปถึงเหตุการณ์สมมุติว่าแม่คงนอน ตาหลับถ้าลูกตัวเองไปแต่งงานกับบ้านคนมีเงิน

คำว่า 放心 fàngxīn แปลตามความหมายตรงคือ วางใจ ซึ่งในบริบทข้างต้นนี้สามารถ แปลตามความหมายตรงได้ แต่ในอีกแง่หนึ่งผู้แปลอาจจะต้องการสื่อถึงความ “วางใจไปจนตราบ วาระสุดท้ายของชีวิต” เพราะฉะนั้นจึงปรับเป็น “นอนตาหลับ” ซึ่งพบเห็นบ่อยในภาษาไทย การปรับและแปลลักษณะนี้ของผู้แปลมิได้ทำให้เสียอรรถรสหรือบิดเบือนบริบทแต่อย่างใด แต่ กลับทำให้ผู้อ่านเข้าถึงความรู้สึกและความเป็นห่วงของผู้เป็นแม่มากขึ้น

¹³ เวย์ เสี่ยวรุ่ย, พจนานุกรมจีน-ไทย, หน้า 318.

ตัวอย่างที่ 44

ต้นฉบับ : 万一我也死了。(28, 246)

ต้นฉบับ : หากฉันตายไป

ฉบับแปล : ถ้าข้าเกิดเป็นอะไรไป (416)

เป็นคำพูดของแม่นมหวงที่แสดงความเป็นห่วงต่อพี่น้องทั้งสาม นางกล่าวเชิงตักเตือนว่าหากทั้งสามพี่น้องไม่ระวังรักษาตัวเองให้ดี หากแม่นมหวงสิ้นไปใครจะดูแล

คำว่า 死 sǐ หมายความว่า ตาย เสียชีวิต ซึ่งผู้แปลสามารถแปลความหมายตรงตามภาษาจีนได้แต่ผู้แปลกลับปรับคำใช้คำว่า “เป็นอะไรไป” ซึ่งในภาษาไทยมีความหมายกว้างและใช้ได้หลายสถานการณ์หลายบริบทมากกว่า นอกจากนี้ยังให้อารมณ์นุ่มนวลกว่า ไม่รุนแรงเหมือนคำว่า “เสียชีวิต” ซึ่งเจตนาของผู้แปลต้องการสื่อว่า “เสียชีวิต” แต่เลือกใช้ประโยคที่เบาลงและเป็นข้อความกลางๆ ใช้ได้หลากหลายไม่ผิดบริบท

ตัวอย่างที่ 45

ต้นฉบับ : 在水面上散布无数明珠的时候。(26, 229)

คำแปล : ในยามที่น้ำในบึงเป็นประกายพรายพลีเหมือนไข่มุกกระจายไปทั่วทั้งผิวน้ำ

ฉบับแปล : น้ำในบึงเป็นประกายพรายพลีเหมือนเกล็ดเพชรกระจายไปทั่วทั้งบึง (390)

ในขณะนั้นหมิงเฟิงกำลังเสียใจกับข่าวร้ายที่นางโจวสี่จะยกหล่อนให้กับเฟิงเล่อซาน หมิงเฟิงเสียใจร้องไห้อย่างเวทนา หล่อนไม่ต้องการเสียสัจย์ที่เคยให้ไว้กับเจี๋ยฮู่ว่าจะไม่แต่งงานกับใคร หมิงเฟิงเหมือนไม่มีทางออก จึงเดินโซซัดโซเซไปที่ริมบึงคิดจะกระโดดน้ำปลิดชีวิต เรื่องราวในอดีตต่าง ๆ นานา ผุดขึ้นในมโนความคิด หมิงเฟิงรำพึงกับตนเองว่าหากตนทิ้งร่างลงไปบึง ภาพแสงแดดในยามรุ่งสางทอประกายบนผิวน้ำ หล่อนคงจะไม่ได้เห็นภาพนั้นอีกแล้ว

ในต้นฉบับภาษาจีนใช้คำว่า 明珠 míngzhū หมายถึง ไข่มุก มาอธิบายแสงประกายของดวงอาทิตย์ที่สาดลงมาบนผิวน้ำ แต่ในภาษาไทยใช้คำว่า “เกล็ดเพชร” เพราะสังคมไทยค่อนข้างคุ้นเคยกับเพชรมากกว่าไข่มุก หากนำไข่มุกที่มีเนื้อละเอียดมาเปรียบเทียบกับ ผู้อ่านอาจจะมองเห็นภาพไม่ชัดเจน ดังนั้นผู้แปลจึงเลือกเอา “เกล็ดเพชร” มาแทน เพราะธรรมชาติของเพชร

มีเหลี่ยมที่พร้อมจะสะท้อนแสงเปล่งประกายได้ตลอดเวลา ซึ่งจะทำให้เกิดภาพพจน์ที่ชัดเจนมากขึ้นสำหรับผู้อ่านชาวไทย

สรุปโดยรวมจากการศึกษาวิธีการปรับคำในหัวข้อนี้ ผู้แปลถ่ายทอดความหมายของคำโดยมุ่งเน้นไปยังความสมจริงมากกว่าความหมายเดิมของคำศัพท์ เพราะหากแปลตรงตามความหมายเดิมแล้วจะทำให้สูญเสียอรรถรสในการอ่าน โดยเหตุผลที่ผู้แปลเลือกแปลตามบริบทนั้นมาจากหลายสาเหตุเช่น ความเหมาะสม ความสมจริง สภาพสังคมหรือแม้แต่ความแตกต่างทางด้านภาษาของผู้แปลเองที่สามารถวิเคราะห์ลึกซึ้งถึงความหมายแฝงที่ผู้แต่งต้องการจะสื่อ

3.1.5 การถ่ายทอดคำตรงตามอักษร

การแปลความหมายคำตรงเกินไปอาจก่อให้เกิดผลหลายประการ อาทิ สูญเสียอรรถรสของภาษาต้นทาง ความหมายในภาษาปลายทางคลาดเคลื่อนดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 46

ต้นฉบับ : 这样看来, 你的眼睛还没有完全睁开哟! (18, 147)

คำแปล : ดูจากตรงนี้ ฉันว่าหนัยน์ตาของคุณยังมีได้เปิดกว้างออกไปเต็มที่แล้ว!

ฉบับแปล : ดูจากนี้ ผมว่าหนัยน์ตาของพี่ยังมีได้เปิดกว้างออกไปเต็มที่แล้ว! (261)

เป็นสถานการณ์ที่หลังจากทุกคนในบ้านสนุกสนานกับการโยนลูกไฟใส่คนเซดมังกรจนเจ็บปวดไปทั้งตัว แต่ทุกคนก็ยังรู้สึกมีความสุขจนเจวี่ยฮู้ยทนไม่ได้จึงเอ่ยปากตักเตือนในทำนองว่าเราไม่ควรมีความสุขบนความทุกข์ของคนอื่น แต่ฉินกลับไม่เห็นด้วยกับคำพูดของเจวี่ยฮู้ย

พจนานุกรมจีน-ไทยนิยามว่า

“眼睛 (นาม) ตา ; จักษุ”¹⁴

ในฉบับแปลเลือกใช้คำว่า หนัยน์ตา เพราะเป็นคำแปลตรงตัวของคำว่า 眼睛 yǎnjīng ในต้นฉบับ ทว่าผู้แต่งมีนัยหมายถึง ดวงตา แต่คาดว่าหมายถึง “ทัศนคติ” มากกว่า เพราะ “ทัศนคติ” หมายถึง ความรู้สึกและความคิดเห็นที่บุคคลมีต่อสิ่งของ บุคคล สถานการณ์และข้อเสนอใดๆในทางที่จะยอมรับหรือปฏิเสธ

¹⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 441.

ในเหตุการณ์นี้มุมมองแนวคิดของเจี๋ยซู่กับฉินแตกต่างกัน ไม่มีนัยยะเกี่ยวกับนัยน์ตา เพราะฉะนั้นควรปรับเป็นคำว่า “ทัศนคติ” น่าจะเหมาะสมกว่า

ตัวอย่างที่ 47

ต้นฉบับ : 你也会找到更多、更有意义的工作。(39, 360)

คำแปล : คุณก็จะสามารถหางานได้มากขึ้นและมีความหมายมากกว่านี้

ฉบับแปล : และคุณก็จะสามารถหางานที่มีความหมายและมากกว่านี้ทำได้

(591)

เป็นคำพูดที่หวงฉุนเหริน (黄存仁) พูดให้กำลังใจเจี๋ยซู่ก่อนที่เจี๋ยซู่จะเดินทางไปเซี่ยงไฮ้ ซึ่งหวงฉุนเหรินเห็นว่าสิ่งที่เจี๋ยซู่ไปเซี่ยงไฮ้จะเป็นการเพิ่มประสบการณ์ รู้จักเพื่อนร่วมอุดมการณ์มากขึ้นและสามารถหางานที่น่าสนใจกว่าสิ่งที่ทำอยู่ขณะนี้ได้

พจนานุกรมจีน-ไทย นิยามว่า

“意义 (นาม) ความหมาย”¹⁵

จากนิยามข้างต้นเห็นได้ว่าผู้แปลถ่ายทอดความหมายของ 意义 ตรงตามอักษร ทว่าทั้งนี้ทั้งนั้นก็ต้องขึ้นอยู่กับบริบทด้วย บางครั้งใช้กับจิตใจและความรู้สึกดังเช่นตัวอย่างประโยคข้างต้น

ตามบริบทนี้แล้วควรจะปรับเป็นคำว่า “น่าสนใจ” มากกว่านอกจากนี้ควรปรับโครงสร้างให้สละสลวยให้มากกว่านี้คือ “และคุณก็สามารถหางานได้มากขึ้นและน่าสนใจมากกว่านี้” น่าจะเหมาะสมกว่า

ตัวอย่างที่ 48

ต้นฉบับ : “觉慧，不要忘记多写信。” (40, 370)

คำแปล : “เจี๋ยซู่ อย่าเขียนลืมนัดหมายมาบ่อย ๆ”

ฉบับแปล : “เจี๋ยซู่ อย่าลืมนัดหมายมาบ่อย ๆ” (607)

เป็นคำพูดของจางฮุ่ยรุ (张惠如) ที่เดินเข้าไปพูดกับเจี๋ยซู่ก่อนที่เรือออกจากท่ากำซิปให้เจี๋ยซู่หมั่นเขียนจดหมายส่งข่าวให้แก่พวกเขา

¹⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 455.

พจนานุกรมจีน-ไทยนิยามว่า
“多 (วิเศษณ์) มาก”¹⁶

จากนิยามข้างต้น คำว่า 多 duō ในภาษาจีนหมายความว่า “มาก” ซึ่งมีนัยยะบอกปริมาณ ทว่าในบริบทนี้เป็นการกำชับ มิได้บ่งบอกปริมาณ เพราะฉะนั้นควรจะปรับเป็น “บ่อยๆ” และควรเสริมคำลงท้ายเพื่อให้ประโยคสมบูรณ์มากขึ้นด้วย ดังนั้นควรจะแปลว่า “เจ็วี่ฮู่ย๋ ออย่า ลิมเขี่ยนหจคหมายมาบ่อย ๆนะ” น่าจะเหมาะสมกว่า

การจากการศึกษาพบว่าการแปลโดยการปรับคำที่ปรากฏในภาษาปลายทางมีหลายวิธี และหลายเหตุผล ไม่ว่าจะเป็นความเหมาะสม ความสมจริงหรือเหตุผลที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ เนื่องจากแต่ละสถานที่ที่มีวิถีชีวิตแตกต่างกัน ดังนั้นความเคยชินหรือการหล่อหลอมทางสังคมจึงต่างกัน สิ่งเหล่านี้สะท้อนออกมาผ่านการใช้ภาษา เมื่อสิ่งที่แสดงออกมาทางภาษาต่างกัน จึงเป็นหน้าที่ผู้แปลที่ต้องพยายามสื่อความหมายของทั้งสองภาษาให้ตรงกัน โดยการปรับความหมายของคำ แต่ในขณะเดียวกันในฉบับแปลภาษาไทย *บ้าน* ยังคงปรากฏข้อผิดพลาดเล็กน้อยที่ผู้อ่านอ่านแล้วเกิดความขัดแย้งขึ้นมาในใจ เนื่องจากบางความหมายที่ผู้แปลเลือกใช้ไม่ตรงกับความเป็นจริงของบริบท นอกจากนี้ยังมีการแปลคำศัพท์ที่ตรงเกินไป ซึ่งหากจะกล่าวด้านความหมายแล้วพบว่าถูกต้องตรงตามความหมายของศัพท์ แต่ทางด้านอารมณ์ความรู้สึกขณะอ่านยังคงมีความไม่ลื่นไหล อาจเป็นสาเหตุมาจากความเคยชินของการใช้ภาษาของคำในบริบทที่คนไทยมักจะใช้อย่างหนึ่งแต่ผู้แปลเลือกแปลตรงตัวซึ่งเป็นสิ่งที่คนไทยไม่คุ้นเคย สรุปโดยรวมการแปลในระดับคำของฉบับแปลภาษาไทย *บ้าน* ถึงแม้จะมีข้อผิดพลาดบ้างเล็กน้อย เนื่องจากคำศัพท์ในภาษาจีนมีหลากหลาย จึงสามารถหลากคำได้มากกว่าภาษาไทย จึงเป็นความยากในการแปล แต่ผู้วิจัยยังคงเห็นว่าผู้แปลมีความพยายามรักษาความหมายเดิมรวมทั้งอรรถรสในต้นฉบับอย่างเต็มที่

3.2 การถ่ายทอดความหมายระดับประโยคหรือข้อความ

การถ่ายทอดความหมายในหัวข้อนี้ ผู้วิจัยมุ่งเน้นไปที่การถ่ายทอดความหมายในระดับข้อความและประโยค จากการศึกษาคำอธิบายข้อสังเกตออกเป็นประเภทต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

¹⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 111.

3.2.1 การเพิ่มข้อความ

ในหมวดนี้ผู้วิจัยศึกษาวิธีการถ่ายทอดความหมายที่ผู้แปลเพิ่มข้อความเข้าไปโดยที่ต้นฉบับภาษาจีนมีจำนวนข้อความเท่าเดิม ผู้วิจัยได้จำแนกประเภทวิธีการเพิ่มข้อความออกมาเป็นประเด็นต่างๆดังต่อไปนี้

(1) การเพิ่มข้อความเพื่อเพิ่มภาพพจน์

การเพิ่มข้อความโดยการเพิ่มภาพพจน์นี้ครอบคลุมไปถึงสถานการณ์ เหตุการณ์ ความรู้สึกตัวละครที่ผู้แปลได้เพิ่มข้อความเข้ามาโดยผ่านกลวิธีทางภาษาและวิธีการทางภาษา ไม่ว่าจะเป็น การซ้อนคำ การอุปมา การอุปมาหรือวิธีการใดๆที่ทำให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพในข้อความทั้งหมดผู้วิจัยได้รวบรวมเข้ามาอยู่ในหมวดนี้ ดังตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างที่ 49

ต้นฉบับ : 脚步踏在雪地上, 软软的, 发出轻松的笑声。(1, 2)

คำแปล : ฝีเท้าเหยียบลงไปบนหิมะ มันนุ่มๆ ส่งเสียงร้องครางเบาๆ

ฉบับแปล : ฝีเท้าที่เหยียบลงไปบนหิมะ มันยวบเหมือนเหยียบลงบนสำลี มันส่งเสียงร้องครางขึ้นมาเบาๆ (31)

เป็นสถานการณ์ที่เจี๋ยหมินกับเจี๋ยซู่กำลังเดินกลับบ้านท่ามกลางหิมะที่ตกหนัก พวกเขาเดินย่ำลงไปบนพื้นหิมะพร้อมกับก้าวรุ่มงหน้าสู่บ้านของพวกเขา

เป็นที่ทราบกันทั่วไปว่าหิมะมีสภาพเป็นอย่างไร แต่ผู้แปลเลือกที่จะแปลโดยเพิ่มข้อความเชิงอุปมาเข้าไปเพื่อให้ผู้อ่านเกิดภาพพจน์ว่าหิมะมีลักษณะเช่นไร เมื่อผู้แปลอุปมาตั้งสำลี ก็ทำให้ผู้อ่านรู้สึกว่ารุ่มนุ่มเหมือนสำลี นี่เป็นกลวิธีหนึ่งที่ผู้แปลเลือกมาใช้เพื่อให้ผู้อ่านเกิดอรรถรสมากขึ้น

ตัวอย่างที่ 50

ต้นฉบับ : 风有时吹动轿帘, 她也不觉得。(5, 24)

คำแปล : บางครั้งลมพัดตีม่านเกี่ยวไปมา หล่อนก็ไม่รู้สึก

ฉบับแปล : บางครั้งแม้ลมจะตีจนม่านเกี่ยวเปิดพะเยิบพะยาบ หล่อนก็ไม่รู้สึก

(67)

คุณนายจางกับฉินกำลังจะเดินทางกลับบ้าน โดยที่คุณนายจางและฉินนั่งเกี้ยวคนละหลัง ขณะนั้นหิมะยังคงตกโปรยปรายลงมา มีลมโกรกอยู่เป็นระยะๆจนทำให้ฝ้าม่านเกี่ยวของคุณนายจางเปิดพะเยิบพะยาบ แต่หล่อนก็ไม่รู้สึกอะไรเพราะเพลินมาจากการเล่นไฟนกกระจอก

“พะเยียบพะยาย” เป็นคำซ้อนชนิดหนึ่งและเนื่องจากเสียง “ย” ที่ให้ความรู้สึกถึงความเคลื่อนไหวของสิ่งหนึ่งที่สามารถงอได้เปิดปิดไปมา ทำให้ผู้อ่านจินตนาการลักษณะการเปิดปิดของผ้าม่านที่เกิดจากลมพัดได้เป็นอย่างดี

ตัวอย่างที่ 51

ต้นฉบับ : 钱嫂说: “三少爷, 老太爷喊你。你快去。” (9, 58)

คำแปล : ฉีเยินสาวบอกว่า “คุณเจี้ยฮู่ย คุณปู่เรียกหาคุณ คุณรีบไปเถอะคะ”

ฉบับแปล : ฉีเยินสาวบอกว่า “คุณเจี้ยฮู่ยคะ ท่านใหญ่เรียกหาฉันมาตามหาคุณ แทบตาย คุณรีบไปเถอะคะ” (122)

ฉีเยินสาว (钱嫂) สาวใช้ของเงินอีไท่ (陈姨太) รับคำสั่งจากท่านปู่เภาให้มาตามหาเจี้ยฮู่ยเพื่อเข้าไปพบ แต่ตามหาอย่างไรก็หาเจี้ยฮู่ยไม่เจอ จนในที่สุดหล่อนก็พบเจี้ยฮู่ยโดยบังเอิญแล้วรีบพาเจี้ยฮู่ยเข้าไปพบท่านปู่เภา

ผู้แปลเลือกแปลโดยเพิ่มภาพพจน์ด้วยวิธีอติพจน์หรือการกล่าวเกินจริงโดยใช้ข้อความ “แทบตาย” เข้ามาเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจชัดเจนยิ่งขึ้นถึงความรู้สึกของฉีเยินสาวในการตามหาเจี้ยฮู่ยด้วยความยากลำบาก แต่ฉีเยินสาวกลับหารู้ไม่ว่าที่ตามหาเจี้ยฮู่ยไม่เจอเพราะ เจี้ยฮู่ยฮู่ยไปประชุมสหพันธ์นักศึกษา ต้องรอจนเจี้ยฮู่ยกลับมาจากจึงได้พบเจี้ยฮู่ยเข้าโดยบังเอิญ

ตัวอย่างที่ 52

ต้นฉบับ : 鞭炮突然响起来。(15, 115)

คำแปล : ประทัดส่งเสียงกึกก้องขึ้นมาทันใด

ฉบับแปล : ประทัดพวงส่งเสียงกึกก้องขึ้นในทันใด เหมือนเสียงปืนรัว (211)

เป็นเหตุการณ์ที่บ้านตระกูลเภาทำพิธีบูชาบรรพบุรุษ หลังจากรินเหล้าลงในจอกที่วางเรียงรายบนโต๊ะบูชาแล้วเค่อหมิง (克明) ก็นำประทัดพวงออกมาแล้วสั่งให้เหวินเต๋อ (文德) จุดประทัด

เสียงของประทัดเป็นอย่างไรเราต่างรู้จักกันดี แต่ผู้แปลเลือกใช้การเพิ่มข้อความโดยเพิ่ม “เหมือนเสียงปืนรัว” เข้ามาเพื่อบ่งบอกให้ผู้อ่านรู้ว่าเสียงประทัดในสถานการณ์ข้างต้นดังติดต่อกันไม่ขาดสายและเสียงสนั่นหวั่นไหวเหมือนเสียงปืนรัวกระหน่ำอย่างไม่หยุด เพราะในต้นฉบับไม่มีข้อความใดอธิบายลักษณะประทัด ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ผู้แปลที่ต้องปกป้องการเข้าใจคลาดเคลื่อนของผู้อ่าน

ประทัดจีนในสมัยก่อนหรือแม้แต่ในสมัยปัจจุบันก็ตาม เมื่อมีการจัดงานต่างๆไม่ว่าจะเป็นตรุษสารท ไหว้เจ้าหรือไหว้บรรพบุรุษล้วนใช้ประทัดพวงทั้งสิ้น เวลาจุดก็จะตั้งสนั่นหวั่นไหวเป็นเวลานานกว่าจะสิ้นสุดเสียงประทัด เพราะฉะนั้นข้อความอุปมาที่ผู้แปลเพิ่มเข้ามาจะสร้างภาพพจน์ให้ผู้อ่านเข้าใจบริบทได้เป็นอย่างดี

ตัวอย่างที่ 53

ต้นฉบับ : 窗户、板壁“擦擦”地响，连土地也摇动了。(20, 167)

คำแปล : หน้าต่างและผนังห้องเสียดสีกันดังลั่น แม้แต่พื้นดินก็สั่นสะเทือน

ฉบับแปล : ประตูหน้าต่างฝาและพื้นห้อง เสียดสีกันดังลั่น แม้แต่พื้นดินก็สั่นสะเทือน ไม่ผิดอะไรกับแผ่นดินไหว (293)

เป็นช่วงภาวะสงครามที่บ้านเมืองอยู่ท่ามกลางเสียงปืนเสียงระเบิดจนครอบครัวตระกูลเกาต้องย้ายไปอาศัยอยู่ริมบึงซึ่งเป็นอีกบริเวณหนึ่งในเขตอุทยาน

ในต้นฉบับภาษาจีนไม่มีข้อความอธิบายลักษณะสภาพบ้านเมืองโดยรวมในขณะนั้น กล่าวแต่เพียงประตูหน้าต่างที่สั่นไหวตามแรงสั่นสะเทือนของเสียงระเบิด แต่มิได้บอกอาการสั่นสะเทือนของแผ่นดิน ดังนั้นผู้แปลจึงเลือกเพิ่มข้อความ “ไม่ผิดอะไรกับแผ่นดินไหว” เข้ามาเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทและสถานการณ์ นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างภาพพจน์ให้ผู้อ่านเห็นภาพว่าในขณะนั้นสภาพบ้านเมืองมีลักษณะอย่างไร ช่วยเติมเต็มความรู้สึกของผู้อ่านให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ตัวอย่างที่ 54

ต้นฉบับ : 他的眼光贪婪地在瑞珏的身上扫了一遍。(22, 187)

คำแปล : สายตาของเขากวาดไปทั่วร่างของยุยเจี๋ยด้วยความโหยหา

ฉบับแปล : สายตาของเขากวาดไปทั่วร่างของยุยเจี๋ยเหมือนจะจดจำเอาไว้เป็นครั้งสุดท้าย (323)

เจี๋ยซินเสนอให้ทุกคนรวมทั้งยุยเจี๋ยเข้าไปหลบในสวนแล้วตนเองจะอยู่รับหน้าเป็นเสมือนยามคอยเฝ้าระวังรักษาความปลอดภัย โดยที่เจี๋ยซินรู้อยู่แก่ใจว่าตนเองจะมีอันตรายมากเพียงใด ดวงตาของยุยเจี๋ยและเจี๋ยซินประสานกันอย่างอาลัยอาวรณ์ก่อนที่พวกเขาจะแยกจากกัน

เนื่องจากหน้าที่ที่เจวียชินเสนอขึ้นมาคือการรับหน้าเหล่าทหารที่อาจจะบุกเข้ามาในคฤหาสน์เมื่อไหร่ก็ได้ ซึ่งเป็นหน้าที่ที่เสี่ยงด้วยชีวิต เจวียชินไม่รู้ว่าเขาจะได้เจอกับรุษเจวียภรรยาและให้เงินซึ่งเป็นบุตรของเขาคนเดียวในขณะนั้นอีกหรือไม่ ก่อนจากกันรุษเจวียพยายามรบเร้าที่จะอยู่เป็นเพื่อนเจวียชิน แต่เจวียชินไม่ยอม จนในที่สุดรุษเจวียต้องทำตามคำขอของเจวียชิน คือหล่อนต้องจำใจให้เจวียชินรักษาการณ์อยู่คนเดียว และหล่อนเข้าไปหลบในบึงโดยที่ไม่รู้ว่าจะมีโอกาสได้เจอกันอีกหรือไม่

สายตาที่มองกันระหว่างคนสองคนเต็มไปด้วยความห่วงใยและความเศร้า ความรู้สึกนั้นไม่ปรากฏในต้นฉบับ เพราะฉะนั้นผู้แปลจึงเพิ่ม “เหมือนจะจดจำเอาไว้เป็นครั้งสุดท้าย” เข้ามาเพื่อให้สอดคล้องกับความรู้สึกของคนสองคนและให้ผู้อ่านเข้าถึงอารมณ์ในต้นฉบับอีกด้วย

ตัวอย่างที่ 55

ต้นฉบับ : 婉儿含着眼泪到冯家去受罪。(28, 241)

คำแปล : หว่านเอ๋อไปรับกรรมที่บ้านตระกูลฝงด้วยน้ำตานองหน้า

ฉบับแปล : ส่วนหว่านเอ๋อก็ไปรับกรรมที่บ้านตระกูลฝงด้วยน้ำตานองหน้า ไปเป็นเครื่องระบายความใคร่เยี่ยงสัตว์ของไอ้เฒ่าบัดซบนั้น (408)

หว่านเอ๋อถูกส่งไปแต่งงานกับเฟิงเล่อซานแทนหมิงเฟิงที่เสียชีวิตไป ซึ่งบั้นปลายชีวิตช่วงหนึ่งของสาวใช้ในคฤหาสน์ของแผ่นดินจีนสมัยก่อน เมื่อถึงเวลาที่ควรออกเรือน เจ้านายจะส่งไปให้บุคคลที่คิดเห็นสมควร โดยที่ตัวสาวใช้เองไม่มีสิทธิ์ขัดขืนหรือเรียกร้องใดๆ จำต้องก้มหน้ายอมรับชะตากรรมของตนทั้งๆที่ตัวเองจะคัดค้านเพียงใดก็ตาม

หว่านเอ๋อเองก็เช่นเดียวกัน ตนต้องแต่งไปอยู่กับเฟิงเล่อซาน ชายแก่ที่ยังคงหมกมุ่นกับตัณหาราคะ หญิงสาวคนหนึ่งที่คุณเหมือนมีอนาคตและเคยวาดฝันไว้อย่างสวยหรูแต่กลับต้องขาดสะบั้นลงโดยการเป็นเครื่องสังเวยราคาให้กับบุคคลที่น่ารังเกียจเช่นนี้

ผู้แปลเพิ่มข้อความ “ไปเป็นเครื่องระบายความใคร่เยี่ยงสัตว์ของไอ้เฒ่าบัดซบนั้น” เข้ามาเพื่อให้ผู้อ่านได้เข้าถึงบทบาทของหว่านเอ๋อที่ต้องแต่งออกไปมากขึ้น และให้ผู้อ่านเห็นใจเข้าใจความรู้สึกของหว่านเอ๋อมากยิ่งขึ้น

ตัวอย่างที่ 56

- ต้นฉบับ : 祖父骂了几句, 又停顿一下, 或者咳几声嗽。(9, 60)
 คำแปล : คุณปู่ตำท้อไม่กี่ประโยคก็หยุดไปชั่วขณะ หรือไอสัก 2-3 ครั้ง
 ฉบับแปล : คุณปู่ปรึกษาอยู่พักหนึ่งก็หยุดไปชั่วขณะ หรือไอแฉึก ๆ สัก 2-3 ครั้ง

(127)

ท่านปู่เกาต่อว่าเจวี่ยอยู่ที่ไม่ชวนชววยเรียนหนังสือ วันๆ มัวแต่ไปหาเรื่องกับเหล่าทหารภายนอก กล่าวไปถึงมีคนมารายงานว่าเจวี่ยอยู่มีส่วนร่วมและเป็นส่วนสำคัญในการเคลื่อนไหวครั้งนี้ อย่างไรก็ตามทำให้ท่านปู่โมโหมากขึ้น และยังกล่าวเตือนเจวี่ยอยู่ในเชิงว่ากล่าวหากทำเช่นนั้นต่อไปก็ไม่ต่างอะไรกับเอาชีวิตไปทิ้งโดยเปล่าประโยชน์ หลังจากนั้นท่านปู่เกาก็ส่งเสียงไอขึ้นมา

ในฉบับแปลภาษาไทยเพิ่มคำว่า **แฉึก ๆ** ซึ่งเป็นคำเลียนเสียงในภาษาไทย แต่ในต้นฉบับภาษาจีนไม่มีคำที่เป็นคำเลียนเสียงไอของท่านปู่เกา ซึ่งการเพิ่มคำเลียนเสียงเข้ามาเป็นกลวิธีทางภาษาอย่างหนึ่งที่ทำให้ผู้อ่านชาวไทยเกิดภาพพจน์มากขึ้นเพราะเป็นเสียงที่พบบ่อยในภาษาไทยและคนไทยคุ้นเคยกันเป็นอย่างดี

ตัวอย่างที่ 57

- ต้นฉบับ : 灯芯上结着一朵大灯花, 垂下来, 烧得发出叫声。(4, 19)
 คำแปล : ไส้ตะเกียงถูกขี้เถ้าเกาะเป็นก้อนกลมใหญ่ ย้อยต่ำลงมา ถูกไฟไหม้จนส่งเสียงร้องออกมา
 ฉบับแปล : ไส้ตะเกียงถูกขี้เถ้าเกาะเป็นก้อนกลม ย้อยต่ำลงมา ถูกไฟลามไหม้ส่งเสียงร้องอื้ออึงเมื่อตกตึก (59)

ทุกคนในบ้านนอนกันหมดแล้ว บรรยายไปถึงห้องของสาวใช้ที่มีตะเกียงน้ำมันส่องแสงริบหรี่ ลักษณะของไส้ตะเกียงย้อยต่ำและถูกไฟเผาไหม้ มีเหล่าคนใช้นอนเรียงรายแต่หมีงเพ็งสาวใช้วัย 16 ปีกลับมองดูดวงไฟอย่างใจลอย

ในฉบับแปลภาษาไทยเพิ่มข้อความ “อื้ออึง” เพื่อเลียนเสียงการเผาไหม้ของไส้ตะเกียงที่เกาะตัวกันเป็นก้อนกลมๆ แม้ในภาษาจีนไม่มีคำเลียนเสียง แต่โครงสร้างในภาษาจีนกลับบอก “……, 烧得发出叫声。” หมายความว่า “...เผาไหม้จนส่งเสียงร้อง” ซึ่งมองดูแล้วเป็นกลวิธีบุคลาธิษฐานมากกว่าในต้นฉบับ แต่ฉบับแปลกลับแปลโดยเพิ่มกลวิธี สัทพจน์หรือการเลียนเสียงเข้าไปอีกกลวิธีหนึ่ง ซึ่งจะช่วยให้ผู้อ่านเกิดภาพพจน์ได้ชัดเจนมากขึ้น แทนการถ่ายทอดความหมายที่แปลเพียงว่าเผาไหม้จนเกิดเสียงร้องตามต้นฉบับ ซึ่งจะทำให้บริบทซับซ้อน

จากการศึกษาพบว่าผู้แปลเลือกเพิ่มข้อความเข้ามาให้ภาพพจน์และให้สอดคล้องกับสถานการณ์ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้อ่านเกิดจินตนาการและเข้าถึงอารมณ์ความรู้สึก เข้าใจความเป็นไปของเหตุการณ์และตัวละคร นอกจากนี้ยังพบว่าผู้แปลมักใช้การเพิ่มข้อความในบริบทที่บรรยายเกี่ยวกับธรรมชาติเช่น หิมะ เทียนไข หรือเหตุการณ์ที่มีความรุนแรง สร้างความสะเทือนใจแก่ผู้อ่าน ทั้งนี้ก็เพื่อให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์ร่วมกับตัวละครนั่นเอง

(2) การเพิ่มข้อความเพื่ออธิบายประโยคให้ชัดเจนยิ่งขึ้นโดยการเพิ่มวลี

ในหมวดนี้จะเป็นการเพิ่มข้อความเพื่อขยายความในประโยคเดิม โดยการเพิ่มประโยคย่อยเข้ามา โดยมีได้ปรากฏในต้นฉบับภาษาจีน แต่ผู้แปลอาศัยการเพิ่มข้อความที่มีลักษณะขยายความนี้เพื่ออธิบายให้ผู้อ่านเห็นภาพชัดเจนยิ่งขึ้นและสอดคล้องกับความเป็นจริงมากที่สุด

ตัวอย่างที่ 58

ต้นฉบับ : 到处都是硫磺气味。(13, 101)

คำแปล : กลิ่นกำมะถันฟุ้งไปทุกหนทุกแห่ง

ฉบับแปล : กลิ่นกำมะถันฟุ้งไปทุกหนทุกแห่ง **บนท้องถนนเต็มไปด้วยซาก**

ของประทัด (188)

หลังจากที่คฤหาสน์ตระกูลเกาจ้งงานรับประทานอาหารประจำป้ออย่างพร้อมหน้าพร้อมตา เมื่อรับประทานอาหารเสร็จก็แยกย้ายไปพักผ่อนตามห้องของตนเอง แต่ทันใดนั้นเองก็ได้ยินเสียงประทัดดังมาจากคฤหาสน์หลายแห่งที่อยู่ข้างเคียง ส่งกลิ่นกำมะถันคลุ้งไปทั่วบริเวณ

ในต้นฉบับภาษาจีนมีเพียงส่วนที่กล่าวถึงกลิ่นกำมะถัน แต่ไม่มีข้อความอธิบายซากประทัด ผู้แปลได้เพิ่ม “บนท้องถนนเต็มไปด้วยซากของประทัด” เข้ามาเพื่อให้ผู้อ่านเห็นภาพได้ชัดเจนขึ้น

ตัวอย่างที่ 59

ต้นฉบับ : 就是街中往来的兵士忽然增加了许多。(23, 190)

คำแปล : นั่นคือทหารที่สัญจรอยู่บนถนนเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว

ฉบับแปล : นั่นคือทหารที่สัญจรอยู่บนถนนเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว **เห็นอยู่ทั่ว**

ทุกหนทุกแห่ง (326)

หลังจากที่สงครามเริ่มสงบ ทุกคนในบ้านตระกูลเกาเริ่มทยอยกลับบ้าน สภาพนอกบ้าน แม้ยังมีความวุ่นวายเล็กน้อยแต่ความเป็นระเบียบเรียบร้อยก็ค่อยๆฟื้นคืนมาเรื่อยๆ แต่ทั้งนี้ ทั้งนั้นยังมีทหารออกมาเดินลาดตระเวนซึ่งพบเห็นได้ทั่วไป

ผู้แปลอาจสังเกตเห็นว่าข้อความก่อนหน้าได้อธิบายถึงจำนวนทหารที่เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ เพราะฉะนั้นประโยคหลังผู้แปลจึงเพิ่มข้อความ “เห็นอยู่ทั่วทุกหนทุกแห่ง” เข้ามาเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทและสถานการณ์ในขณะนั้น ทำให้ผู้อ่านเกิดมโนภาพว่าบ้านเมืองในขณะนั้น ถึงแม้จะฟื้นฟูขึ้นแต่ยังขาดเสรีภาพในการดำเนินชีวิตเพราะกิจกรรมส่วนใหญ่ถูกควบคุมโดย เหล่าทหาร

ตัวอย่างที่ 60

ต้นฉบับ : 恐怖的时期很快地过去, 和平的统治恢复了。(25, 201)

คำแปล : ช่วงเวลาแห่งความหวาดกลัวผ่านไปอย่างรวดเร็ว การปกครองแห่งสันติภาพได้ฟื้นคืนขึ้นมาแล้ว

ฉบับแปล : ช่วงเวลาแห่งความประหวั่นพรั่นพรึงได้ผ่านไปแล้วอย่างรวดเร็ว สงครามกลายเป็นร่องรอยของอดีต สันติภาพฟื้นคืนชีพกลับมาอีก

(344)

หลังจากผ่านไปช่วงระยะหนึ่ง สงครามได้สิ้นสุดลง มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในบ้านเมืองคือแม่ทัพจางได้รับการเลือกตั้งให้เป็นผู้นำทางทหารและเป็นผู้นำทางการเมืองไปโดยปริยาย

ผู้แปลได้เพิ่มข้อความ “สงครามกลายเป็นร่องรอยของอดีต” เข้ามาขยายความหมายเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจในผลกระทบของสงครามมีต่อบ้านเมืองอย่างไร ที่ผ่านมามบ้านเมืองเจอสภาพโหดร้ายเช่นไร ผู้แปลเพิ่มข้อความนี้เข้าไปเหมือนเป็นการสรุปรวบยอดถึงอิทธิพลของสงครามที่ส่งผลต่อบ้านเมืองในขณะนั้นและเป็นการเสริมส่วนเติมเต็มในประโยคให้สมบูรณ์ขึ้น นอกจากนี้ยังสะท้อนให้ผู้อ่านเห็นอีกว่าสงครามมีแต่การสูญเสีย หากจะเทียบกับสิ่งที่ได้มานั้นไม่คุ้มค่า

จากการศึกษาพบว่าผู้แปลเลือกวิธีการเพิ่มข้อความเพื่อต้องการขยายใจความสำคัญของประโยคในบริบทให้ชัดเจนยิ่งขึ้น และยังเป็นการสร้างจินตภาพให้ผู้อ่านเห็นสภาพความเป็นไปของเหตุการณ์ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่าผู้แปลจะใช้วิธีการเพิ่มข้อความลักษณะเช่นนี้ในบทบรรยาย ไม่นิยมใช้ในบทสนทนาหรือบทละคร เพราะการสนทนามีความ

ละเอียดอ่อน หากมีการเพิ่มข้อความสิ่งใดที่ไม่ตรงกับเนื้อหา อาจทำให้เกิดการคลาดเคลื่อนได้ ดังนั้นผู้แปลจึงเลี่ยงการเพิ่มข้อความเช่นนี้ แต่เลือกปฏิบัติในรูปแบบการบรรยายสถานการณ์ที่มีความเป็นสากลมากกว่า

(3) การเพิ่มข้อความเพื่อให้สอดคล้องกับความรู้สึกของตัวละคร

หมวดนี้จะเป็นของการเพิ่มข้อความเพื่อให้สอดคล้องกับความรู้สึกตัวละคร ไม่ว่าจะตัวละครควรมีความรู้สึกอย่างไรในสถานการณ์ใดที่ในต้นฉบับไม่ได้ระบุ แต่ในฉบับแปลผู้แปลได้ระบุเข้ามาแล้วโดยจะให้สอดคล้องกับสถานการณ์ความเป็นจริงให้มากที่สุด

ตัวอย่างที่ 61

ต้นฉบับ : 觉新摊开两只手说 (9, 35)

คำแปล : เจี๋ยซินแบ่มือทั้งสองออกแล้วพูดว่า

ฉบับแปล : เจี๋ยซินแบ่มือทั้งสองออกอย่างจนปัญญา (130)

ท่านปู่เกาส่งห้ามเจี๋ยซู่ไม่ให้ไปเข้าร่วมขบวนการต่อต้านข้างนอกและกักบริเวณเจี๋ยซู่ให้อยู่ภายในบ้านในเวลาที่กำหนด เมื่อออกมาจากห้องของท่านปู่เกา เจี๋ยซู่หันมาถามความเห็นของเจี๋ยซินว่าควรทำอย่างไรต่อไป แต่เจี๋ยซินกลับไม่มีความเห็นใดๆและบอกน้องชายให้ทำตามคำสั่งของคุณปู่

ด้วยนิสัยของเจี๋ยซินที่เป็นคนไม่คัดค้านคำพูดของผู้ใหญ่ มักจะทำตามขนบธรรมเนียมประเพณีเก่าๆถึงแม้บางครั้งจิตใจลึกๆจะต่อต้านก็ตาม เพราะฉะนั้นเมื่อเจี๋ยซู่ตั้งคำถามกับเขาว่าควรทำอย่างไรต่อไป เจี๋ยซินก็แสดงกิริยาที่บ่งบอกถึงการไม่คัดค้านต่อคำพูดของคุณปู่และความรู้สึกที่บอกเป็นนัยว่า “ไม่สามารถช่วยอะไรได้เลย” เพราะในความคิดของเจี๋ยซินเมื่อผู้ใหญ่กล่าวอะไรก็ต้องทำตาม ไม่มีสิทธิ์คัดค้านใดๆทั้งสิ้น ดังนั้นผู้แปลจึงเพิ่มข้อความ “อย่างจนปัญญา” เข้ามาเพื่อให้สอดคล้องกับอุปนิสัยของเจี๋ยซิน

ตัวอย่างที่ 62

ต้นฉบับ : 于是众人又在旁边抱怨起来。(14, 112)

คำแปล : หลายคนก็เริ่มบ่นอยู่ข้างๆ

ฉบับแปล : หลายคนเริ่มบ่นกะปอดกะแปดเพราะไม่ได้เล่น (206)

ในขณะนั้นเหล่าเด็กๆกำลังเล่นเตะลูกขนไก่ มีกติกาว่าหากใครทำลูกขนไก่ตกก็ต้องวนให้คนอื่นเล่นไปเรื่อยๆ เมื่อวนมาถึงซู่อิง (淑英) ซึ่งมีทักษะในการเตะลูกขนไก่ยอดเยี่ยมเป็น

พิเศษ จึงทำให้หลายๆคนรออย่างใจจดใจจ่อว่าเมื่อไหร่ลูกขนไก่จะตกจากเท้าของซู้อิงซำกัที่เวลาผ่านไปชั่วระยะหนึ่งหล่อนก็ยังคงเตะลูกขนไก่ต่อไปเรื่อยๆจนทำให้คนที่รอส่งเสียงบ่นเพราะไม่ได้เล่น

ผู้แปลเลือกเพิ่มข้อความที่บ่งบอกความรู้สึกของตัวละครเข้ามาเพื่อบรรยายความรู้สึกของตัวละครแต่ละตัวในขณะนั้นว่ามีความรู้สึกเช่นไร ถึงแม้ว่าในตอนฉบับจะมีได้กล่าวถึงแต่ผู้แปลยังเสริมเข้ามาเพื่อให้ประโยคสมบูรณ์และได้อรรถรสมากขึ้น

ตัวอย่างที่ 63

ต้นฉบับ : “鸣凤……” 剑云说了这两个字又停住了。(27, 233)

คำแปล : “หมิงฝ่ง……” เจียนหยุนพูดสองคำนี้ออกมาแล้วก็หยุดชะงัก

ฉบับแปล : “หมิงฝ่ง……” เจียนหยุนพูดเท่านั้นก็ชะงักงันอย่างอึดอัด (397)

ในขณะนั้นเงินเจี้ยนยวี่นได้กล่าวถึงหวานเอ๋อที่ต้องแต่งงานออกไปแทนหมิงเฟิงเมื่อเจิวี่ฮู่ยู่ไต้ยิ่นเช่นนั้นก็แปลกใจดีใจระคนกันไป เจี้ยนยวี่นเห็นดังนั้นก็รู้ทันทีว่าเจิวี่ฮู่ยู่ไต้ยู่ไม่ทราบข่าวที่หมิงเฟิงกระโดดน้ำปลิดชีวิตตนไปแล้ว ดังนั้นเจี้ยนยวี่นจึงเกิดอาการชะงักเมื่อต้องบอกความจริงแก่เจิวี่ฮู่ยู่

ผู้แปลเลือกจะเพิ่มข้อความที่บ่งบอกความรู้สึกเจี้ยนยวี่นเข้าไปเพื่อให้ความหมายในประโยคสมบูรณ์ขึ้น ถึงแม้ในตอนฉบับภาษาจีนไม่มีข้อความที่บ่งบอกความรู้สึกของเงินเจี้ยนยวี่น แต่ในความเป็นจริงแล้วการที่จะบอกความจริงเรื่องหมิงเฟิงซึ่งเป็นคนรักของเจิวี่ฮู่ยู่และยังเป็นสาวใช้ในบ้านตระกูลเกา ความรู้สึกอึดอัดย่อมเกิดขึ้นตามธรรมชาติของมนุษย์ เพราะฉะนั้นผู้แปลจึงเลือกแปลและเพิ่มข้อความความรู้สึกเข้าไปเพื่อให้สอดคล้องกับความเป็นจริงและสถานการณ์ในขณะนั้นมากที่สุด นอกจากนี้ยังเป็นการเพิ่มมุมมองความรู้สึกของเงินเจี้ยนยวี่นอีกด้วย

ตัวอย่างที่ 64

ต้นฉบับ : 使得在旁边伺候的仆人们交头接耳地议论他们。(30, 268)

คำแปล : ทำให้เหล่าบรรดาคนใช้ที่ปรนนิบัติอยู่ข้างๆแอบกระซิบกระซาบวิพากษ์วิจารณ์พวกเขา

ฉบับแปล : ทำให้แม้แต่บรรดาคนใช้ซึ่งคอยรับใช้อยู่ข้างๆยังแอบกระซิบกระซาบวิพากษ์วิจารณ์พฤติกรรมของพวกเขาอย่างสิ้นศรัทธา (450)

เป็นสถานการณ์ที่บ้านตระกูลเกาจ้งงานวันเกิดให้ท่านปู่เกา โดยได้เชิญบรรดาจิวหรือเหล่านักแสดงหญิงที่มีชื่อเสียงมาร่วมแสดงในงานด้วย

บรรดาผู้อาวุโสที่เป็นที่เคารพนับถือกลับไปคลอเคลียกับเหล่านักแสดงหญิงพวกนั้น บางคนก็แสดงอาการปฏิกิริยาน่าขะแขยงต่าง ๆ นานา จนเหล่านักชิวพากษ์วิจารณ์การกระทำของเจ้านายตัวเองอยู่ข้าง ๆ

เนื่องจากพวกผู้ใหญ่ซึ่งเป็นที่เคารพนับถือในหมู่คนใช้และเป็นคนที่มิหน้ามีตาในสังคม แต่กลับทำตัวเสเพล แสดงกิริยาน่ารังเกียจกับหญิงสาวที่ไม่รู้จัก เมื่อพวกเขาเห็นบุคคลที่พวกเขาให้ความเคารพมาทำกิริยาเช่นนี้ย่อมจะเกิดความรู้สึกสิ้นศรัทธาอย่างแน่นอน

ผู้แปลเลือกที่จะเพิ่มข้อความ “อย่างสิ้นศรัทธา” เข้าไปเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจมิติความรู้สึกของสาวใช้อีกมุมหนึ่งมากขึ้นว่าเขาเหล่านั้นมีความรู้สึกอย่างไร มิใช่ว่าผู้ใต้บังคับบัญชาจะต้องโอนอ่อนผ่อนตามเสมอไป ในอีกมุมหนึ่งซึ่งเรามองไม่เห็น หากบุคคลที่เป็นเจ้านายประพฤติตัวไม่เหมาะสม เหล่าผู้ใต้บังคับบัญชาก็มีสิทธิพากษ์วิจารณ์หรือแสดงพฤติกรรมเหยียดหยามได้เช่นกัน

จากการศึกษาพบว่าผู้แปลเลือกเพิ่มข้อความเพื่ออธิบายความรู้สึกของตัวละคร โดยผู้แปลพยายามให้สอดคล้องกับความเป็นจริง ทำให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อหาและเกิดอารมณ์ร่วมกับตัวละครมากขึ้น นอกจากจะทำให้เข้าใจอารมณ์ตัวละครหลักแล้ว ยังสามารถเชื่อมโยงความรู้สึกไปยังตัวละครรองอื่น ๆ อีกด้วย

(4) การเพิ่มข้อความเพื่อให้ข้อความสมบูรณ์ขึ้น

ในหมวดนี้จะเป็นการเพิ่มข้อความเข้ามาเพื่อเป็นส่วนเติมเต็มในข้อความให้สมบูรณ์ทั้งในด้านเนื้อหา ความหมายและโครงสร้าง ทำให้ผู้อ่านอ่านแล้วเกิดความสละสลวยในภาษาและทำให้เข้าใจลักษณะตัวละครนั้น ๆ มากขึ้นด้วย

ตัวอย่างที่ 65

ต้นฉบับ : 她平日的活泼的姿态看不见了。(3, 15)

คำแปล : ท่วงท่าความร่าเริงยามปกติของหล่อนหมดสิ้นไปแล้ว

ฉบับแปล : ความร่าเริงประจำตัวหล่อนในยามปกติหมดสิ้นไป (53)

สถานการณ์นี้เกิดขึ้นเมื่อฉันกำลังกังวลว่าหล่อนจะได้เข้าเรียนในวิทยาลัยภาษาต่างประเทศที่เพิ่งมีข่าวว่าจะรับนักศึกษาหญิงครั้งแรกได้หรือไม่ หล่อนกังวลว่าญาติพี่น้องของหล่อนจะมองหล่อนอย่างไร และจะโศกนินทาว่าร้ายต่าง ๆ นานา

ปกติฉันเป็นคนร่าเริงแจ่มใส มีความคิดและฝันเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้ร่ำเรียนในวิทยาลัยภาษาต่างประเทศ แต่เมื่อหล่อนนึกถึงความรู้สึกของญาติพี่น้องขึ้นมา หล่อนก็เปลี่ยนอารมณ์ทันทีจากที่กำลังกระเซ้าแหย่กับเจี๋ยฮุ่ยหมินและเจี๋ยฮู่ยู่ ก็กลับสู่ภาวะตึงเครียด

ผู้แปลเพิ่มคำว่า “ประจำตัว” เข้ามาเพื่อให้ผู้อ่านเห็นว่าความร่าเริงแจ่มใสนั้นเป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งของฉันซึ่งไม่เป็นเพียงแค่สิ่งที่พบบ่อยในยามปกติ แม้แต่ในยามเศร้าสร้อยฉันก็ยังคงเป็นคนขี้เล่นอยู่เช่นเดิม เป็นการเน้นย้ำอุปนิสัยของตัวละครให้เห็นภาพชัดเจนยิ่งขึ้น

ตัวอย่างที่ 66

ต้นฉบับ : “这样的社会，才有这样的人生！” (12, 87)

คำแปล : “สังคมเช่นนี้ จึงจะมีสภาพชีวิตอย่างนี้อยู่”

ฉบับแปล : “มีแต่สังคมอย่างนี้เท่านั้น จึงจะมีสภาพชีวิตอย่างนี้อยู่!” (167)

ประโยคข้างต้นเป็นความคิดเห็นของเจี๋ยฮู่ยู่ว่าเพราะสังคมศักดินาแบบนี้แหละที่ทำให้สภาพชีวิตเขาเป็นแบบนี้

เจี๋ยฮู่ยู่เป็นตัวละครที่รังเกียจสภาพสังคมที่รื้อถอนสิทธิเสรีภาพเช่นนี้มาก อย่างไรก็ตามถ้าเขาเห็นว่าสิ่งที่ผู้ใหญ่ตัดสินใจเป็นสิ่งไม่ควร เจี๋ยฮู่ยู่ก็พร้อมจะคัดค้านเต็มที่เพียงเพื่อต้องการทำให้ถูกต้องและสมเหตุสมผลมากที่สุด แต่ในสภาพสังคมที่ถูกครอบงำด้วยจารีตประเพณีเก่า ๆ จนทำให้เจี๋ยฮู่ยู่ไม่มีอิสระทางความคิดและการกระทำ เป็นเหตุให้เจี๋ยฮู่ยู่ยังรังเกียจสภาพสังคมเช่นนี้เป็นทวีคูณ

ในฉบับแปลได้เพิ่ม “มีแต่...เท่านั้น” เข้ามาที่ ๆ ที่ในต้นฉบับภาษาจีนไม่มีคำเชื่อมนี้ แต่ในด้านโครงสร้างภาษาไทยแล้วหากแปลตรงตัวตามต้นฉบับ ภาษาที่ออกมาจะไม่สละสลวย เพราะฉะนั้นผู้แปลจึงเพิ่มคำเชื่อมนี้เข้ามาเพื่อให้ประโยคสมดุลและแสดงออกในมุมมองความรู้สึกของเจี๋ยฮู่ยู่ด้วยว่ามีเพียงสภาพสังคมนี้เงื่อนไขเดียวเท่านั้นที่ทำให้เขามีสภาพความเป็นอยู่เยี่ยงนี้และยังเป็นการเพิ่มความสมดุลทางโครงสร้างภาษาให้สอดคล้องกันอีกด้วย

ตัวอย่างที่ 67

ต้นฉบับ : “我想到演戏的事情，我就紧张”。(1, 4)

คำแปล : “ฉันคิดถึงเรื่องแสดง ผมก็เครียด”

ฉบับแปล : **หมูนี่**ผมคิดถึงเรื่องแสดงละครที่ไร ก็รู้สึกตั้งเครียดไปหมด (34)

เจิวอี้ซู่กำลังท่องบทละครที่ตนได้รับหน้าที่แสดงเป็นแบล็คดอกด้วยความเครียดว่าจะทำออกมาได้ไม่ดี ตลอดทางที่เดินกลับบ้านก็ปรับทุกข์กับเจิวอี้หมินผู้เป็นพี่ชายอยู่ตลอดเวลา

ในต้นฉบับภาษาจีนไม่มีหน่วยคำบอกเวลา ดังนั้นเพื่อเป็นการเพิ่มความสมบูรณ์ในเนื้อความและสถานการณ์ ผู้แปลจึงได้เพิ่มคำบอกเวลา “หมูนี่...ที่ไร” เข้ามาเพื่อเพิ่มความรูสึกของเจิวอี้ซู่

หากแปลตรงตามอักษรในต้นฉบับภาษาจีนก็จะแปลได้ความว่า “ผมนึกถึงเรื่องการแสดง ผมก็ตั้งเครียด” ซึ่งไม่มีหน่วยบอกเวลา ผู้แปลเลือกถ่ายทอดความหมายโดยการเพิ่มข้อความที่สอดคล้องกับความวิตกกังวลของเจิวอี้ซู่ที่ยังคงมีอยู่ตลอดเวลา โดยเพิ่มข้อความบอกเวลาเข้าไปเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทและสถานการณ์มากขึ้น

ตัวอย่างที่ 68

ต้นฉบับ : 龙跟着宝珠舞动。(18, 144)

คำแปล : มังกรเดินไปตามลูกแก้ว

ฉบับแปล : มังกรจะเดินไปตามการหลอกล่อของลูกแก้ว (256)

เป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นเมื่อสมาชิกบ้านตระกูลเกากำลังดูการเต้นมังกร โดยวิธีการแสดงคือจะมีคนหนึ่งเป็นผู้ถือลูกแก้วกลม ๆ ที่ทำมาจากกระดาษ และมีคนเชิดมังกรกลุ่มหนึ่งจับไม้เชิดข้างล่าง ข้าง ๆ จะมีเสียงกลองรัวอยู่ตลอดเวลา แล้วมังกรจะเลื้อยไปตามการเคลื่อนไหวของลูกแก้ว

หากแปลตรงตามต้นฉบับภาษาจีนจะได้ความว่า “มังกรเดินตามลูกแก้ว” ซึ่งผู้อ่านจะไม่เกิดจินตภาพว่าเคลื่อนไหวไปในทิศทางใด แต่เมื่อเพิ่มข้อความ “ตามการหลอกล่อ” เข้ามาแล้วทำให้ผู้อ่านเห็นภาพว่าการหลอกล่อก็ต้องมีทิศทางซ้ายขวาหน้าหลัง ทำให้เกิดจินตนาการในการเคลื่อนไหวของมังกรในมโนภาพของผู้อ่านได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

จากการศึกษาพบว่า การเพิ่มข้อความลักษณะนี้ ผู้แปลมักจะใช้อธิบายลักษณะท่าทาง ความรู้สึกนึกคิดของมนุษย์เป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้ผู้วิจัยเห็นว่า หากผู้แปลแปลตรงตาม ความหมายเดิมภาษาจีน จะทำให้ความหมายไม่ครอบคลุม ดังนั้นผู้แปลจึงเลือกเพิ่มข้อความ เข้าไปภายในวรรคเพื่อเป็นส่วนเติมเต็มและทำให้เนื้อความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3.2.2 การละข้อความ

การละข้อความ เป็นวิธีการถ่ายทอดความหมายแบบหนึ่งที่ปรากฏในนวนิยายฉบับ แปลภาษาไทย *บ้าน* มีลักษณะข้อความฉบับแปลได้ตัดทอนหรือย่อจากต้นฉบับภาษาจีน *เจี๋ย* ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมตัวอย่างที่น่าสนใจดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 69

ต้นฉบับ : 他在爱的环境中渐渐地长成，到了进中学的年纪，在中学里他是一个成绩优良的学生。(6, 30)

คำแปล : เขาค่อยๆเติบโตขึ้นมาท่ามกลางแวดวงของความรัก จนถึงวัยเข้าเรียนโรงเรียนมัธยม เขาเป็นนักเรียนที่มีผลการเรียนดีคนหนึ่งในระดับมัธยม

ฉบับแปล : เจี๋ยซิ่นค่อยๆเติบโตมาในแวดวงของความรัก จนถึงวัยเข้าเรียนในโรงเรียนมัธยม เขาก็เป็นนักเรียนที่มีผลการเรียนดีคนหนึ่ง (76)

เนื้อความข้างต้นกำลังพรรณนาถึงเจี๋ยซิ่นว่าเติบโตขึ้นมาอย่างไร เจี๋ยซิ่นมีหน้าตา หอมจืด เกลียวฉลาดมาตั้งแต่เด็ก เขาเติบโตขึ้นมาท่ามกลางความรัก การเรียนในสมัยมัธยมก็ ยังเป็นบุคคลหนึ่งที่มีผลการเรียนดีมาโดยตลอด

อนึ่งคำว่า 中学 zhōngxué แปลว่า การเรียนสมัยมัธยม ซึ่งยังไม่แบ่งว่าเป็นมัธยมต้น หรือมัธยมปลาย ซึ่งหากจะแบ่งนั้นก็จะได้ว่า

初中 chūzhōng = มัธยมต้น

高中 gāozhōng = มัธยมปลาย

นั่นหมายถึงหากว่าตามความเข้าใจของคนไทย คำว่า 中学 คือตลอดระยะเวลา 6 ปีใน สมัยเรียนมัธยม

ในบริบทภาษาจีนมีการกล่าวถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาไว้ตั้งแต่ต้นแล้ว เพราะฉะนั้นในประโยคหลังผู้แปลจึงละ “在中学里” ไว้ เพื่อเป็นการกระชับเนื้อความ เพราะหากแปลตรงตัวแล้วจะทำให้เนื้อความยืดเยื้อขาดอรรถรส

ตัวอย่างที่ 70

ต้นฉบับ : 琴穿了一件淡青湖绉棉袄，下面系着一条青裙。(7,42)

คำแปล : ฉินสวมเสื้อนวมสั้นแพรเจ้อเจียงสีเขียวอ่อน ด้านล่างสวมกระโปรงสีเขียวยาวหนึ่ง

ฉบับแปล : ฉินสวมเสื้อนวมสั้นแพรเจ้อเจียงสีเขียวอ่อน กระโปรงสีเขียวยาว (96)

เป็นการพรรณนาการแต่งกายของฉินที่เดินทางมาหาเจี๋ยซิน หล่อนสวมเสื้อผ้าแพรสีเขียวยาว กระโปรงสีเขียวยาว จนผมคลอเคลียกับใบหูสองข้างรับกับใบหน้ารูปไข่ของหล่อน

การแต่งกายของฉินที่กล่าวไปข้างต้น ในวรรคที่สองพูดถึงการแต่งกายช่วงล่างของฉิน ในเนื้อความก็บ่งบอกอยู่แล้วว่าหล่อนสวม 青裙 qīngqún หรือ กระโปรงสีเขียวนั้นเอง ผู้แปลเลือกที่จะละข้อความ “下面系着” ไว้ เพราะกระโปรงก็ต้องสวมช่วงล่างอยู่แล้ว เพราะฉะนั้นจึงสามารถละข้อความข้างต้นได้เพื่อความกะทัดรัดของข้อความ

ตัวอย่างที่ 71

ต้นฉบับ : 这些日子我只想到我自己的幸福，自己的前途，自己的爱情。

(28, 241)

คำแปล : ในวันนี้เวลาที่ผ่านมามีแต่คิดถึงเรื่องความสุขของตัวเอง อนาคตของตัวเอง ความรักของตัวเอง

ฉบับแปล : ในวันนี้เวลาที่ผ่านไปคิดถึงแต่ความสุขของตัวเอง คิดถึงแต่อนาคตของตัวเอง (407)

เป็นคำพูดของเจี๋ยหมินที่พูดกับเจี๋ยฮุย หลังจากที่เจี๋ยฮุยทราบข่าวหมิงเฟิงกระโดดน้ำปลิดชีพตนเอง แล้วเจี๋ยหมินก็เริ่มรำลึกความหลังในครั้งก่อนระหว่างเขาสองคนว่าผ่านชีวิตมาด้วยกันอย่างไร

ผู้แปลได้ละข้อความ “自己的爱情” ไว้ นั้นอาจจะมองได้หลายมุมมอง ตามความเห็นของผู้วิจัยเห็นว่า

1) ตามต้นฉบับภาษาจีน เจวี่หมินบอกว่าเขามัวแต่ครุ่นคิดอยู่กับความสุขของเขาเอง คิดถึงแต่อนาคตของเขา และเอาแต่ครุ่นคิดเรื่องความรักของตัวเอง ซึ่งในจุดนี้อาจมองได้ว่า “ความรักของเขาเอง” ก็สามารถรวมอยู่ใน “ความสุขของเขา” ได้ เพราะหากความรักสมหวังเขาก็มีความสุข ดังนั้นผู้แปลจึงเลือกจะถอดความสุดท้ายนั้นก็คือ “自己的爱情” ไว้เพราะอาจจะไปรวมอยู่กับข้อความกลุ่มแรก “自己的幸福” (ความสุขของตัวเอง) ได้นั่นเอง

2) มิติมุมมองความรักของ เจวี่หมินในช่วงแรกของเนื้อเรื่องไม่ค่อยโดดเด่นและไม่ค่อยมีอุปสรรคเท่าที่ควรเมื่อเทียบกับเจวี่ชินและเจวี่ฮุย กล่าวคือเจวี่ชินต้องยอมแต่งงานกับ รุ่ยเจวี่หญิงสาวที่เขาไม่ได้อีก และยอมปล่อยให้หญิงอันเป็นที่รักของเขาให้หลุดมือไป ทั้งเขาและเธอต่างมีความโศกเศร้าเสียใจแต่ก็ทำอะไรไม่ได้ สุดท้ายทั้งรุ่ยเจวี่และหญิงก็ต้องจากเขาไปเช่นกัน เจวี่ฮุยซึ่งอยู่ในฐานะเจ้านายแต่กลับตกหลุมรักกับสาวใช้ชื่อว่าหมิงเฟิง จนสุดท้ายหมิงเฟิงต้องยอมสละชีวิตตนเองเพื่อบูชาความรักอันบริสุทธิ์ของหล่อน เหตุการณ์นี้สะท้อนใจเจวี่ฮุยอย่างยิ่งแต่เขากลับทำอะไรไม่ได้ เขาจึงคิดว่าเป็นความผิดของเขาที่ไม่สามารถช่วยหล่อนให้หลุดพ้นจากเวรกรรมตรงนี้ได้

ในแง่ของเจวี่หมินถึงแม้ว่าจะมีอุปสรรคอยู่บ้าง แต่อย่างไรก็ตามเขาก็ยังไม่สูญเสียหญิงที่เขารักดังเช่นพี่ชายและน้องชายของเขา ดังนั้นผู้แปลจึงเลือกที่จะถอดความ “自己的爱情” ของเจวี่หมินออกไป เพราะมิติความรักของเขาไม่โดดเด่นเท่าเจวี่ชินและเจวี่ฮุย นอกจากนี้ตอนสุดท้ายของเรื่อง เจวี่หมินก็ค่อนข้างจะสมหวังในความรักเช่นกัน ราวกับว่าผู้แปลไม่ต้องการเน้นมุมมองความรักของเจวี่หมินเท่าที่ควร เพราะเขามีได้ต่อสู้เพื่อความรักมากมายเท่าพี่น้องของเขา ดังนั้นในนวนิยายเรื่องนี้ความรักของเจวี่หมินจึงไม่ค่อยโดดเด่นนัก

ตัวอย่างที่ 72

ต้นฉบับ : 她的哭声止了。她还在抽泣。最后她连抽泣也止住了。

(26, 220)

คำแปล : เสียงร้องไห้ของหล่อนหยุดไปแล้ว หล่อนยังคงสะอื้น สุดท้ายแม้แต่เสียงสะอื้นของหล่อนก็เงียบไปแล้ว

ฉบับแปล : เสียงร้องไห้ของหล่อนหยุดไปแล้ว และหยุดสะอื้นไปในที่สุด (375)

เป็นเหตุการณ์ที่หมิงเฟิงไปขอร้องนางโจวสี่ไม่ให้ส่งตัวหล่อนไปเป็นสะใภ้บ้านตระกูลเฟิง หมิงเฟิงนั่งลงกอดเข้าร้องไห้อ่อนนงนางโจวสี่ด้วยความเวทนา แต่สุดท้ายก็ไม่เป็นผลเพราะนางโจวสี่เองไม่สามารถขัดคำสั่งของท่านปู่เภาได้ ถึงตอนนี้หมิงเฟิงจึงพยายามสะกดกลั้นความโศกเศร้าของตัวเอง เช็ดน้ำตาและหยุดสะอื้นไปในที่สุด

ในต้นฉบับภาษาจีนทั้งสามประโยคกล่าวถึงการร้องไห้ของหมิงเฟิงทั้งหมด เมื่อแปลแยกออกมาจะได้ว่า

她的哭声止了 Tā de kūshēng zhǐ le = เสียงร้องไห้ของหล่อนหยุดไปแล้ว
 他还在抽泣 Tā hái zài chōuqì = หล่อนยังคงสะอื้น
 最后她连抽泣也止住了 zuìhòu tā lián chōuqì yě zhǐzhù le = สุดท้ายแม้แต่เสียงสะอื้น
 ไห้ของหล่อนก็เงียบไปแล้ว

ข้อความทั้งสามส่วนนี้บรรยายอาการเสียใจของหมิงเฟิงในช่วงท้าย ที่ก่อนหน้านี้หล่อนร้องไห้ด้วยความโศกเศร้ามาตลอด ซึ่งในข้อความได้บรรยายเป็นฉากๆว่าเสียงร้องไห้ของหล่อนหยุดไปแต่ยังมีเสียงสะอื้นและสุดท้ายเสียงสะอื้นก็เงียบไป

เห็นได้ว่าในส่วนข้อความที่ 2 และ 3 ได้อธิบายถึงเสียงสะอื้นของหมิงเฟิง ผู้แต่งต้องการบอกระดับความเสียใจที่ค่อยๆสงบลงของหมิงเฟิง แต่หากแปลตรงตามภาษาจีนจะทำให้เนื้อความดูเยิ่นเย้อ อาจจะทำให้เสียอรรถรสในการอ่าน ดังนั้นผู้แปลจึงรวบรัดโดยการตัดเนื้อความวรรคที่สองออกเพื่อให้ข้อความกะทัดรัดมากขึ้น อย่างไรก็ตามผู้แปลก็ได้บิดเบือนเจตนาของผู้แต่ง หนึ่งในฉบับแปลยังปรากฏคำสันธานที่บ่งบอกลำดับขั้นตอนอยู่ นั่นก็คือ “และ...ไปในที่สุด”

จากการศึกษาพบว่าผู้แปลเลือกวิธีการละข้อความเพื่อให้ประโยคสั้นและกระชับมากขึ้น จะไม่กล่าวสิ่งใดซ้ำไปซ้ำมา หรือละข้อความในส่วนที่เป็นเครื่องประดับในบริบทที่ผู้แต่งมีได้ต้องการเน้น แต่เป็นเพียงการบรรยายโดยสังเขปเท่านั้น ดังนั้นผู้แปลจึงรวบรัดข้อความเพื่อกระชับเนื้อหาโดยที่มีได้กระทบกระเทือนบริบทเดิมแต่อย่างไร

3.2.3 การปรับข้อความ

การปรับข้อความมีลักษณะที่ภาษาปลายทางมิได้แปลตรงตัวตามภาษาต้นทางแต่มีการปรับเปลี่ยนข้อความให้คงความหมายและบริบทเดิมมากที่สุด โดยผู้วิจัยจำแนกประเภทการปรับข้อความในฉบับแปลภาษาไทย บ้าง ได้ดังต่อไปนี้

(1) การปรับข้อความตามวัฒนธรรมประเพณี

การปรับข้อความในหัวข้อนี้มีลักษณะพิเศษคือมีเงื่อนไขทางวัฒนธรรมของแต่ละประเทศมาเกี่ยวข้องจนทำให้เกิดการปรับข้อความเพื่อให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมของประเทศภาษาปลายทางมากที่สุด

ตัวอย่างที่ 73

ต้นฉบับ : “鸣凤, 什么客?” 觉慧也踏上了石阶站在门槛上问。(2, 6)

คำแปล : “หมิงฝ่ง แขกที่ไหนกัน?” เจี๋ยฮุยถามเมื่อก้าวขึ้นบันไดหินยืนอยู่บน
ธรณีประตู

ฉบับแปล : “หมิงฝ่ง แขกที่ไหนกัน?” เจี๋ยฮุยถามเมื่อก้าวขึ้นบันไดหินไปยืนอยู่
ที่หน้าธรณีประตู (38)

ตามต้นฉบับภาษาจีนจะต้องแปลว่า “เจี๋ยฮุยข้ามขึ้นบันไดหินไปแล้วยืนถามบนธรณีประตู” แต่ตามความเชื่อของคนไทยจะไม่นิยมเหยียบธรณีประตูเพราะเชื่อว่ามีเทพปกปักรักษา เพราะฉะนั้นผู้แปลจึงปรับข้อความเป็น “ยืนอยู่หน้าธรณีประตูแทน” เพื่อให้สอดคล้องกับขนบธรรมเนียมของวัฒนธรรมของไทย

จากการศึกษาพบว่าหากข้อความในภาษาจีนเมื่อแปลตรงตัวออกมาแล้วแม้จะถูกต้องตามบริบท แต่หากไม่เหมาะสมกับวัฒนธรรมของภาษาปลายทาง ผู้แปลก็จะพยายามปรับความหมายใหม่ให้เหมาะสมมากที่สุด โดยยังคงความหมายของบริบทเดิมไว้เช่นเดิม

(2) การปรับและแปลข้อความผิด

การปรับและแปลในหัวข้อนี้ว่าด้วยการแปลผิดจากข้อความต้นฉบับอย่างเห็นได้ชัด โดยเมื่อสังเกตจากบริบทเนื้อความในต้นฉบับก็เห็นได้ชัดเจนว่ามีการแปลบกพร่อง ไม่ว่าจะเป็นส่วนใดของประโยคที่ผู้วิจัยพบและเชื่อว่ามีข้อบกพร่องจะรวมอยู่ในหมวดนี้เช่นกัน

ตัวอย่างที่ 74

ต้นฉบับ : 他跨过栏杆, 站到花台上。(19, 149)

คำแปล : เขากระโดดข้ามรั้วขึ้นไปยืนอยู่บนหนึ่งร้านดอกไม้

ฉบับแปล : เขากระโดดข้ามลูกกรงไปยืนอยู่ข้างร้านต้นไม้ (264)

ขณะที่เจี๋ยฮุยกำลังพาสมาชิกในบ้านลัดเลาะไปตามดงไม้เพื่อมุ่งหน้าสู่บึงอยู่นั้น ก็เห็นการเคลื่อนไหวของเงาดำๆ ผ่านหน้าแว็บไปแล้วหายไปบนหลังคาของทางเดิน เมื่อเห็นดังนั้นแล้วเจี๋ยฮุยจึงอาสาตัวเองกระโดดข้ามรั้วแล้วขึ้นไปยืนอยู่บนร้านต้นไม้เพื่อสอดส่องว่าสิ่งนั้นคืออะไร

ในฉบับแปลภาษาไทยปรับและแปลออกมาว่า “ข้างร้านต้นไม้” แต่ในต้นฉบับภาษาจีนเป็นข้อความ “花台上 huātái shàng” ซึ่งแปลว่า บนร้านต้นไม้ “ร้าน” ในที่นี้คงมิใช่ร้านขาย

ต้นไม้แต่เป็นหนึ่งร้านสำหรับวางต้นไม้มากกว่า หากจะแปลให้ตรงตามบริบทภาษาจีนควรจะแปลว่า “ยืนอยู่บนหนึ่งร้านต้นไม้” น่าจะเหมาะสมกว่า เพราะเงาดำนั้นได้เคลื่อนตัวหายไปบนหลังคาของทางเดิน หากยืนอยู่แค่ข้าง ๆ ร้านต้นไม้คงจะไม่เห็นอย่างแน่นอนว่าสิ่งนั้นคืออะไร แต่ต้องอาศัยการบินขึ้นไปเพื่อให้อยู่สูงกว่าหลังคาจึงจะสามารถรู้แน่ชัดว่าสิ่งนั้นคืออะไร การที่จะทำให้ตัวเองอยู่สูงจำเป็นต้องบินขึ้นไป เพราะฉะนั้นการแปลที่เหมาะสมที่สุดควรแปลตามต้นฉบับภาษาจีนคือ “ยืนอยู่บนหนึ่งร้านต้นไม้” เพราะสุดท้ายเจี๋ยฮู่ก็รู้ว่าเงาดำที่แวบไปนั้นก็คือ “แมว” นั่นเอง

ตัวอย่างที่ 75

ต้นฉบับ : 我素来在梦里很容易惊醒。(20, 166)

คำแปล : แต่ไหนแต่ไรมาผมตื่นจากฝันง่ายมาก

ฉบับแปล : แต่ไหนแต่ไรมาผมเป็นคนนอนไว (291)

เหตุการณ์นี้เกิดขึ้นในภาวะสงครามที่กลางดึกคืนหนึ่ง ได้มีเสียงกระสุนดังไปทางห้องเจี๋ยหมิน ด้วยความเป็นห่วง นางโจวสื่อจึงส่งหมิงเฟิงไปตรวจสอบว่าเกิดอะไรขึ้น แต่เมื่อเห็นว่าห้องยังปิดสนิทแน่นดีจึงรู้ว่าไม่เกิดอะไรขึ้นกับเจี๋ยหมิน พอรุ่งเช้านางโจวสื่อก็มาเล่าเหตุการณ์ข้างต้นให้เจี๋ยหมินฟัง

ข้อความที่ยกมานี้เป็นส่วนหนึ่งในคำตอบของเจี๋ยหมิน ในฉบับแปลภาษาไทยปรับและแปลว่า “เป็นคนนอนไว” แต่ในฉบับภาษาจีนมีเนื้อความ “แต่ไหนแต่ไรมาผมเป็นคนตื่นง่าย” ซึ่งถ้าจะให้ตรงตามบริบทแล้วผู้แปลควรจะปรับให้ตรงกับภาษาจีนมากกว่า

เนื่องจากเมื่อคืนเจี๋ยหมินเพลียมาก จึงทำให้เขานอนเร็วกว่าปกติและหลับสนิทโดยที่ไม่ทราบว่าจะข้างนอกเกิดเหตุการณ์อะไรขึ้นบ้าง เจี๋ยหมินไม่รู้สึกรู้สึกรู้สึกตัวเลยสักนิดเดียว แม้มีเสียงกระสุนปืนเล็ดลอดเข้ามา เจี๋ยหมินยังคงไม่รู้สึกรู้สึกรู้สึกตัว ผู้แปลอาจจะคาดเดาบริบทไปเองว่า “เจี๋ยหมินเพลีย จึงนอนไวแล้วหลับสนิทจึงไม่ได้ยินเสียงระเบิด” แต่อย่างไรก็ตามตามบริบทแล้วควรปรับและแปลว่า “แต่ไหนแต่ไรมาผมเป็นคนตื่นง่าย” ตามต้นฉบับภาษาจีนน่าจะเหมาะสมกว่า

ตัวอย่างที่ 76

ต้นฉบับ : 他痴痴地靠着树干。(21, 176)

คำแปล : เขาพิงต้นไม้อย่างเหม่อลอย

ฉบับแปล : เขามองดูต้นไม้อย่างเหม่อๆ (306)

เป็นสถานการณ์ที่เจี๋ยซินเลี้ยงตัวออกมาจากผู้อาวุโสที่กำลังเล่นไฟกัน แล้วมายืนอยู่ใต้ต้นจำปีด้วยความรู้สึกเดียวดาย

ในฉบับแปลแปลว่า “มองดูต้นไม้อย่างเหม่อๆ” แต่ตามบริบทและตามต้นฉบับควรจะปรับว่า “เขายืนพิงต้นไม้อย่างเหม่อลอย” เพราะในตอนนั้นเจี๋ยซินกำลังยืนอยู่ใต้ต้นไม้แล้ว ดอกจำปีสีขาวก็หล่นลงมาบนตัวเขา ซึ่งในขณะนั้นเขากำลังพิงต้นจำปีแล้วมองวิวทิวทัศน์ข้างนอกด้วยจิตใจเหม่อลอย ดังนั้นผู้แปลควรปรับและแปลตามต้นฉบับภาษาจีนน่าจะเหมาะสมกับบริบทที่ตัวละครกำลังรู้สึกอ่อนล้า

ตัวอย่างที่ 77

ต้นฉบับ : ……今年年内就结婚。(6, 31)

คำแปล : ……ภายในปีนี้ก็แต่งงาน

ฉบับแปล : ปลายปีก็แต่งงานให้เสร็จเรื่องกันไป (77)

เป็นเหตุการณ์ที่บิดาของเจี๋ยซินพูดกับเจี๋ยซินว่าพ่อได้หาคู่ครองไว้ให้เจี๋ยซินแล้วพร้อมกำหนดวันวิวาห์ไว้แล้วโดยที่ไม่ปรึกษาเจี๋ยซิน ในตอนนั้นบิดาของเจี๋ยซินหารู้ไม่ว่าเจี๋ยซินมีหญิงที่ตนเองรักอยู่แล้ว

ในต้นฉบับภาษาจีนใช้คำว่า “今年年内 jīnnián niánnèi” ซึ่งหมายความว่า “ภายในปีนี้” แต่ในฉบับแปลภาษาไทยกลับปรับและแปลว่า “ปลายปี” ซึ่งหากจะแปลเช่นนั้น ต้นฉบับควรเป็น “年底 niándǐ”

ในการปรับและแปลในฉบับแปลที่แปลไม่ตรงกับต้นฉบับเช่นนี้ไม่มีผลกระทบต่อบริบทมากนัก เพราะมิได้เป็นเนื้อหาส่วนสำคัญของเนื้อเรื่อง แต่หากจะกล่าวถึงเจตนาผู้แต่งนั้นเป็นการบิดเบือนเล็กน้อย อาจจะทำให้ผู้อ่านที่ไม่รู้ภาษาจีนสื่อสารไม่ตรงกับผู้แต่ง ดังนั้นผู้แปลควรปรับและแปลให้ตรงกับต้นฉบับคือ “ภายในปีนี้ก็แต่งงานให้เสร็จเรื่องกันไป” น่าจะเหมาะสมกว่า

ตัวอย่างที่ 78

ต้นฉบับ : 你们不晓得我是用什么样的眼光来望你们。(27, 238)

คำแปล : พวกเขาไม่รู้ดอกว่าฉันใช้สายตาอย่างไรมองดูพวกเขา

ฉบับแปล : พวกเขาไม่รู้ดอกว่าฉันใช้สายตาอะไรมองดูพวกเขา (404)

เป็นคำพูดของเงินเจียนยวี่วันที่พูดกับพวกของเจวี่ยู่ยู่ และระบายความรู้สึกที่อัดอั้นมานานเพราะเขาแอบชอบเงินแต่ไม่กล้าแสดงออก ซึ่งเงินค่อนข้างสนิทกับพวกของเจวี่ยู่ยู่เงินเจียนยวี่นกล่าวด้วยความชื่นชม

ในต้นฉบับภาษาจีนใช้คำว่า “什么样 shénme yàng” ซึ่งแปลตรงตัวได้ว่า “อย่างไร” แต่เนื่องจากคำว่า “什么 shénme” แปลว่า “อะไร” และในฉบับแปลก็เลือกปรับโดยใช้ข้อความว่า “สายตาอะไร” ซึ่งเป็นการแปลตรงเกินไป แต่ถ้าจะเหมาะสมที่สุดควรจะเลือกแปลและปรับใช้ข้อความว่า “สายตาอย่างไร” น่าจะเหมาะกับบริบทมากขึ้น ถึงแม้ว่า “อะไร” และ “อย่างไร” จะใช้กับประโยคคำถามทั้งคู่ แต่ “อย่างไร” จะใช้กับวิธีการ กระบวนการหรือลักษณะของกริยามากกว่า เพราะฉะนั้นจึงน่าจะสอดคล้องกับบริบทมากที่สุด

สรุปโดยรวมว่าการปรับและแปลข้อความผิดความหมายนั้นมีสาเหตุหลักคือ 1) ความกำกวมของข้อความต้นฉบับที่มีได้เฉพาะเจาะจงความหมาย ทำให้ความหมายกว้าง ผู้แปลจึงมีอิสระในการแปลแต่ความหมายที่ออกมาไม่ตรงกับความหมายต้นฉบับ เช่น 今年年内 jīnnián nǐánnèi หมายถึง ภายในปีนี้ แต่ผู้แปลแปลว่า “ปลายปี” เพราะความกำกวมของภาษาต้นฉบับที่ไม่ได้เจาะจงว่าเป็นต้นปี กลางปีหรือปลายปี แต่เมื่อฉบับแปลแปลว่า “ปลายปี” ก็ทำให้ความหมายผิดเพราะต้นฉบับที่แท้จริงต้องแปลว่า “ภายในปีนี้” 2) แปลผิดเพราะข้อความต้นฉบับมีคำที่มีหลายความหมายประกอบอยู่ ผู้แปลจึงเลือกแปลโดยที่ยังติดอยู่กับความหมายเดิมของคำศัพท์นั้น แต่ความหมายผิดเช่น ข้อความต้นฉบับที่ว่า “什么样的眼光 shénme yàng de yǎnguāng” คำว่า 什么 แปลว่า อะไร แต่ตามความหมายแล้ววลีที่ว่า 什么样 ต้องแปลว่า “อย่างไร” 3) แปลผิดเพราะการคาดเดาบริบทของผู้แปล โดยคำแปลที่แปลออกมาถึงแม้จะสอดคล้องกับบริบทบ้างแต่ไม่ตรงความหมายของข้อความเดิม เช่น 站到花台上 zhàn dào huātái shàng ซึ่งแปลว่า ยืนอยู่บนร้านดอกไม้ แต่ฉบับแปลกลับแปลว่า ยืนอยู่ข้างร้านต้นไม้ ถึงแม้ความหมายในบริบทใกล้เคียงกันแต่ยังถือว่าผิดความหมายจากต้นฉบับ

(3) การปรับและแปลข้อความที่มีปัญหาด้านโครงสร้าง

ในหมวดนี้จะว่าด้วยการปรับข้อความที่มีปัญหาด้านโครงสร้างในฉบับแปลภาษาไทยบ้าน ซึ่งผู้วิจัยขอยกตัวอย่างดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 79

ต้นฉบับ : 大雨就要来了。(28, 246)

คำแปล : ฝนใหญ่กำลังจะมาแล้ว

ฉบับแปล : ฝนจะตกใหญ่แล้ว (415)

เป็นเหตุการณ์ที่เจี๋ยหมินกับเจี๋ยฮู่ไปพบบ้านตระกูลเกาอีกหลังหนึ่ง แต่เจ้าของบ้านมิใช่ท่านบูเกา กลับเป็นเค่อตั้งอาของเข่า ในระหว่างที่กำลังพินิจพิจารณาที่อยู่นั้นก็ฝนหยดลงมาหนึ่งเม็ด ทั้งคู่จึงรีบสาวเท้าวิ่งด้วยความเร็วด้วยเกรงว่าฝนจะตกหนัก ในที่สุดฝนก็ตกลงมาอย่างหนักจริงๆ

ในต้นฉบับภาษาจีนใช้ประโยค “大雨就要来了” ซึ่งหมายความว่า “ฝนใหญ่กำลังจะมาแล้ว” ทว่าในฉบับแปลภาษาไทยเรียบเรียงว่า “ฝนจะตกใหญ่แล้ว” ซึ่งผู้วิจัยเชื่อว่าผู้แปลจะสื่อความหมายตามต้นฉบับ แต่เกิดข้อผิดพลาดในการเรียงประโยค ดังนั้นจึงควรเรียบเรียงข้อความใหม่โดยให้สอดคล้องกับวิธีการพูดของคนไทย ควรปรับเป็น “ฝนกำลังจะตกหนักแล้ว” แบบนี้เมื่ออ่านแล้วจะทำให้ไหลลื่นสละสลวยมากกว่า

ตัวอย่างที่ 80

ต้นฉบับ : “比二少爷小些月份，” 婉儿接下去解释道 (30, 275)

คำแปล : “อายุอ่อนกว่าคุณเจี๋ยหมินเป็นเดือน” หว่านเอ้ออธิบายต่อ

ฉบับแปล : “อ่อนเดือนกว่าคุณเจี๋ยหมินบ้าง” หว่านเอ้ออธิบายต่อ (462)

ข้อความข้างต้นเป็นเหตุการณ์ที่เจี๋ยฮู่รับทราบข่าวจากซู่หว่า (淑华) ว่ามีการจัดแต่งงานมงคลล่วงหน้าให้เจี๋ยหมินแล้ว โดยเฟิงเล่อซานจะยกหลานสาวของเขาให้กับเจี๋ยหมิน หลานสาวเฟิงเล่อซานคนนั้นอายุอ่อนกว่าเจี๋ยหมินเป็นจำนวนเดือนแต่อารมณ์ร้ายมาก

ในต้นฉบับใช้ข้อความว่า “比二少爷小些月份” หมายความว่า “(อายุ)อ่อนกว่าเจี๋ยหมินเป็นเดือน” แต่ในฉบับแปล “อ่อนเดือนกว่าคุณเจี๋ยหมินบ้าง” ซึ่งเมื่ออ่านแล้วจะรู้สึกว่าจะไม่ค่อยสละสลวยเท่าที่ควร เพราะโครงสร้างภาษาไทยมักจะนำส่วนขยายมาวางไว้ข้างหลัง

เพราะฉะนั้นถ้าจะให้ถูกต้องตามโครงสร้างภาษาไทยก็ควรปรับและแปลว่า “(อายุ)อ่อนกว่าคุณ
เจี้ยหมินเป็นเดือน” จึงจะเหมาะสมกว่า

ตัวอย่างที่ 81

ต้นฉบับ : “我妈那儿你千万不要去信，她得到这个消息会担心的。”

(36, 338)

คำแปล : “คุณอย่าได้เขียนจดหมายส่งไปหาแม่ฉันเด็ดขาดเชียวนะคะ
ท่านรู้ข่าวนี้เข้าเดี๋ยวท่านจะเป็นห่วง”

ฉบับแปล : “ทางบ้านคุณแม่ของฉันอย่ามีจดหมายไปเป็นอันขาดนะคะ
ถ้าคุณแม่รู้ข่าวนี้เข้าเดี๋ยวท่านจะเป็นห่วง” (558)

เป็นเหตุการณ์ที่รู่เจี๋ยต้องย้ายที่พักชั่วคราวเพื่อคลอติดบุตรตามคำแนะนำของผู้อาวุโส
ในบ้าน ซึ่งการย้ายที่พักชั่วคราวนี้สร้างความลำบากแก่รู่เจี๋ยอย่างมากเพราะหล่อนต้องพา
ร่างกายที่ไม่ค่อยจะสมบูรณ์นักเดินทางค่อนข้างไกล และเจี๋ยชินก็รู้สึกไม่สบายใจเป็นอย่างยิ่งที่
เห็นภรรยาของตนต้องตกอยู่ในภาวะลำบากเช่นนี้ รู่เจี๋ยเกรงมารดาของหล่อนทราบเรื่องนี้
ด้วยความเป็นห่วงจึงกำชับเจี๋ยชินอย่าส่งจดหมายไปรายงานแม่หล่อนที่บ้าน

ในส่วนของการแปลฉบับภาษาไทยมีปัญหาด้านโครงสร้างเล็กน้อยคือค่อนข้างแปลตรง
ตามโครงสร้างและคำในภาษาจีน ซึ่งโครงสร้างภาษาไทยมักนำคำบอกสถานที่วางไว้ท้าย
ประโยค ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่าควรปรับเรียงเรียงข้อความใหม่คือ “คุณอย่าได้เขียนจดหมาย
ส่งไปที่บ้านแม่ฉันเด็ดขาดเชียวนะคะ” น่าจะเหมาะสมกว่า

จากการศึกษาพบว่า 1) ภาษาไทยแปลตรงตามโครงสร้างเดิมของภาษาจีนมากเกินไป
2) ฉบับแปลภาษาไทยเรียงเรียงโครงสร้างไม่ลื่นไหล ซึ่งเหตุผลข้างต้นทำให้ข้อความฉบับแปล
ไม่สละสลวย เนื่องจากแปลตรงตามโครงสร้างและปรับการแปลโดยเรียงเรียงประโยคผิด
ตำแหน่ง ทำให้ขาดอรรถรสในการอ่าน แต่อย่างไรก็ตามผู้แปลก็ได้บิดเบือนบริบทจากต้นฉบับ
ภาษาจีนแต่อย่างไร

(4) การปรับข้อความโดยใช้ภาพพจน์

หัวข้อนี้จะยกตัวอย่างเกี่ยวกับการปรับข้อความและแปลโดยใช้ภาพพจน์และวิธีการทาง
ภาษาต่าง ๆ ที่ทำให้ผู้อ่านเกิดจินตนาการตามผู้แต่ง โดยผู้วิจัยขอยกตัวอย่างที่น่าสนใจดังนี้

ตัวอย่างที่ 82

ต้นฉบับ : 屋子里显得死气沉沉。(28, 253)

คำแปล : ภายในห้องดูเหมือนจะอึมครึมทึมทึบ

ฉบับแปล : บรรยากาศในห้องทึมทึบเหมือนป่าช้า (427)

เจิวอี้ผู้ย่นเห็นหมิงเฟิงที่เสียชีวิตไป ในผืนนั้นเจิวอี้ผู้ย่นไม่ต้องการเสียหมิงเฟิงเป็นครั้งที่สอง เขาจึงพยายามอย่างสุดชีวิตโดยการทำทุกวิถีทางเพื่อให้หมิงเฟิงรอดพ้นจากบุคคลที่ต้องการตัวหล่อนในผืน เขาต่อสู้อย่างทุลักทุเลในความผืนนั้น จนสุดท้ายเขาก็ตื่นขึ้นมาพร้อมกับความว่างเปล่า บรรยากาศในห้องเงียบสงัดราวกับไม่มีอะไรเกิดขึ้น

ในต้นฉบับภาษาจีนใช้ข้อความว่า “死气沉沉 sǐqìchénchén” เพื่อจะมาบรรยายว่าเป็นบรรยากาศห้องที่เงียบสงัด แต่อาจเพราะเนื่องจากมีคำว่า “死” แปลว่า “ตาย” และคำว่า “气” ที่หมายถึง “บรรยากาศ” และคำว่า “沉沉” ที่มาอธิบายลักษณะบรรยากาศที่อึมครึมอาจจะทำให้ผู้แปลปรับและแปลให้เหมาะสมกับคำในภาษาจีน โดยเลือก “ป่าช้า” มาเป็นคำอุปมา ซึ่งประโยคเปรียบเทียบเช่นนี้พบเห็นได้ในภาษาไทยที่กล่าวว่า “เงียบสงัดเหมือนป่าช้า” เพราะฉะนั้นผู้แปลจึงเลือก “ป่าช้า” มาเป็นคำอุปมาเพราะเนื้อความใกล้เคียงกับภาษาจีนและผู้อ่านชาวไทยค่อนข้างคุ้นเคยกับความเปรียบนี้เป็นอย่างดี

ตัวอย่างที่ 83

ต้นฉบับ : 在冯家是活受罪。(30, 274)

คำแปล : ใช้ชีวิตอย่างทุกข์ยากลำบากที่บ้านตระกูลฝง

ฉบับแปล : เหมือนตกนรกทั้งเป็นในบ้านตระกูลฝง (460)

เป็นความคิดเห็นของชูหว่าที่เห็นใจหว่านเอ้อที่ต้องแต่งออกไปบ้านตระกูลฝงแทนหมิงเฟิงที่เสียชีวิตไป ฝงเล่อซานเป็นคนแก่มักมีลักษณะนิสัยชอบทรมาณคน ดังนั้นชูหว่าจึงเห็นว่าการที่หว่านเอ้อแต่งออกไปอยู่กับฝงเล่อซานที่บ้านตระกูลฝงเป็นเสมือนการใช้ชีวิตที่ทุกข์ตรมและขมขื่น

ในต้นฉบับภาษาจีนคือข้อความ “活受罪” หากแปลตามตัวอักษรแล้วได้ความว่า “การดำรงชีวิตอยู่ด้วยความทรมาณ” แต่ผู้แปลกลับเลือกวิธีปรับข้อความโดยการใช้อุปมาเข้ามาช่วยเพื่อให้ผู้อ่านชาวไทยเกิดจินตภาพที่ชัดเจนขึ้น โดยใช้อุปมาว่า “เหมือนตกนรกทั้งเป็น” นอกจากนี้ประโยคที่แปลมาดังกล่าวก็คุ้นเคยกับผู้อ่านชาวไทย เพราะคนไทยส่วนใหญ่จะเชื่อ

เรื่องนรกสวรรค์ซึ่งเป็นคำสอนของพุทธศาสนา ดังนั้นเมื่อใช้คำอุปมาที่เกี่ยวกับนรกสวรรค์แล้ว จะทำให้คนไทยเข้าใจง่ายยิ่งขึ้นและไม่บิดเบือนต้นฉบับ

ตัวอย่างที่ 84

ต้นฉบับ : 他的心跳得很厉害。他仿佛已经死过了一次。(28, 253)

คำแปล : ใจเขาเต้นแรงและรัว เหมือนกับว่าเขาได้ตายไปแล้วครั้งหนึ่ง

ฉบับแปล : ใจเขาเต้นรัวเหมือนตีกลอง รู้สึกเหมือนได้ตายไปแล้วครั้งหนึ่ง

(427)

เป็นเหตุการณ์ที่เจี๋ยฮู่ฝั้นถึงหมิงเฟิง เรื่องราวในฝั้นนั้นเป็นเหตุการณ์ที่เจี๋ยฮู่ฝั้นพยายามรักษาตัวหมิงเฟิงอย่างสุดชีวิตเพื่อไม่ให้หล่นจากเขาไปอีกรอบ แต่พอตื่นขึ้นมา รอบตัวยังคงเจ็บปวดแต่เรื่องราวในความฝันเจี๋ยฮู่ฝั้นยังคงจำได้ทุกอย่าง ทำให้เจี๋ยฮู่ฝั้นไม่คลายความตระหนกตื่นตื่นจากความฝันที่เพิ่งตื่นขึ้นมา

ในต้นฉบับภาษาจีนใช้ข้อความ “得很厉害 de hěn lihai” ซึ่งทำหน้าที่ขยายกริยาว่ามีลักษณะอย่างไร จะมีความหมายเชิงบวกหรือลบขึ้นอยู่กับบริบท ในฉบับแปลภาษาไทยเลือกกลวิธีอุปมามาสื่อข้อความภาษาจีนข้างต้น โดยใช้คำว่า “เหมือนตีกลอง” มาขยายจังหวะการเต้นของหัวใจของเจี๋ยฮู่ฝั้นในขณะนั้น

เจี๋ยฮู่ฝั้นตื่นจากฝันที่มีแต่ความตื่นตระหนก ใจเต้นรัว ผู้แปลจึงเลือกวิธีอุปมาที่คุ้นเคยในภาษาไทยคือ “ใจเต้นรัวเหมือนตีกลอง” มาอธิบายข้อความข้างต้นในภาษาจีน เพื่อให้เกิดภาพพจน์มากที่สุดและใกล้เคียงกับคนไทยมากที่สุด

ตัวอย่างที่ 85

ต้นฉบับ : 端公把爷爷吓成了那个样子。(34, 319)

คำแปล : หมอผีทำให้คุณปู่ตกใจจนกลายเป็นอย่างนั้น

ฉบับแปล : ไอ้หมอผีมันทำให้คุณปู่ตกใจกลัวจนแทบสิ้นสติไปแล้ว (529)

เป็นเหตุการณ์ที่ท่านปู่เกาป่วยหนัก สมาชิกในบ้านโดยเฉพาะเหล่าผู้อาวุโสเชื่อว่าการที่ท่านปู่เกาอาการทรุดหนักส่วนหนึ่งมาจากสิ่งอัปมงคลภายในบ้าน ดังนั้นเหล่าผู้ใหญ่ก็เห็นพ้องต้องกันว่าควรพาหมอผีมาช่วยปัดเป่าสิ่งไม่ดีออกจากบ้านเพื่อให้คุณปู่หายเร็วขึ้น เมื่อมีการเชิญหมอผีมาทำพิธี ด้วยลักษณะพิธีกรรมที่ดูน่าเกรงขาม กลับทำให้ท่านปู่เกาเกิดอาการหวาดกลัวมากขึ้น มิได้ทำให้อาการป่วยดีขึ้นแต่อย่างใด ในทางตรงกันข้ามกลับทรุดลงไปอีก

ต้นฉบับภาษาจีนใช้ข้อความว่า “那个样子 nàgè yàngzi” หมายความว่า “ลักษณะอย่างนั้น” หรือ “แบบนั้น” หากจะแปลตรงตัวตามภาษาจีนก็ได้ความว่า “ไอ้หมอผีมันทำให้คุณปู่ตกใจกลัวจนกลายเป็นอย่างนั้น” แต่ผู้แปลอาจเห็นว่าหากแปลตรงตัวจะทำให้ไม่เกิดภาพพจน์ ดังนั้นผู้แปลจึงเลือกปรับและแปลโดยใช้ข้อความ “แทบสิ้นสติ” มาอธิบายแทน นอกจากนี้ยังทำให้ผู้อ่านเข้าใจอาการป่วยของท่านปู่เกาชัดเจนยิ่งขึ้นถึงลักษณะอาการหลังจากท่านปู่เกาได้อยู่ในพิธีกรรมของหมอผีว่ามีอาการอย่างไร เพราะหากแปลตรงตัวอาจทำให้ข้อความไม่ค่อยชัดเจน และผู้อ่านอาจบิดเบือนบริบทได้

จากการศึกษาพบว่า การปรับข้อความโดยใช้ภาพพจน์นี้ ส่วนใหญ่ผู้แปลจะใช้กลวิธีอุปมาอุปไมยถ่ายทอดความหมาย และยังใช้คำว่า “เหมือน” มาเป็นคำเปรียบเทียบ อาจเพราะเนื่องจากวิธีการเปรียบเทียบเช่นนี้ทำให้เกิดภาพพจน์ได้ง่ายกับผู้อ่านชาวไทย เพราะเป็นคำเปรียบที่ปรากฏบ่อยในภาษาไทยในหลายสถานการณ์ นอกจากนี้ยังพบอีกว่าการปรับข้อความโดยใช้ภาพพจน์ในฉบับแปลนี้ส่วนมากนำมาอธิบายความหมายอารมณ์ความรู้สึกของตัวละครมากกว่าการบรรยายวิวิธทัศน์หรือสถานการณ์อื่นๆ ในเนื้อเรื่อง

(5) การปรับข้อความโดยไม่ยึดโครงสร้างของประโยคและข้อความเดิม

ในหัวข้อนี้ว่าด้วยการถ่ายทอดความหมายโดยการปรับข้อความและโครงสร้างในฉบับแปลภาษาไทย บำ ให้เปลี่ยนไปจากเดิมโดยไม่ยึดติดในโครงสร้างหรือข้อความจากต้นฉบับภาษาจีน เจีย โดยผู้วิจัยได้แยกออกมาเป็นสองประเด็นใหญ่ๆ ดังนี้

(5.1) การปรับข้อความโดยไม่ยึดโครงสร้างของประโยคเดิม

ในหมวดนี้จะยกตัวอย่างเกี่ยวกับการปรับข้อความของประโยคที่ผู้แปลไม่ยึดติดในโครงสร้างประโยคของภาษาต้นฉบับว่าประโยคใดมาก่อนหลัง แต่ผู้แปลยึดถือเอาตามความหมายและความสละสลวยและโครงสร้างภาษาไทยเป็นหลัก ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 86

ต้นฉบับ : 经过几次的要求, 居然都得到了母亲的许可。(19, 157)

คำแปล : ผ่านการอ้อนวอนหลายครั้ง ในที่สุดก็ได้รับอนุญาตจากมารดา

ฉบับแปล : แต่กว่าจะได้รับอนุญาตจากมารดาสมความตั้งใจก็ต้องขอร้องอ้อนวอนกันหลายต่อหลายครั้ง (278)

เป็นเหตุการณ์ที่เหล่าสมาชิกวัยรุ่นในบ้านตระกูลเกาไปเล่นเรือเล่นในบึง มีช่วงหนึ่งที่จินสนทนากับซูเจิน (淑贞) ที่จะไปเรียนหนังสือที่โรงเรียน ซูเจินตอบคำถามของจินพร้อมทั้ง

บอกถึงความพยายามของหล่อนที่ไปวอนขอมารดาเพื่อจะได้เข้าไปเรียนหนังสือที่โรงเรียนมีความยากลำบากเพียงใด

หากจะแปลตามต้นฉบับภาษาจีนจะได้ความว่า “ขอร้องอ้อนวอนกันหลายต่อหลายครั้ง ในที่สุดก็ได้รับอนุญาตจากมารดา” แต่ในฉบับภาษาไทยกลับสลับข้อความหน้าหลังโดยไม่คำนึงถึงโครงสร้างเดิม ในความเป็นจริงแล้วข้อความข้างต้นมีลักษณะประโยคที่เป็นเหตุเป็นผลกัน ซึ่งในภาษาไทยจะเลือกเอาเหตุหรือผลขึ้นก่อนก็ได้แล้วแต่บริบทและความเหมาะสมและคำเชื่อม เช่น “เพราะอากาศร้อนฝนจึงตก” หรือ “ฝนตกเพราะอากาศร้อน”

ในต้นฉบับภาษาจีนคล้ายกับว่าผู้แต่งต้องการเน้นประโยคหลัง เพราะมีคำวิเศษณ์ “居然 jūrán” ซึ่งหมายความว่า “เกิดขึ้นโดยไม่คาดคิด” ซึ่งเป็นเป้าหมายหลักของตัวละครที่ต้องการเรียนหนังสือ ในภาษาไทยใช้คำเชื่อม “แต่กว่า...ก็ต้อง” เพื่อสื่อถึงความยากลำบากในการขอร้องและไม่คาดฝันว่ามารดาจะอนุญาต นอกจากนี้คำเชื่อม “แต่กว่า...ก็ต้อง” เป็นภาษาพูดซึ่งสอดคล้องกับการสนทนาระหว่างพี่สาวน้องสาวอย่างฉุนกับชูเจิน

นอกจากนี้โครงสร้างภาษาจีนมักจะนำ “วิธีการ” ขึ้นก่อน “กริยา” อยู่แล้ว เช่น “用电脑打字 yòng diànnǎo dǎzì” ซึ่งถ้าจะแปลเป็นภาษาไทยจะแปลว่า “พิมพ์งานโดยใช้คอมพิวเตอร์” หรือ “ใช้คอมพิวเตอร์พิมพ์งาน” ก็ได้ แต่สำหรับโครงสร้างภาษาจีนไม่สามารถสลับตำแหน่งได้เหมือนกับภาษาไทย เพราะฉะนั้นโครงสร้างภาษาจีนของประโยคในคำพูดของชูเจินไม่สามารถสลับกันได้นั่นเอง นอกจากนี้คำวิเศษณ์ “居然” ต้องวางอยู่ประโยคหลังเท่านั้นเพื่อบอกผลของการกระทำว่าสำเร็จหรือไม่อย่างไร

ดังที่กล่าวมาข้างต้นว่าในภาษาไทยสามารถนำเหตุหรือผลมาวางหน้าประโยคก็ได้ขึ้นกับการใช้คำเชื่อมแบบใด ซึ่งประโยคนี้หากผู้แปลต้องการนำผลของการกระทำขึ้นก่อนก็ต้องเปลี่ยนคำเชื่อมใหม่เช่นกัน แต่เมื่อผู้แปลเลือกที่จะปรับโครงสร้างให้เปลี่ยนไปจากภาษาต้นฉบับผู้แปลก็ต้องเลือกคำเชื่อมให้เหมาะสมกับบริบท โดยการใช้อำนาจเชื่อม “แต่กว่า...ก็ต้อง” เพื่อสื่อความหมาย ทั้งยังสอดคล้องกับสถานการณ์ ตัวละครและความลึกลับในภาษาอีกด้วย

ในประโยคนี้เห็นว่าผู้แปลมีความชัดเจนที่เลือกจะปรับโครงสร้างและเลือกใช้อำนาจเชื่อมที่เหมาะสม ไม่มีการบิดเบือนบริบท และนี่ก็เป็นอีกวิธีการหนึ่งที่ผู้วิจัยเห็นว่าผู้แปลใช้ศาสตร์และศิลป์อย่างดียิ่งในการแปล เพราะเป็นการไม่ยึดติดในต้นฉบับ มีเสรีในการถ่ายทอดความหมายโดยที่ยังคงบริบทเดิมไว้อย่างครบถ้วน

ตัวอย่างที่ 87

ต้นฉบับ : 夜深人静的时候，鸣凤被唤到太太的面前。(26, 217)

คำแปล : ในยามดึกสงบปราศจากเสียงผู้คน หมิงเฟิงถูกเรียกเข้าไปพบต่อหน้า
คุณผู้หญิง

ฉบับแปล : หมิงเฟิงถูกเรียกเข้าไปพบกับคุณนายในตอนดึกหลังจากที่เสียงผู้คน
เงียบหายไปแล้ว (370)

เป็นเหตุการณ์ตอนที่หมิงเฟิงถูกเรียกเข้าไปพบนางโจวสี่เพื่อพูดเรื่องการแต่งงานระหว่างหล่อนกับเฟิงเล่อซาน ซึ่งเวลาในขณะนั้นเป็นเวลาที่คุณคนเข้าพักผ่อนกันหมดแล้ว บรรยากาศเงียบสงบไร้ผู้คน

ในภาษาจีนมักจะนำส่วนบอกเวลามาวางไว้หน้ากริยาหรือภาคแสดงของประโยคซึ่งเป็นโครงสร้างที่ชัดเจนในภาษาจีน ในประโยคนี้ก็เช่นเดียวกัน “……的时候” ใช้เพื่อบอกช่วงเวลา ดังนั้นจึงวางไว้หน้าประโยค สำหรับภาคแสดงหรือประโยคหลักนั้นจะวางในตำแหน่งถัดมา

ในภาษาไทยส่วนใหญ่มักจะนำคำบอกเวลามาวางไว้ท้ายประโยค ดังนั้นผู้แปลจึงได้นำข้อความบ่งเวลามาวางไว้ท้ายประโยคตามโครงสร้างภาษาไทย เมื่ออ่านแล้วจะได้ไม่เกิดการสะดุดแต่เกิดความไหลลื่นในภาษา นี่ก็เป็นการไม่ยึดติดในต้นฉบับและมีเสรีในการถ่ายทอดความหมายอีกประการเช่นกัน

ตัวอย่างที่ 88

ต้นฉบับ : “我向你赌咒，我决不去跟别人……” (26, 222)

คำแปล : “ดิฉันสาบานกับคุณ ดิฉันจะไม่ไปกับคนอื่นเด็ดขาด...”

ฉบับแปล : “ดิฉันจะไม่ไปกับใครอย่างเด็ดขาด ดิฉันขอให้คำสาบานกับคุณ ...”
(379)

หมิงเฟิงกำลังหวนคิดคำพูดของตนเองที่เคยพูดไว้กับเจี๋ยฮู่ยู่ว่า อย่างไรก็ตามก็จะขอมอบดวงใจดวงนี้ให้กับเจี๋ยฮู่ยู่เพียงคนเดียวเท่านั้น

หากจะแปลตรงตามโครงสร้างและข้อความในภาษาจีนก็จะได้ว่าความว่า “ดิฉันสาบานกับคุณ ดิฉันจะไม่ไปกับคนอื่นเด็ดขาด” เมื่อดูจากข้อความเพียงอย่างเดียวจะเห็นได้ว่าถึงจะ

แปลหรือปรับตามโครงสร้างอย่างไรความหมายยังคงเหมือนเดิม ซึ่งยังคงเป็นกลยุทธ์ของผู้แปลที่เลือกมาใช้โดยไม่ยึดติดกับโครงสร้างเดิมของประโยค

ในอีกมุมหนึ่งหากจะพิจารณาถึงเครื่องหมายต่าง ๆ ในประโยคจะเห็นเครื่องหมายจุดไข่ปลา (...) กำกับไว้ท้ายประโยค นั้นหมายความว่าคำพูดของหมิงเฟิงยังไม่หมด แต่ยังหลงเหลือคำพูดที่ยังไม่ได้กล่าวถึงอีกมากมาย ซึ่งคำพูดนั้นคืออะไรในต้นฉบับก็ได้กล่าวถึง ผู้วิจัยเห็นว่าหากพิจารณาถึงเครื่องหมายจุดไข่ปลา (...) ท้ายประโยค ควรจะปรับและแปลตามโครงสร้างภาษาจีนตามเดิมน่าจะเหมาะสมกว่า เพราะต้นประโยคเป็นคำพูดที่เด็ดเดี่ยวว่า “ฉันขอสาบานกับคุณว่า ...” และต่อจากนั้นก็เป็นการสาบานที่หล่อนได้เอ่ยออกไป ซึ่งคำสาบานที่แสดงความจริงใจของบุคคลบุคคลหนึ่ง ตามธรรมชาติและความรู้สึกของมนุษย์แล้วจะออกมาเรื่อย ๆ โดยไม่หยุดชะงัก เพราะฉะนั้นตามความเห็นผู้วิจัยเห็นว่าควรปรับและแปลตามโครงสร้างเดิมในภาษาจีนน่าจะเหมาะสมกว่า

จากการศึกษาพบว่า ผู้แปลเลือกปรับโครงสร้างในฉบับแปลให้ตรงกับภาษาไทยถึงแม้ในต้นฉบับภาษาจีนจะเป็นอย่างไรก็ตาม แต่ผู้แปลยังคงรักษาโครงสร้างภาษาไทยและรักษาความหมายตามที่ต้นฉบับต้องการจะสื่อโดยในฉบับภาษาไทยอาศัยการปรับเปลี่ยนคำเชื่อมเพื่อให้สอดคล้องกับต้นฉบับและบริบทเดิมในภาษาจีน สรุปโดยรวมแล้วถึงแม้ต้นฉบับภาษาจีนจะเป็นอย่างไรแต่ผู้แปลก็ยังสามารถรักษาเนื้อความได้ค่อนข้างครบถ้วนโดยไม่ยึดติดในบริบทเดิมและอาศัยการปรับเปลี่ยนโยกย้ายข้อความเพื่อให้สอดคล้องกับโครงสร้างภาษาไทยให้มากที่สุด

(5.2) การปรับข้อความโดยไม่ยึดโครงสร้างของข้อความเดิม

ในหมวดนี้จะยกตัวอย่างเกี่ยวกับการปรับคำแปลที่ไม่ยึดติดในข้อความเดิม กล่าวคือ การแปลโดยยึดบริบทเป็นหลัก และมีการปรับเปลี่ยนภาษาให้สอดคล้องกับเนื้อหา สถานการณ์ อารมณ์ความรู้สึกตัวละครและความเคยชินในการใช้ภาษาของภาษาปลายทาง สามารถกล่าวอีกลักษณะหนึ่งคือการมีเสรีในการแปลแต่ยังคงอยู่กับบริบทโดยมิได้บิดเบือนแต่อย่างใด ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 89

ต้นฉบับ : ……，而且还听见她用下流的腔调跟马弁谈话。(23, 192)

คำแปล : …… ทั้งยังได้ยินหล่อนใช้สำเนียงชั้นต่ำพูดกับผู้ติดตามด้วย

ฉบับแปล : ทั้งยังได้ยินหล่อนใช้ภาษาหยาบคายพูดกับเจ้าผู้ติดตามคนนั้นด้วย
(329-330)

เป็นเหตุการณ์ที่ทหารจะเข้ามาอาศัยอยู่ในบ้านตระกูลเกาโดยพลการ เค่อหมิงห้ามปรามทหารเหล่านั้นไว้แต่ไม่เป็นผล หน้าซ้าทหารเหล่านั้นยังพานายหญิงของตนเองเข้าไปพักในส่วนของห้องรับแขกชั้นนอก เค่อหมิงมองผู้หญิงคนนี้ไม่ต่างอะไรจากโสเภณี เค่อหมิงจำใจต้องปล่อยให้หล่อนเดินเข้าไปในห้องรับแขกและได้ยินเสียงหล่อนผู้นั้นใช้ภาษาอันหยาบคายพูดกับทหารอารักขาเหล่านั้น

ในต้นฉบับภาษาจีนใช้ข้อความว่า “下流的腔调 xiàliú de qiāngdiào” ซึ่งหากจะแยกออกมาทีละคำก็จะได้ความว่า

下流 xiàliú	=	ชั้นล่าง , ชั้นต่ำ
腔调 qiāngdiào	=	สำเนียงหรือท่วงทำนอง

หากจะแปลตรงตัวก็จะได้ความว่า “สำเนียงชั้นต่ำ” แต่เนื่องจากผู้แปลไม่ยึดติดในข้อความเดิมในต้นฉบับจึงปรับข้อความใหม่เป็น “ภาษาหยาบคาย” แทน

ตัวอย่างที่ 90

ต้นฉบับ : 一直哭到她进入梦中的时候。(26, 223)

คำแปล : หล่อนร้องจนตกลงสู่ห้วงความฝันไปในที่สุด

ฉบับแปล : ร้องจนม่อยหลับไปในที่สุด (380)

หลังจากที่หมิงเฟิงทราบข่าวว่าหล่อนจะต้องแต่งงาน หล่อนก็เศร้าโศกเสียใจอย่างหาที่เปรียบไม่ได้ หล่อนไม่คิดว่าเหตุการณ์นี้จะเกิดขึ้นกับหล่อนจริงๆ หล่อนไม่อาจฝิดคำสาบานที่เคยให้ไว้กับเจิวี่ฮุยชายที่หล่อนรักว่าหล่อนจะไม่แต่งงานกับใครทั้งสิ้น หล่อนเดินกลับห้องไปด้วยความเหนื่อยล้าทั้งกายและใจ เปิดประตูเข้าไปเห็นเพื่อนสาวใช้กำลังหลับสนิท ความทุกข์โศกประดังตัวหล่อนจนหล่อนไม่อาจจะทรงตัวอยู่ หล่อนล้มลงไปกับเตียงร้องไห้อย่างน่าเวทนาและแผลงหลับไปด้วยความเหนื่อยล้า

ในต้นฉบับภาษาจีนใช้ข้อความว่า “进入梦中 jìnrù mèng zhōng” ซึ่งหากแปลตรงตัวจะได้ความว่า “ตกลงสู่ห้วงแห่งความฝัน” ซึ่งผู้แต่งจะสื่อว่า “นอนหลับ” นั่นเอง แต่ผู้แปลปรับโดยใช้ข้อความว่า “มอยหลับ” เพราะนอกจากจะไม่บิดเบือนบริบทแล้วยังให้ความหมายว่า “เผลอหลับ” ได้อีกด้วย เพราะเมื่ออ่านจากบริบทหึงเฟิงทุกซ์ทรมานเหนื่อยทั้งกายและใจ ทรวดตัวลงนอนร้องไห้จนหมดแรง และในที่สุดก็หลับไปแบบไม่รู้ตัว กริยา “มอยหลับ” มิได้สื่อถึงการนอนหลับแบบปกติ แต่มีนัยยะสื่อถึงการ “หลับโดยไม่รู้ตัว” ซึ่งมีได้บิดเบือนบริบท

ตัวอย่างที่ 91

ต้นฉบับ : 那般男客人真不害羞，总是点些污眼睛的戏。(30, 275)

คำแปล : แยกผู้ชายพวกนั้นหน้าไม่อายจริง ๆ ชอบสั่งแต่จี้วี่ที่เป็นเสียดแก่

ลูกตา

ฉบับแปล : แยกผู้ชายพวกนั้นหน้าด้านจริง ๆ ชอบดูแต่จี้วี่ที่เป็นเสียดแก่

ลูกตา (461)

เป็นเหตุการณ์ที่บ้านตระกูลเกาจ้งงานวันเกิดให้ท่านปู่เกา โดยเชิญแขกอาวุโสมาหลายคนและได้เตรียมการแสดงจี้วี่ที่มีแต่นักแสดงหญิงหน้าตาดีเป็นผู้แสดง ซึ่งการแสดงจี้วี่บนเวทีนั้นค่อนข้างลามก มีการถึงเนื้อถึงตัว เป็นที่ถูกใจของเหล่าแขกผู้ชายเป็นอย่างยิ่ง แต่เหล่าสมาชิกครอบครัวผู้หญิงวัยรุ่นและพวกสาวใช้นั้นรับไม่ได้ จึงปลีกตัวออกมา ชู่อิง (淑英) พุดกับเจวี่ยอยู่ในเชิงรังเกียจจี้วี่ที่กำลังแสดงและตำหนิแขกผู้ชายเหล่านั้นว่าเป็นพวกหน้าไม่อาย

ในต้นฉบับภาษาจีนผู้แต่งใช้ข้อความว่า “真不害羞 zhēn bù hàixiū” ซึ่งหากจะแปลตรงตัวก็จะได้ว่าความว่า “หน้าไม่อายจริง ๆ” แต่ในฉบับแปลผู้แปลเลือกจะปรับและแปลว่า “หน้าด้านจริง ๆ” อาจจะเป็นเพราะคำว่า “หน้าด้าน” เป็นคำที่ช่วยเพิ่มน้ำเสียงและอรรถรสให้น่าสนใจมากขึ้น เพราะในมุมมองของชู่อิงซึ่งเป็นหญิงสาวย่อมจะรังเกียจสิ่งที่แขกผู้ชายปฏิบัติกันอยู่แล้ว เพราะฉะนั้นหากจะแปลตรงตัวภาษาอาจจะไม่สอดคล้องกับความรู้สึกของตัวละคร ดังนั้นผู้แปลจึงปรับและแปลโดยใช้คำที่เน้นย้ำความหมายเป็นพิเศษ นอกจากนี้ยังเป็นคำที่คนไทยส่วนใหญ่คุ้นเคยกันเป็นอย่างดี นั่นก็คือคำว่า “หน้าด้านจริง ๆ”

ตัวอย่างที่ 92

ต้นฉบับ : 我就要先给他一个嘴巴。我不怕你们! (34, 319)

คำแปล : ผมจะให้ปากไปก่อนหนึ่งที ฉันไม่กลัวพวกเธอหรอก!

ฉบับแปล : ผมจะตบหน้ามันให้ดู ผมไม่กลัวหรอก! (529)

เป็นเหตุการณ์ที่ท่านปู่เภาป่วยหนัก และพวกผู้ใหญ่ก็ได้เชิญหมอผีมาบำบัดเป่าสิ่งอัปมงคลออกหรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “พิธีไล่ผี” เพื่อหวังให้อาการป่วยของท่านปู่ดีขึ้น ซึ่งการทำพิธีไล่ผีนี้ต้องทำทุกบริเวณของบ้าน หมอผีจะเข้าไปทำพิธีในห้องนอนของเจวี่ยฮู่ แต่ทว่าเจวี่ยฮู่ไม่ยินยอม พร้อมทั้งแสดงท่าทีต่อต้านอย่างเห็นได้ชัด สมาชิกคนอื่นๆในบ้านก็พยายามรบเร้าเจวี่ยฮู่ให้ปฏิบัติตามที่หมอผีสั่ง อย่างไรก็ตามก็ไม่สามารถเปลี่ยนจุดยืนของเจวี่ยฮู่ได้ เจวี่ยฮู่แสดงท่าทีปกป้องอาณาเขตของตนพร้อมทั้งพูดขู่ออกไปว่าหากใครกล้าเข้ามาตบก็จะใช้ความรุนแรงแน่นอน

ในต้นฉบับผู้แต่งใช้วลี “我就要先给他一个嘴巴 Wǒ jiù yào xiān gěi tā yīgè zuǐba” หากจะแปลตรงตัวก็จะได้ว่า “ผมจะให้ปากไปก่อนหนึ่งที” ซึ่งจะเห็นได้ว่าหากแปลตรงตัวแล้วจะไม่สามารถเข้าใจความหมายได้เลยว่าต้องการสื่อถึงอะไร แต่ในอีกด้านหนึ่งก็มี นัยยะสื่อถึง “ผมจะให้ที่ปากไปก่อนหนึ่งที” ซึ่งอาจจะสื่อถึงการใช้ความรุนแรงเช่น ชก ต่อย ตบเข้าที่ปากหนึ่งที เป็นต้น

ในฉบับแปลภาษาไทยผู้แปลเองก็ได้คำนึงถึงโครงสร้างเดิมของข้อความ ดังนั้นจึงปรับและแปลเป็น “ผมจะตบหน้ามันให้ดู” ถึงแม้ว่าจะไม่มีคำว่า “ปาก” แต่ก็สื่อออกมาในความหมายที่ใกล้เคียงกัน เพราะหากแปลว่า “ผมจะตบปากมันให้ดู” โดยผิวเผินแล้วอาจจะไม่มีอะไร แต่ในความเป็นจริง การที่เราตบปากผู้อื่นหมายความว่าผู้อื่นกระทำผิดทางวาจา แต่ในบริบทนี้สมาชิกในบ้านมิได้มีความผิดทางวาจาแต่ประการใด เพียงแต่คิดฟังประตูเข้าไปเท่านั้น ดังนั้น “ผมจะตบหน้ามันให้ดู” จึงเป็นความหมายที่เป็นกลางและเหมาะสมที่สุด

จากการศึกษาพบว่า ผู้แปลเลือกปรับความหมายของข้อความโดยยึดความเป็นไปได้ในบริบท ความสมจริงและการเข้าถึงอารมณ์ความรู้สึกของตัวละครถ่ายทอดออกมาโดยไม่ให้เสียอรรถรส นอกจากนี้ผู้แปลยังปรับเปลี่ยนข้อความโดยสังเกตความหมายเดิมในคำศัพท์ของภาษาจีนแล้วปรับใหม่ออกมาเป็นความหมายใหม่ที่ยังคงรักษาบริบทไว้อยู่เช่น “下流的腔调 xiàliú de qiāngdiào” ผู้แปลแปลว่า “ภาษาหยาบคาย” เพราะสังเกตเห็นว่า “腔调” หมายถึง ท่วงทำนองเสียงร้อง สำเนียง แต่ผู้แปลปรับโดยใช้คำว่า “ภาษา” แทนเพื่อให้สอดคล้องและ

เหมาะสมกับบริบทเดิมมากที่สุด ซึ่งถือว่าเป็นกลวิธีการแปลอีกอย่างหนึ่งที่พบบ่อยในฉบับแปลภาษาไทย *บ้าน*

3.2.4 การถ่ายทอดข้อความตรงตามอักษร

การปรับและแปลในหัวข้อนี้ว่าด้วยการแปลตรงเกินไปของข้อความ โดยที่ผู้แปลแปลภาษาไทยออกมาแต่ยังคงเป็นโครงสร้างเดิมในภาษาจีน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 93

ต้นฉบับ : 你们也看得起我, 从来没有骂过我一句半句。(14, 104)

คำแปล : พวกคุณไม่เคยดูหมิ่นข้า ไม่เคยด่าข้าเลยแม้สักหนึ่งประโยคหรือ
ครึ่งประโยค

ฉบับแปล : พวกคุณไม่เคยดูหมิ่นข้า ไม่เคยด่าข้าเลยแม้สักคำหรือครึ่งคำ

(192)

ประโยคข้างต้นเป็นคำพูดของแม่หมหวงหรือในฉบับแปลใช้คำว่า “หวงมา” ที่สนทนากับเจี๋ยหมินและเจี๋ยฮู่ย โดยกล่าวถึงสภาพชีวิตของตนเองตั้งแต่มาอยู่กับสามพี่น้องว่าหล่อนเป็นห่วงในชีวิตความเป็นอยู่ของพวกเขามากขนาดไหนและกล่าวเชิงขอบคุณที่พวกเขาไม่เคยดูแคลนหรือต่อว่าหล่อนเลยแม้แต่ครั้งเดียว

วลี “一句半句 yījù bànjù” หากแปลคำที่ขีดเส้นใต้จะได้ความว่า “หนึ่งประโยคครึ่ง ประโยค” ซึ่งคำว่า 一 ที่หมายถึง หนึ่ง และ 半 ที่หมายถึง ครึ่งหนึ่ง นั้นมิได้สื่อความถึงหนึ่งหรือครึ่งที่เป็นจำนวน แต่มีความหมายนัยยะสื่อว่า “ไม่เลยแม้สักครึ่ง” ซึ่งในฉบับแปลภาษาไทยปรับความหมายว่า “แม้สักคำหรือครึ่งคำ” ทว่าในมุมมองของผู้วิจัย เห็นว่าควรปรับและแปลว่า “แม้แต่ประโยคเดียว” น่าจะเหมาะสมกว่า ดังนั้นในประโยคหลังก็จะได้ความว่า “ไม่เคยด่าข้าเลย แม้แต่ประโยคเดียว”

ตัวอย่างที่ 94

ต้นฉบับ : 那天在新发祥我避开了你。(21, 179)

คำแปล : วันก่อนที่ฉันหลบหน้าเธอที่ซินฝ้าเสียง

ฉบับแปล : วันก่อนที่ซินฝ้าเสียงฉันเลี่ยงหนีพี่ (311)

เป็นคำพูดสนทนาระหว่างเจี๋ยซินกับเหมย แล้วเหมยก็พูดถึงเหตุการณ์ที่หล่อนหลบหน้าเจี๋ยซินที่ร้านค้าสินค้าเสียง (新发祥) เพื่อต้องการเลี่ยงพบเจี๋ยซินเพราะไม่อยากจะถึงอดีตที่เจ็บปวด

ในประโยคนี้ฉบับภาษาไทยแปลตรงเรียงตามโครงสร้างและคำในภาษาจีนทุกประการ หากจะแปลให้ตรงตามโครงสร้างภาษาไทยควรจะปรับว่า “**วันก่อนที่ฉันหลบหน้าพี่ที่สินค้าเสียง**”

จากการศึกษาพบว่า การถ่ายทอดข้อความตรงตามอักษรหรือโครงสร้าง ถึงแม้ไม่มีการบิดเบือนบริบท ทว่าส่งผลกระทบต่อผู้อ่าน ทั้งนี้ผู้แปลควรเลือกปรับและถ่ายทอดความหมายโดยยึดความหมายและโครงสร้างภาษาของภาษาปลายทางเป็นหลัก

3.3 การถ่ายทอดสำนวน

สำนวน คือโวหาร ถ้อยคำที่เป็นข้อความพิเศษคือมีชั้นเชิงของความหมายให้ขบคิด¹⁷ ภาษาจีนเป็นอีกภาษาหนึ่งที่มีประวัติยาวนานหลายพันปี ซึ่งย่อมมีอิทธิพลต่อตัวภาษาอย่างแน่นอน เพราะภาษามีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ระยะเวลาที่ยาวนานเท่าไร ความเปลี่ยนแปลงของภาษายิ่งมีมากขึ้นเท่านั้น ซึ่งสาเหตุสำคัญประการหนึ่งส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของภาษานั้นก็คือ สังคมวัฒนธรรม วิถีชีวิต ความเชื่อและสภาพภูมิประเทศ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้เกิดความเหมือนและความต่างของภาษา ด้วยระยะเวลาที่ยาวนานตั้งแต่การก่อเกิดจนถึงปัจจุบัน สุดท้ายจึงเกิดการตกผลึกทางภาษาที่ผสมผสานกับความคิด ความเชื่อและเอกลักษณ์ของสังคมนั้นๆ จนทำให้เกิดความงามทางภาษาหลายชนิด ซึ่งหนึ่งในนั้นก็คือ สำนวน

เนื่องจากวิวัฒนาการทางภาษาจีนมีระยะเวลายาวนานกว่าภาษาไทย อีกทั้งสภาพภูมิประเทศ วัฒนธรรม ประเพณีที่หลากหลายย่อมส่งผลให้สำนวนจีนมีจำนวนและหลากหลายมากกว่าสำนวนไทย แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นเนื่องจากไทยและจีนมีความสัมพันธ์กันแน่นแฟ้นมาตั้งแต่สมัยอดีต จนอาจทำให้บางสำนวนของจีนมีความคล้ายคลึงกับสำนวนไทยไม่ว่าจะเป็นด้านโครงสร้างและความหมาย ซึ่งผู้วิจัยได้จำแนกประเภทของสำนวนที่น่าสนใจในต้นฉบับนวนิยายจีน *เจีย* กับวิธีการถ่ายทอดความหมายในฉบับแปลภาษาไทย *บ้าน* ออกเป็น 5 ประเภทดังต่อไปนี้

¹⁷ ประกาศรี สืออำไพ, *วัฒนธรรมทางภาษา*, หน้า 385.

3.3.1 การถ่ายทอดสำนวนจีนที่มีโครงสร้างและความหมายตรงกับภาษาไทย

จากการศึกษาพบว่าสำนวนจีนบางสำนวนในบางสถานการณ์ในเนื้อเรื่องมีโครงสร้างและความหมายคล้ายคลึงกับภาษาไทย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 95

ต้นฉบับ : 你总是**嘴硬**，我说不过你！(2, 7)

คำแปล : เธอ**นี้ปากแข็ง**อยู่เสมอ ฉันเถียงสู้เธอไม่ได้หรอก !

ฉบับแปล : **น้องนี้ปากแข็ง**อยู่เสมอ พี่เถียงสู้**น้อง**ไม่ได้หรอก (39)

สถานการณ์ข้างต้นเป็นบทสนทนาระหว่างเจี๋ยหมินกับเจี๋ยฮุย ซึ่งเจี๋ยหมินกำลังตำหนิลักษณะนิสัยของเจี๋ยฮุยที่เป็นคนมักง่ายเอาแต่ใจตนเอง แต่เจี๋ยฮุยยังดึงดันต่อปากต่อคำกับพี่ชาย ทว่าบรรยากาศในขณะนั้นเป็นบรรยากาศที่สองพี่น้องพูดหยอกล้อกัน มิได้มีปากเสียงทะเลาะวิวาทแต่อย่างใด

สำนวน 嘴硬 zuìyìng แปลตรงตามอักษรคือ “ปากแข็ง” ตรงกับสำนวนภาษาไทยมีความหมายว่า การพูดเถียงดื้อดึงโดยไม่ยอมรับข้อเท็จจริง การยืนกรานไม่ยอมรับ เป็นเพียงหนึ่งในไม่กี่สำนวนที่ปรากฏในนวนิยายเรื่องนี้ที่มีโครงสร้างและความหมายของสำนวนตรงกันทั้งสองภาษา

ตัวอย่างที่ 96

ต้นฉบับ : 刮着这样的风，打伞很**吃力**。(1, 3)

คำแปล : ลมพัดอยู่อย่างนี้ กางร่ม**กินแรง**เหลือเกิน

ฉบับแปล : ลมพัดแรงยังนี้ กางร่ม**เดินมันกินแรง**เหลือเกิน (33)

สถานการณ์ข้างต้นเป็นบทสนทนาระหว่างเจี๋ยหมินกับเจี๋ยฮุยที่กำลังกางร่มเดินกลับบ้านท่ามกลางพายุหิมะที่พัดกระหน่ำอย่างหนัก เจี๋ยหมินเสนอให้น้องชายให้หุบร่มเพราะเดินในขณะกางร่มทำให้เหนื่อยง่ายขึ้นไปอีก ในภาษาจีนสำนวน 吃力 chīlì เป็นสำนวนที่มีโครงสร้างกริยา-กรรม ตรงกับสำนวนไทย “กินแรง” ซึ่งหมายความว่า “เอาเปรียบผู้อื่นในการทำงานหรือในการเลี้ยงชีพ หนักแรง ต้องใช้แรงมาก”

เห็นได้ว่าสำนวน 吃力 มีความหมายตรงกับสำนวน “กินแรง” ในภาษาไทย ทว่าแตกต่างกันเพียงเล็กน้อยที่ภาษาจีนไม่มีความหมายแสดงความเอาเปรียบ ในบริบทของตัวอย่างนี้ ทั้งภาษาจีนและภาษาไทยสื่อความหมายออกมาเหมือนกันคือ “เหนื่อยหรือหนักแรง”

ตัวอย่างที่ 97

ต้นฉบับ : 他觉得如果那个人要他做什么事, 便是赴汤蹈火, 他也会做的。(8, 55)

คำแปล : เขารู้สึกว่าถ้าหากคนๆนั้นให้เขาทำอะไร แม้จะข้ามน้ำร้อนเหยียบไฟเขาก็สามารถทำได้

ฉบับแปล : เขารู้สึกว่าถ้าหากว่าคนๆนั้นจะให้เขาทำอะไร แม้จะข้ามน้ำลุยไฟเขาก็สามารถจะไปทำได้ (117)

สถานการณ์ข้างต้นเกิดขึ้นเมื่อเหล่าเยาวชนรวมกลุ่มเพื่อต่อต้านพฤติกรรมที่ไม่เป็นธรรมของเหล่าทหาร สภาพอากาศในขณะนั้นเย็นเยือก ฝนตกหนักขึ้นทุกที เจวี๋ยฮู่รู้สึกหนาวจนทนไม่ไหว แต่ทันใดนั้นมีเสียงของเพื่อนคนหนึ่งเล็ดลอดออกมาซึ่งถ้อยคำเหล่านั้นเปรียบเสมือนไออุ่นที่คลายความหนาวในขณะนั้น เปรียบเสมือนกำลังใจอันยิ่งใหญ่ที่ทำให้เจวี๋ยฮู่ลืมบ้านที่อบอุ่นสว่างไสวไปจนหมดสิ้น เจวี๋ยฮู่รู้สึกศรัทธาในตัวเพื่อนคนนั้นอย่างยิ่ง จนกระทั่งสามารถยอมทำทุกอย่างเพื่อเขาได้

สำนวน “ข้ามน้ำลุยไฟ” หมายความว่า การกระทำความกล้าหาญโดยไม่เกรงกลัวภัยอันตรายและความยากลำบาก ในภาษาไทยส่วนมากจะใช้ว่า “บุกน้ำลุยไฟ” มากกว่า แต่หากเมื่อเทียบกับโครงสร้างและความหมายกับภาษาจีนแล้ว จะสังเกตเห็นว่าทั้งสองภาษาดตรงกันทั้งสองประการ ดังนี้

赴 fù	=	ข้าม หรือ เดินทาง
汤 tāng	=	น้ำร้อน
蹈 dǎo	=	เหยียบ
火 huǒ	=	ไฟ

จะแตกต่างกันเพียงเล็กน้อยคือคำว่า 汤 ในภาษาจีนสื่อถึงน้ำร้อนอย่างเดียว แต่คำว่า “น้ำ” ในภาษาไทยมิได้สื่อถึงน้ำร้อน แต่ส่วนใหญ่จะสื่อถึง มหาสมุทรอันกว้างใหญ่ อุปมาว่าต่อให้เดินทางข้ามน้ำข้ามทะเลสักเพียงใดก็ไม่กลัว แต่บริบทโดยรวมแล้วความหมายในภาษาจีนและภาษาไทยคล้ายคลึงกัน

3.3.2 การถ่ายทอดสำนวนจีนที่มีโครงสร้างและความหมายคล้ายกับภาษาไทย

จากการศึกษาถ่ายทอดสำนวน ผู้วิจัยยังพบว่าสำนวนจีนบางสำนวนมีความหมาย
ตลอดจนวิธีการใช้คล้ายคลึงกับภาษาไทย ยกตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างที่ 98

ต้นฉบับ : 我平常相信 ‘有志者，事竟成’ 的话 (3, 16)

คำแปล : ปกติแล้วฉันเชื่อคำพูดที่ว่า “ผู้มีอุดมการณ์ การงานจะสำเร็จได้ในที่สุด”

ฉบับแปล : ทุกวันนี้พี่เชื่อสุภาษิตบทหนึ่งที่ว่า ความพยายามอยู่ที่ไหน
ความสำเร็จอยู่ที่นั่น (53)

สำนวนนี้ในภาษาจีนหากจะแยกออกมาตามโครงสร้างและความหมายจะได้ดังนี้

有志者 yǒu zhìzhě	=	ผู้มีอุดมการณ์ ผู้มีปณิธาน
事 shì	=	ธุระ
竟 jìng	=	สำเร็จ , ในที่สุด
成 chéng	=	สำเร็จ

หากผู้แปลเลือกแปลตรงตัวตามโครงสร้างจะได้ความว่า “ผู้มีอุดมการณ์ การงานย่อมสำเร็จได้ในที่สุด” แต่ผู้แปลเลือกถ่ายทอดความหมายโดยใช้สำนวนไทย “ความพยายามอยู่ที่ไหน ความสำเร็จอยู่ที่นั่น” แทน เพื่อผู้อ่านจะได้เข้าใจไม่ผิดพลาดและสามารถสร้างมโนทัศน์ได้มากกว่าเพราะเป็นสำนวนที่ใช้บ่อยสำหรับคนไทยอยู่แล้ว จึงยากที่ความหมายจะคลาดเคลื่อนไปทิศทางอื่น

ตัวอย่างที่ 99

ต้นฉบับ : 他也知道 “明哲保身” 的古训。(23, 191)

คำแปล : เขาก็รู้คำสอนโบราณที่ว่า “ความรู้แจ้งในปรัชญาสามารถรักษาชีวิตได้”

ฉบับแปล : และรู้คำสอนโบราณที่ว่า “รักษาตัวรอดเป็นยอดดี” (328)

หากแปลตรงตามโครงสร้างภาษาจีนจะได้ดังนี้

明 míng	=	ความสว่าง , ความรู้แจ้ง
哲 zhé	=	ปรัชญา
保 bǎo	=	รักษา , ปกป้อง
身 shēn	=	ร่างกายหรือชีวิต

หากแปลตรงตัวก็คือ “การรู้แจ้งในปรัชญาจะช่วยรักษาชีวิตได้” ซึ่งผู้แปลสามารถเลือกวิธีการแปลโดยการอธิบายขยายความได้ แต่ผู้แปลเล็งเห็นว่าในภาษาไทยมีสำนวนที่มีความหมายคล้ายคลึงกัน ดังนั้นผู้แปลจึงเลือกวิธีถ่ายทอดโดยใช้สำนวนที่มีอยู่ในภาษาไทยเพื่อการลดข้อผิดพลาดในบริบทและเพิ่มความสละสลวยทางภาษา ทำให้ผู้อ่านเกิดภาพพจน์ได้ตรงตามจุดประสงค์ของผู้ประพันธ์

3.3.3 การถ่ายทอดสำนวนจีนที่มีตัวเลข

การใช้ตัวเลขมาสื่อความหมายเป็นอีกกลวิธีหนึ่งที่แยกคายของภาษาที่ปรากฏทั้งในภาษาจีนและภาษาไทย โดยเฉพาะการใช้สำนวนที่ต้องอาศัยความกะทัดรัดของข้อความสื่อความหมายให้ลึกซึ้ง ดังนั้นการใช้ตัวเลขจึงเป็นเสน่ห์อย่างหนึ่งของสำนวนไทยและจีน ซึ่งในหมวดนี้จะมุ่งเน้นไปที่การแปลสำนวนจีนที่มีตัวเลข และสังเกตว่าผู้แปลถ่ายทอดความหมายออกมาเป็นภาษาไทยอย่างไร โดยผู้วิจัยเก็บตัวอย่างได้ดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 100

ต้นฉบับ : 黑暗依旧从四面八方袭来。(12, 87-88)

คำแปล : ความมืดยังคงจู่โจมมาทั้งสี่ทิศแปดด้าน

ฉบับแปล : ความมืดยังคงจู่โจมมาทั้งสี่ทิศ (167)

สถานการณ์ในตอนนั้นหลังจากที่หมิงเฟิงตรากตรำงานหนักมาทั้งวัน เมื่อตึกดีกล่อนกำลังเตรียมตัวพักผ่อน แต่ทันใดนั้นหล่อนก็กึ่งสงสารชะตาชีวิตตนเองที่ต้องตกอยู่ในสภาพที่เหนื่อยล้าเช่นนี้ เวลาในขณะนั้นตึกมากแล้ว บรรยากาศเงียบสงบจึงจะมีก็แค่เสียงละเมอของสาวใช้ด้วยกันเองเท่านั้น

สำนวนจีน 四面八方 simiàn bāfāng หมายถึง ทุกทิศทุกทาง ซึ่งจำแนกทิศทางในสำนวนข้างต้น ได้ดังต่อไปนี้

四面 (สี่ด้าน) ประกอบด้วย ทิศตะวันออก ทิศใต้ ทิศตะวันตกและทิศเหนือ (เรียงตามลำดับในภาษาจีน) 八方 (แปดทิศ) ประกอบด้วย ทิศตะวันออก ทิศใต้ ทิศตะวันตก ทิศเหนือ ทิศตะวันออกเฉียงใต้ ทิศตะวันตกเฉียงใต้ ทิศตะวันตกเฉียงเหนือ และทิศตะวันออกเฉียงเหนือ (เรียงตามลำดับในภาษาจีน)

สำนวนจีนมักจะใช้ตัวเลขมาสื่อความหมาย แต่ความหมายที่ต้องการจะสื่อที่แท้จริงกลับไม่มีตัวเลขอยู่เลย นั่นเป็นเพราะตัวเลขเหล่านั้นเป็นสัญลักษณ์เพื่ออธิบายความหมายนามธรรมแน่นอนว่าในข้อความตัวอย่างข้างต้นคงไม่มีใครแปลว่า “ความมืดจู่โจมเข้ามาทั้งสี่ด้านแปดทิศ” แต่ตัวเลขเหล่านั้นช่วยประมวลความคิด สรุปผลและแปลออกมาแล้วว่าผู้ประพันธ์ต้องการจะสื่อว่า “ทุกทิศทุกทาง” นั่นเอง

ตัวอย่างที่ 101

ต้นฉบับ : 但他自己也并不是一无所。 (6, 33)

คำแปล : แต่เขาเองก็มีใช้ว่าจะไม่ได้อะไรเลยแม้แต่หนึ่ง

ฉบับแปล : แต่เขาเองก็มีใช้ว่าจะไม่ได้อะไรเลย (80)

สถานการณ์ข้างต้นเกิดขึ้นหลังจากเจี๋ยซินแต่งงานกับรู่เจี๋ยซึ่งเป็นหญิงที่ตนไม่ได้รัก แต่เขารู้สึกว่ารู่เจี๋ยเป็นหญิงสาวที่อ่อนหวาน รู้จักเอาอกเอาใจ รูปโฉมงดงามไม่แพ้หญิงที่เขารักเลย หน้าซำรู่เจี๋ยยังให้กำเนิดบุตรชายแก่เขาด้วย ดังนั้นเจี๋ยซินจึงรู้สึกว่าตัวเองก็ได้สูญเสียไปเสียทั้งหมด เขาก็ยังพึงพอใจกับทุกสิ่งทุกอย่างที่เขาได้รับ

สำนวน 一无所得 yīwú suǒdé ในภาษาจีน คำว่า 一 แปลว่า “หนึ่ง” เป็นตัวเลขจำนวนที่เป็นเอกพจน์ เมื่ออยู่ในโครงสร้าง 一无所得 หากแปลตามตัวอักษรหมายความว่า “ไม่ได้แม้แต่หนึ่ง” อาจเป็นเพราะภาษาไทยไม่มีสำนวนที่มีความหมายตรงกับภาษาจีน ดังนั้นผู้แปลจึงเลือกวิธีอธิบายเพื่อขยายความหมายของสำนวนโดยไม่ยึดติดในตัวเลข โดยเลือกคำและความหมายที่สอดคล้องกับบริบทมาถ่ายทอด

จากการศึกษาพบว่าภาษาไทยแปลสำนวนจีนที่มีตัวเลขโดยการไม่ยึดติดตัวเลขในสำนวน แต่ถ่ายทอดความหมายออกมาโดยการปรับข้อความในสำนวนนั้นให้สอดคล้องกับบริบทในภาษาไทย

3.3.4 การถ่ายทอดสำนวนจีนที่มีโครงสร้างคู่ขนาน

การสร้างสำนวนลักษณะคู่ขนานเป็นอีกโครงสร้างหนึ่งที่พบบ่อยในสำนวนจีน โดยลักษณะเด่นอยู่ที่การเลือกคำที่มีความหมายหรือชนิดของคำที่ไปทิศทางเดียวกันหรือตรงข้ามกันมาสร้างเป็นสำนวนเพื่อถ่ายทอดความหมายแก่ผู้รับสาร ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมสำนวนที่มีลักษณะโครงสร้างคู่ขนานที่น่าสนใจออกมาได้ดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 102

ต้นฉบับ : 大哥为什么要常常长吁短叹? (3, 14)

คำแปล : ทำไมพี่ใหญ่ต้องถอนหายใจสั้น ๆ ยาว ๆ

ฉบับแปล : ทำไมพี่ใหญ่ต้องถอนหายใจบ่อยๆ? (51)

โครงสร้างสำนวน 长吁短叹 chángxū duǎntàn คือการนำคำตรงข้ามสองคำที่มีชนิดของคำเหมือนกันคือคำคุณศัพท์ 长(ยาว) และ 短(สั้น) กับคำที่มีหมวดนำ 口 kǒu (ปาก) สองคำซึ่งมีความหมายคล้ายกันคือ 吁(เสียงถอนหายใจ) และ 叹(ถอนหายใจ) มาสร้างเป็นสำนวน

หากแปลตรงตัวคือ “ถอนหายใจสั้น ๆ ยาว ๆ” แต่ผู้แปลเลือกวิธีตัดข้อความออกเพื่อให้ภาษาสละสลวย แล้วแปลเพียงว่า “ถอนหายใจ” เท่านั้น ส่วนคำว่า 长 และ 短 ในภาษาจีนนั้นอาจจะสื่อถึงการถอนหายใจเดี่ยวสั้นเดี่ยวยาวซึ่งทำให้เราเข้าใจสภาพจิตใจของบุคคลในขณะนั้นว่ามีความรู้สึกเช่นไร หากแปลตรงตัวเกินไป อาจจะทำให้ผู้อ่านไม่ได้รรถรส ดังนั้นผู้แปลจึงเลือกที่จะละข้อความของสำนวน

ตัวอย่างที่ 103

ต้นฉบับ : 倒是觉慧口直心快, 他终于说了出来。(19, 153)

คำแปล : กลับเป็นเจ็ยฮุยซึ่งเป็นคนปากตรงใจเร็ว ในที่สุดเขาก็พูดออกมา

ฉบับแปล : กลับเป็นเจ็ยฮุยซึ่งเป็นคนปากชื่อใจร้อนพูดโพล่งออกมาก่อน

(271)

สำนวน 口直心快 kǒuzhí xīnkuài นี้ถูกสร้างขึ้นจากคำนามที่เกี่ยวข้องกับร่างกายสองคำคือ 口(ปาก) และ 心(ใจ) กับคำคุณศัพท์สองคำคือ 直(ตรง) และ 快(เร็ว)

หากแปลตรงตัวหมายถึง “ปากตรงใจเร็ว” แต่ถ้าเรามองจากคำและความหมายแต่ละคำในสำนวนนี้แล้ว ผู้อ่านสามารถอนุมานได้ว่าสำนวนนี้ต้องการจะสื่อไปถึงบุคคลประเภทใด

สำหรับผู้วิจัยแล้วคิดว่าบุคคลที่มีนิสัยใจร้อน พุดจาโพงผาง ไม่คิดก่อนพูดเป็นต้น ซึ่งลักษณะนิสัยข้างต้นเป็นนิสัยของหนึ่งในตัวละครหลักวัยรุ่นนามว่า “เจี๋ยอู่ยู่”

ผู้แปลใช้วิธีอธิบายความหมายของสำนวนแทนการหาสำนวนไทยที่มีลักษณะคล้ายกัน มาถ่ายทอดเพื่อป้องกันการเข้าใจผิดในความหมาย โดยสำนวนไทยที่มีความหมายคล้ายคลึงกับสำนวนภาษาจีนนี้คือ “ขวานผ่าซาก”

ผู้วิจัยคิดว่ากรณีที่ผู้แปลไม่เลือกสำนวน “ขวานผ่าซาก” มาถ่ายทอดอาจเป็นเพราะสำนวนไทยเน้นหนักไปที่การพูดเพียงอย่างเดียว แต่สำนวนจีน 口直心快 มีการเน้นหนักเท่ากันทั้งสองส่วนคือ “ปากกับใจ” ดังนั้นผู้แปลจึงเลือกการถ่ายทอดความหมายสำนวนผ่านการอธิบายความซึ่งเหมาะสมกว่า

ตัวอย่างที่ 104

ต้นฉบับ : 左思右想地挨到了天明。(40, 368)

คำแปล : คิดซ้ายคิดขวาจนฟ้าสว่าง

ฉบับแปล : นอนคิดโน้นคิดนี้อยู่บนเตียง กระสับกระส่ายไปมาจนฟ้าสว่าง

(604)

สำนวน 左思右想 zuǒsī yòuxiǎng นี้ประกอบกันขึ้นด้วยคำสี่คำที่มีความหมายและโครงสร้างคู่ขนานคือ 左(ซ้าย) และ 右(ขวา) กับคำที่มีความหมายคล้ายกันสองคำคือ 思(ครุ่นคิด) และ 想(ความคิดถึง)

หากแปลตรงตัวตามภาษาไทยมีความหมายว่า “คิดซ้ายคิดขวา” แต่สำนวนจีนนี้หมายถึง “การคิดย้อนไปย้อนมาหลายๆ ด้าน” ซึ่งความหมายจะสื่อไปในทิศทางใดขึ้นอยู่กับบริบทในสถานการณ์นั้นๆ เช่นเดียวกับประโยคที่ยกมาข้างต้น ผู้แปลถ่ายทอดความหมายโดยการเพิ่มข้อความ “กระสับกระส่าย” เพื่อเสริมอรรถรสให้แก่ผู้อ่านนอกจากนี้ยังสร้างภาพพจน์ให้ผู้อ่านได้อีกด้วย

การแปลสำนวนในหมวดโครงสร้างคู่ขนานนี้ผู้วิจัยเห็นว่าผู้แปลต้องทำความเข้าใจกับคำที่นำมาสร้างเป็นสำนวนเสียก่อนแล้วสังเกตว่าสอดคล้องกับบริบทนั้นอย่างไรแล้วค่อยๆ ปรับความหมายให้เชื่อมโยงกับเนื้อหานั้นๆ ซึ่งการแปลจะแปลตรงตัวตามคำและโครงสร้างมิได้ เพราะหากแปลตรงเกินไปอาจจะไม่ตรงกับความหมายที่ผู้แต่งต้องการจะสื่อหรืออาจจะทำให้เสียความสละสลวยทางภาษา หากสำนวนจีนนั้นๆ ไม่มีความหมายตายตัวในภาษาไทย ผู้แปลก็

ต้องพยายามคิดหาข้อความที่จะต้องรักษาความหมายเดิมไว้ให้มากที่สุดโดยขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้แปล อย่างไรก็ตามผู้แปลยังต้องคำนึงความถูกต้องทางความหมายและอรรถรสทางภาษาเป็นหลัก

3.3.5 การถ่ายทอดสำนวนจีนที่มีโครงสร้างอื่น ๆ

สำนวนประเภทนี้มีโครงสร้างที่สื่อความหมายในตัวของสำนวนเอง โดยที่ผู้อ่านหรือผู้รู้ภาษาจีนสามารถคาดเดาความหมายได้จากคำศัพท์ที่นำมาประกอบกันในสำนวนนั้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 105

ต้นฉบับ : 如果你母亲要把你嫁给一个目不识丁的俗商。(25, 212)

คำแปล : ถ้าหากคุณแม่ของเธอจะให้เธอสมรสกับพ่อค้าที่ดวงตาไม่รู้จัก
ตัวอักษรตึงคนหนึ่ง

ฉบับแปล : ถ้าหากคุณแม่ของเธอจะให้เธอสมรสกับพ่อค้าที่มึ่ม ๆ คนหนึ่ง (362)

เป็นบทสนทนาระหว่างเซี่ยนหยู (倩如) กับยุนหฺวา (蕴华) ที่คุยกันเพื่อถามความคิดเห็นของกันและกันว่าถ้าหากถูกบังคับให้แต่งงานกับคนที่ไม่ได้รักแล้วจะอย่างไร โดยเซี่ยนหยูตั้งคำถามว่า “ถ้าหากถูกบังคับให้แต่งงานกับคนที่ไม่รู้หนังสือเลย เธอจะยอมไหม” ซึ่งสำนวน 目不识丁 mùbù shídīng เป็นสำนวนที่มีความหมายว่า “โง่ ไม่ฉลาดหรือไม่รู้หนังสือ” หากจะแปลตามตัวอักษรแล้วก็คือ

目 mù	=	ดวงตา
不识 bù shí	=	ไม่รู้จัก
丁 dīng	=	อักษรคำว่า “丁”

หากจะแปลตามโครงสร้างก็คือ “ดวงตาไม่รู้จักคำว่า 丁” คำว่า 丁 เป็นคำที่เขียนง่าย เพราะมีเพียงสองขีดเท่านั้น บุคคลที่เขียนคำนี้ไม่เป็นถือเป็นบุคคลที่ไม่เอาไหน โง่เขลา เพราะฉะนั้นผู้แปลจึงถ่ายทอดความหมายออกมาว่า “ที่มึ่ม ๆ” ซึ่งแปลว่า “ผู้โง่เขลา” เช่นเดียวกันแต่คำนี้เป็นภาษาพูดที่ผู้แปลเลือกมาให้คล้องกับบริบทที่เพื่อนสองคนกำลังสนทนากัน เพราะคำพูดระหว่างเพื่อนจะไม่ใช่ภาษาทางการ ดังนั้นผู้แปลจึงเลือกคำนี้ถ่ายทอดความหมายของสำนวนจีนนี้เพื่อรักษาอรรถรสระหว่างผู้พูดด้วย

ตัวอย่างที่ 106

ต้นฉบับ : 我是一个卑不足道的人! (27, 237)

คำแปล : ฉันเป็นคนต่ำช้าไม่ควรค่าการกล่าวถึงคนหนึ่ง

ฉบับแปล : ฉันเป็นคนต่ำช้าหาค่ามิได้ (403)

เป็นบทสนทนายระหว่างเจิวอี้หมินกับเงินเจียนยวี่น ซึ่งเจียนยวี่นพรั้งเพื่อถึงหญิงที่ตนรัก ให้เจิวอี้หมินฟังและอิจฉาเจิวอี้หมินที่มีโอกาสใกล้ชิดหล่อนได้มากกว่าตน หญิงคนนั้นคือฉินนั่นเอง ในขณะที่เดียวกันก็ดูแคลนตนเองว่าตนไม่เหมาะกับหญิงผู้นั้นอย่างน้อยเนื้อต่ำใจ

สำนวน 卑不足道 bēibùzúdào หากจะแยกแปลแต่ละคำก็คือ

卑 bēi	=	(พฤติกรรม)ต่ำช้า , ต่ำต้อย
不足 bùzú	=	ไม่คุณค่าควรแก่การ...
道 dào	=	พูด

จากคำแปลข้างต้น หากแปลตามโครงสร้างและการเรียงลำดับของคำแล้ว ก็จะได้ความว่า “พฤติกรรมต่ำช้าไม่ควรค่าแก่การกล่าวถึง” ซึ่งสามารถอนุมานความหมายโดยรวมของคนที่พรรณนาถึงแล้วว่าเป็นคนที่มีลักษณะนิสัยอย่างไร

ในสถานการณ์ที่เงินเจียนยวี่นกำลังน้อยเนื้อต่ำใจอยู่นั้นก็ได้ถือว่าตนเองขึ้นมา ผู้แปลแปลสำนวนนี้ว่า “ต่ำช้าหาค่ามิได้” เพราะความหมายมีความใกล้เคียงกันกับความหมายเดิมของภาษาจีน ผู้อ่านสามารถเข้าใจตรงตามความประสงค์ของผู้ประพันธ์ ซึ่งหากแปลตรงตัวก็จะทำให้เสียอรรถรสได้

ตัวอย่างที่ 107

ต้นฉบับ : 白话信虽然据她的母亲说是“比文言拖长了许多，而且俗不可耐。” (5, 29)

คำแปล : จัดหมายภาษาใหม่แม้มารดาหล่อนจะบอกว่า “ยืดยาดกว่าภาษาเก่า ทั้งยังเป็นภาษาหยาบคายสุดจะทน”

ฉบับแปล : จัดหมายภาษาใหม่แม้มารดาหล่อนจะบอกว่า “ยืดยาดกว่าภาษาเก่า เป็นภาษาตลาดเสียจนสุดจะทน (74)

ข้อความข้างต้นเป็นคำพูดของยูนหวาที่หลังจากเขียนจดหมายถึงเขียนหูเสร็จเพื่อส่งข่าวว่าวิทยาลัยภาษาต่างประเทศของเจี๋ยหมินจะรับนักศึกษาหญิงปีหน้า ยูนหวาเขียนภาษาจีนโดยใช้ภาษาจีนแบบใหม่โดยไม่คำนึงถึงแม่ของหล่อนที่ไม่ชอบภาษาสมัยใหม่ที่ดูยึดเยื้อโดยเปรียบเทียบเป็น “ภาษาตลาด”

สำนวน 俗不可耐 súbùkě nài หากจะแปลตรงตัวก็คือ

俗 sù	=	หยาบคาย , ฟั่นๆ
不可 bùkě	=	ไม่สามารถ
耐 nài	=	อดทน

เมื่อดูจากความหมายข้างต้นแล้วจะเห็นว่าสำนวนนี้มีความหมายลบหรือในขณะเดียวกันอาจจะใช้เป็นคำสบถได้อีกด้วย หากแปลตรงตัวตามโครงสร้างและการเรียงลำดับคำคือ “หยาบคายจนทนไม่ได้”

ในบริบทนี้ยูนหวาหรือฉินผาดฟังถึงมารดาของหล่อนว่าท่านมีความรู้สึกไม่ดีต่อภาษาจีนสมัยใหม่อย่างไร ซึ่งหากแปลตรงตัวอาจจะทำให้ภาษาไม่สละสลวย ดังนั้นผู้แปลจึงถ่ายทอดความหมายโดยการปรับข้อความไว้ว่า “ภาษาตลาด” แทน ซึ่งคำวลีนี้เป็นวลีที่คุ้นหูคนไทย เพราะเราจะได้ยินสำนวน “ปากตลาด” อยู่บ่อยๆ ซึ่งบ่งบอกถึงการใช้ภาษาของคนคนหนึ่งว่าอยู่ในระดับใด ดังนั้นการเลือกแปลโดยวิธีนี้จึงเป็นวิธีที่ดีที่สุด

จากการศึกษาพบว่าการแปลสำนวนจีนในฉบับแปลภาษาไทย *บ้าน* มีหลายวิธี ได้แก่ 1) หากสำนวนจีนนั้นปรากฏตรงกับสำนวนไทย ผู้แปลเลือกถ่ายทอดความหมายโดยใช้สำนวนไทย 2) หากสำนวนจีนนั้นไม่มีใช้ในสำนวนไทย ผู้แปลเลือกวิธีการปรับข้อความโดยให้ความหมายใกล้เคียงกับสำนวนจีนมากที่สุด โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับตัวละครและบริบทด้วย

3.4 การถ่ายทอดเครื่องหมายวรรคตอน

เครื่องหมายวรรคตอนในภาษาไทยมีหลายประเภทขึ้นอยู่กับว่าเราจะใช้ในข้อความหรือความหมายเช่นใด เครื่องหมายวรรคตอนนอกจากจะช่วยให้ผู้อ่านสบายตาและมีความเป็นระเบียบแล้ว ยังช่วยส่งต่อความรู้สึกจากตัวบทได้อีกด้วย ยกตัวอย่างเช่นเครื่องหมายอัฒจันทร์ (!) หรือเรียกทั่วไปว่า “เครื่องหมายอุทาน” ซึ่งแสดงอารมณ์ความรู้สึกตกใจ อุทานหรือความรู้สึกใดที่เกิดขึ้นมาแบบฉับพลันทันที

ในหัวข้อนี้ผู้วิจัยเลือกวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างเครื่องหมายอัศเจรีย์ (!) กับเครื่องหมาย ประศนี (?) หรือเรียกทั่วไปว่า “เครื่องหมายคำถาม” เพื่อศึกษาวิธีใช้เครื่องหมายวรรคตอนสอง ชนิดนี้ว่ามีความสัมพันธ์เหมือนหรือต่างกันอย่างไร ซึ่งผู้วิจัยรวบรวมได้ดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 108

ตันฉับบับ : “你到哪儿去了? 先前喊你好久都找不到你!” (9, 60)

คำแปล : “เธอไปไหนมา? ก่อนหน้านี้เรียกหาเธอตั้งนานก็หาเธอไม่พบ!”

ฉับบับแปล : “แกไปไหนมา? เรียกหาแกตั้งนานก็ตามตัวแกไม่พบ?” (126)

เป็นสถานการณ์ที่ท่านปู่เกาเรียกหาเจวี๋ยอยู่แต่ไม่มีการขานรับ เพราะก่อนหน้านี้เจวี๋ยอยู่ไปร่วมขบวนประท้วงการกระทำที่ไม่เหมาะสมของเหล่าทหาร

ประโยคที่ท่านปู่เกาเอ่ยขึ้นประโยคแรกเป็นประโยคคำถามเพราะเป็นคำพูดประโยคแรก ซึ่งควรเป็นประโยคต้องการคำตอบอยู่แล้ว และประโยคที่สองตามตันฉับบับแล้วไม่มีคำใดที่มีลักษณะเป็นคำถาม แต่เป็นคำพูดที่บ่งบอกการกระทำและความรู้สึกของท่านปู่เกามากกว่า หากแปลตรงตามตันฉับบับจะได้ความว่า “...ก่อนหน้านี้เรียกแกตั้งนานก็หาแกไม่เจอ” ดังนั้นหากจะให้ข้อความสมบูรณ์และถูกต้องมากขึ้นจึงควรใส่เครื่องหมายอัศเจรีย์ “!” น่าจะเหมาะสมกว่า เพราะเป็นเครื่องหมายที่แสดงอารมณ์ของท่านปู่เกาให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ตัวอย่างที่ 109

ตันฉับบับ : 哪个高兴给人家做小老婆! (16, 129)

คำแปล : มีใครดีใจที่จะแต่งไปเป็นเมียน้อยเขาที่ไหนกัน!

ฉับบับแปล : มีใครชอบแต่งไปเป็นเมียน้อยเขาที่ไหนกัน? (233)

เป็นบทสนทนาระหว่างหมิงเฟิงกับหวานเอ้อที่คุยกันเรื่องการแต่งงานของตัวเองในอนาคตว่าจะได้แต่งงานกับใคร

การแต่งงานของสาวใช้ในบ้านตระกูลเกาขึ้นกับว่าผู้ใหญ่ในบ้านจะยกสาวใช้คนไหนให้กับใคร เท่ากับเป็นภรรยาน้อยคนอื่นโดยที่ตนเองไม่มีสิทธิ์ขัดขืนแต่ประการใดๆ ทั้งสิ้น จึงต้องยอมรับการตัดสินใจของเจ้านายอย่างดูซุ่

ประโยคที่ยกตัวอย่างข้างต้นเป็นคำพูดของหวานเอ้อที่พูดกับหมิงเฟิง ในขณะนั้นหล่อนแสดงน้ำเสียงเป็นทุกข์ออกมา ซึ่งสื่อว่าในโลกนี้ไม่มีใครอยากเป็นภรรยาน้อย ใครๆ ก็อยาก

แต่งงานกับคนที่ตนรัก ในเมื่อเป็นประโยคที่ไม่ต้องการคำตอบเพราะฉะนั้นจึงไม่ควรใช้เครื่องหมายปรัศนีแต่ควรใช้เครื่องหมายอัศเจรีย์น่าจะเหมาะสมกว่า เพราะประโยคนี้มีลักษณะคล้ายกับประโยคอุทานที่พูดกับตัวเองและฝ่ายตรงข้ามซึ่งเป็นที่เข้าใจกันดีอยู่แล้ว เป็นการแสดงอารมณ์และความรู้สึกของตนเองออกมาโดยผ่านการตั้งคำถามแต่ไม่ต้องการคำตอบ เพราะคำตอบมีอยู่ชัดเจนในใจอยู่แล้ว

ตัวอย่างที่ 110

ต้นฉบับ : 忍不住又叫了一声：“梅！” (21, 178)

คำแปล : อดไม่ได้ที่จะเรียกอีกครั้ง “เหมย !”

ฉบับแปล : อดไม่ได้ที่จะเรียกหล่อนอีก “เหมย” (309)

เป็นสถานการณ์ที่เจวี๋ซินร้องเรียกเหมยหญิงสาวที่ตนรักก่อนที่เหมยจะเดินลับหายไป ในภูกเขาจำลอง เมื่อเหมยได้ยินเสียงเรียกของเจวี๋ซิน หล่อนก็หันหลังกลับและเริ่มบทสนทนา

ปกติแล้วในภาษาไทยหากเป็นการเรียกชื่อของบุคคลใดบุคคลหนึ่งขึ้นมาลอยๆ มักจะมีเครื่องหมายอัศเจรีย์เพื่อให้ความรู้สึกและความหมายของข้อความสมบูรณ์และทำให้เกิดภาพพจน์แก่ผู้อ่านมากขึ้น เพราะฉะนั้นในฉบับแปล เมื่อเจวี๋ซินเรียกขานเหมยด้วยความรวดเร็วเพราะเกรงว่าหล่อนจะลับสายตาเขาไป เพื่อความเหมาะสมควรที่จะเพิ่มเครื่องหมายอัศเจรีย์กำกับข้างหลังชื่อของผู้ถูกเรียก ดังนั้นข้อความทั้งหมดก็คือ “อดไม่ได้ที่จะเรียกหล่อนอีก ‘เหมย’ !” น่าจะเหมาะสมกว่า

ตัวอย่างที่ 111

ต้นฉบับ : “感激? 你不是在骂我? , ……” (36, 331)

คำแปล : “ขอบใจ? เธอกำลังตำฉันอยู่ใช่หรือไม่?”

ฉบับแปล : “ขอบใจ? เธอพูดอย่างนี้เท่ากับตำฉัน!……” (547)

เป็นบทสนทนายาระหว่างเจวี๋ซินกับรู่เจวี๋ รู่เจวี๋ยกกล่าวขอบคุณเจวี๋ซินที่ดีกับหล่อนเหลือเกิน แต่เจวี๋ซินมีอาจรับคำขอบคุณของหล่อนได้ เพราะเจวี๋ซินคิดว่าเขาเป็นคนอ่อนแอ ซึ่งเป็นสาเหตุให้รู่เจวี๋ต้องลำบาก

ความรู้สึกของเจวี๋ซินคือรู้สึกผิดต่อตนเองและรู่เจวี๋ที่ทำหน้าที่สามีไม่ดีพอจนทำให้ภรรยาที่แสนดีของเขาต้องประสบความยากลำบาก เพราะฉะนั้นในประโยคที่ยกมา ในช่วงประโยคหลังหากแปลตรงตามต้นฉบับภาษาจีน “你不是在骂我吗?” จะได้ว่าความว่า

“เธอกำลังตำหนิฉันอยู่ใช่ไหม?” ซึ่งเป็นประโยคย้อนถาม ลักษณะเด่นของประโยคย้อนถาม คือเป็นประโยคที่ไม่ต้องการคำตอบ เพราะคำตอบจะแฝงอยู่ในเนื้อความ

จากอุปนิสัยตัวละคร เจวี่ซันเป็นคนอ่อนน้อม เอาใจเขามาใส่ใจเรา สุขุมเยือกเย็นและยอมโอนอ่อนผ่อนปรนเพื่อผู้อื่น เพราะฉะนั้นประโยคหลังจึงเป็นประโยคที่แสดงความรู้สึกของเจวี่ซันที่ไม่กล่าวออกมาโดยตรง แต่ใช้กลวิธีย้อนถามแทน ซึ่งในฉบับแปลภาษาไทยให้ความหมายว่า “เธอพูดอย่างนี้เท่ากับตำหนิฉัน!” โดยผู้แปลเลือกวิธีปรับข้อความใหม่และยังคงความหมายนัยยะเดิมจากต้นฉบับ นอกจากนี้ผู้แปลยังกำกับเครื่องหมายให้สอดคล้องกับข้อความที่ถ่ายทอดออกมาเช่นกัน

จากการศึกษาพบว่าภาษาจีนจะคำนึงถึงความหมายที่ต้องการจะสื่อว่าแท้จริงแล้วประโยคคำถามนั้นต้องการคำตอบหรือมีนัยแสดงการเสียดสี ประชดประชันหรือไม่ หากมีนัยยะดังกล่าว ถึงแม้ในประโยคจะมีข้อความสื่อคำถามแต่ในภาษาจีนก็ยังคงใช้เครื่องหมายอัศเจรีย์เพื่อสื่อนัยเสียดสี ประชดประชันเช่นเดิม ในขณะที่ฉบับแปลภาษาไทยหากมีคำแสดงการตั้งคำถามก็มักจะกำกับด้วยเครื่องหมายประศนีทันทันที บางบริบทที่เน้นความหมายมุ่งให้ผู้รับสารฝ่ายตรงข้ามตอบคำถาม ก็จะใช้เครื่องหมายประศนีกำกับเช่นกัน หรือแม้แต่บางบริบทในฉบับแปลภาษาไทยมีการปรับข้อความจากต้นฉบับภาษาจีนแล้วกำกับเครื่องหมายที่ต่างจากภาษาต้นฉบับ เห็นได้ว่าวิธีการถ่ายทอดประโยคที่มีเครื่องหมายวรรคตอนในภาษาไทยหากดูผิวเผินแล้วจะเน้นไปที่ตัวอักษรเป็นหลัก แต่ในแง่การแปลอาจกล่าวได้ว่ายังมีข้อผิดพลาดเล็กน้อย เพราะการแปลที่ถูกต้องนอกจากต้องคำนึงถึงเนื้อความแล้วยังต้องคำนึงถึงความรู้สึกที่สมจริงของตัวละครด้วย หากในบริบทเป็นคำถามที่ไม่ต้องการคำตอบแต่แสดงออกถึงอารมณ์ความรู้สึก การประชดประชันเสียดสีก็ควรเลือกใช้เครื่องหมายให้เหมาะสมมากที่สุด จึงจะสื่อถึงผู้รับสารได้ครบถ้วน

สรุปได้ว่า ในฉบับแปลภาษาไทย *บ้าน* มีกลวิธีการถ่ายทอดความหมายในระดับคำและข้อความหลากหลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับบริบท ความเหมาะสม สถานการณ์ อารมณ์ความรู้สึกของตัวละคร สังคม วัฒนธรรมของจีนและไทย ถึงแม้ว่าจะปรากฏความผิดพลาดออกมาบ้างเล็กน้อยในการแปลตรงตามต้นฉบับภาษาจีนหรือการถ่ายทอดความหมายโดยใช้คำหรือข้อความผิด แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นผู้แปลยังถ่ายทอดข้อความโดยมุ่งรักษาความหมาย อรรถรสและบริบทของต้นฉบับเป็นหลัก

บทที่ 4

การเปรียบเทียบกระบวนการถ่ายทอดด้วยบทด้านกลวิธีการใช้ภาษา

ในบทนี้กล่าวถึงรายละเอียดกลวิธีทางภาษาที่โดดเด่นที่ปรากฏในนวนิยายจีน *เจีย* และเปรียบเทียบว่าสอดคล้องกับฉบับแปลภาษาไทย *บ้าน* อย่างไร อีกทั้งเปรียบเทียบว่าภาษาจีนกับภาษาไทยมีความเหมือนหรือต่างกันในแง่กลวิธีทางภาษาอย่างไร

4.1 การถ่ายทอดกลวิธีอุปมา

อุปมา (Simile) หมายถึงการเปรียบเทียบของสิ่งหนึ่งกับอีกสิ่งหนึ่งที่โดยธรรมชาติแล้วมีสภาพแตกต่างกันแต่มีลักษณะเด่นเหมือนกัน¹ ส่วนใหญ่ใช้คำว่า เหมือน คล้าย ดัง ราวกับ ดูประหนึ่ง เพียง เจก เช่น เสมือน ฯลฯ มาเป็นคำเปรียบเทียบ ซึ่งในหมวดกลวิธีอุปมาผู้วิจัยแยกออกมาเป็นหมวดๆดังนี้

4.1.1 การเปรียบเทียบตามลักษณะโครงสร้างทางภาษา

หมวดนี้เป็นการเปรียบเทียบการอุปมาที่มองผ่านโครงสร้างในภาษาจีนเป็นหลัก ซึ่ง โครงสร้างทางภาษาการอุปมาในภาษาจีน มีหลายรูปแบบ ผู้วิจัยจะเสนอโครงสร้างการอุปมาแบบสังเขปและเปรียบเทียบกับภาษาไทยว่าเมื่อแปลออกเป็นภาษาไทยแล้วจะปรากฏโครงสร้างการอุปมาแบบภาษาจีนหรือไม่ แล้วภาษาไทยใช้การเปรียบเทียบแบบใด โครงสร้างการอุปมาที่ปรากฏบ่อยในต้นฉบับภาษาจีนมีอะไรบ้าง และโครงสร้างอุปมานั้นทำหน้าที่ใดในประโยคและมีหลักการหรือสิ่งบ่งชี้ข้ออย่างไร ซึ่งการอุปมาโดยโครงสร้างที่ผู้วิจัยรวบรวมมีดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

ต้นฉบับ : 灯烛燃得跟白天一样地明亮。(15, 114)

คำแปล : แสงไฟสว่างไสวราวกับกลางวัน

ฉบับแปล : แสงไฟสว่างไสวราวกับกลางวัน (209)

ตัวอย่างข้างต้นเป็นสถานการณ์ที่บ้านตระกูลเกาเตรียมจัดงานเช่นไหว้บรรพบุรุษในตอนค่ำ มีเสียงประทัดดังติดต่อกันมาเป็นระยะ สมาชิกบ้านตระกูลเกาทุกคนเปลี่ยนเสื้อผ้าใหม่และยื่นเรียงรายเตรียมพร้อมทำพิธีเช่นไหว้บรรพบุรุษ แสงไฟภายในห้องประดับเรียงรายจนสว่างจ้าราวกับเวลากลางวัน สิ่งของภายในห้องจัดตกแต่งอย่างสวยงาม

---

¹ รัชนีโรจน์ กุลธำรง, ความรู้ความเข้าใจเรื่องภาษาเพื่อการแปล : จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ, หน้า 159.

วิธีการเปรียบเทียบของโครงสร้าง 跟……一样 gēn……yíyàng คือการนำสิ่งที่นำมาเปรียบวางไว้ตรงกลางแล้ววางส่วนขยายไว้ท้ายประโยค ดังเช่นประโยคที่ยกมา 灯烛燃得跟白天一样地明亮。 คำที่ขีดเส้นใต้ นั่นคือ 明亮 หมายความว่า “สว่างไสว” คือคำที่มาขยาย 白天 หมายถึง “กลางวัน” ซึ่งเป็นส่วนที่นำมาเปรียบเทียบในประโยค ในโครงสร้างนี้เป็นคำเปรียบเทียบที่ขยายกริยาของประโยค สังเกตจากหน้าโครงสร้างมีคำช่วย “得” ซึ่งวลีหรือข้อความที่อยู่หลังคำนี้จะเป็นส่วนขยายของกริยาที่อยู่ข้างหน้า ในประโยคนี้คำกริยาคือ 燃 แปลตรงตัวหมายความว่า “เผาไหม้” ดังนั้นนำโครงสร้าง 跟……一样 เข้ามาเพื่อขยายกริยา “เผาไหม้” ว่าลักษณะการเผาไหม้เป็นอย่างไร

ในต้นฉบับใช้การเปรียบเทียบแบบโครงสร้าง 跟……一样 ซึ่งหากจะแปลตรงตามภาษาไทยก็คือ “เหมือนกับ...” แต่ในฉบับแปลใช้ “ราวกับ” ซึ่งมีความหมายคล้ายกัน และช่วยให้ภาษาสละสลวยมากขึ้น นอกจากนี้ “ราวกับ” ยังเป็นคำที่ค่อนข้างทางการซึ่งเหมาะสมกับสถานการณ์ในตอนนั้นที่กำลังพรรณนาบรรยายทัศนคติการเช่นไหว้บรรพบุรุษซึ่งต้องให้ความเคารพและใช้ภาษาสุภาพในการบรรยาย

ตัวอย่างที่ 2

ต้นฉบับ : 这种生活, 就跟关在监牢里当囚犯一样! (11, 78)

คำแปล : ชีวิตอย่างนี้ เหมือนเป็นนักโทษที่ถูกขังอยู่ในคุก!

ฉบับแปล : ชีวิตอย่างนี้ เหมือนเป็นนักโทษที่ถูกขังอยู่ในคุก! (154)

มรสุมการปะทะกันระหว่างทหารกับทหารค่อยๆ เยียบลง เจิวี่ฮู่ซึ่งก่อนหน้านี้ออกไปชุมนุมต่อต้านเหล่าทหารถูกทำเนียบู่กลางโทษโดยการกักบริเวณ ในวันหนึ่งๆ เขาทำอะไรไม่ได้เลยนอกจากใช้ชีวิตอยู่ในบ้านอย่างน่าเบื่อ ยิ่งเห็นข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์ที่ตีพิมพ์เรื่องราวและรายงานเกี่ยวกับมรสุมของนักศึกษา ยิ่งทำให้เจิวี่ฮู่ร้อนใจมากยิ่งขึ้น เขาเหมือนถูกริดรอนเสรีภาพ เขาจึงรู้สึกชีวิตของเขาตอนนี้ก็เหมือนอยู่ในคุกจริงๆ

ในต้นฉบับภาษาจีนยังคงใช้โครงสร้าง 跟……一样 แต่ในประโยคนี้เป็นส่วนขยายคำนามซึ่งก็คือคำว่า “生活” หมายถึง ชีวิตความเป็นอยู่ ว่ามี ชีวิตความเป็นอยู่อย่างไร ลักษณะแบบไหน เป็นการขยายโดยผ่านโครงสร้างอุปมาในภาษาจีน ในต้นฉบับนั้นใช้ข้อความว่า “เหมือนเป็นนักโทษที่ถูกขังอยู่ในคุก” มาขยาย “ชีวิตความเป็นอยู่” ซึ่งเจิวี่ฮู่รู้สึกเป็นไปในรูปแบบเดียวกัน ในฉบับแปลยังคงใช้คำว่า “เหมือน” มาเป็นคำที่ใช้ในการเปรียบเทียบเช่นเดิม ด้วยเหตุผลข้างต้นที่กล่าวมา

ตัวอย่างที่ 3

ต้นฉบับ : 这些话好像一瓢冷水似的向琴的身上泼来。(5, 27)

คำแปล : คำพูดเหล่านี้เหมือนน้ำเย็นที่รดลงไปบนตัวฉิน

ฉบับแปล : คำพูดเหล่านี้เหมือนน้ำเย็นที่สาดลงไปบนตัวฉิน (70)

เป็นสถานการณ์ที่ฉินมารายงานแม่ว่าโรงเรียนของเจวี๋ยหมินซึ่งเป็นโรงเรียนผู้ชายจะเปิดรับสมัครนักศึกษาหญิง ฉินจึงมาขออนุญาตมารดาของหล่อนเพื่อเข้าศึกษาในโรงเรียนนี้ แต่กลับถูกมารดาแสดงคำพูดไม่เห็นด้วยอีกทั้งยังกล่าวความหมายเชิงลบกับเรื่องที่ฉินเล่าให้ฟัง เมื่อฉินได้ยินเช่นนี้แล้วทำให้หล่อนรู้สึกหมดหวัง พูดอะไรไม่ออกไปช่วยณะเหมือนน้ำเย็นที่สาดลงบนตัวหล่อน

ในต้นฉบับภาษาจีนใช้โครงสร้าง 好像……似的 hǎoxiàng……shìde โดยการนำสิ่งที่นำมาเปรียบวางไว้ตรงกลาง แต่ในประโยคนี้ขยายคำนามที่อยู่ข้างหน้า นั่นก็คือ 话 หมายถึง “คำพูด” ซึ่งขยายว่า “คำพูด” นั้นมีลักษณะอย่างไร ทำให้ฉินรู้สึกอย่างไร โดยใช้โครงสร้างการเปรียบเทียบ 像……似的 มาวางไว้ข้างหลัง

ปกติแล้วคำขยายในโครงสร้างภาษาจีนนิยมวางไว้หน้าคำหลัก ในโครงสร้างนี้ก็เช่นกัน แต่อาศัยวิธีการละคำ หากจะทำได้เป็นประโยคเต็มโดยที่ไม่มีการละก็จะได้ว่าความว่า “这些话好像一瓢冷水似的(话)” แต่ที่ต้องละคำในวงเล็บก็เพราะลดการใช้ซ้ำซ้อนของข้อความเพราะหน้าประโยคก็มีคำว่า 话 อยู่แล้วดังนั้นโครงสร้าง 好像……似的 จึงนิยมการละคำนามหลัก

ในฉบับแปลใช้คำว่า “เหมือน” มาถ่ายทอดโครงสร้างอุปมานี้ ซึ่งมีความหมายเหมือนกันและเหมาะสมกับสถานการณ์ เพราะขณะนั้นฉินกำลังพูดกับมารดาซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นภาษาทางการ ดังนั้นผู้แปลจึงเลือกปรับและแปลโดยใช้คำว่า “เหมือน” ซึ่งระดับภาษาอยู่ระดับกลางใช้ได้หลายสถานการณ์โดยที่ไม่ทำให้เสียอรรถรสหรือบิดเบือนบริบทแต่อย่างใด

ตัวอย่างที่ 4

ต้นฉบับ : 像捧着宝物似地带笑说。(5, 39)

คำแปล : เหมือนกำลังประคองประคองของวิเศษอยู่ พูดด้วยรอยยิ้ม

ฉบับแปล : เหมือนหนึ่งกำลังประคองประคองของวิเศษอยู่ พูดด้วยใบหน้าที่เต็มไปด้วยรอยยิ้ม (92)

เจิวอี้ยู่กำลังอ่านวารสารเยาวชนใหม่* อยู่บนเก้าอี้หวายอย่างทะนุถนอม เพราะเป็นวารสารที่เจิวอี้ยู่ซื้อและเหลืออยู่เพียงฉบับเดียวที่วางขาย เวลานั้นวารสารเยาวชนใหม่หาซื้อยากมากตามท้องตลาด เพราะมีผู้อ่านจำนวนมาก ต้องมีการสั่งจองล่วงหน้า ดังนั้นเจิวอี้ยู่จึงทะนุถนอมวารสารฉบับนี้ราวกับเป็นของวิเศษที่ต้องรักษาถึงชีวิต

ในต้นฉบับภาษาจีนใช้โครงสร้าง 像……似地 มีความหมายว่า “เหมือน ราวกับ ดุจ” โดยการนำสิ่งที่เปรียบวางไว้ตรงกลาง แต่ในโครงสร้างนี้เป็นโครงสร้างที่ขยายภาคแสดงหรือส่วนที่เป็นกริยา สังเกตจาก “像……似地” ซึ่งคำที่ขีดเส้นใต้เป็นคำช่วยที่บอกว่าวลีหรือข้อความที่ตามมาจะต้องเป็นภาคแสดงหรือส่วนที่เป็นกริยาเท่านั้น ซึ่งในประโยคนี้ข้อความที่ตามมาคือ “带笑说” หมายความว่า “พูดด้วยรอยยิ้ม” ซึ่งเป็นภาคแสดงของประโยคนั้นเอง

ในฉบับแปลภาษาไทยยังคงเลือกใช้คำว่า “เหมือน” มาถ่ายทอดความเปรียบในประโยคนี้ เพราะเหตุการณ์ในขณะนั้นเป็นตอนที่เจิวอี้ยู่สนทนากับเจิวอี้ซินพี่ชายของเขาเอง ดังนั้นจึงไม่จำเป็นต้องเป็นภาษาทางการ จึงเลือกใช้คำว่า “เหมือน” มาถ่ายทอดเพื่อความเหมาะสมกับตัวละคร

ตัวอย่างที่ 5

ต้นฉบับ : 烟火的确带来了很多的快乐, 像彩虹一样, 点缀了这年长的一代人的生活。(17, 141)

คำแปล : ดอกไม้ไฟนำความสนุกสนานมาให้ไม่น้อย เหมือนกับสายรุ้งที่แต่งแต้มให้กับชีวิตของคนรุ่นอาวุโส

ฉบับแปล : ดอกไม้ไฟนำความสนุกสนานมาให้ไม่น้อย มันเหมือนกับสายรุ้งที่แต่งแต้มให้กับชีวิตของคนรุ่นอาวุโส (251)

สถานการณ์นี้เป็นเหตุการณ์ที่เหล่าสมาชิกบ้านตระกูลเกากำลังชมดอกไม้ไฟอยู่บริเวณบึงในขอบเขตของคฤหาสน์บ้านตระกูลเกา ดอกไม้ไฟที่จุดในยามนี้สวยงามน่าดูชม เหมือนเป็นสีของสายรุ้งที่แต่งแต้มให้สมาชิกรุ่นอาวุโสมีบรรยากาศ ณ เวลานั้นสดใสมากขึ้น

---

*วารสารเยาวชนใหม่ (新青年) ก่อตั้งขึ้นเมื่อปีค.ศ.1915 บรรณาธิการคนแรกนามว่าเฉินตูฉิว 陈独秀 เป็นวารสารรายเดือนที่รณรงค์ส่งเสริมด้านวิทยาศาสตร์และประชาธิปไตยต่อต้านสังคมศักดินาและชนบจาร์ตเก่าๆ, (Ci Hai 辞海 1989: 1676)

ในต้นฉบับภาษาจีนใช้โครงสร้าง 像……一样 xiàng……yīyàng ซึ่งโครงสร้างนี้มีลักษณะเหมือนโครงสร้างแรกคือนำเอาสิ่งของที่จะเปรียบวางไว้ตรงกลางในโครงสร้าง ดังเช่นในต้นฉบับนำคำว่า “彩虹 cǎihóng” หมายถึง “รุ้งหรือสายรุ้ง” มาวางไว้ตรงกลางเพื่อเปรียบเทียบบาทของดอกไม้ไฟที่นำความสุขมาสู่เหล่าผู้อาวุโสอย่างไร ดอกไม้ไฟแต่งแต้มท้องฟ้าในยามวิกาลให้มีสีสันฉูดฉาด ก็เหมือนสายรุ้งหลากสีที่แต่งแต้มชีวิตของผู้ใหญ่ที่ดูจืดชืดให้กลับมีสีสันฉูดฉาดนั้น

ในความคิดเห็นของผู้วิจัย การนำสายรุ้งมาเปรียบเทียบของผู้ประพันธ์มิได้สื่อความว่าสายรุ้งทำให้ชีวิตของผู้อาวุโสสดใสไปตลอด แต่เนื่องจากสายรุ้งมีหลากสี นอกจากนี้แต่ละสีของสายรุ้งสามารถผสมกันจนเป็นสีอื่นที่สวยงามได้อีกมากมาย จึงเปรียบเช่นเอาสีของสายรุ้งมาระบายให้มีสีสันเพิ่มชีวิตชีวาในวัยผู้ใหญ่ที่มีแต่ความจืดชืด ดอกไม้ไฟจะเป็นส่วนหนึ่งที่เพิ่มความทรงจำดีๆที่แต่งแต้มสีสันให้แก่พวกเขาเหล่านั้นมากขึ้น

ในฉบับแปลภาษาไทยเลือกใช้คำว่า “เหมือน” มาถ่ายทอดประโยคอุปมาขึ้นนี้ ซึ่งความหมายยังคงเหมือนเดิม เนื่องจากภาษาไทยมีคำเปรียบเทียบหลายคำเช่นเดียวกับภาษาจีน ขึ้นกับว่าบริบทใดเลือกใช้คำไหน ซึ่งคำว่า “เหมือน” ใช้ได้หลากหลายบริบทมากกว่าและไม่ทำให้เกิดความเสียหาย ดังนั้นผู้แปลจึงเลือกคำว่า “เหมือน” มาถ่ายทอดความหมายในประโยคนี้

4.1.2 การเปรียบเทียบตามความหมายของคำ

ในหมวดนี้เป็นการนำเสนอกลวิธีทางภาษาแบบอุปมาในภาษาจีนที่เปรียบเทียบโดยผ่านความหมายของคำในภาษาต้นฉบับ ซึ่งจะทำให้เห็นความหลากหลายในการสรุปลักษณะถ่ายทอดความหมายที่ผู้ประพันธ์ใช้ ผู้วิจัยพบว่าต้นฉบับมิได้เลือกใช้โครงสร้างคำเปรียบเทียบเพียงอย่างเดียว แต่กลับใช้หลายๆคำที่มีความหมายในเชิงเปรียบเทียบเหมือนกัน หลังจากนั้นผู้วิจัยก็จะเปรียบเทียบดูว่าในฉบับแปลภาษาไทยมีการหลากคำหรือไม่อย่างไร เพราะเหตุใด โดยรวบรวมมาได้ดังนี้

ตัวอย่างที่ 6

ต้นฉบับ : 酒令严如军令。(13, 99)

คำแปล : คำสั่งเหล้าเข้มงวดเหมือนคำสั่งทหาร

ฉบับแปล : คำสั่งเหล้าเข้มงวดเหมือนคำสั่งทหาร (185)

ข้างต้นเป็นสถานการณ์ที่บ้านตระกูลเการ่วมรับประทานอาหารประจำปี โดยจัดออกเป็นสองโต๊ะ โต๊ะที่อยู่ด้านในเป็นของผู้ใหญ่และโต๊ะที่อยู่ด้านนอกเป็นโต๊ะของสมาชิกวัยรุ่น ซึ่งโต๊ะนี้จะรับประทานอาหารกันด้วยความสนุกสนาน มีการเล่นเกมบนโต๊ะอาหาร ซึ่งเกมหนึ่งที่น่ามาเล่นก็คือ “เกมคำสั่งเหล่า” โดยที่แต่ละคนต้องต่อคำกลอนตามที่ตั้งโจทย์ไว้ หากใครผิดกติกาจะถูกลงโทษด้วยการดื่มเหล้า ซึ่งในขณะนั้นเจิวอี้สูยทำผิดกติกาต้องปรับโดยการดื่มเหล้า เจิวอี้สูยขัดขืนไม่ยอมดื่ม แต่รูยเจิวอี้บอกว่าคำสั่งเหล่าเข้มงวดเหมือนคำสั่งทหาร เราจะละเมิดมิได้ เพราะฉะนั้นเจิวอี้สูยจึงต้องจำใจดื่มเข้าไปอีกใหญ่

ในต้นฉบับภาษาจีนใช้คำว่า 如 ซึ่งเป็นคำที่มีนัยยะถึงการเปรียบเทียบ หากจะแปลเป็นภาษาไทยก็คือ “เหมือน ตั่ง ราวกับ” ขึ้นกับความเหมาะสมว่าบริบทไหนจะเลือกใช้คำใดมาถ่ายทอดความหมาย

ในฉบับแปลภาษาไทยเลือกใช้คำว่า “เหมือน” เช่นเดิม เพราะเป็นบทสนทนาที่ไม่เป็นทางการ ไม่ใช่พรรณนาโวหารที่ภาษาต้องสวยงาม แต่เป็นเหตุการณ์สนุกสนานบนโต๊ะอาหาร ดังนั้นผู้แปลจึงเลือกใช้คำว่า “เหมือน” มาเป็นคำเปรียบในข้อความ

ตัวอย่างที่ 7

ต้นฉบับ : 两只画眉在枝上相扑，雪白的玉兰花片直往他的身上落。

(21, 176)

คำแปล : นกสองตัวกำลังไล่จิกกัน ทำให้กลับจำปีสีขาวหิมะหล่นลงมาบนตัวเขา

ฉบับแปล : นกสองตัวกำลังไล่จิกกัน ทำให้กลับจำปีสีขาวเหมือนหิมะหล่นลงมาบนตัวเขา (306-307)

ข้อความข้างต้นเป็นเหตุการณ์ที่เจิวอี้สูยรู้สึกอ้างว้างโดดเดี่ยว จึงเดินออกมายืนอยู่ใต้ต้นจำปีและมองทิวทัศน์ชมบรรยากาศไปรอบๆ เขารู้สึกว่าชีวิตของเขาเหมือนขาดสิ่งหนึ่งไป ขณะนั้นเองดอกจำปีสีขาวได้หล่นลงมาบนตัวเขา เขาเห็นนกสองตัวบินไปอีกฟากหนึ่ง เขาคิดในใจว่าอยากแปลงกายเป็นนกติดตามนกสองตัวนั้นไปยังฟากฟ้าอันกว้างใหญ่นั้นเหลือเกิน

ในต้นฉบับภาษาจีนใช้คำเปรียบเทียบคือคำว่า “雪白 xuěbái” ซึ่งมีความหมายตามภาษาจีนว่า “像雪一样白” หรือแปลตามภาษาไทยว่า “ขาวดุจหิมะ” วิธีการเปรียบเทียบลักษณะนี้ในภาษาจีนมีให้เห็นทั่วไป และเป็นวิธีการอุปมาอุปไมยหนึ่งในภาษาจีนที่แยบคาย

เพราะในตัวภาษาจีนเองไม่มีโครงสร้าง 像……一样 ที่สื่อถึงการเปรียบเทียบ แต่การเปรียบเทียบนั้นแสดงออกมาโดยผ่านโครงสร้างของคำ

ในฉบับแปลภาษาไทยถึงแม้ว่าในต้นฉบับภาษาจีนคำว่า “雪白” ไม่มีคำที่บ่งบอกถึงการเปรียบเทียบ แต่เมื่อแปลเป็นภาษาไทยออกมาแล้วก็ยังมีคำว่า “เหมือน” ที่สื่อถึงความเปรียบเช่นเดิม

ปกติแล้วในประโยคความเปรียบในภาษาจีนจะปรากฏคำว่า “如 rú、像 xiàng、犹如 yóurú” เหล่านี้ซึ่งทั้งสามตัวแปลตรงตัวหมายความว่า “เหมือน ดุจ ราว” แต่ในประโยคนีกลับไม่มีคำเปรียบที่กล่าวมาข้างต้นแต่อย่างใด ทว่ากลับมีความหมายในเชิงเปรียบเทียบเช่นเดียวกัน ซึ่งเป็นเสน่ห์อย่างหนึ่งของภาษาจีน เรามีอาจดูภาษาจากภายนอก แต่ต้องสัมผัสจากภายใน สัมผัสจากความหมายที่บริบทกำลังสื่อ ดังนั้นประโยคนี้อย่างคงใช้คำว่า “เหมือน” มาเป็นคำเปรียบเทียบเช่นเดิม เพราะเป็นคำที่มีความหมายกลาง ๆ ซึ่งตรงกับบริบทของเจวี๋ยชินที่ชมวิวทิวทัศน์ไปตามอารมณ์และความรู้สึกที่เขากำลังไฝ่ฝันถึง

ตัวอย่างที่ 8

ต้นฉบับ : 他的心跳得很厉害。他仿佛已经死过了一次。(28, 253)

คำแปล : ใจเขาเต้นแรงและเร็ว เขาเหมือนได้ตายไปแล้วครั้งหนึ่ง

ฉบับแปล : ใจเขาเต้นรัวเหมือนตีกอง รู้สึกเหมือนได้ตายไปแล้วครั้งหนึ่ง (427)

ตัวอย่างข้างต้นเป็นสถานการณ์ที่เจวี๋ยอยู่เพิ่งตื่นจากความฝันที่เขาฝันเห็นหมีงเฟิง เหตุการณ์ในฝันว่าด้วยเจวี๋ยอยู่พยายามทำทุกวิถีทางเพื่อไม่ให้หมีงเฟิงจากเขาไปอีกครา เขาพยายามพาตัวหล่อนั้นเรือเล็กหนีจากสิ่งที่ตามมาเพื่อหวังจะชิงตัวหล่อนไป แต่สุดท้ายความพยายามของเขาก็สูญเปล่า เรือของเขาแตกเป็นเสี่ยง และแล้วก็มีมือหนึ่งจุดหมีงเฟิงขึ้นจากน้ำแล้วชิงหล่อนไปจากเขา เขาสูญเสียหมีงเฟิงอีกครั้ง เขาครัครวญร้องเรียกชื่อหล่อนด้วยความเหนื่อยล้า จนสุดท้ายมีม้วนคลื่นกลืนตัวเขาไป ทุกอย่างมืดสนิทจนทำให้เขาสะดุ้งตื่นจากฝัน ความรู้สึกของเจวี๋ยอยู่ในขณะนั้นเหมือนตายแล้วเกิดใหม่ เบื้องหน้าเขาในขณะนั้นทุกสิ่งทุกอย่างคือความว่างเปล่า

ในต้นฉบับภาษาจีนใช้คำว่า “仿佛 fǎngfú” หมายความว่า คล้าย เหมือน ซึ่งเป็นคำที่มีลักษณะเชิงเปรียบเทียบ และในฉบับแปลภาษาไทยก็เลือกใช้คำว่า “เหมือน” ในการแปลเช่นกัน

ตัวอย่างที่ 9

ต้นฉบับ : 屋子里是一阵死一般的沉寂。(32, 297)

คำแปล : ในห้องเงียบสงบดึกดำครึ้มเหมือนความตาย

ฉบับแปล : ในห้องเงียบสงบเหมือนปราศจากสิ่งมีชีวิต (496)

ในขณะนั้นเจี๋ยซู่ยกำลังตำหนิเจี๋ยซินพี่ชายตนเอง เหตุผลเพราะเจี๋ยซินอ่อนแอเกินไป ไม่กล้าหาญที่จะยืนหยัดบนความถูกต้องจนทำให้เกิดความเดือนร้อนแก่คนรอบข้าง ทันใดนั้นเองหยวนเจิงก็เข้ามารายงานเกี่ยวกับการเสียชีวิตของเหมย ขณะนั้นภายในห้องมีเจี๋ยซิน เจี๋ยซู่และรุ่ยเจี๋ย เมื่อทั้งหมดได้ทราบข่าวนี้ก็นิ่งเงียบ ต่างคนต่างพูดอะไรไม่ออก ในห้องเงียบสงบเหมือนไม่มีสิ่งมีชีวิตใดๆอยู่เลย

ในต้นฉบับใช้คำเปรียบ 一般 yībān ซึ่งในปัจจุบันปรากฏน้อยมาก ส่วนใหญ่ 一般 ที่ใช้ในปัจจุบันมีความหมายว่า “ธรรมดาทั่วไป” ซึ่งเอาไว้ขยายกริยาหรือเป็นคำวิเศษณ์ แต่ในบริบทนี้ 一般 มีความหมายว่า 一样 ซึ่งแปลตามภาษาไทยว่า “เหมือนกัน” ซึ่งเป็นอีกความหมายหนึ่งที่ไม่ปรากฏบ่อยนัก

ในฉบับแปลภาษาไทยหากแปลตรงตามโครงสร้างภาษาจีน 死一般的沉寂 จะได้ว่าความว่า “เงียบเหมือนตาย” คำที่ขีดเส้นใต้เป็นคำที่มาขยายแปลว่า “เงียบสงบ เงียบเชียบ” ทว่าผู้แปลปรับและแปลว่า “เหมือนปราศจากสิ่งมีชีวิต” เพื่อให้สอดคล้องกับคำว่า “死” ที่แปลว่าตาย สื่อนี้ว่าเมื่อทุกสิ่ง “ตาย” ก็จะปราศจากสิ่งมีชีวิตตามเจตนาของผู้แปล

4.1.3 การเปรียบเทียบตามเงื่อนไขทางสังคม

ในหัวข้อนี้เป็นการศึกษาคำเปรียบที่ปรากฏในโวหารอุปมาในต้นฉบับภาษาจีน ซึ่งในต้นฉบับใช้คำหนึ่งแต่ในฉบับแปลภาษาไทยกลับเลือกปรับและแปลโดยใช้อีกคำหนึ่ง สืบเนื่องจากอิทธิพลความเคยชิน ประสบการณ์ สภาพสังคม วิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่แตกต่างกันของทั้งสองประเทศ จึงทำให้การเลือกใช้คำที่นำมาเปรียบเทียบแตกต่างกัน แต่สื่อความหมายทิศทางเดียวกัน และเนื่องจากอิทธิพลของสิ่งดังกล่าวข้างต้นจนบางครั้งทำให้การเลือกคำที่นำมาเปรียบในฉบับแปลภาษาไทยอาจจะไม่เหมาะสมกับบริบทในภาษาจีน ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมมาได้ดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 10

ต้นฉบับ : 但是二门口堆满了人，密密麻麻，好像是一扇屏风。(18, 146)

คำแปล : แต่ที่หน้าประตูชั้นสองก็เต็มไปด้วยผู้คนแน่นขนัด เหมือนฉากกั้นอันหนึ่ง

ฉบับแปล : แต่ที่หน้าประตูชั้นสองก็เต็มไปด้วยผู้คนแน่นขนัด เหมือนม่านกั้นอยู่ผืนหนึ่ง (259)

เป็นสถานการณ์ที่สมาชิกในบ้านตระกูลเกากำลังดูการแสดงเต้นมังกกร ในขณะที่นั้นเหล่าคนใช้และคนหามเกี่ยวต่างพากันโยนลูกไฟใส่คนเต้นมังกกร ในช่วงแรกก็สนุกสนานดี แต่เมื่อผ่านไปชั่วระยะหนึ่งนักแสดงเต้นมังกกรเริ่มปวดแสบปวดร้อนจากสะเก็ดไฟ จึงวิ่งเร่าทั่วลานหวังจะหนี แต่หันไปทางใดกลับมีแต่ผู้คนห้อมล้อมอย่างแน่นขนัดราวกับฉากกั้นที่ไม่สามารถแทรกตัวหนีได้เลย

ในต้นฉบับภาษาจีนใช้โครงสร้างและคำที่นำมาเปรียบเทียบคือ 好像是一扇屏风。คำที่ขีดเส้นใต้ นั้นหมายถึง ฉากกั้น ซึ่งเป็นสิ่งของอย่างหนึ่งที่ใช้กันพื้นที่เพื่อแยกพื้นที่หนึ่งออกจากพื้นที่หนึ่ง มีขาตั้ง สีสนลวดลายสวยงาม สามารถพับเก็บได้ตามสะดวก แต่ในฉบับแปลภาษาไทยเลือกใช้คำว่า “ม่านกั้น” ซึ่งหากกล่าวถึงม่านในมุมมองของคนไทยจะมีลักษณะเป็นผ้าหรือคล้ายผ้าที่สามารถม้วนเก็บได้ มีสีสนสวยงาม ใช้แขวนประตู หน้าต่างหรือระเบียง ซึ่งแตกต่างจากบริบทภาษาจีนอย่างสิ้นเชิง นอกจากนี้ผู้แต่งเลือกใช้คำว่า “ฉากกั้น” มาอธิบายเพราะในแง่หนึ่งผู้แต่งต้องการสื่อว่าคนเต้นมังกกรไม่สามารถหลบหลีกหนีออกไปจากฝูงชนที่แน่นขนัดเหมือนฉากกั้นได้เลย แต่หากเป็นม่านกั้นซึ่งมีลักษณะพลิ้วไหว คนเต้นมังกกรย่อมจะหลบหลีกได้ตามธรรมชาติ

เหตุผลที่ผู้แปลเลือกใช้คำว่า “ม่านกั้น” แทนนั้น อาจเป็นเพราะในเมืองไทยไม่คุ้นเคยสิ่งของที่ต้นฉบับกำลังสื่อ เพราะในเมืองไทยส่วนใหญ่มีแต่ผ้าม่าน บานเกล็ด มู่ลี่แต่ไม่คุ้นเคยกับ “ฉากกั้น” ในบริบทภาษาจีน ดังนั้นผู้แปลจึงเลือกใช้คำที่เหมาะสมที่สุดกับสภาพสังคมไทย นั่นก็คือเลือกปรับและแปลโดยใช้คำว่า “ม่านกั้น” แทน

ตัวอย่างที่ 11

ต้นฉบับ : ……，好像一盘珠子在不停地滚动一般。(26, 217)

คำแปล : …… เหมือนไข่มุกกลิ้งไปมาอยู่ในจานมิได้หยุด

ฉบับแปล : …… เหมือนไข่มุกกลิ้งไปมาอยู่ในจานมิได้หยุด (371)

สถานการณ์ตอนนั้นนางโจวซือได้เรียกหมิงเฟิงเข้าไปพบเพื่อปรึกษาหารือเรื่อง การแต่งงานกับเฟิงเล่อซานที่บ้านตระกูลเฟิง ซึ่งนางโจวซือเป็นคนพูดค่อนข้างเร็วกว่าคนอื่น แต่ทว่า หมิงเฟิงก็ยังจับใจความของหล่อนได้เหมือนเดิม

ในต้นฉบับใช้ข้อความและโครงสร้างว่า “好像一盘珠子在不停地滚动一般。” ข้อความที่ขีดเส้นใต้ นั่นคือข้อความที่นำมาเปรียบเทียบ ในภาษาจีนผู้แต่งเลือกใช้ “ไข่มุกที่กลิ้ง อยู่บนจาน” มาอธิบายลักษณะการพูดเร็วของนางโจวซือ ซึ่งตามฉบับแปลถ่ายทอดออกมาว่า “เหมือนไข่มุกกลิ้งไปมาอยู่บนจานมิได้หยุด” ไข่มุกมีลักษณะกลมมนผิวเรียบที่กลิ้งไปมาบนจาน ย่อมไหลลื่นไร้แรงเสียดทานตามธรรมชาติ ลักษณะการพูดของนางโจวซือเร็วเหมือนไข่มุกที่กลิ้ง ไปมาบนจานที่ไม่มีแรงเสียดทาน

ในภาษาจีนเลือกใช้ไข่มุกเพราะไข่มุกเป็นสิ่งที่พบเห็นทั่วไปในประเทศจีนและมีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมจีนเป็นอย่างมาก ในสมัยอดีตมีผู้ประพันธ์หนังสือหลายท่านที่ กล่าวถึงไข่มุก และหนังสือหลายเล่มที่ยกตัวอย่างเกี่ยวกับไข่มุก อาทิ ในนวนิยายเรื่อง เครื่องหมายบอกทาง (路标 Lùbiāo) มีตอนหนึ่งกล่าวว่า：“一带子红色电光火子弹，像一串血红的珠子。” แสงไฟสีแดงของกระสุนปืนที่ยาวเป็นสาย รวากับเส้นไข่มุกสีโลหิต และในนวนิยายเรื่อง มรสุมลมฝนกระหน่ำ (暴风骤雨 Bào fēng zhòu yǔ) มีตอนหนึ่งกล่าวว่า：“他那额上……现在星星点点的，冒出好些汗珠子。ตอนนี้บนหน้าผากของเขาเป็นจุดๆ เต็มไปด้วยเม็ดเหงื่อที่ราวกับไข่มุก นี่เป็นเพียงบางตัวอย่างเท่านั้นที่สะท้อนให้เห็นว่าไข่มุกมีอิทธิพล ต่อสังคมจีนและวรรณกรรมจีน

ในฉบับแปลภาษาไทยเลือกแปลตรงตัวภาษาจีนและโครงสร้างเพราะภาษาไทยไม่มีคำ โครงสร้างหรือสำนวนที่ตายตัวมาอธิบายอากัปกิริยาการพูดเร็ว เพราะหากเลือกปรับข้อความก็ เกรงบิดเบือนบริบท ดังนั้นผู้แปลจึงเลือกแปลตรงตัวและโครงสร้างในภาษาจีนโดยตรงเพื่อรักษา ต้นฉบับและลดการเข้าใจคลาดเคลื่อน

ตัวอย่างที่ 12

ต้นฉบับ : 像你这样花钱如水，坐吃山空，我问你，还有几年好花？

(33, 311)

คำแปล : แก่ใช้เงินเหมือนน้ำ ปล่อยให้เงินหายหมดอย่างนี้ ฉันถามเธอหน่อยว่า จะใช้ไปได้สักกี่ปี ?

ฉบับแปล : แก่ใช้เงินเป็นเบียร์ ปล่อยให้เงินหายหมดอย่างนี้ ข้าขอถามหน่อยว่า จะใช้ไปได้สักกี่น้ำ? (517)

เป็นสถานการณ์ที่ทานปู่เกาต่อว่าเค่อตั้งที่ทำตัวเสเพล ใช้จ่ายเงินสุรุ่ยสุร่าย ดิดการพนั้น ดิดโสภณีนีและนำทรัพย์สินภรรยาไปขายเพื่อหวังนำเงินมาใช้หนี้ที่มีอยู่มากมายมหาศาล

ในต้นฉบับผู้แต่งเลือกใช้คำว่า “น้ำ” มาเป็นคำเปรียบเทียบ หากแปลตรงตามโครงสร้างและความหมายจะได้ความว่า “ใช้เงินเหมือนน้ำ” ซึ่งอาจสื่อว่าน้ำเป็นสิ่งที่หาได้ทั่วไป ตักง่ายใช้ง่ายจึงนำมาเป็นลักษณะการใช้เงินของเค่อตั้ง แต่ในภาษาไทยกลับเลือกใช้คำว่า “เบียร์” มาเป็นคำเปรียบเทียบ อาจเป็นเพราะว่าในสมัยก่อนนิยมใช้เปลือกหอยที่หาได้ทั่วไปมาแทนของมีค่าและใช้แลกสิ่งของแทนเงิน เนื่องจากภูมิประเทศของไทยเป็นพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำ ภูมิภาคของประเทศไทยมีแม่น้ำหลายสาย นอกจากนี้ก็มีหลายจังหวัดที่มีพื้นที่ชายฝั่งทะเล เพราะฉะนั้นการหาเปลือกหอยจึงไม่ใช่เรื่องยาก จึงถือว่าเบียร์หรือเปลือกหอยเป็นสิ่งที่หาง่ายในสมัยนั้น

ในฉบับแปลภาษาไทย บ๊าน เลือกใช้คำว่า “เบียร์” เพื่อปรับให้เหมาะกับสภาพสังคม ภูมิประเทศและความเป็นอยู่ของไทย เพราะเป็นสำนวนที่ผู้อ่านชาวไทยคุ้นเคยกันเป็นอย่างดี หากแปลตามความหมายและโครงสร้างของภาษาจีนก็อาจจะทำให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพ แต่เมื่อก้าวถึงความเคยชินในการใช้ภาษาแล้ว “ใช้เงินเป็นเบียร์” ยังคงอยู่ในสังคมไทยมาช้านาน และเป็นข้อความที่คุ้นหูซึ่งจะทำให้ผู้อ่านเข้าใจและเกิดอรรถรสมากกว่าการแปลตรงตามต้นฉบับภาษาจีน

4.1.4 การเปรียบเทียบที่มีข้อบกพร่องในความหมายและความเป็นจริง

การเปรียบเทียบหัวข้อนี้ผู้วิจัยจะเน้นความหมายที่ปรากฏในโครงสร้างอุปมาเป็นหลัก โดยความหมายในฉบับแปลภาษาไทยนั้นมีการคลาดเคลื่อนจากต้นฉบับภาษาจีนหรือมีเช่นนั้น ก็ฉบับแปลภาษาไทยไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงของบริบทต้นฉบับ ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 13

ต้นฉบับ : “感激” 两个字像一把针乱刺着觉新的心。(32, 299)

คำแปล : “ขอบใจ” สองอักษรนี้เสมือนเข็มที่กระหน่ำแทงลงไปในหัวใจของเจี๋ยซิน

ฉบับแปล : คำว่า “ขอบใจ” เป็นเสมือนเข็มแทงลึกเข้าไปในหัวใจของเจี๋ยซิน

(499)

หลังจากที่เจี๋ยซินทราบข่าวการตายของเหมยหญิงที่ตนรัก เขาก็ไปบ้านเหมย ซึ่งนำหญิงเป็นคนออกมาต้อนรับ เจี๋ยซินเสนอความช่วยเหลือเกี่ยวกับงานของเหมยอย่างเต็มที่ ทำให้นางหญิงแสดงความขอบคุณแทนเหมยที่ลาลับแล้ว เมื่อเจี๋ยซินได้ยินคำว่า “ขอบใจ” ก็ทำให้เจี๋ยซินรู้สึกปวดร้าวราวกับมีมีดกระหน่ำแทงลงไปในใจของเขา

ในต้นฉบับภาษาจีนใช้โครงสร้างและคำที่นำมาเปรียบเทียบคือ “像一把针乱刺着觉新的心。” คำที่ขีดเส้นใต้นั้นหมายความว่า “กระหน่ำแทง” แต่ในฉบับแปลกลับปรับและแปลว่า “แทงลึก” ซึ่งผู้วิจัยคิดว่าไม่ค่อยเหมาะสมกับบริบทและความหมายเท่าที่ควรดังเหตุผลต่อไปนี้

(1) ในต้นฉบับภาษาจีนใช้คำว่า “乱刺 luàncì” เมื่อแยกแต่ละคำออกมาแล้ว “乱” หมายความว่า (คำวิเศษณ์) ยุ่งเหยิง วุ่นวาย , (วิเศษณ์ขยายกริยา) การทำกริยาใดกริยาหนึ่งตามใจชอบหรือการทำกริยานั้นแบบไร้ระเบียบ “刺” แปลตรงตามภาษาไทยว่า “(กริยา) แทง” เนื่องจากต้นฉบับภาษาจีนผู้แต่งใช้คำว่า “乱刺” แต่ในฉบับแปลภาษาไทยกลับใช้คำว่า “แทงลึก” นั้นผู้วิจัยเห็นว่าผิดความหมาย เพราะหากจะแปลให้ตรงกับต้นฉบับภาษาจีนควรจะแปลว่า “กระหน่ำแทง” น่าจะเหมาะสมกว่า

(2) เนื่องจากภายในใจของเจี๋ยซินรู้สึกผิดต่อเหมยซึ่งเป็นหญิงที่ตนรัก เขารู้สึกผิดในใจมาโดยตลอด เขามีความในใจมากมายที่ไม่สามารถระบายออกมาได้ และคิดว่าตัวเขาเองเป็นสาเหตุที่ทำให้เหมยต้องตาย เมื่อตัวเองคิดได้เช่นนี้เขาจึงมีอาจรับคำขอบคุณของเหมยได้แม้แต่นิดเดียวและยิ่งทำให้เขารู้สึกละอายใจตัวเองมากขึ้นเป็นเท่าทวีคูณ ความเจ็บครั้งนี้คล้ายกับเขามีมีดมากระหน่ำแทงลงไปในใจของเขามีได้หยุด ให้เขาเจ็บครั้งแล้วครั้งเล่ากับความรู้สึกผิดของเขาที่นึกถึงขึ้นมาเมื่อใดก็ยิ่งทำให้หัวใจของเขาเจ็บปวดร้าวได้ทุกครั้งไป ผู้วิจัยเห็นว่า “กระหน่ำแทง” ตามต้นฉบับภาษาจีนจะบอก “ความถี่” ได้ชัดเจนกว่า “แทงลึก” ในฉบับแปลภาษาไทย ซึ่งการบอกความถี่ก็สามารถสร้างภาพพจน์ให้กับผู้อ่านได้เช่นกัน ซึ่งแตกต่าง

จากฉบับแปลภาษาไทยที่ไม่ได้บอกความถี่ซึ่งอาจจะทำให้ผู้อ่านบิดเบือนความรู้สึกตัวละครอย่างเจี๊ยงชินได้

จากเหตุผลข้างต้นทั้งสองข้อทำให้ผู้วิจัยเห็นว่าผู้แปลควรปรับและแปลตามต้นฉบับภาษาจีนความว่า “คำว่า ‘ขอบใจ’ เป็นเสมือนเข็มที่กระหน่ำแทงเข้าไปในหัวใจของเจี๊ยงชิน” น่าจะเหมาะสมกว่า

ตัวอย่างที่ 14

ต้นฉบับ : 她常常责备他们, 犹如母亲责备儿子。(14, 103)

คำแปล : หล่อนตำหนิพวกเขาเสมอ ดูดั่งมารดาดูว่าบุตรชายของตน

ฉบับแปล : แกชอบดูว่าพวกเขาเสมอ ดูดั่งมารดาดูว่าบุตรชายของตน (192)

สถานการณ์นี้เกิดขึ้นหลังจากที่เจี๊ยงฮงยืนขึ้นขึ้นมา หวงมาก็ยกอ่างล้างหน้าเข้ามาในห้อง แล้วป่นพื้มพ้ำแสดงความเป็นห่วงสองพี่น้องเจี๊ยงหมินกับเจี๊ยงฮง ซึ่งสองพี่น้องรู้นิสัยของหวงมาดีและรู้ว่าแกชอบตำหนิดูว่าพวกเขาเสมอ ดูดั่งมารดาตำหนิบุตรชายของตน ในต้นฉบับภาษาจีนใช้คำและโครงสร้างว่า “……, 犹如母亲责备儿子。” ในส่วนนี้ผู้วิจัยขอจำแนกออกเป็นสองส่วนดังนี้

(1) ในภาษาจีนใช้คำเปรียบว่า “犹如 yóurú” หมายถึง “ดูดั่ง” ซึ่งเป็นคำค่อนข้างสุภาพ เพราะเนื้อความกำลังเปรียบเทียบกับความเป็นมารดาซึ่งเป็นบุพการี เพราะฉะนั้นคำที่นำมาเปรียบต้องมีลักษณะให้เกียรติและสุภาพมากขึ้น ดังนั้นในภาษาไทยจึงใช้คำว่า “ดูดั่ง” ที่มีลักษณะเป็นทางการมากขึ้น

(2) ในโครงสร้าง “……, 犹如母亲责备儿子。” คำที่ขีดเส้นใต้คือคำว่า “责备 zébei” หมายถึง ตำหนิติเตียน แต่ในฉบับแปลภาษาไทยวรรคที่สองปรับและแปลว่า “ดูว่า” ซึ่งหากทำความเข้าใจกับคำว่า “ดูว่า” แล้วคือเป็นการต่อว่าโดยใช้ภาษาหยาบคายและอารมณ์โทสะ แต่ในบริบทนี้เป็นคำเปรียบเทียบกับหวงมาซึ่งเป็นคนรับใช้ในบ้านตระกูลเกามาสิบกว่าปี ซึ่งให้ความเคารพกับสองพี่น้องคู่นี้ หวงไยรักและเอ็นดูเป็นอย่างมาก เพราะฉะนั้นจึงไม่ควรใช้คำว่า “ดูว่า” แต่ควรปรับและแปลใหม่เป็นคำว่า “ตำหนิ” น่าจะเหมาะสมกับบริบทมากกว่า

จากการวิเคราะห์ข้างต้นผู้แปลปรับคำเปรียบในภาษาไทยโดยใช้คำว่า “ดูดั่ง” ศัพท์ที่ค่อนข้างสุภาพ เพื่อให้เหมาะสมกับบริบทที่กำลังเปรียบเทียบกับความเป็นมารดาที่ต้องให้ความเคารพ แต่ในขณะเดียวกันในวรรคที่สองควรปรับและแปลใหม่เป็นคำว่า “ดูว่า” ดังเช่นใน

ประโยคแรกหรือคำว่า “ตำหนิ” น่าจะเหมาะสมกับบริบทและความเป็นจริงมากกว่า ตามเหตุผลที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

จากการศึกษาพบว่ากลวิธีอุปมาในต้นฉบับภาษาจีน *เจีย* นั้นมีทั้งการอุปมาโดยใช้โครงสร้างและความหมายของคำ ในขณะที่ภาษาไทยมีการถ่ายทอดความหมายออกมาโดยใช้คำเปรียบเพียงอย่างเดียว สามารถสรุปได้ว่าวิธีการอุปมาในภาษาจีนนั้นหลากหลายกว่าภาษาไทย ผู้วิจัยยังพบว่าการปรับบริบทอุปมาให้มีความเป็นเอกลักษณ์ทางสังคม ทั้งนี้เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจในบริบทภาษาจีนได้ง่ายขึ้น นอกจากนี้ยังมีกลวิธีอุปมาที่มีความหมายคลาดเคลื่อนจากต้นฉบับเล็กน้อย แต่ไม่กระทบกระเทือนบริบทหลักมากนัก เพราะคำและความหมายที่ผู้แปลเลือกใช้มีความใกล้เคียงกับบริบทในต้นฉบับภาษาจีน *เจีย*

4.2 การถ่ายทอดกลวิธีอุปมา

อุปมา (Metaphor) คือภาพพจน์ที่นำเอาสิ่งที่ต่างกันสองสิ่งหรือมากกว่า แต่มีคุณสมบัติบางประการร่วมกันมาเปรียบเทียบกัน โดยเปรียบเทียบว่าสิ่งหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่งโดยตรง² ผู้วิจัยได้รวบรวมออกมาได้ดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 15

ต้นฉบับ : “譬如二哥，他几乎因为你的屈服就做了牺牲品。” (36, 335)

คำแปล : “ยกตัวอย่างพี่เจี้ยหมิน เขาเกือบกลายเป็นเครื่องสังเวย สุนัข
อนาคตของเขาไปเพราะการยอมจำนนของพี่”

ฉบับแปล : “ดูอย่างพี่เจี้ยหมินซิ เขาเกือบกลายเป็นเครื่องสังเวยสุนัข
อนาคตของเขาไปเพราะการยอมจำนนของพี่” (552)

สถานการณ์ข้างต้นเป็นเหตุการณ์ที่เจี๋ยฮู่ตำหนิเจี๋ยซินว่าเป็นคนไม่ต่อต้านและ ไม่แสดงความคิดเห็นของตนเองเลย จนทำให้เจี๋ยฮู่ต้องย้ายออกจากบ้านเพื่อคลอดบุตรซึ่งเหตุผลไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง เจี๋ยฮู่ยกตัวอย่างเจี๋ยหมินที่เกือบจะต้องไปแต่งงานกับหญิงอื่นที่เขาไม่ได้รับรักเพราะการไม่คัดค้านของเจี๋ยซิน แต่เพราะการต่อสู้และแสดงการต่อต้าน จนทำให้เจี๋ยหมินหลุดพ้นจากพันธนาการนั้นได้

ในฉบับแปลภาษาไทยปรับและแปลว่า “เขาเกือบกลายเป็นเครื่องสังเวยสุนัขอนาคตของเขาไปเพราะการยอมจำนนของพี่” คำที่ขีดเส้นใต้นั้นคือคำที่มักจะปรากฏในการ

²ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรม อังกฤษ-ไทย, หน้า 261.

เปรียบเทียบแบบ “อุปลักษณ์” ว่าเปรียบสิ่งใดเป็นสิ่งใด ในนวนิยายเรื่องนี้เปรียบเจิวี่หมินเป็นเครื่องสังเวท ซึ่งเครื่องสังเวทที่กำลังกล่าวถึงมีใช้สิ่งของจริง ๆ แต่คือคนคนหนึ่งที่ต้องปฏิบัติตามความต้องการของผู้อื่นโดยที่ตนเองไม่มีสิทธิ์เรียกร้องใดๆ ซึ่งมีลักษณะเหมือนเครื่องสังเวทที่ต้องยอมเสียสละตัวเองไปทำในสิ่งที่คนอื่นกำหนดแม้ตนจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม ซึ่งเหมือนกับเจิวี่หมินที่ถูกกำหนดไว้แล้วว่าต้องแต่งงานกับใคร แต่การที่เขาแสดงการคัดค้านอย่างเด็ดเดี่ยวต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น จนสามารถหลุดพ้นมาได้ ทำให้เจิวี่หมินมีความภูมิใจในตนเองเป็นอย่างยิ่ง

เห็นได้ว่ากลวิธีอุปลักษณ์ที่มีลักษณะการเปรียบเทียบโดยใช้คำเปรียบว่า “เป็น” ในภาษาไทยยังมีปรากฏในฉบับแปลภาษาไทย และปรากฏในต้นฉบับภาษาจีนด้วยเช่นกัน โดยใช้คำเปรียบคือ “做” ซึ่งมีความหมายโดยนัยคือคำว่า “เป็น” ในฉบับแปลภาษาไทย

ตัวอย่างที่ 16

ต้นฉบับ : 死囚牢就是我的家庭，刽子手就是我的家族。(31, 287)

คำแปล : คุณนักโทษประหารก็คือบ้านของผม เพชฌฆาตก็คือคนในตระกูลของผม

ฉบับแปล : คุณนักโทษประหารก็คือบ้านของผม เพชฌฆาตก็คือคนในตระกูลของผม (481)

ขณะนั้นเจิวี่ชินได้อ่านจดหมายของเจิวี่หมินที่หนีออกจากบ้านเพื่อแสดงพฤติกรรมคัดค้านการแต่งงานของเขา เจิวี่หมินบอกความในใจของตนเองต่อเจิวี่ชินให้รับรู้ และมีส่วนหนึ่งในจดหมาย เขาเปรียบเทียบว่าบ้านของเขาคือคุก และเพชฌฆาตคือคนในตระกูลของเขา เมื่อเจิวี่ชินอ่านจดหมายของน้องชายจบก็ร้องไห้ออกมาโดยไม่รู้สีกตัว

ในต้นฉบับภาษาจีนใช้คำว่า “就是 jiùshì” เป็นคำเปรียบแบบอุปลักษณ์ หากแปลเป็นภาษาไทยตรงตัวแล้วหมายความว่า “ก็คือ” ซึ่งเป็นคำหนึ่งที่มีปรากฏในการเปรียบเทียบอุปลักษณ์

ผู้แต่งต้องการสื่อว่า “บ้าน” ในความคิดของคนทั่วไปต้องอบอุ่นและมีความสุข แต่ทว่า “บ้าน” ในนวนิยายเรื่องนี้กลับตรงกันข้าม มองผิวเผินอาจจะมีความสะดวกสบายเพราะเป็นครอบครัวร่ำรวยสูงศักดิ์ แต่หาความสุขทางใจไม่ได้ ทุกคนต้องอยู่ภายใต้กรอบแห่งสังคมที่วางไว้ และไม่มีสิทธิ์เรียกร้องใดๆทั้งสิ้น เป็นการสูญเสียอิสรภาพอย่างหนึ่งซึ่งทำให้ตัวละครหลายคนต้องประสบกับเหตุร้ายต่าง ๆ นานา ผู้แต่งนำ “บ้าน” เปรียบเป็นคุกนักโทษประหารที่รอความ

ตาย ไม่มีสิทธิ์ชีวิตขึ้นหรือตอบโต้ใดๆทั้งสิ้น และเปรียบ “เพชรฆาต” คือคนในตระกูล ที่บงการชีวิตผู้อื่นต้องทำตามสิ่งที่ตัวเองสั่งโดยไร้เหตุผล หากไม่ทำตามจะถือว่าบุคคลนั้นทรยศออกตัญญู จนทำให้ตัวละครหลายคนต้องปลิดชีพตัวเองหรือเสียชีวิตไปเพราะกฎเกณฑ์ต่างๆที่ไม่มีเหตุผลเหล่านี้ ผู้แต่งจึงเปรียบคนในตระกูลโดยเฉพาะเหล่าผู้อาวุโสเป็นฆาตกรซึ่งเป็นสาเหตุทำให้หลายคนต้องจบชีวิตก่อนวัยอันควร

ซึ่งการเปรียบเทียบแบบอุปลักษณ์ในหัวข้อนี้ปรากฏทั้งในต้นฉบับและฉบับแปลที่ใช้คำเปรียบ “就是” และ “ก็คือ” ของทั้งสองฉบับ โดยการนำลักษณะเด่นที่คล้ายคลึงกันของสิ่งของสองสิ่งมาเปรียบเทียบกันโดยผ่านคำเปรียบ “คือ” นั้นเอง

สามารถสรุปโดยรวม ในฉบับแปลภาษาไทยถ่ายทอดความหมายโดยการใช้คำเปรียบตรงตามต้นฉบับภาษาจีน ซึ่งคำเปรียบในต้นฉบับดังกล่าวมีลักษณะตรงกับกลวิธีอุปลักษณ์ในภาษาไทย เพราะฉะนั้นสามารถกล่าวได้ว่ากลวิธีอุปลักษณ์ที่ปรากฏในต้นฉบับภาษาจีน *เจีย* และฉบับแปลภาษาไทย *บ้าน* มีลักษณะคล้ายคลึงกัน

4.3 การถ่ายทอดกลวิธีบุคลาธิษฐาน

บุคลาธิษฐาน (Personification) คือการนำสิ่งต่างๆที่ไม่มีชีวิต รวมทั้งความคิดการกระทำ และนามธรรมอื่นๆมากล่าวเหมือนเป็นบุคคล³ เช่น ร้องไห้ เจ็บปวด ตะโกน ฯลฯ เพื่อแสดงอาการและสื่อความรู้สึกถึงผู้อ่าน ภาพพจน์เช่นนี้จะทำให้อ่านเกิดจินตนาการและเข้าถึงสิ่งที่ผู้แต่งต้องการจะสื่อได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งผู้วิจัยได้จำแนกประเภทของกลวิธีบุคลาธิษฐานออกมาได้ดังนี้

4.3.1 การถ่ายทอดความหมายตรงตามต้นฉบับ

การเปรียบเทียบกลวิธีการใช้บุคลาธิษฐานในหมวดนี้จะเป็นการเปรียบเทียบที่ฉบับแปลภาษาไทยแปลตรงตัวทั้งโครงสร้างและความหมายตามต้นฉบับภาษาจีน โดยวิเคราะห์ไปถึงเหตุผลที่ผู้แต่งต้องการสื่อออกมาในรูปแบบของบุคลาธิษฐาน รวมไปถึงบรรยากาศและเหตุการณ์ในท้องเรื่องมีส่วนเกี่ยวข้องกับอย่างไรกับกลวิธีที่ผู้แต่งเลือกใช้ โดยผู้วิจัยจะยกตัวอย่างดังต่อไปนี้

³ สิทธา พิณจิวาดล, *คู่มือนักแปลอาชีพ*, หน้า 171.

ตัวอย่างที่ 17

ต้นฉบับ : 风在空中怒吼。(1, 1)

คำแปล : ลมคำรามอยู่ในอากาศ

ฉบับแปล : ลมคำรามอยู่ในอากาศ (29)

ท่ามกลางสภาวะอากาศที่เลวร้าย ลมกระโชกแรง หิมะตกหนักเกลื่อนถนน คนهام เกี่ยวที่อุดโรยเดินไปมาบนทางเดิน เสียงลมหวีดอื้ออึงในอากาศ ขณะนั้นเจี๋ยหมินมือหนึ่งของ เขาถือร่มส่งเสียงเร่งเจี๋ยฮู่ให้รีบเดินเพื่อมุ่งหน้าสู่บ้านของเขาหลังจากที่กลับมาจากซ้อมการ แสดงที่โรงเรียน

ในต้นฉบับภาษาจีนอธิบายลักษณะการกระโชกของลมโดยใช้คำว่า “怒吼 nùhǒu” หมายถึง “คำราม , แผดเสียงก้อง” เป็นการทำให้ลมมีชีวิตเหมือนคน เพราะลมไม่มีปากไม่สามารถคำรามได้ กริยาที่นำมาแสดงนั่นคือ “คำราม” เพื่อมาอธิบายลักษณะของลมในขณะนั้นว่ากระหน่ำแรงจนทำให้บรรยากาศรอบๆปั่นป่วนจนทำให้เกิดเสียงหวีดดังอื้ออึงกระจายในอากาศ ต้นฉบับเลือกใช้กริยาคำนี้เพื่อแสดงกำลังแรงของลมว่ามีเท่าใด ซึ่งหากดูตามความหมายของกริยานี้แล้ว การ “คำราม” ต้องอาศัยการแผดเสียง ใช้พลังกำลังในการออกเสียง เพราะฉะนั้นจะทำให้ผู้อ่านเข้าใจว่า สถานการณ์การกระหน่ำของพายุในขณะนั้นมีกำลังลมแรงเหมือนการคำรามที่ต้องอาศัยพลังกำลังในการแผดเสียง เมื่อมีการเปรียบเทียบเช่นนี้จะทำให้อ่านเกิดภาพพจน์มากขึ้น

ตัวอย่างที่ 18

ต้นฉบับ : 让它无力地飘落在地上。(21, 176)

คำแปล : ให้มันร่วงหล่นลงบนพื้นอย่างหมดเรี่ยวแรง

ฉบับแปล : มันลอยร่วงหล่นลงบนพื้นอย่างหมดเรี่ยวแรง (307)

เจี๋ยซินออกมาเยือนชมวิวิทิวทัศน์ เขายืนอยู่ใต้ต้นจำปี รู้สึกว่าชีวิตของตนขาดอะไรไปบางอย่าง ผ่านไปชั่วระยะหนึ่งกลีบดอกไม้ที่อยู่บนศีรษะและบนไหล่ร่วงพุดตกลงมาที่พื้น เขาใช้สองนิ้วคีบดอกหนึ่งที่ยังคงติดอยู่ที่หน้าอกของเขา แล้วค่อยๆปล่อยดอกไม้กลีบนั้นให้ค่อยๆร่วงลงไปอย่างไร้เรี่ยวแรง

ผู้แต่งเลือกอธิบายลักษณะการร่วงของกลีบดอกไม้โดยใช้ข้อความว่า “无力地飘落” ในต้นฉบับภาษาจีนที่ใช้ลักษณะ “การหมดเรี่ยวแรง” มาเปรียบ ในความเป็นจริงนั้นกลีบดอกไม้ที่ร่วงหล่นจากต้นแล้วเป็นสิ่งไม่มีชีวิต ไม่มีพลังกำลังใดๆอยู่แล้ว แต่ผู้แต่งเลือกใช้ลักษณะ

อาการนี้เพื่อให้ผู้อ่านเห็นภาพมากขึ้น หรือจะมองในอีกแง่มุมหนึ่งคือในมุมมองของผู้วิจัย ผู้แต่งต้องการสะท้อนความรู้สึกของเจี๋ยซินในขณะนั้นเป็นเสมือนดอกไม้ที่ร่วงหล่นลงอย่างไร้เรี่ยวแรง เพราะสถานการณ์ในตอนนั้นเจี๋ยซินมีความทุกข์อย่างมากในจิตใจของเขา สิ่งที่เขาควรได้เขาได้มาหมดแล้วแต่เขากลับรู้สึกยังขาดอะไรไปบางอย่าง เขาใช้ชีวิตอยู่ในบ้านใหญ่ท่ามกลางความกดดันจากหลายด้าน ทั้งจากครอบครัว พี่น้องหรือแม้แต่จากตัวเขาเอง เนื่องจากเขาเป็นพี่ใหญ่ที่สุดในบรรดาพี่น้องทั้งสาม ภาระหน้าที่ทุกอย่างเขาต้องรับช่วงต่อบิดาที่เสียชีวิตไป ดังนั้นเจี๋ยซินมักจะแสดงอาการท้อแท้และละลายใจออกมาบ่อยๆ นอกจากนี้เขาเคยบ่นกับตนเองว่า “ไม่มีใครเข้าใจเขาเลย” ดังนั้นท่ามกลางภาวะความกดดันที่รุมเร้าเจี๋ยซินมาจากทุกทิศทางย่อมทำให้เขาอ่อนแรงท้อแท้ ผู้แต่งอาจต้องการสื่ออารมณ์ของเจี๋ยซินในขณะนั้นในมุมมองของกลีบดอกไม้ที่ร่วงตกลงบนพื้นอย่างไร้เรี่ยวแรงเหมือนกับเจี๋ยซินที่ยังมีชีวิตอยู่ไป ยิ่งหาทางออกให้ตัวเองไม่ได้ ยิ่งมีความทุกข์เหมือนได้ตกลงไปในวังวนที่มีแต่ความเศร้าหมองนั่นเอง

ตัวอย่างที่ 19

ต้นฉบับ : 屋子里显得很凄凉，似乎希望完全飞走了。(5, 28)

คำแปล : ภายในห้องมีแต่ความอ้างว้าง เหมือนความหวังได้ติดปีกบินหนีหายไปหมดแล้ว

ฉบับแปล : ภายในห้องมีแต่ความอ้างว้าง เหมือนหนึ่งความหวังได้ติดปีกบินหนีหายไปสิ้นแล้ว (72)

หลังจากที่ฉินทราบข่าวจากเจี๋ยฮู่ว่าโรงเรียนพวกเขาซึ่งเป็นโรงเรียนผู้ชายจะเปิดรับสมัครนักศึกษาหญิงครั้งแรกในช่วงฤดูใบไม้ร่วงปีหน้า ฉินดีใจเป็นอย่างยิ่งและคิดว่าความหวังของหล่อนใกล้จะเป็นความจริง ฉินรีบนำข่าวไปบอกมารดาของหล่อน แต่มารดาของหล่อนกลับแสดงท่าทีไม่เห็นด้วย ฉินก็อธิบายเหตุผลต่างๆ นานาให้มารดาฟัง แต่มารดาหล่อนบอกปิดและบอกฉินว่าเอาไว้หรือกันภายหลัง เมื่อได้ยินดังนั้นหล่อนรับคำมารดาแล้วกลับเข้าห้องตัวเองไป ซึ่งบรรยากาศในห้องมีแต่ความอ้างว้าง เหมือนกับความหวังที่หล่อนเคยมีทั้งหมดมันได้ติดปีกบินหนีหล่อนไปหมดสิ้นแล้ว

ผู้แต่งต้องการสื่อว่าความหวังของฉินในขณะนั้นหายไปสิ้น เพราะหล่อนคิดอยู่เสมอว่ามารดาจะอนุญาต แต่เมื่อได้รับคำตอบจากมารดาของหล่อนที่ค่อนข้างไม่พอใจ ความหวังทั้งหมดที่หล่อนมีก่อนหน้านี้ค่อยๆ หายไป ราวกับมันติดปีกบินห่างจากตัวหล่อนไปช้าๆ

“ความหวัง” เป็นคำนามธรรมคำหนึ่ง ผู้แต่งเลือกใช้ข้อความในต้นฉบับภาษาจีนว่า “……, 似乎希望完全飞走了。” เพื่อต้องการแสดงให้เห็นว่าความหวังของฉินที่เคยมีได้ค่อยๆ บินห่างไกลจากหล่อนไกลออกไปทุกที ดังนั้นในฉบับแปลภาษาไทยจึงแปลตามต้นฉบับภาษาจีนว่า “เสมือนหนึ่งความหวังได้ติดปีกบินหนีหายไปสิ้นแล้ว” ข้อความที่ขีดเส้นใต้แปลจากต้นฉบับภาษาจีน “飞走 feizǒu” ซึ่งหมายถึง บินหนี เพื่อแสดงอาการความหวังของฉินมิได้หายวับไปกับตา เพราะมารดาของฉินกล่าวคำรักชาน้ำใจของฉินว่า “...มันเป็นเรื่องของฤดูใบไม้ร่วงปีหน้าโน้น เราค่อยหารือกันใหม่ก็แล้วกัน แม่คงจะหาทางให้ลูกได้อยู่แล้ว” นั้นหมายความว่าฉินก็ยังหวังว่ามารดาจะอนุญาตหล่อน ความหวังของหล่อนมิได้หายวับไปในทันที แต่หากกล่าวถึงความรู้สึกของหล่อนในขณะนั้น หล่อนเริ่มมีความรู้สึกว่าหล่อนค่อยๆ สิ้นหวังนั่นเอง ดังนั้นผู้แปลจึงแปลตามต้นฉบับภาษาจีนเพื่อรักษาความหมายและป้องกันการบิดเบือนบริบทของผู้อ่าน

4.3.2 การถ่ายทอดความหมายโดยการปรับข้อความ

กลวิธีบุคลาธิษฐานในหัวข้อนี้จะมุ่งเน้นไปที่การปรับข้อความในฉบับแปลเป็นหลัก โดยที่ฉบับแปลมีการปรับและไม่แปลตรงตัวตามต้นฉบับภาษาจีน แต่ผู้แปลเลือกวิธีการปรับข้อความเพื่ออรรถรสในการอ่าน ทั้งนี้ข้อความที่ปรับมานั้นต้องปรากฏอยู่ในโครงสร้างที่มีกลวิธีบุคลาธิษฐานด้วย

ตัวอย่างที่ 20

ต้นฉบับ : 湖水吞下她的身体以后为什么还能够这样平静? (28, 240)

คำแปล : น้ำในบึงกลืนร่างหล่อนไปแล้วยัง**เจียบสงบ**ได้อย่างไรกัน ?

ฉบับแปล : น้ำในบึงกลืนร่างหล่อนไปแล้วยัง**ทำเป็นทองไม่รู้ร้อน**ได้อย่างไรกัน

(407)

เจวี่ยหมินเดินเข้ามาพบเจวี่ยฮู่ที่กำลังยืนอยู่ริมบึงซึ่งกำลังหวนอดีตคิดถึงความหลังที่หมิงเฟิงเคยมาจบชีวิตที่นี่ เจวี่ยฮู่กล่าวต่อว่าผืนน้ำที่นิ่งสงบ เขาทนไม่ได้จึงกำหมัดแล้วชกลงไปในน้ำ ระบายสิ่งต่างๆ ออกมามากมายและพูดกับเจวี่ยหมินว่าครอบครัวเราคือฆาตกร

ในต้นฉบับภาษาจีนใช้คำและโครงสร้าง “湖水吞下她的身体以后为什么还能够这样平静?” คำที่ขีดเส้นใต้คือคำ “吞 tūn” แปลว่า “กลืน” และข้อความ “还能够这样平静?” แปลว่า “ยังเจียบสงบอยู่ได้อย่างไร” เพื่อมาอธิบายน้ำในบึงซึ่งเป็นสถานที่ที่หมิงเฟิงตาย แต่ก็ยังเจียบสงบเหมือนไม่มีอะไรเกิดขึ้น

ในประโยคบุคลาธิษฐานข้อนี้ผู้แปลใช้วิธีปรับข้อความ “……, 还能够这样平静?” โดยใช้สำนวน “ทองไม่รู้ร้อน” ซึ่งหมายความว่าถึง การเฉยเมย ไม่สะดุ้งสะเทือน ซึ่งมีความหมายเดียวกันกับต้นฉบับ แต่หากเมื่อแปลและปรับโดยใช้สำนวนไทยที่มีความหมายเดียวกันกับต้นฉบับแล้วจะทำให้ผู้อ่านชาวไทยเข้าใจชัดเจนและมีอรรถรสมากขึ้น

นอกจากนี้สามารถมองอีกแง่หนึ่งคือ กริยาคำว่า “กลืน” และข้อความที่ขยาย “ทำเป็นทองไม่รู้ร้อน” แสดงให้เห็นว่าเจิวอี้ฮุยยึดเยียดความผิดส่วนหนึ่งเกี่ยวกับการตายของ หมิงเฟิงให้กับน้ำในบึง เจิวอี้ฮุยต่อว่าน้ำในบึงที่ทำเหมือนไม่รู้อะไร ว่าตั้งนั้นแล้วจึงกำหมัดชกลงไป ในน้ำด้วยความโกรธและความแค้นระคนกันไป แค้นเพราะสิ่งที่ทำให้หมิงเฟิงเสียชีวิตส่วนหนึ่งมาจากครอบครัวและสังคมของเขาเอง ตัวเขาเองช่วยเหลืออะไรหล่อนไม่ได้เลย ดังนั้นในใจของเจิวอี้ฮุยในตอนนั้นจึงเต็มไปด้วยความโกรธและความแค้น

ตัวอย่างที่ 21

ต้นฉบับ : 清油灯的光在寒风中显得更孤寂, 灯柱的影子淡淡地躺在雪地上。(1, 4)

คำแปล : แสงของตะเกียงน้ำมันกำลังดูอ้างว้างเปล่าเปลี่ยวยิ่งขึ้นท่ามกลางลมหนาว เงามของเสาโคมนอนเลือนลางอยู่บนพื้นหิมะ

ฉบับแปล : แสงของตะเกียงน้ำมันกำลังดูอ้างว้างเปล่าเปลี่ยวยิ่งขึ้นท่ามกลางลมหนาว เงามของเสาโคมทาบลาง ๆ อยู่บนพื้นหิมะ (34)

เจิวอี้หมินกับเจิวอี้ฮุยสองพี่น้องกำลังเดินฝ่าหิมะและพายุกลับบ้าน ระหว่างทางก็พูดถึงการซ่อมละครของเจิวอี้ฮุยที่จะได้แสดงในงานของโรงเรียน บรรยากาศสองข้างทางมีโคมไฟสว่างตลอดทาง เงามของเสาถูกสะท้อนลงไปนอนอยู่บนพื้นหิมะซึ่งมีรอยเท้าเหยียบย่ำไปมาเต็มไปหมด

ในต้นฉบับภาษาจีนใช้ข้อความว่า “……, 灯柱的影子淡淡地躺在雪地上。” คำว่า “躺 tāng” หากแปลตรงตัว หมายความว่า นอน (ในลักษณะการนอนหงายแบบผ่อนคลาย) คำว่า “淡淡 dàndàn” หมายความว่า จาง จืด อ่อนๆ

ผู้แปลเลือกปรับและแปลเป็น “ทาบ” ซึ่งเป็นกริยาที่มีลักษณะการวางสิ่งของสิ่งใด สิ่งหนึ่งในแนวนอนลงไปบนแนวระนาบ ทับลง ประกบลง มีความหมายไม่แตกต่างจากบริบท เพราะคำว่า “ทาบ” เป็นกริยาลักษณะแนวนอน นอกจากนี้ยังเป็นการปรับเพื่อให้สอดคล้องกับคำขยาย “淡淡” ที่อยู่ข้างหน้า เพราะหากแปลตรงตัวคือ “นอนจืดๆหรือนอนจางๆ” ย่อมจะ

ทำให้เสียรรถรสอย่างแน่นอน เพราะฉะนั้นผู้แปลจึงเลือกปรับและแปลโดยใช้คำที่เหมาะสม และให้สอดคล้องกับคำขยายที่อยู่ข้างหน้าด้วย โดยคำว่า “ทาบ” มิได้บิดเบือนบริบทแต่อย่างใด แต่กลับทำให้ภาษาสละสลวยมากขึ้นเพราะการเลือกใช้คำที่เหมาะสมกับโครงสร้างและบริบท

จากการศึกษาการถ่ายทอดความหมายในกลวิธีบุคลาธิษฐานพบว่า ผู้แปลมีการถ่ายทอดความหมายตรงตามต้นฉบับและมีการปรับข้อความร่วมด้วย ซึ่งวิธีข้างต้นมิได้ส่งผลกระทบต่อบริบทแต่อย่างใด ถึงแม้มีการปรับบริบท แต่ผู้แปลกลับรักษาความหมายเดิมในต้นฉบับได้อย่างดีเยี่ยม ทว่าในบางกรณีมีการถ่ายทอดความหมายโดยผู้แปลเลือกใช้คำศัพท์ที่มีความหมายไม่ค่อยเหมาะสมกับบริบทเท่าที่ควร แต่มิได้คลาดเคลื่อนจากบริบทต้นฉบับมากนัก เพราะคำศัพท์ที่ผู้แปลเลือกใช้มีความหมายใกล้เคียงกับศัพท์ต้นฉบับ

4.4 การถ่ายทอดกลวิธีสัญลักษณ์

สัญลักษณ์ (Symbol) คือกลวิธีที่นำสิ่งมีชีวิตหรือไม่มีชีวิตมาเป็นตัวแทนหรือสิ่งแทนของอีกสิ่งหนึ่ง⁴ โดยการนำลักษณะเด่นของสิ่งหนึ่งมาเปรียบเทียบกับอีกสิ่งหนึ่ง ในหมวดนี้ ผู้วิจัยรวบรวมมาได้ดังต่อไปนี้

4.4.1 การถ่ายทอดความหมายตรงตามต้นฉบับ

กลวิธีสัญลักษณ์ในหัวข้อนี้คือคำที่เป็นสัญลักษณ์ในภาษาจีนและไทยมีความหมายแฝงเหมือนกัน และยังรวมไปถึงการที่ผู้แปลถ่ายทอดความหมายออกมาโดยตรงจากต้นฉบับ ซึ่งผู้วิจัยรวบรวมมาได้ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 22

ต้นฉบับ : 人们躺下来，取下他们白天里戴的面具。(4, 19)

คำแปล : ผู้คนล้มตัวลงนอน ถอดหน้ากากที่พวกเขาสวมใส่ในทิวกาลออก

ฉบับแปล : คนทั้งหลายล้มตัวลงนอน ถอดหน้ากากที่พวกเขาสวมใส่ในทิวกาลออก (58)

เมื่อตกตึกคนทั้งหลายล้มตัวลงนอน แต่ละคนคิดทบทวนเรื่องราวที่ขึ้นเกิดตลอดทั้งวัน ก่อนจะหลับตาลง แน่ใจว่าต้องมีเรื่องที่ไม่สมหวังและไม่สมหวังคละเคล้ากัน ในเวลาเช่นนี้ทุกคน

⁴ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรม อังกฤษ-ไทย, หน้า 423.

จะอยู่กับตัวเองอย่างอิสระเสรีและถอดหน้ากากของตนที่สวมใส่ในเวลากลางวันออก แล้วล้มตัวลงบนที่นอนของตนเอง

ในภาษาไทยหากจะกล่าวถึงหน้ากากก็จะทราบทันทีว่าเป็นเครื่องบังใบหน้ารูปแบบหนึ่ง สวมใส่เพื่อป้องกันหรือปกปิดสิ่งต่าง ๆ หรือเพื่อการแสดงและความบันเทิง แต่หากจะกล่าวถึงความหมายโดยนัยคือ สิ่งนามธรรมเกี่ยวกับความจอมปลอมของมนุษย์ซึ่งสร้างขึ้นเพื่อดำรงชีวิตหรือรับบทบาททางสังคม

จากข้อความต้นฉบับภาษาจีนจะเห็นว่าความหมายโดยนัยของ “หน้ากาก” ในภาษาจีนและภาษาไทยตรงกัน เพราะในภาษาไทยก็มีประโยคหลายประโยคที่กล่าวถึง “หน้ากาก” ในความหมายประหวัดเช่น “สวมหน้ากากเข้าหากัน” ซึ่งความหมายโดยสังเขปคือความไม่จริงใจ การไม่แสดงตัวตนที่แท้จริงของตัวเองต่อหน้าคนอื่น แต่กลับแสดงพฤติกรรมทางลบเมื่ออยู่ลับหลัง เหมือนกับปิดบังตัวตนที่แท้จริงของตัวเองภายใต้หน้ากากที่สวยงาม เมื่อดูจากบริบทในภาษาจีนก็มีความหมายใกล้เคียงกัน กล่าวคือ “ถอดหน้ากากที่พวกเขาสวมใส่ในทิวกาลออก” ในฉบับแปลภาษาไทยหมายถึง เวลากลางวันแต่ละคนอยู่กับบทบาทหรือหน้ากากของตนเองไม่ว่าจะเป็น เจ้านาย คนใช้ คนหามเกี้ยว แต่เมื่อถึงเวลาพักผ่อนช่วงกลางคืน บทบาทเหล่านั้นก็ไม่จำเป็นอีกต่อไป เมื่อถอดหน้ากากออกนั่นคือการวางหน้าที่ที่ตนรับผิดชอบลง ทุกคนคือ “มนุษย์” ที่มีสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกัน

สัญลักษณ์ “หน้ากาก” ที่เลือกใช้ในต้นฉบับภาษาจีน มีลักษณะและความหมายประหวัดคล้ายคลึงกับภาษาไทยโดยสังเกตจากบริบทในภาษาจีนสามารถอนุมานได้ว่าการเปรียบเทียบหน้ากากกับบทบาททางสังคมของมนุษย์เช่นเดียวกับภาษาไทย

ตัวอย่างที่ 23

ต้นฉบับ : 可是不幸在他们中间立了一堵无形的高墙，就是这个绅士的家庭 (3, 15)

คำแปล : แต่เคราะห์ร้ายที่มีกำแพงสูงที่มองไม่เห็นขวางกันอยู่ระหว่างเขาทั้งสองก็คือครอบครัวคับแคบดี

ฉบับแปล : แต่เคราะห์ร้ายที่มีกำแพงสูงใหญ่ซึ่งมองไม่เห็นขวางกันอยู่ระหว่างเขาทั้งสองไว้นั้นก็คือครอบครัวที่เรียกกันว่าตระกูลคับแคบดีนี่เอง (52)

เหตุการณ์ในตอนนี้เป็นเจวี่ยหมินกับฉินกำลังพูดกระเซ้าเข้าแหย่กับเจวี่ยฮุยและประเด็นไปเกี่ยวข้องกับเรื่องสภาพสังคมในสมัยนั้นที่เจวี่ยฮุยรังเกียจเป็นที่สุด เมื่อเจวี่ยฮุยได้ยินถึงตรงนี้

จึงมีความรู้สึกโกรธเคืองยิ่งนัก เหตุผลหลักที่สำคัญที่สุดของเจี๋ยฮู่คือ ทำให้เขานึกไปถึงความรักของตนกับหมิงเฟิงสาวใช้ในบ้านตระกูลเกาที่เมื่อแรกเขามีความเห็นว่าเขาและเธอสามารถลงเอยกันได้ แต่มีอุปสรรคที่ใหญ่หลวงขวางกั้นอยู่นั้นก็คือสิ่งที่เรียกว่า “ตระกูลคหบดี” นี้เอง ซึ่งเจี๋ยฮู่พบว่าสิ่งสิ่งนี้คือกำแพงสูงใหญ่ที่มาขวางกั้นความรักระหว่างเขาและเธอ

“กำแพง” หากจะแปลตรงตัวคือ เครื่องกั้นหรือเครื่องล้อมที่ก่อด้วยอิฐ หินหรือดิน แต่ในอีกแง่หนึ่งคือสัญลักษณ์ที่หมายถึง อุปสรรคหรือสิ่งที่มาขวางกั้น ขวากหนาม เพราะกำแพงคือสิ่งกีดกัน ป้องกัน เครื่องกั้นที่สร้างขึ้นมาเพื่อบดบัง กีดกัน เพราะฉะนั้นจึงมีการนำ “กำแพง” มาเปรียบตั้งอุปสรรคที่ขวางกั้นเรา ขวากหนามที่เราต้องฝ่าฟันหรือข้ามไป กำแพงจึงเป็นสัญลักษณ์อย่างหนึ่งของอุปสรรคขวากหนาม

ในต้นฉบับภาษาจีนเลือกใช้คำว่า “无形的高墙” คำตัวหนานั้นคือคำว่า “墙 qiáng” หมายถึง กำแพง ที่ผู้แต่งเลือกใช้แทนอุปสรรค ส่วนข้อความที่ขีดเส้นใต้ผู้วิจัยขอแบ่งออกเป็นสองส่วนคือ “无形 wúxíng” หมายถึง ไร้รูปลักษณะหรือมองไม่เห็น อีกคำคือ “高 gāo” หมายถึง สูง หากจะแปลรวมกันแล้วได้ความว่า “กำแพงสูงที่ไร้รูปลักษณะ” หรือ “กำแพงสูงที่มองไม่เห็น”

ผู้แต่งได้เพิ่มคำขยาย “ไร้รูปลักษณะ” และ “สูง” เข้ามาเพื่อสื่อว่าอุปสรรคที่มีอยู่นั้นเป็นนามธรรมไม่สามารถจับต้องได้ และยากก้าวข้ามผ่านไปได้ เพราะสิ่งที่เป็อุปสรรคนี้มีความสัมพันธ์กับสภาพสังคม แนวคิดประเพณีเก่าๆที่ยึดถือปฏิบัติกันมาอย่างยาวนาน ยากที่จะแก้ไขนั่นก็คือ “ครอบครัวตระกูลคหบดี” นั่นเอง กับแนวคิดที่ยังมีอยู่ในตระกูลเชื่อว่า ต้องทำตามคำสั่งของอาวุโส หากมีการต่อต้านคัดค้านจะถือว่าเป็นคนอกตัญญู ต้องแต่งงานกับคนที่ผู้ใหญ่หมั้นหมาย หากไปแต่งกับคนอื่นถือเป็นความผิด ความเชื่อที่ว่าหากมีการคลอดบุตรในบ้านที่มีคนตาย จะทำให้เลือดออกมาท่วมตัวคนตาย ต้องแก้เคล็ดโดยการออกไปคลอดบุตรนอกบ้านที่มีระยะห่างหลายกิโลเมตร ความเชื่อที่ว่าเมื่อฝ่ายหญิงคลอดบุตร ฝ่ายชายไม่มีสิทธิ์เข้าไปเฝ้าดูแลใกล้ชิดเพราะผิดธรรมเนียม ความเชื่อต่างๆเหล่านี้ได้คร่าชีวิตผู้คนหลายคน และเป็นสิ่งที่แก้ไขเปลี่ยนแปลงได้ยากในสังคมสมัยนั้น ดังนั้นผู้แต่งจึงใช้คำขยาย “กำแพงสูงใหญ่ซึ่งมองไม่เห็น” เพื่อบ่งบอกถึงความร้ายกาจของอุปสรรคเหล่านี้

จากตัวอย่างข้างต้นพบว่าทั้งในภาษาจีนและภาษาไทยต่างใช้คำว่า “กำแพง” มาเป็นสัญลักษณ์แทนอุปสรรคขวากหนามเหมือนกัน ซึ่งเป็นความเหมือนทางภาษาอย่างหนึ่งของทั้งไทยและจีน

ตัวอย่างที่ 24

ต้นฉบับ : 我已经过了绿叶成荫的时节。(15, 124)

คำแปล : ผมได้ผ่านช่วงเวลาของร่มไม้ใบเขียวไปแล้ว

ฉบับแปล : พี่ได้ผ่านช่วงเวลาของร่มไม้ใบเขียวไปแล้ว (226)

ในขณะนั้นเหมยได้ระบายความทุกข์ในชีวิตของหล่อนให้จินฟิง หล่อนใช้ชีวิตโดยการอ่านหนังสือกาพย์กลอนไปวันๆ มารดาก็จะไปเล่นไพ่หรือเย็บหมวก น้องสาวก็ทบทวนตำราเพื่อเตรียมสอบเข้าโรงเรียน ในหนึ่งวันเหมือนหล่อนใช้ชีวิตอยู่เดี๋ยวตาย เห็นดอกไม้ร่วง พระจันทร์เว้าก็เป็นทุกข์ตามไปด้วย หล่อนพูดถึงต้นไม้ในบ้านหล่อนต้นหนึ่งที่เพิ่งแตกหน่อ ขณะนั้นหล่อนต้องแต่งงานออกไปอยู่กับบ้านตระกูลจ้าวไม่ถึงหนึ่งปีหล่อนก็กลับมา เมื่อกลับมาก็เป็นช่วงฤดูใบไม้ร่วง ต้นไม้ที่เคยแตกหน่อก็ร่วงโรยลงเหลือแต่ก้าน ซึ่งไม่ต่างอะไรกับชีวิตหล่อนที่ได้ผ่านช่วงสดใสไปแล้ว

ในต้นฉบับภาษาจีนใช้คำว่า “绿叶成荫 lǜyè chéngyīn” ซึ่งเป็นคำอธิบายลักษณะของต้นไม้ในช่วงฤดูใบไม้ผลิที่มีความมอกงามที่สุด หากจะเปรียบกับช่วงอายุของคนแล้วก็คือช่วงอายุที่สดใสที่สุดนั้นก็คือ “ช่วงวัยรุ่น” นั่นเอง

ถึงแม้ว่าเหมยอายุยังไม่มาก แต่หล่อนเคยออกเรือนแต่งงานไปแล้ว หลังจากนั้นต้องกลับมาอยู่บ้านของตนเพราะสามีเสียชีวิต หล่อนคิดว่าหญิงสาวที่เคยออกเรือนไปก็เท่ากับสูญเสียวัยแห่งความสวยงามสดใสไปแล้วไม่ต่างอะไรกับต้นไม้ที่เหลือแต่ก้านที่ผ่านช่วงร่มดกมาแล้วเช่นกัน

ในภาษาไทยไม่ค่อยมีการนำต้นไม้มาเปรียบเทียบกับช่วงเวลาวัยรุ่นสักเท่าไร ส่วนมากจะใช้ว่า “ช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อ” ซึ่งไม่ตรงกับบริบทที่ผู้แต่งต้องการจะสื่อเพราะฉะนั้นผู้แปลจึงเลือกวิธีการปรับข้อความจากต้นฉบับภาษาจีนมาโดยตรงคือใช้ข้อความว่า “ร่มไม้ใบเขียว” เพื่อเป็นการป้องกันการบิดเบือนบริบทของผู้อ่าน

4.4.2 การถ่ายทอดความหมายโดยการปรับข้อความ

กลวิธีสัญลักษณ์ในหัวข้อนี้ผู้แปลได้ปรับข้อความสัญลักษณ์จากต้นฉบับภาษาจีนสู่ฉบับแปลภาษาไทยให้สอดคล้องกับความเชื่อของคนไทยเพื่อเพิ่มรรถรสและความเข้าใจตัวบทได้ง่ายขึ้นของผู้อ่าน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 25

ต้นฉบับ : 你现在就要脱离苦海了。(39, 365)

คำแปล : ตอนนี้เธอก็ใกล้จะจากทะเลทุกข์ไปแล้ว

ฉบับแปล : ตอนนี้ห้องก็ใกล้จะจากขุมนรกไปแล้ว (600)

เป็นเหตุการณ์ที่เจวี๋ยฮู่ตัดสินใจย้ายออกจากบ้านเพื่อหลีกเลี่ยงหนี้สังคมเก่าๆ และมีชีวิตของตนเองที่เชื่อมโยง ในขณะนั้นเจวี๋ยชินกับเจวี๋ยฮู่ได้สนทนากันต่าง ๆ นานา เจวี๋ยชินรู้สึกเศร้าเสียใจเป็นอย่างยิ่งเมื่อน้องชายที่เขารักจะต้องจากไป แต่อีกใจหนึ่งก็ยินดีกับเจวี๋ยฮู่ที่จะได้หลุดพ้นจากบ้านหลังนี้ที่มีแต่ความไม่เป็นธรรมซึ่งไม่ต่างอะไรจากขุมนรก ในต้นฉบับภาษาจีนใช้คำว่า “苦海 kǔhǎi” แปลตรงตัวคือ “ทะเลทุกข์” ความหมายคือ ทะเลแห่งความทุกข์ ส่วนใหญ่มักจะมี ความหมายในเชิงหลักธรรมคำสอนที่หมายถึง การเวียนว่ายในวัฏฏะสงสาร แต่สิ่งที่ผู้แต่งต้องการสื่อคือชีวิตความเป็นอยู่ภายใต้กรอบของครอบครัวตระกูลคหบดีนั่นเอง

ในฉบับแปลภาษาไทยผู้แปลเลือกปรับข้อความโดยใช้คำว่า “ขุมนรก” เพราะในเนื้อหาของเรื่องมิได้มีการพูดถึงหลักศาสนาเพราะฉะนั้นหากแปลตรงตัวว่า “ทะเลทุกข์” ก็จะทำให้ขัดกับบริบท นอกจากนี้หากมองในมุมมองของเจวี๋ยฮู่ที่ต้องสูญเสียอิสรภาพทางความคิดซึ่งเป็นสิ่งที่เจวี๋ยฮู่ให้ความสำคัญเป็นที่สุด อีกทั้งเจวี๋ยฮู่ได้เคยสูญเสียสิ่งที่เขารักหลายสิ่งภายใต้กรอบกฎเกณฑ์เหล่านี้ อารมณ์ความรู้สึกแห่งการสูญเสียและการถูกตีกรอบเช่นนี้ก็ไม่ได้ต่างอะไรจากขุมนรกที่มีแต่ความทุกข์ทรมานทั้งใจและกาย เพราะฉะนั้นคำว่า “ขุมนรก” จึงเป็นสิ่งที่นำมาเปรียบเทียบได้เหมาะสมที่สุดแล้วในมุมมองความรู้สึกของเจวี๋ยฮู่

จากการศึกษาพบว่ากลวิธีสัญลักษณ์ที่ปรากฏในต้นฉบับภาษาจีน *เจีย* นั้นผู้แปลมีการถ่ายทอดความหมายโดยการแปลคำสัญลักษณ์แบบตรงตัว เพราะคำสัญลักษณ์ที่ปรากฏในต้นฉบับมีความหมายและวิธีการใช้ตรงกับภาษาไทย ดังนั้นการแปลตรงตัวจึงเป็นวิธีการที่ถูกต้อง นอกจากนี้ยังมีการถ่ายทอดความหมายโดยการปรับคำสัญลักษณ์ให้สอดคล้องกับความเชื่อในสังคมไทย ทั้งนี้เพื่อให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพและเข้าใจต้นฉบับมากขึ้น

4.5 การถ่ายทอดกลวิธีศัพท์

ศัพท์ (Onomatopoeia) คือการใช้รูปแบบและคำเพื่อเลียนเสียงต่าง ๆ⁵ อย่างน้อยในภาษาจีนและภาษาไทยก็มีคำเลียนเสียงธรรมชาติเช่นกัน หากแต่คำเลียนเสียงของแต่ละภาษามีกฎเกณฑ์แตกต่างกันไปตามความเคยชินและหน่วยของภาษานั้น ๆ ซึ่งในหมวดนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์เกี่ยวกับคำเลียนเสียงในฉบับแปลภาษาไทยซึ่งปรับและแปลออกมาเหมือนหรือต่างกันอย่างไร เหมาะสมหรือไม่กับต้นฉบับภาษาจีน และมีเหตุผลอย่างไรที่ผู้แปลฉบับภาษาไทยต้องแปลออกมาเช่นนี้ ผู้วิจัยรวบรวมออกมาได้ดังต่อไปนี้

4.5.1 การถ่ายทอดความหมายที่เป็นเอกลักษณ์

ในหัวข้อนี้คือการถ่ายทอดกลวิธีศัพท์ที่ผู้แปลเลือกใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติที่มีอยู่ในภาษาไทย โดยไม่ยึดติดกับเสียงเดิมของภาษาต้นฉบับ นับว่าเป็นเอกลักษณ์ทางภาษาอย่างหนึ่งที่ปรากฏในฉบับแปลภาษาไทย บ้าง ซึ่งผู้วิจัยรวบรวมตัวอย่างได้ดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 26

ต้นฉบับ : 毬子“塔”的一声落在地上，刚刚踢到一百四十五下。

(14, 111)

คำแปล : ลูกขนไก่ที่ตกลงบนพื้นเสียงดัง“ท่า” ตะได้ 145 ครั้งพอดี

ฉบับแปล : ลูกขนไก่ตกลงบนพื้นเสียงดัง“แต๊ก” หล่อนตะได้ 145 ครั้งพอดี

(204)

เป็นสถานการณ์ที่เหล่าสมาชิกวัยรุ่นในบ้านตระกูลเกากำลังผ่อนคลายอารมณ์โดยการเตะลูกขนไก่ ในตอนนั้นเวียนมาถึงชู้หว่า หล่อนเตะลูกขนไก่ไปมาได้ทั้งหมด 145 ครั้ง ลูกขนไก่ก็หล่นลงมาที่พื้น

ในต้นฉบับภาษาจีนใช้“塔 tā” หากแปลตรงตัวคือ สิ่งก่อสร้างรูปทรงคล้ายเจดีย์ ซึ่งผู้แตงนำมาเป็นคำเลียนเสียงลูกขนไก่ตก

คำว่า“塔” ในพจนานุกรมภาษาจีนสมัยใหม่ 现代汉语词典 มิได้บ่งว่าคำศัพท์คำนี้เป็นคำเลียนเสียง แต่ในพจนานุกรมมีคำที่ออกเสียงคล้ายกันและเป็นคำเลียนเสียงธรรมชาติคือ

⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 302.

คำว่า “塔” ซึ่งออกเสียงได้สองแบบคือ tà และ dǎ โดยเป็นคำเลียนเสียงกิบม้า , เสียงป็น เป็นต้น

ผู้แต่งอาจจะเห็นว่า “塔” เป็นคำเลียนเสียงที่มีระดับเสียงดังเกินกว่าเสียงลูกชนไก่ ดังนั้นจึงปรับให้ดูอ่อนลงโดยใช้เสียงของคำว่า “塔” แทนแต่ไม่ได้หมายถึงสิ่งก่อสร้างทรงเจดีย์ แต่อย่างใด

ลูกชนไก่ในบริบทนี้มีใช้ลูกชนไก่สำหรับกีฬาเบดมินตัน แต่เป็นลูกชนไก่ที่เอาไว้เดาะบนเท้าโดยเฉพาะ หัวลูกชนไก่มีลักษณะคล้ายสปริงเอาไว้ถ่วงน้ำหนักนอกจากนี้ยังช่วยในการทรงตัวของลูกชนไก่ เป็นกีฬายอดนิยมอย่างหนึ่งในประเทศจีน

ในฉบับแปลภาษาไทยเลือกปรับและแปลข้อความโดยใช้เสียง “แต๊ก” ซึ่งหากมองในมุมมองของคนไทย เสียง “แต๊ก” คือเสียงสิ่งของกระทบกันเช่น เสียงกลองเล็กที่ตีแล้วดังแต๊กๆ ก็เรียกติดปากกันว่า “กลองแต๊ก” ซึ่งมีทั้งเสียงหนักและเสียงเบา ดังนั้นผู้แปลจึงเลือกใช้คำว่า “แต๊ก” มาแทนเสียงกระทบของสปริงลูกชนไก่ที่กระทบกับพื้น

ตัวอย่างที่ 27

ต้นฉบับ : 柏枝烧得吱吱地叫。(15, 114)

คำแปล : กิ่งสนไหม้ส่งเสียงจือ ๆ

ฉบับแปล : กิ่งสนไหม้ส่งเสียงฉ่า ๆ (210)

เป็นเหตุการณ์ที่สมาชิกในบ้านเตรียมตัวทำพิธีเช่นไหว้บรรพบุรุษ มีโต๊ะไหว้เจ้าที่คลุมด้วยผ้ากำมะหยี่สีแดง หน้าโต๊ะบูชามีกระถางธูปซึ่งมีไฟกำลังลุก ถ่านถูกเผาจนแดง มีคนเอากิ่งสนลงไปในกองไฟ กิ่งสนไหม้ส่งเสียงฉ่า ๆ

ในต้นฉบับภาษาจีนใช้คำว่า “吱吱” ออกเสียงได้สองแบบคือ หากออกเสียงว่า zīzī มักจะแทนเสียงร้องของสัตว์เล็ก ๆ หากออกเสียงว่า zhīzhī แทนเสียงที่มีลักษณะแหลมเล็ก

จะเห็นได้ว่าคำว่า “吱吱” ในภาษาจีนไม่ว่าจะความหมายใดก็ตามล้วนแทนเสียงที่มีลักษณะเล็ก โดยในบริบทนี้แนวโน้มการออกเสียงจะอยู่ในแบบที่สอง เพราะแบบแรกจะเน้นหนักไปที่เสียงร้องของสัตว์เล็กเช่น นก หนู ลูกสุนัข เป็นต้น

ในฉบับแปลภาษาไทยเลือกใช้เสียง “ฉ่าๆ” เพราะในภาษาไทยเสียง “ฉ่า” จะมาแทนเสียงสิ่งของที่ลงไปทอดในน้ำมันร้อนๆจนเกิดเสียง เหมือนในภาษาไทยที่มีคำว่า “ร้อนฉ่า” ที่บ่งบอกลักษณะของน้ำมันที่ร้อนจนเดือดแล้วหย่อนสิ่งของลงไปจนส่งเสียง “ฉ่า”

ในบริบทนี้ผู้แปลเลือกใช้คำเลียนเสียง “ฉ่าๆ” เพราะว่าเป็นเสียงเผาไหม้ของกิงสนที่โดนความร้อนของถ่านเผาไหม้จนเกิดเสียงที่คล้ายกับเสียงทอดอาหารในน้ำมันเดือด

ตัวอย่างที่ 28

ต้นฉบับ : 钟摆有规律地在摇动, “滴答” “滴答” 的声音好像就在她的心上敲打一样。(20, 160)

คำแปล : ลูกตุ้มนาฬิกาแกว่งไปมาอย่างมีจังหวะ เสียง “ติตา” “ติตา” ของมันราวกับตอกลงไปหัวใจของหล่อน

ฉบับแปล : ลูกตุ้มนาฬิกาแกว่งไปมาอย่างมีจังหวะ เสียง “ตึกต็อก” ของมันราวกับจะตอกลงไปหัวใจของหล่อน (282)

เสียงลูกตุ้มของนาฬิกาในต้นฉบับภาษาจีนใช้คำเลียนเสียง “滴答 dīdā” ซึ่งเป็นคำเลียนเสียงหยดน้ำและเสียงเดินของนาฬิกา นับว่าตรงตามหลักการทางภาษาเพราะผู้แต่งเลือกใช้คำเลียนเสียงที่เหมาะสมกับค่านามนั้นก็คือ “ลูกตุ้มของนาฬิกา”

ในฉบับแปลภาษาไทยผู้แปลใช้คำเลียนเสียง “ตึกต็อก” ซึ่งเป็นคำเลียนเสียงเข็มนาฬิกาในภาษาไทย เพราะฉะนั้นในข้อนี้เป็นการใช้คำเลียนเสียงที่ตรงตามหลักภาษาทั้งในภาษาจีนและภาษาไทย

4.5.2 การถ่ายทอดความหมายโดยการปรับข้อความ

ในหมวดนี้มุ่งเน้นกลวิธีศัพท์พจน์ของฉบับแปลภาษาไทยที่มีการปรับเปลี่ยนข้อความตามต้นฉบับภาษาจีน โดยที่ผู้แปลมิได้ใช้คำเลียนเสียงที่มีอยู่ในภาษาไทยแต่กลับใช้กฎการเลียนเสียงของภาษาต้นฉบับถ่ายทอดออกมาเป็นภาษาไทย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 29

ต้นฉบับ : “轰”, “哗啦”, “哗啦”, ……大炮接连放了三次。

(20, 163)

คำแปล : “ฮง” “ฮวาลา” “ฮวาลา” ...ปืนใหญ่ดังติดต่อกันถึง 3 ครั้ง

ฉบับแปล : “ตูม” “ซ่า...ซ่า” ... ปืนใหญ่ดังติดต่อกันถึง 3 ครั้ง (287)

ในขณะนั้นบ้านเมืองเกิดสงคราม มีการยิงปืนใหญ่ตอบโต้กันไปมา บ้านเรือนสันตะเทือนไปหมดทั่วทั้งบริเวณ ในต้นฉบับภาษาจีนใช้คำเลียนเสียงสองคำซึ่งผู้วิจัยขอแยกออกมาเป็น “轰” อ่านว่า hōng เป็นคำเลียนเสียงฟ้าผ่า จุดประทัด ระเบิดหรือเป็นเสียงที่ก้องกังวาน และคำว่า “哗啦” อ่านว่า huāla คือคำเลียนเสียงสิ่งของกระทบกันหรือเสียงน้ำไหล

ในฉบับแปลภาษาไทยเลือกใช้คำว่า “ตูม” และ “ซ่า” มาเป็นคำเลียนเสียงของระเบิด ซึ่งผู้วิจัยขอแยกวิเคราะห์ออกเป็นสองประการดังนี้

(1) คำว่า “ตูม” เป็นเสียงที่พบเห็นบ่อยในภาษาไทยที่เอาไว้แทนเสียงดังกึกก้อง เช่น ระเบิดหรือประทัด

(2) คำว่า “ซ่า” คือคำเลียนเสียงระเบิดในฉบับแปลภาษาไทยอีกเช่นกัน

คำว่า “ซ่า” พยัญชนะต้นคือ “ซ” ซึ่งเป็นเสียงเสียดแทรก /ซ/ มักใช้ในคำที่บ่งความหมายถึง การเคลื่อนไหวอย่างมีการเสียดสีหรือซึ่มแทรก เช่น ซัด สาด ซ่า กระเซ็น ซ่าน กระชิบ กระซาบ ซู่ เป็นต้น⁶

คำว่า “ซ่า” ที่ผู้แปลเลือกใช้เป็นคำเลียนเสียงระเบิดในฉบับแปลภาษาไทยนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าไม่ค่อยเหมาะสมเท่าที่ควร เพราะเสียง “ซ่า” ตามหลักแล้วคือการเลียนเสียงเสียดสี ซึ่มแทรก หรือเสียงน้ำ ผู้วิจัยเห็นว่ายังคงควรใช้เสียง “ตูม” เหมือนคำแรกน่าจะเหมาะสมกว่า

ในมุมมองของผู้วิจัย การที่ผู้แปลเลือกใช้คำว่า “ซ่า” อาจเป็นเพราะอิงตามหลักเกณฑ์การเลียนเสียงของคำว่า “哗啦” ในภาษาจีนซึ่งสามารถเลียนเสียงได้ทั้งเสียงกระทบและเสียงน้ำ ดังนั้นผู้แปลจึงเลือกใช้เงื่อนไขการเลียนเสียงของคำว่า “哗啦” ในภาษาจีนมาปรับใหม่โดยใช้คำว่า “ซ่า” ซึ่งเป็นคำเลียนเสียงน้ำในภาษาไทยเช่นกัน

⁶ วัลยา วิวัฒน์ศร, การแปลวรรณกรรม, หน้า 351.

การแปลคำเลียนเสียงธรรมชาติในหัวข้อนี้มีทั้งการแปลตรงตามบริบททั้งในภาษาจีนและภาษาไทย รวมไปถึงการแปลที่แปลตรงตัวของคำในภาษาไทย แต่ทั้งนี้เหตุที่ผู้แปลเลือกการแปลตรงตัวก็เพื่อเป็นการรักษาต้นฉบับไว้อีกทางหนึ่ง เพราะอย่างน้อยผู้แปลก็ได้บิดเบือนต้นฉบับเนื่องจากการแปลก็ยังยึดถือคำเลียนเสียงเดิมของภาษาจีนเพียงแต่เป็นคำเลียนเสียงในอีกความหมายหนึ่งเท่านั้น

4.6 การถ่ายทอดกลวิธีอติพจน์

อติพจน์ (Hyperbole) คือโวหารที่มีจุดประสงค์ที่จะเน้นให้เห็นความสำคัญ ชี้ให้ชัดเจนและเด่น และใช้เพื่อแสดงอารมณ์ที่รุนแรง⁷ หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าภาพพจน์ที่มีข้อความกล่าวเกินจริง⁸ โดยทั่วไปแล้วปรากฏทั้งในภาษาจีนและภาษาไทย ซึ่งมีจุดมุ่งหมายคือการเพิ่มอรรถรสในข้อความและสร้างจินตภาพให้อ่านหรือผู้รับสาร ในนวนิยายเรื่องนี้ก็เช่นเดียวกัน ในต้นฉบับภาษาจีนปรากฏกลวิธีอติพจน์มากมาย บางโครงสร้างก็เหมือนภาษาไทย บางโครงสร้างก็มีความหมายคล้ายคลึงกันเพียงแต่การเลือกใช้คำไม่เหมือนกันเท่านั้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 30

ต้นฉบับ : 时间过得非常慢, 一分钟就像一年那样地长久。(22, 184)

คำแปล : เวลาผ่านไปอย่างเชื่องช้าเหลือเกิน หนึ่งนาทีนานเหมือนหนึ่งปี

ฉบับแปล : เวลาผ่านไปอย่างเชื่องช้า นาทีหนึ่งนานเหมือนปี (317)

สถานการณ์ในตอนนั้นน่าหวาดกลัวเป็นอย่างยิ่ง มีข่าวแพร่สะพัดออกไปว่าคืนนี้จะมีการปล้นสะดมเกิดขึ้นในเมือง ทุกคนต่างผวาว่าจะเกิดเหตุการณ์นั้นขึ้นกับครอบครัวของตัวเอง จึงรู้สึกว่าการเวลานั้นผ่านไปช้าเหลือเกิน

ในต้นฉบับภาษาจีนในข้อความว่า “……, 一分钟就像一年那样地长久。” ใช้กลวิธีอุปมาเข้ามาช่วยโดยใช้คำว่า “像 xiàng” ซึ่งหมายความว่า “เหมือน” เข้ามาเป็นคำเปรียบเป็นปกติที่เวลามีความสุขคนเรามักจะรู้สึกว่าเวลาช่างผ่านไปเร็วเหลือเกิน แต่ถ้าเวลาเราที่มีความทุกข์กลับรู้สึกว่าเวลาช่างผ่านไปอย่างเนิ่นนาน ทั้ง ๆ ที่ไม่ว่าจะสุขหรือทุกข์ก็มีระยะเวลา 24 ชั่วโมงเท่ากัน ในต้นฉบับภาษาจีนผู้แปลต้องการจะสื่อว่าความรู้สึกของตัวละครทุกตัวในเรื่องมีความรู้สึกหวาดผวาและต้องการให้ฟ้าสว่างเร็ว ๆ การรอคอยของทุกคนประสมกับความหวาดกลัวย่อมทำให้ความรู้สึกของตัวละครรู้สึกว่าการเวลานั้นเดินช้ากว่าปกติ

⁷ลิตธา พินิจภูวดล, คู่มือนักแปลอาชีพ, หน้า 171.

⁸ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรม อังกฤษ-ไทย, หน้า 214.

ตัวอย่างที่ 31

ต้นฉบับ : 旧社会如今又从另一方面来压迫她了, 仅仅在一刹那间, 就可以毁坏她十几年来苦心惨淡地造成的一切。(22, 185)

คำแปล : ในปัจจุบันสังคมเก่าได้กดขี่หล่อนจากอีกด้านหนึ่งเพิ่มขึ้น ในชั่วขณะหนึ่งก็สามารถทำลายทุกสิ่งทุกอย่างที่หล่อนพยายามสร้างสมมาด้วยความลำเค็ญเป็นเวลาถึง 10 กว่าปี

ฉบับแปล : สังคมเก่ากดขี่หล่อนจากอีกด้านหนึ่งเพิ่มขึ้นเพียงในชั่วพริบตาเดียวก็สามารถทำลายทุกสิ่งทุกอย่างซึ่งหล่อนพยายามสร้างสมมาด้วยความลำเค็ญเป็นเวลาถึง 10 กว่าปี (320)

ท่ามกลางราตรีอันยาวนานที่มีข่าวแพร่สะพัดว่าจะมีการปล้นสะดม ทุกคนในบ้านมีชีวิตอยู่ด้วยความหวาดระแวง แม้แต่เสียงเล็กเสียงน้อยที่ลอดเข้ามาหรือแม้แต่แสงไฟเพียงเล็กน้อยก็สร้างความตื่นตระหนกให้แก่คนในบ้าน ในขณะนั้นฝ่ายหญิงยังมีสิ่งหนึ่งที่น่ากลัวยิ่งกว่าความตายเสียอีกนั่นก็คือ มีด เลือด ร่างเปลือยเปล่า ซากศพ ภาพเหล่านี้ปรากฏอยู่ในความคิดของทุกคน ฉันเห็นเหมย รุ่ยเจวี่และคนอื่นๆต่างมีสภาพที่ท้อแท้สิ้นหวังก็พลอยทำให้หล่อนหมดหวังตามไปด้วย ความรู้ที่เคยศึกษาช่วยอะไรหล่อนไม่ได้เลย จึงทำให้หล่อนคิดว่าทุกสิ่งทุกอย่างที่หล่อนพยายามสร้างมาพังทลายลงในชั่วพริบตา

ในต้นฉบับใช้คำว่า “一刹那间 yīchànràjiān” หมายถึง “ในชั่วขณะหนึ่ง” วัตถุประสงค์คือผู้แต่งต้องการจะสื่อว่าเวลานั้นรวดเร็วมากในความรู้สึกของตัวละคร มิได้หมายความว่า “ชั่วขณะหนึ่ง” จริงๆ ตามความหมายตรง

จะเห็นได้ว่ากลวิธีอุปมาหรือการกล่าวเกินจริงปรากฏทั้งในภาษาจีนและภาษาไทย ข้อความในต้นฉบับภาษาจีน ผู้แต่งกำลังจะสื่อว่าเวลานั้นเร็วเกินคาดเดา ดังนั้นผู้แปลจึงเลือกใช้ข้อความที่คนไทยคุ้นเคยกันเป็นอย่างดีนั่นก็คือ “ชั่วพริบตาเดียว” เพื่อให้ผู้อ่านเข้าถึงบริบทง่ายขึ้น

ตัวอย่างที่ 32

ต้นฉบับ : 克明气得眼珠直往上翻。(23, 191)

คำแปล : เค่อหมิงโมโหจนหนัยน์ตาแทบถลน

ฉบับแปล : เค่อหมิงโมโหจนตาแทบถลน (328)

เกาจง (高忠) ป่าวใช้วิ่งมาจากข้างนอกด้วยสีหน้าตื่นตระหนกพร้อมกับรายงานว่าการจะเข้ามาอยู่ในบ้านนี้แล้ว เมื่อได้ยินดังนั้นเค่อหมิงก็วิ่งออกไปหน้าบ้านเพื่อไปดูสถานการณ์ แต่เหตุการณ์กลับเหวี่ยงความคาดหมายเมื่อมีภัยหลังหนึ่งมาหยุดอยู่ก่อนแล้ว ผู้ติดตามเกี่ยวคนหนึ่งซึ่งเป็นชายต่างถิ่น รูปร่างสันทัด แต่งกายไม่เรียบร้อยกำลังพูดกับหยวนเจิง (袁成) และเหวินเต๋อ เมื่อเค่อหมิงเดินเข้าไป ผู้ติดตามคนนั้นก็บอกถึงจุดประสงค์ของเขาว่าจะมาพักในบ้านของเขา เค่อหมิงได้ฟังดังนั้นก็โกรธมากจนสุดจะบรรยาย

ในต้นฉบับภาษาจีนใช้ข้อความว่า “眼珠直往上翻” แปลตรงตามภาษาไทยคือ “ตาแทบถลน” ซึ่งผู้แต่งต้องการจะสื่อว่าเค่อหมิงมีลักษณะการโกรธอย่างไร ไม่ได้จะสื่อว่าดวงตาจะถลนออกมาจริงๆ แต่เมื่อใช้ข้อความนี้ก็จะทำให้ผู้อ่านเข้าใจว่าเค่อหมิงโกรธถึงขีดสุด เบิกตาโพล่งด้วยความโมโห ผู้แต่งจึงใช้ความเปรียบนี้เข้ามาเพื่อช่วยเพิ่มอารมณ์สแก่ผู้อ่าน ทำให้เห็นว่ากลวิธีการกล่าวเกินจริงนี้สามารถพบเห็นได้ทั้งในภาษาจีนและภาษาไทย

ตัวอย่างที่ 33

ต้นฉบับ : “哪儿失火?” 觉新马上跑出来, 接着是淑华, 不到一会儿的功夫众人都站在阶前了。(22, 186)

คำแปล : “ไฟไหม้ที่ไหน?” เจี่ยซินรีบวิ่งออกมา ตามมาด้วยชู่หว่า ด้วยความสามารถไม่ถึงชั่วประเดี๋ยว ทุกคนก็มายืนอยู่หน้าบันไดแล้ว

ฉบับแปล : “ไฟไหม้ที่ไหน?” เจี่ยซินรีบวิ่งออกมา ติดตามด้วยชู่หว่า ชั่วอึดใจทุกคนก็มายืนอยู่บนบันไดหินหน้าห้อง (321)

ในภาวะสงครามที่มีแต่ความกดดันในขณะที่ทุกคนหลบอยู่ภายในบ้าน เจวี่ยู่รู้สึกกระวนกระวาย จึงต้องออกมาสูดอากาศข้างนอก ทันใดนั้นเขาเห็นท้องฟ้าฝั่งตะวันออกมีแสงสีแดงพุ่งขึ้นมาและแผ่กว้างออกไปเรื่อยๆ และมีลูกไฟปลิวอยู่ในท้องฟ้าสีแดงนั้น เจวี่ยู่ร้องออกมาอย่างลืมหึว่า “ไฟไหม้!” ทันใดนั้นทุกคนก็รีบวิ่งออกมารวมกันที่บันไดหินหน้าห้องอย่างรวดเร็ว

ในต้นฉบับภาษาจีนใช้ข้อความว่า “……, 不到一会儿的功夫众人都站在阶前了。”

พจนานุกรมจีน-ไทยนิยามความหมายไว้ดังนี้

“【工夫】【功夫】(1) เวลา (เวลาที่ต้องสิ้นเปลืองไป) (2) เวลาว่าง(3) ตอน, ในเวลาที่... (4) ฝีมือ ; ความสามารถ ; ความเชี่ยวชาญ [ฟังสังเกต] (1)(2)(3) ส่วนมากจะเขียนเป็น ‘工夫’ (4) เขียนเป็น ‘功夫’ ”⁹

“不到一会儿” แปลเป็นภาษาไทยว่า “ไม่ถึงชั่วประเดี๋ยว” หากจะแปลรวมทั้งข้อความก็จะได้ว่า “ความสามารถไม่ถึงชั่วประเดี๋ยวเดียว” ผู้แปลจึงปรับข้อความใหม่ว่า “ชั่วอึดใจ” ซึ่งมีความหมายเหมือนกัน

ในเจตนาของผู้แปลต้องการสื่อว่าสมาชิกในบ้านรวมตัวกันอย่างรวดเร็วราวกับมีความชำนาญในการเคลื่อนไหว นั่นเป็นเพราะสถานการณ์ในขณะนั้นทุกคนมีจิตใจหวาดกลัวในภาวะสงครามอยู่แล้ว ยังได้ยินเสียงตะโกนของเจี๋ยฮู่ยวว่า “ไฟไหม้!” จึงทำให้ทุกคนตกใจอย่างมาก สัญชาตญาณความเป็นมนุษย์ ต้องรีบกุลีกุจอออกมาด้วยความตื่นตระหนก ผู้แต่งจึงใช้กลวิธีนี้มาเพื่ออธิบายความรวดเร็วในการรวมตัวในตอนนั้นโดยให้สอดคล้องกับความรู้สึกของตัวละคร

จากการศึกษาพบว่ากลวิธีอติพจน์ที่ปรากฏในต้นฉบับภาษาจีน *เจีย* กับฉบับแปลภาษาไทย *บ้าน* นั้นมีลักษณะโครงสร้างและความหมายคล้ายกัน ดังนั้นผู้แปลจึงถ่ายทอดความหมายโดยเลือกใช้คำหรือข้อความที่มีอยู่ในภาษาไทยโดยยังคงรักษาบริบทในต้นฉบับไว้เป็นอย่างดี

สรุปได้ว่า ในฉบับแปลภาษาไทย *บ้าน* มีการถ่ายทอดกลวิธีการใช้ภาษาที่โดดเด่น 6 กลวิธี ซึ่งแต่ละกลวิธีมีรูปแบบการถ่ายทอดความหมายแตกต่างกันซึ่งขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของแต่ละบริบท บางบริบทผู้แปลถ่ายทอดความหมายออกมาตามต้นฉบับภาษาจีนโดยตรงซึ่งมิได้คลาดเคลื่อนความหมายเดิมแต่อย่างใด และบางบริบทผู้แปลอาศัยการปรับคำหรือข้อความเพื่อให้สอดคล้องกับภาษาไทย นอกจากนี้ยังพบว่าการหลีกคำของภาษาไทยบางกลวิธียังมีอาจเทียบเท่าการหลีกคำของภาษาจีน แต่อย่างไรก็ตามความหมายที่ถ่ายทอดออกมานั้นก็มิได้บกพร่องหรือคลาดเคลื่อนจากเจตนาผู้ประพันธ์

⁹ ธีรชัย เอี่ยมวรเมธ, พจนานุกรมจีน-ไทยฉบับใหม่ (กรุงเทพฯ: บริษัทรวมสาส์น จำกัด, 2549), หน้า 348.

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

วิทยานิพนธ์เรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบนวนิยายจีน *เจีย* กับฉบับแปลภาษาไทย *บ้าน* มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษารูปแบบการถ่ายทอดความหมายทั้งในระดับคำและระดับประโยค จากต้นฉบับนวนิยายจีน *เจีย* สู่ฉบับแปลภาษาไทย *บ้าน* 2) ศึกษากลวิธีการถ่ายทอดความหมายในภาษาต้นฉบับของนวนิยายจีน *เจีย* เปรียบเทียบกับกลวิธีการถ่ายทอดความหมายในฉบับแปลภาษาไทย *บ้าน* และ 3) วิเคราะห์สาเหตุของการถ่ายทอดตัวบทที่เหมือนและต่างจากต้นฉบับผลการวิจัยสามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

5.1.1 การเปรียบเทียบกระบวนการถ่ายทอดตัวบทด้านโครงสร้างทางภาษา
ผู้วิจัยขอจำแนกออกเป็น 4 ประเด็นหลักคือ

(1) การถ่ายทอดความหมายในระดับคำ

การถ่ายทอดความหมายในระดับคำ ผู้วิจัยศึกษาทั้งหมด 5 ด้านดังต่อไปนี้

(1.1) การถ่ายทอดความหมายโดยแบ่งตามชนิดของคำ

ผู้วิจัยขอจำแนกการถ่ายทอดความหมายโดยแบ่งตามชนิดของคำทั้งหมด 3 ประเด็นดังนี้

(1.1.1) คำบุรุษสรรพนาม การถ่ายทอดคำบุรุษสรรพนามที่พบในฉบับแปลภาษาไทย *บ้าน* นั้น จะเป็นการแปลโดยอิงความรู้สึกและความเป็นจริงของตัวละครในขณะนั้นเป็นหลัก เพราะหากแปลความหมายตรงตามต้นฉบับภาษาจีนแล้ว อาจจะทำให้เสียอรรถรสในการรับสาร

(1.1.2) คำวิสามานยนามหรือชื่อเฉพาะ ผู้วิจัยพบว่าการถ่ายทอดชื่อเฉพาะในฉบับแปลภาษาไทยนี้ สามารถจำแนกออกได้ 3 ประเด็นดังต่อไปนี้

1.1.2.1 ผู้แปลใช้วิธีการทับศัพท์ชื่อเฉพาะเป็นภาษาอังกฤษตามอักขระภาษาไทย เพื่อความเป็นสากลในการรับสารของผู้อ่าน ในขณะที่ต้นฉบับภาษาจีนจะใช้วิธีการสรรคำที่มีเสียงใกล้เคียงกับชื่อเฉพาะที่เป็นภาษาอังกฤษแทน

1.1.2.2 หากศัพท์เฉพาะภาษาจีนไม่มีการบัญญัติศัพท์ในภาษาไทย ผู้แปลก็จะปรับข้อความใหม่โดยให้ความหมายกะทัดรัดและครอบคลุมมากที่สุด

1.1.2.3 มีการถ่ายทอดชื่อเฉพาะโดยอิงตามสภาพสังคมของภาษาปลายทาง ซึ่งก็คือสังคมไทยนั่นเอง

(1.1.3) คำวิเศษณ์ พบว่าในต้นฉบับภาษาไทย *บ้าน* ยังมีการถ่ายทอดความหมายผ่านคำวิเศษณ์ที่ยังมีข้อบกพร่องทางโครงสร้างและความหมายจากต้นฉบับบ้าง นั่นอาจเป็นเพราะคำวิเศษณ์บางคำมีหลายความหมาย และใช้ได้หลายบริบท ซึ่งผู้แปลเลือกใช้โดยไม่สอดคล้องกับบริบทที่แท้จริงของข้อความในต้นฉบับมากนัก อย่างไรก็ตามผู้วิจัยพบว่าผู้แปลยังคงพยายามรักษาความหมายเดิมของต้นฉบับไว้อย่างเต็มที่

(1.2) การเพิ่มคำ คือการเพิ่มคำเข้ามาในฉบับแปลภาษาไทย *บ้าน* โดยที่จำนวนคำในต้นฉบับภาษาจีน *เจีย* มีจำนวนเท่าเดิม ซึ่งสาเหตุของการเพิ่มคำในฉบับแปลนั้นผู้วิจัยพบว่า

(1.2.1) เพิ่มคำเข้ามาเพื่อเสริมความหมายให้มีมิติและเพิ่มสีสันให้เกิดอรรถรสแก่ผู้อ่าน

(1.2.2) เพิ่มคำเข้ามาแล้วทำให้ความหมายของประโยคหรือข้อความมีจุดบกพร่อง

(1.3) การละคำ คือจำนวนคำในฉบับแปลภาษาไทย *บ้าน* มีจำนวนน้อยกว่าคำในต้นฉบับภาษาจีน *เจีย* ซึ่งผู้วิจัยพบว่า

(1.3.1) มีการละคำในฉบับแปลภาษาไทย *บ้าน* แล้วความหมายคลาดเคลื่อนคือเมื่อมีการละคำแล้ว ทำให้ความหมายไม่ตรงกับต้นฉบับที่ต้องการจะสื่อ

(1.3.2) ละคำในฉบับแปลภาษาไทย *บ้าน* เพื่อจุดประสงค์คือต้องการความกะทัดรัดของข้อความ

(1.4) การปรับคำ คือการถ่ายทอดความหมายโดยการปรับคำใหม่จากต้นฉบับภาษาจีน *เจีย* เพื่อให้ความหมายสอดคล้องกับฉบับแปลภาษาไทย *บ้าน* ผู้วิจัยพบว่าการปรับคำของผู้แปลนั้นมีจุดประสงค์หรือส่งผลให้เกิดประเด็นที่น่าสนใจดังต่อไปนี้

(1.4.1) การปรับคำบางส่วนยังไม่เหมาะสมกับบริบท

(1.4.2) การปรับคำโดยใช้กลวิธีทางภาษาหรือวิธีการทางภาษาเพื่อให้เกิดภาพพจน์

(1.4.3) การปรับคำเพื่ออิงความหมายตามบริบท คือการผละจากความหมายเดิมแล้วปรับความหมายของคำใหม่เพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์จริงในเนื้อเรื่อง

(1.5) การถ่ายทอดคำตรงตามอักษร คือการถ่ายทอดความหมายของคำใดคำหนึ่งจากต้นฉบับภาษาจีนสู่ฉบับแปลภาษาไทยที่ตรงเกินไปจนทำให้ความสละสลวยของคำหรือข้อความผิดเพี้ยนไป

(2) การถ่ายทอดความหมายระดับประโยคหรือข้อความ ซึ่งในหัวข้อนี้ผู้วิจัยขอจำแนกออกเป็นประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

(2.1) การเพิ่มข้อความ คือการเพิ่มข้อความเข้ามาในฉบับแปลภาษาไทย *บ้าน* โดยที่ความหมายและข้อความในต้นฉบับภาษาจีน *เจีย* ยังคงเดิม พบว่าการเพิ่มคำมีจุดประสงค์หรือก่อให้เกิดผลกระทบในข้อความดังต่อไปนี้

(2.1.1) การเพิ่มข้อความโดยการเพิ่มกลวิธีทางภาษาเพื่อสร้างภาพพจน์ในมโนทัศน์ของผู้อ่าน

(2.1.2) การเพิ่มข้อความโดยการเพิ่มวลีเข้ามาเพื่ออธิบายหรือขยายความให้ความหมายในประโยคหรือวลีนั้นชัดเจนเห็นภาพมากขึ้น

(2.1.3) การเพิ่มข้อความเพื่อให้สอดคล้องกับความรู้สึกของตัวละคร โดยการเพิ่มข้อความที่เกี่ยวกับอารมณ์ ความรู้สึกของตัวละครที่มีสถานการณ์ในขณะนั้น เพื่อให้เกิดความสมจริงและการชักชวนให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์ร่วมมากขึ้น

(2.1.4) การเพิ่มข้อความเพื่อเสริมความหมายของข้อความหรือวลีนั้นให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น คือการเติมเต็มส่วนของประโยคหรือข้อความให้สมบูรณ์และสละสลวยมากขึ้น

(2.2) การละข้อความ ผู้วิจัยพบว่าการละข้อความในฉบับแปลภาษาไทย บำวนั้นมีจุดประสงค์หลักคือต้องการทำให้ข้อความกะทัดรัด สั้นและได้ใจความมากที่สุด โดยพบว่ามี การตัดข้อความบางส่วนที่มีความคล้ายคลึงกันออกไป หรือการละข้อความที่ไม่เป็นการ กระทบกระเทือนต่อบริบทมากเกินไป จึงไม่ถือว่าเป็นการบิดเบือนบริบท

(2.3) การปรับข้อความ คือการถ่ายทอดความหมายจากต้นฉบับภาษาจีน เจีย สู่ฉบับแปลภาษาไทย บำวน โดยการปรับเปลี่ยนข้อความโดยที่ความหมายยังคงเดิมหรือใกล้เคียงมากที่สุด จากการศึกษาพบว่ารูปแบบการปรับข้อความนี้พบมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับจากรูปแบบการถ่ายทอดความหมายในระดับข้อความรูปแบบอื่น ๆ ผู้วิจัยขอจำแนกออกเป็นหัวข้อย่อยดังต่อไปนี้

(2.3.1) การปรับข้อความเพื่อให้เนื้อความสอดคล้องกับเงื่อนไขทางสังคมของภาษาปลายทาง นั่นคือให้สอดคล้องกับสังคมไทยนั่นเอง

(2.3.2) การปรับและแปลข้อความผิด กล่าวคือความหมายที่ปรับออกมานั้นไม่ตรงกับความหมายที่ผู้ประพันธ์ต้องการจะสื่อ

(2.3.3) การปรับและแปลข้อความที่มีปัญหาด้านโครงสร้าง คือการถ่ายทอดความหมายโดยยังยึดโครงสร้างภาษาจีนจากต้นฉบับ ซึ่งภาษาไทยและจีนบางครั้งก็มีโครงสร้างและความหมายตรงกันทุกประการ แต่ก็มีบางโครงสร้างที่ต้องละเว้น กล่าวคือเมื่อแปลตรงตามโครงสร้างโดยที่ไม่ได้ปรับตามลักษณะประโยคภาษาไทยแล้ว จะทำให้การรับสารเกิดการติดขัด ซ้ำซ้อนหรือรกรงได้ไม่เต็มที่

(2.3.4) การปรับและแปลข้อความโดยใช้ภาพพจน์และวิธีการทางภาษาต่าง ๆ เพื่อสร้างจินตนาการแก่ผู้อ่าน

(2.3.5) การปรับและแปลข้อความโดยไม่ยึดโครงสร้างของประโยคเดิม คือการปรับโครงสร้างจากต้นฉบับภาษาจีนให้เหมาะสมกับภาษาไทยโดยความหมายยังคงเดิม

(2.3.6) การปรับและแปลข้อความโดยไม่ยึดโครงสร้างของข้อความเดิม คือการปรับโครงสร้างของข้อความให้เหมาะสมกับสถานการณ์และให้สอดคล้องกับความรู้สึกรวมถึงตัวละครมากที่สุด

(2.4) การถ่ายทอดข้อความตรงตามอักษร คือการแปลข้อความออกมาตรงเกินไปโดยไม่ได้แปลความหมาย ซึ่งทำให้เกิดความบกพร่องในการรับสาร อาจเป็นเหตุให้เสียอรรถรสในการรับสารต่อไป

(3) การถ่ายทอดสำนวน สำนวนที่ปรากฏในนวนิยายเรื่องนี้มีมากมาย ซึ่งแต่ละสำนวนผู้แปลก็มีวิธีการถ่ายทอดความหมายแตกต่างกันออกไป สามารถแบ่งออกมาได้ดังนี้

(3.1) การถ่ายทอดสำนวนจีนที่มีโครงสร้างและความหมายตรงกับภาษาไทย กล่าวคือ เป็นสำนวนจีนที่มีความหมายและโครงสร้างที่ตรงกับภาษาไทยทุกประการ หากพบเจอสำนวนที่มีลักษณะเช่นนี้ ผู้แปลเลือกที่จะถ่ายทอดความหมายสำนวนนั้น ๆ โดยการเลือกใช้สำนวนไทยที่มีอยู่แล้วถ่ายทอดออกมาโดยตรง วิธีการเช่นนี้จะทำให้ผู้รับสารเข้าใจบริบทได้อย่างครบถ้วน ไม่ได้เป็นการบิดเบือนเนื้อหาแต่อย่างใด

(3.2) การถ่ายทอดสำนวนจีนที่มีโครงสร้างและความหมายคล้ายกับภาษาไทย คือสำนวนจีนที่มีความหมายคล้ายคลึงในภาษาไทย ทว่าแตกต่างกันทางด้านโครงสร้าง หากพบสำนวนเช่นนี้ผู้แปลจะเลือกสำนวนไทยที่มีความหมายเดียวกันมาถ่ายทอดความหมายอีกเช่นกัน

(3.3) การถ่ายทอดสำนวนจีนที่มีตัวเลข สำนวนจีนส่วนมากจะสร้างสำนวนโดยใช้คำบ่งบอกจำนวนตัวเลขเพื่อสื่อถึงบางสิ่ง ในฉบับแปลภาษาไทย บ้าง ผู้แปลเลือกจะถ่ายทอดความหมายโดยการพยายามอิงความหมายที่แท้จริงของสำนวนจีนนั้นออกมาแล้วปรับความหมายให้กระชับในภาษาไทย โดยที่ยังคงรักษาความหมายเดิมของสำนวนจีนนั้น ๆ ไว้อยู่

(3.4) การถ่ายทอดสำนวนจีนที่มีโครงสร้างคู่ขนาน คือสำนวนจีนที่สร้างสำนวนจากคำโดดที่มีความหมายคล้ายกันหรือตรงข้ามกัน ซึ่งในภาษาไทยเรียกคำประเภทนี้ว่า “คำซ้อน” (ประเภท “คำซ้อนความหมาย”) เป็นการสร้างสำนวนจากคำโดดที่มีชนิดของคำ (parts of speech) เหมือนกัน ซึ่งหากพบเจอสำนวนเช่นนี้ ผู้แปลเลือกจะถ่ายทอดความหมายออกมาโดยการปรับความหมายใหม่และถ่ายทอดออกมาเป็นภาษาไทยที่ผู้อ่านชาวไทยคุ้นเคย โดยที่ยังรักษาความหมายจากสำนวนเดิมอย่างครบถ้วน

(3.5) การถ่ายทอดสำนวนจีนที่มีโครงสร้างอื่น ๆ คือสำนวนจีนที่สร้างมาจากคำโดดแล้วนำมาเรียงต่อกันทีละคำ แล้วแต่ละคำมีความหมายในตัวของมันเอง ซึ่งสามารถเดาความหมายจากคำโดดเหล่านั้นได้ ในฉบับแปลภาษาไทย *บ้าน* ผู้แปลเลือกที่จะถ่ายทอดความหมายโดยการปรับข้อความใหม่ในภาษาไทยแต่ยังคงความหมายเดิมอีกเช่นกัน

(4) การถ่ายทอดเครื่องหมายวรรคตอน ผู้วิจัยเลือกศึกษาเครื่องหมายอัศเจรีย์ (!) กับเครื่องหมายปริศนา (?) พบว่า ในต้นฉบับภาษาจีน *เจีย* หากประโยคหรือข้อความนั้นมีลักษณะเป็นประโยคย่อนถามที่ไม่ต้องการคำตอบ ก็จะเลือกใช้เครื่องหมายอัศเจรีย์แทน ขณะที่ฉบับแปลภาษาไทย *บ้าน* นั้นพบว่าหากประโยคหรือข้อความใด มีคำบ่งบอกแสดงคำถามก็จะใช้เครื่องหมายปริศนากำกับ โดยไม่คำนึงว่าประโยคหรือข้อความนั้นต้องการคำตอบหรือไม่ แต่ในบางประโยคที่ต้นฉบับภาษาจีนมีลักษณะต้องการคำตอบ แต่ในฉบับแปลกลับปรับความหมายใหม่และมีลักษณะเป็นประโยคบอกเล่า แต่ความหมายยังคงเดิม เช่นนี้แล้วผู้แปลก็จะเลือกใช้เครื่องหมายอัศเจรีย์กำกับไว้เช่นกัน

5.1.2 การเปรียบเทียบกระบวนการถ่ายทอดด้วยทศานกลวิธีการใช้ภาษา ในหัวข้อนี้ว่าด้วยกลวิธีทางภาษาที่โดดเด่นและพบบ่อยในต้นฉบับภาษาจีน *เจีย* ซึ่งผู้วิจัยขอจำแนกกลวิธีทางภาษาดังกล่าวออกมาดังนี้

(1) กลวิธีอุปมา คือกลวิธีการเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งกับสิ่งหนึ่งโดยใช้คำเปรียบ ดุจ ราวกับ เหมือนกับ เป็นต้น ซึ่งกลวิธีอุปมาที่ผู้วิจัยพบในต้นฉบับภาษาจีน *เจีย* เมื่อเปรียบเทียบกับฉบับแปลภาษาไทย *บ้าน* แล้ว พบว่า

(1.1) การเปรียบเทียบตามลักษณะโครงสร้างทางภาษา กล่าวคือฉบับแปลภาษาไทย *บ้าน* มีการแปลกลวิธีการอุปมาตรงตามโครงสร้างและคำเปรียบตามต้นฉบับภาษาจีน *เจีย* ทั้งนี้ความหมายของทั้งสองฉบับก็ตรงกันด้วยเช่นกัน

(1.2) การเปรียบเทียบตามความหมายของคำ กล่าวคือในต้นฉบับภาษาจีน *เจีย* มีการเปรียบเทียบผ่านความหมายของคำ แต่ในฉบับแปลภาษาไทย *บ้าน* ยังคงใช้คำเปรียบเดิมเช่นเดียวกับหัวข้อข้างต้น

(1.3) การเปรียบเทียบตามเงื่อนไขทางสังคม คือการเปรียบเทียบโดยยึดเงื่อนไขหรือความคุ้นชินในสังคมนั้นๆเป็นหลัก ผู้วิจัยเชื่อว่าแต่ละภาษาและวัฒนธรรมล้วนมี

เอกลักษณ์ทางภาษาเป็นของตนเอง ดังนั้นการเปรียบเทียบกับกลวิธีอุปมานี้ย่อมมีค่าเปรียบที่เป็นเอกลักษณ์ทางสังคมนั้นๆ อยู่

(1.4) การเปรียบเทียบที่มีข้อบกพร่องในความหมายและความเป็นจริง

กล่าวคือผู้แปลเลือกถ่ายทอดความหมายของคำที่ไม่ตรงกับต้นฉบับในประโยคที่มีโครงสร้างอุปมา ข้อผิดพลาดที่พบคือ ผู้แปลยังขาดความละเอียดอ่อนต่ออารมณ์ความรู้สึกของตัวละครในต้นฉบับ ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่าผู้แปลยังคงรักษาความหมายโดยให้ใกล้เคียงกับต้นฉบับมากที่สุด

(2) **กลวิธีอุปลักษณ์** คือการเปรียบเทียบรูปแบบหนึ่งเช่นกันแต่มีความหมายลึกซึ้งกว่าอุปมา ส่วนมากจะใช้คำว่า “เป็น” หรือ “คือ” มาเป็นคำเชื่อมในการเปรียบเทียบ ผู้วิจัยพบว่าการเปรียบเทียบกลวิธีอุปลักษณ์ทั้งในภาษาจีนและไทยนั้นมีลักษณะเหมือนกัน กล่าวคือมีการใช้คำว่า “เป็น” หรือ “คือ” ทั้งในต้นฉบับภาษาจีนและฉบับแปลภาษาไทย

(3) **กลวิธีบุคลาธิษฐาน** คือการทำให้สิ่งที่ไม่มีชีวิตหรือสิ่งที่เป็นนามธรรมมีกริยาอาการคล้ายมนุษย์ ซึ่งจากการศึกษาพบว่ากลวิธีบุคลาธิษฐานที่พบในต้นฉบับภาษาจีน *เจีย* นั้นฉบับแปลภาษาไทย *บ้าน* มีการถ่ายทอดความหมายออกมาโดยสามารถแยกออกเป็นประเด็นย่อยได้ดังต่อไปนี้

(3.1) **การถ่ายทอดความหมายตรงตามต้นฉบับ** กล่าวคือในฉบับแปลภาษาไทย *บ้าน* มีการถ่ายทอดกลวิธีบุคลาธิษฐานที่ตรงตามโครงสร้างและคำกริยาที่ปรากฏในต้นฉบับภาษาจีน *เจีย* ทุกประการ

(3.2) **การถ่ายทอดความหมายโดยการปรับข้อความ** กล่าวคือในฉบับแปลภาษาไทย *บ้าน* พบว่าผู้แปลมีการปรับข้อความบุคลาธิษฐาน แต่การปรับข้อความนั้นก็มิได้กระทบต่อบริบท ในทางกลับกันการปรับข้อความบุคลาธิษฐานของผู้แปลยังทำให้การรับสารง่ายและชัดเจนยิ่งขึ้น

(4) **กลวิธีสัญลักษณ์** คือกลวิธีที่น่าจุดเด่นของสิ่งหนึ่งมาเปรียบเทียบกับสิ่งหนึ่ง ไม่นิยมกล่าวตรงๆ ซึ่งกลวิธีสัญลักษณ์ที่ปรากฏในฉบับแปลภาษาไทย *บ้าน* นั้น เมื่อเปรียบเทียบจากต้นฉบับภาษาจีน *เจีย* แล้วพบว่า

(4.1) การถ่ายทอดความหมายตรงตามต้นฉบับ คือคำสัญลักษณ์นั้นในฉบับแปลภาษาไทยแปลตรงตามต้นฉบับภาษาจีน สามารถกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าระบบสัญลักษณ์ทางภาษาของไทยและจีนบางส่วนมีความคล้ายคลึงกัน

(4.2) การถ่ายทอดความหมายโดยการปรับข้อความ กล่าวคือมีการปรับคำสัญลักษณ์นั้นในฉบับแปลภาษาไทย *บ้าน* ทั้งนี้การปรับคำนั้นก็เพื่อให้สอดคล้องกับความเชื่อและสภาพสังคมของไทย

(5) กลวิธีศัพท์พจน์ คือกลวิธีการเลียนเสียงธรรมชาติ จากการศึกษาพบว่าการถ่ายทอดความหมายผ่านกลวิธีศัพท์พจน์ในฉบับแปลภาษาไทย *บ้าน* นั้นพบว่า

(5.1) การถ่ายทอดความหมายที่เป็นเอกลักษณ์ กล่าวคือหากคำเลียนเสียงนั้นปรากฏในภาษาไทย ผู้แปลก็จะถ่ายทอดเสียงออกมาในรูปแบบเสียงตามภาษาไทย ซึ่งการเลียนเสียงของแต่ละชาติแต่ละภาษานั้นจะมีเอกลักษณ์เป็นของตัวเอง ขึ้นอยู่กับลักษณะของภาษาและความคุ้นชินของแต่ละชาติ

(5.2) การถ่ายทอดความหมายโดยการปรับข้อความ กล่าวคือในฉบับแปลภาษาไทย *บ้าน* ปรากฏคำเลียนเสียงที่ใช้กฎการเลียนเสียงของภาษาจีน ซึ่งวิธีนี้อาจทำให้เกิดการติดขัดทางภาษาต่อผู้อ่านชาวไทย

(6) กลวิธีอติพจน์ หรือการกล่าวเกินจริง มีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจสิ่งที่ผู้ประพันธ์ต้องการจะสื่อได้ชัดเจนมากขึ้นโดยการใช้ภาพพจน์การกล่าวเกินจริง จากการศึกษพบว่ากลวิธีอติพจน์หรือการกล่าวเกินจริงของภาษาจีนและไทยมีความคล้ายคลึงกันทั้งรูปแบบภาษาและการสื่อความหมาย

5.2 ข้อเสนอแนะ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ผู้วิจัยศึกษาเปรียบเทียบเฉพาะการแปลที่ถ่ายทอดความหมายจากต้นฉบับนวนิยายจีน *เจีย* สู่ฉบับแปลภาษาไทย *บ้าน* โดยศึกษาวิเคราะห์การใช้ภาษาในระดับคำ ข้อความหรือระดับประโยคในรูปแบบต่าง ๆ รวมทั้งปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการแปล

สำหรับหัวข้อวิจัยที่เกี่ยวข้องที่น่าสนใจและสามารถทำการศึกษาวิจัยได้อย่างลึกซึ้งมีดังนี้

(1) ศึกษาเปรียบเทียบการแปลนวนิยายจีนร่วมสมัยที่มีชื่อเสียงเรื่องอื่นๆ เช่น “เที่ยงคืน 子夜” ของเหมาตุน 茅盾 หรือ “ตะโกนสู้ 呐喊” ของหลู่ซุวี่น 鲁迅 หรือ “คนลากรถ 骆驼祥子” ของเหลาเส่อ 老舍 กับฉบับแปลภาษาไทยทั้งระดับคำและระดับประโยค

(2) ศึกษานวนิยายจีน *เจีย* ในมิติสังคมวัฒนธรรม เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังของนักประพันธ์กับลีลาการเขียนนวนิยาย แนวคิดหลัก (theme) ของนวนิยาย คุณค่าของนวนิยายต่อสังคม เป็นต้น

(3) ศึกษาเปรียบเทียบลักษณะทางวรรณศิลป์นวนิยายจีน *เจีย* กับนวนิยายไทยเรื่องอื่นๆ เพื่อหาคำตอบเรื่องความเหมือนและความต่างของวรรณกรรมจีนและวรรณกรรมไทย

อนึ่งแนวทางการศึกษาวิจัยข้างต้น เป็นหัวข้อวิจัยที่เป็นที่สนใจของสังคมไทย และเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อวงวิชาการด้านจีนศึกษาในประเทศไทย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กรรณิการ์ โกวิทกุล. การเปรียบเทียบภาษาิต-คำพังเพยจีนกับสำนวน-ภาษาิตไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาภาษาจีน คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.
- ก่อศักดิ์ ธรรมเจริญกิจ. หลักการแปลไทย-จีน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จีนสยาม, 2537.
- เจ้าพระยาพระคลัง(หน). ตำนานสามก๊ก. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ ศิลปาบรรณาการ, 2515.
- เชวง จันทระเขตต์. การแปลเพื่อการสื่อสาร. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ ไทยวัฒนาพานิช, 2528.
- ถนอมนวล โอเจริญ. การแปลนวนิยายเรื่อง “แวร์เธอร์ระทม” เป็นไทย. กรุงเทพมหานคร: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.
- เชียรชัย เอี่ยมวรเมธ. พจนานุกรมจีน-ไทยฉบับใหม่. กรุงเทพมหานคร: รวมสาส์น, 2549.
- ประพิณ มโนมัยวิบูลย์. ไวยากรณ์จีนกลาง. กรุงเทพมหานคร: โครงการตำราคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.
- ประกาศรี สีหอำไพ. วัฒนธรรมทางภาษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.
- ปาจิน. บ้าน. แปลโดย วิภา อุตมฉันท. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์วาด, 2532.
- ปาจิน. บ้าน. แปลโดย อนิวรรณ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ยุคใหม่, 2523.
- แผย เสียวรุษ. พจนานุกรมจีน-ไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ทฤษฎี ตาตาพับลิเคชั่น, 2549.
- รัชนีโรจน์ กุลธำรง. ความรู้ความเข้าใจเรื่องภาษาเพื่อการแปล : จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2552.
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554. กรุงเทพมหานคร: ราชบัณฑิตยสถาน, 2556.
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรม อังกฤษ-ไทย. กรุงเทพมหานคร: ราชบัณฑิตยสถาน, 2545.
- ราชบัณฑิตยสถาน. หลักเกณฑ์การถอดอักษรไทยเป็นอักษรโรมันแบบถ่ายเสียง. กรุงเทพมหานคร: ราชบัณฑิตยสถาน, 2542.
- ราชบัณฑิตยสถาน. หลักเกณฑ์การทับศัพท์ภาษาจีนและภาษาอินดี. กรุงเทพมหานคร: ราชบัณฑิตยสถาน, 2550.

- วัลยา วิวัฒน์ศร. การแปลวรรณกรรม. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.
- ศรัทธา เพชรเชิดชู. การแปลจีน-ไทยเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2552.
- สวาสดี พรรณา. วิธีอ่านและแปลข่าวหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษ. กรุงเทพมหานคร: โอ. เอส. พริ้นติ้ง เฮาส์, 2534.
- สิทธา พิณีภูวตล. คู่มือนักแปลอาชีพ. กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์, 2542.
- สุพล เตชะธาดา. ศิลปะการแปลไทยเป็นอังกฤษ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ประพันธ์สาส์น, 2545.
- สมศีล ฅานวังสะ. ภาษาน่ารู้ คำชวนสับสน. มติชนสุดสัปดาห์ (1-7 ตุลาคม 2547) : 73.
- สมทรง บุรุษพัฒน์. วากยสัมพันธ์. กรุงเทพมหานคร: สหธรรมิก, 2536.
- อุปกิตศิลปสาร, พระยา. หลักภาษาไทย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2545.

ภาษาอังกฤษ

- Levy. Die literarische bersetzung. Theorie einer Kunstgattung. Frankfurt am Main, Bonn : Athenäum Verlag. 1969 อ้างถึงใน ถนอมนวล โอเจริญ. การแปลนวนิยายเรื่อง “แวร์เธอร์ กระทบ” เป็นไทย. กรุงเทพมหานคร: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.

ภาษาจีน

- Bājīn 巴金. Jiā 家(นวนิยาย เจีย). Běijīng 北京: Rénmín Wénxué Chūbǎnshè 人民文学出版社, 2012.
- Cíhǎi 辞海 (พจนานุกรมฉือไห่). Shànghǎi 上海: Shànghǎi Císhū Chūbǎnshè 上海辞书出版社, 1979.
- Dèng Jīngwǔ 邓经武. “Jiā”---Bājīn Wénxué Chuàngzuò de Zǒnggāng 《家》---巴金文学创作的总纲(องค์รวมของบทประพันธ์ปาจิน เจีย). Xīnán Mínzú Xuéyuàn Xuébào (Zhéxué Shèhuì Kēxuébǎn) 西南民族学院学报 (哲学社会科学版) [Journal of Southwest Institute for Ethnic Groups. (Edition of Philosophy and Social Sciences)]. 2(1999): 111.
- Hán Bīnshēng 韩斌生. Cóng “Jiā” Kàn Bājīn Xiǎoshuō de Xiànsí Zhǔyì Tèsè 从《家》看巴金小说的现实主义特色 (แนวคิดสังคมนิยมที่สะท้อนจากนวนิยายจีน เจีย ของปาจิน). Bǎojī Shīyuan Xuébào (Zhéxué Shèhuì Kēxuébǎn) 宝鸡师院学报 (哲学社会科学

- 版)[Journal of Baoji Shiyuan (edition of Philosophy and Social Sciences)]. 1(1979): 40.
- Kē Wénpǔ 柯文溥. Lüèlùn Bājīn de “Jiā” 略论巴金的《家》(ถกประเด็นปาจิ้น เจีย โดยสังเขป). Xiàmén Dàxué Xuébào (Zhéxué Shèhuì Kēxuébǎn) 厦门大学学报 (哲学社会科学版) [Journal of Xiamen University(Edition of Philosophy and Social Sciences)]. 1(1978): 27.
- Liú Fúquán 刘福泉、Wáng Hóngli 王宏力. Zài Jiēshòu zhōng Zǒuxiàng Jīngdiǎn---Bājīn “Jiā” de Jiēshòu Shǐ Yánjiū 在接受中走向经典---巴金《家》的接受史研究 (การศึกษาเส้นทางสู่ความเป็นวรรณกรรมอมตะของนวนิยาย เจีย โดยปาจิ้น). Bǎodìng Xuéyuàn Xuébào 保定学院学报 [Journal of Faculty of Baoding]. (2008): 67.
- Liú Wéiwéi 刘巍巍. Bājīn “Jiā” Liǎng Zhǒng Sixiǎng Wénhuà de Chōngtú 巴金《家》两种思想文化的冲突(ความขัดแย้งด้านวัฒนธรรมระหว่างสองแนวคิดที่ปรากฏ ในนวนิยายจีน เจีย ของปาจิ้น). Cáizhì Zázhi 才智杂志 16(2009): 235.
- Yuán Huishēng 袁慧生. Tán Bājīn Xiǎoshuō “Jiā” de Rénwù Sùzào 谈巴金小说《家》的人物塑造 (เสวนาบทบาทตัวละครในนวนิยายจีน เจีย ของปาจิ้น). Tiānjīn Dǎngxiào Xuékān 天津党校学刊 [Journal of Tianjin Dangxiao]. 1(1994): 44.
- Zhāng Ruìruì 张睿睿. Bājīn Xiǎoshuō “Jiā” de Jīliú Yìxiàng Jiědú 巴金小说《家》的‘激流’意象解读 (ไขว้เคราะห์‘กระแสเชี่ยว’ในนวนิยายจีน เจีย ของปาจิ้น). Límíng Zhíyè Dàxué Xuébào 黎明职业大学学报. 1(2011): 6.
- Zhōu Jíqióng 周吉琼、Tán Zhèngchōng 谭正冲. Lùn Bājīn de “Jiā” zhōng Nǚxìng de Bēijù Yìyì 论巴金的《家》中女性的悲剧意义(ถกประเด็นความทุกข์ของสตรีเพศในนวนิยายจีน เจีย ของปาจิ้น). Tiānfǔxīn 天府新 6(2008): 174.
- Zhōu Lìgāng 周立刚. “Jiā” de Jiēshòu Yánjiū 《家》的接受研究 (การศึกษาการยอมรับ นวนิยายจีน เจีย). Héběi Dàxué Zhōngguó Xiàndāngdài Wénxué Zhuānyè Shuòshì Xuéwèi Lùnwén 河北大学 中国现当代文学专业 硕士学位论文, 2008.

ภาคผนวก

ภาคผนวกนี้ คือการแปลสรุปความวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นภาษาจีน
《家》与泰译本比较研究

第一章
引言

1.1 问题的提出

从翻译历史看，泰国首次在第一世皇时期开始翻译的著名作品，有《西汉》和《三国演义》，当时的翻译理论对此也没有多大帮助，而且懂汉语的人才比较少，所以翻译过程比较困难，译本的语言也不像目前流畅。

可见，以前的翻译都是从中国著名小说翻译过来的。巴金的《家》也是同样，作者努力把中国当时封建社会的不公平通过作品表现出来，目的是揭开事实，让更多的人知道真相。基于上述原因就被当时的中国政府列为“禁书”，但由于作品的表现手法比较真实，就使这部作品再次在文坛中确定了地位。

《家》是一部很著名的小说，有多种语言的译本，在泰国就有两种译本，分别是 Aniwat 先生的译本和 Vipa Uttamachan 的译本。Aniwat 的译本首次出版于 1980 年，当时翻译理论和科技不如现在发达，还不能够影响到对于《家》的翻译，这引起笔者对《家》的译本的兴趣，所以决定研究《家》的翻译方法，以及分析原因和理由，包括《家》和译本里的表达方法的异同。

此外，泰国还没有研究《家》的翻译方面，所以就更增加了笔者的兴趣，将《家》与泰译本在翻译方面进行研究。

1.2 研究目的

1. 研究《家》和泰译本的表达方法。
2. 研究《家》和泰译本的写作手法。
3. 分析《家》和泰译本异同的原因。

1.3 假设条件

1. 译本的表达方法跟《家》有相同与不同之处。
2. 译本的写作手法跟《家》有相同与不同之处。
3. 不同的表达方式是由于中国跟泰国的文化、习俗和背景的差别造成的。

1.4 研究范围

1. 本论文的研究范围是巴金的《家》。笔者以 2012 年由人民文学出版社出版作为中文原本。版本分为 50 回。

2. 笔者以 1980 年由 Aniwat 先生翻译作为泰译本，此书把《家》的全本翻译成一部泰文小说。

1.5 研究方法

1. 收集有关研究的资料与文件。
2. 把泰译本跟《家》进行比较。
3. 把所得到的资料进行归类。
4. 做出判断和得出结论。

1.6 研究作用

1. 把《家》介绍给泰国读者。
2. 从《家》了解中国文化、习俗、思想和信仰。
3. 对那些对文学研究比较感兴趣的读者有所帮助。
4. 开拓读者对《家》的兴趣。

第二章 文献探讨

2.1 翻译理论与原则

翻译是从一种语言到另一种语言的表达方式，目的是表达原本的内容，同时要
保持原本所表达的意思，“翻译”的意思有几位专家给它的定义如下：

英国哲学家威克里夫（John Wycliffe）认为翻译是用普通易懂的语言清清楚
楚地表达出来。

德国哲学家马丁·路德（Martin Luther）认为翻译是把原本表达出来。普通人
容易明白。

尤金·奈达（Eugene A. Nida）认为翻译不仅是从一种语言到一种语言的表达
方法而已，而且必须保持原文的语言形式。¹

目前的翻译是不同语言之间交流思想，同时要尽量保持原本的语言形式、价值、
意义以及语言结构，包括原本里面跟文化、哲学、信仰、思想有关的含义与艺术手法。

2.1.1 翻译历史

翻译很久以前就出现了，第一次的翻译在西方开始，对于东方的翻译历史在中
国开始，这段时期可以分为三段如下：

1. 公历 148 年 - 265 年 这段时间大部分是直译，因为没有人才，另外翻译经
典，必须按照经典内容翻译才对。

2. 公历 265 年 - 589 年 这段时期的翻译开始走向意译，影响到译文里的汉
语结构，更自然流畅。

3. 公历 589 年 - 1100 年 这段时期的翻译人才越来越多，比较有名的翻译
员是“玄奘”，他的梵语和汉语水平优秀。²

对于泰国的翻译历史，在素可泰王朝开始一直到现在，当时大部分翻译跟宗教
有关的经典比如：佛教的《佛经》或者基督教的《圣经》。翻译方式可以分为两种如
下：

¹斯塔·披尼普瓦顿, **翻译者手册** (曼谷: 南美出版社, 1999), 第 12-13 页.

²拉差尼罗·坤塔容, **翻译的语言技巧: 从理论到实践** (曼谷: 朱拉隆功大学印刷所, 2009), 第 15 页.

1. **直译 (Literal Translation)** 是把原文的语言直接表达出来，这种翻译主要尽量保持原文的意义、句子结构与表达方式。

2. **意译 (Free Translation)** 是从意义上出发，要求把原文大意翻译出来，不注意细节，译文自然流畅即可，译者可以添加、省略或调整等方式来表达出来。³

2.1.2 翻译小说方法

1. 表达“词”的方法

(1.1) 人称代词

(1) 第一人称代词是指说话人

(2) 第二人称代词是指听话人

(3) 第三人称代词是指其他人或事物

众所周知，泰语的人称代词繁多，一定要看场合使用，在翻译过程中也是一样，译者应该理解内容或人物的感情以及读者的感受。

(1.2) 专名词

翻译专名词不应该照汉语本身的发音直接翻译出来，而应该先考虑，然后用泰语里正在使用的音译或众所周知的词语来替换。

(1.3) 副词

大部分的副词意思与功能比较相近，尤其是汉语的副词，因此，翻译时要靠译者的考虑、同时要保持原文所表达的内容。

2. 成语

每种语言的成语都有自己的特点，大量的成语都跟语言背景及文化有关，所以直译的翻译方法不能够把成语全面的意思表达出来，译者的任务是要寻找最适当的意义或目的的成语来表达，另外必须理解词的含义、国家的背景、习俗、信仰等方面，才能够把原文表达得更准确。

3. 标点符号

从原本到译本的翻译，要注意看内容应该用什么符号最适当，另外译者一定要掌握标点符号的功能，这是对译者的要求。

---

³萨瓦.班纳, **英文报刊阅读与翻译技巧** (曼谷: O.S Printing House 出版社, 1991), 第99页.

4. 表达“句子”的方法

(4.1) 旧语言和新语言

译者要看作者用的是什么样的语言，如果原文是旧语言，译文里一定要按照原文的语言翻译。

(4.2) 原文的语言节奏

语言的节奏让读者创造想象力，译者要理解原本的含义。译者把原本全体翻译出来以后，译者必须重新阅读，看自己所表达的语言是否跟原本一样。

(4.3) 处所与时间的翻译

为了避免误会，译者要注意原本里的处所与时间的顺序。

(4.4) 书面语与口语

译者要详细地看作者用的语言是书面语还是口语，作者用怎样的语言写作，译者必须按照作者用的语言翻译。

5. 修辞手法的表达方式

修辞手法可以叫“语言之美”，目的是把内容和读者的思想贯穿起来，创造想象力以及鼓舞读者的精神，我们经常遇到的修辞手法可以归纳如下：

(5.1) 比喻手法

比喻是用一事物来比方另一事物的手法，中间有比喻词 像、似、犹如、像……一样等词语。

(5.2) 借代手法

借代是借用跟物有密切相关的人或事物来代替的手法。

(5.3) 拟人手法

拟人是把物当成人来写，让物像人一样有生命的手法。

(5.4) 象征手法

象征是以物示意，以具体的表示抽象的手法。

(5.5) 拟声手法

拟声是对事物的声音先模仿，然后编写出来的手法，这样的手法使读者有了想象力，而且能够把内容和读者的感想连接起来。

(5.6) 夸张手法

夸张是对事物的形象、程度、作用等方面扩大或缩小的手法。

6. 修辞手法的要点

(6.1) 结构准确

(6.2) 不含糊

(6.3) 语言生动

(6.4) 逻辑合理

(6.5) 深刻奥妙

2.2 巴金：现实主义作家

巴金是中国现代文学著名的作家，原名李尧棠，出生于1904年11月25日，四川成都人，巴金是他第一部作品《灭亡》的笔名。

发生“五四运动”的时候，巴金正好长大成人了，中国年轻人的新思潮和革命的概念在社会中暗暗存在，影响到巴金的思想，促使他16岁就进入了文学界，19岁时他生活在上海。

1927年巴金赴法国巴黎留学，他用这段时间写作了《灭亡》，当时巴金的思想受到无政府主义的许多作家的影响，他把激烈地反对当时的中国社会的感受放在他的作品里，从他写作《灭亡》起，是他开始进入了文学界的起点。⁴

1928年底，巴金回上海，他写了许多小说，从那时起他就成了很有名的作家。他比较有名的作品比如：《萌芽》、《雾》、《雨》、《电》和长篇小说《激流三部曲》，这三部小说分为：《家》、《春》和《秋》，在他的作品中，《激流三部曲》其中的《家》是最有名的现实主义作品，而且这部小说影响到反对封建社会的年轻人。

他的作品不仅在国内外出版，而且翻译成二十多种语言。⁵

⁴巴金，家. 威帕. 乌达玛昌译(曼谷：品沃出版社，1989)，第3-4页.

⁵刘福泉、王宏力，在接受中走向经典——巴金《家》的接受史研究，河北大学保定学院学报3(2008)，第67页.

2.3 《家》的背景⁶

《家》是长篇小说《激流三部曲》之一，《激流》分为《家》、《春》和《秋》，其中《家》成就最高。

起初《家》没有受到读者的欢迎，因为《家》内容很长，读者要费很多功夫才能把它读完，每次发表之前遇到“腰斩”的命运，另外《家》还被国民党^{*}政府列为禁书，因为它的内容讽刺国民党，但是同时有一些人也支持巴金的作品，自称“巴金迷”，他们大都读过《家》，后来《家》就在文学读者中慢慢复活了。

最初，《家》开始在青年读者受欢迎，因为《家》的内容鼓舞年轻人的精神，众所周知巴金以作家的身份为社会、国家、民族做出贡献，巴金的作品开始在人们的谈话里听到，因此茅盾曾经说过：“他是青年学生，尤其是中学生爱读的作家。”

对于巴金的作品，他曾经表达他的意见：“我不愿它们永远孤寂地躺卧在名人的书架上，我不愿我的文章被少数人珍藏、鉴赏，我愿我的作品能够打击黑暗。”

一切艺术创造都是作家长期郁积的复杂情感的排解和宣泄，而这种难以言喻的和沸腾的情绪，是创作主体为现实生活所挤压和刺激所凝聚而成的生活体验与审美感受，由此可见，这些作品慢慢在读者的眼里有了很高的价值。

《家》也是一样，当时人们的痛苦还存在，促使着他拿起笔抒发他的感情，书中的那些人物都是我爱过或者恨过的，书中有些地方是我亲眼见过或者亲身经历过的，巴金写《家》就像他把他的回忆倾吐出来，由于《家》体现了现实情况和作家的真诚，所以就能引起很多读者。

1938年后，《家》被广泛接受，甚至把长篇小说《激流三部曲》，尤其是《家》编成话剧和电影，提到《家》这部小说在编、导、演方面，演出后获得了巨大成功，特别是那时反对封建制度的年代，使这部讽刺社会的电影更有很高的成就。

---

⁶周立刚，《家》的接受研究（硕士学位 河北大学，2008），第3-18页。

^{*}国民党。推孙中山为理事长。是当时国会中第一大党，但成员较复杂。（辞海 1989），第863-864页。

2.4 《家》的主要人物⁷

1. 高觉新

他的性格比较复杂，是一位新与旧、正确与错误、前进与倒退的矛盾统一体。在他身上，体现着新旧社会的鲜明时代特征。

高觉新从小是在封建思想下成长的，青年时期又受到“五四”^{*}新思想的影响，他的思想深处，知道是与非的界限，知道夺去他的幸福是封建制度，但他不敢反抗。他只暗暗伤心痛苦。

2. 高觉慧

高觉慧是封建制度的叛逆者，是“五四运动”时青年的代表。他的思想激进，他受到“五四”的影响，他不情愿别人来控制他的生命，他用自己的大胆走出了一条与两个哥哥都不大相同的生活道路。

3. 鸣凤

她活泼可爱，纯洁善良，聪明善解人意，有良好的姿色。本来应该有好的命运，但由于无情的生活把她安排在丫头的地位，使她美好梦想、真爱的追求不能实现。她的早死不仅让人痛苦，还令人感受到一种说不出的失落的感情。

4. 梅

梅是一个典型的少女，仪容美丽动人而凄凉，她的美好心情被折磨得不能恢复起来，内心的痛苦无法叙述出来，她的死真的令人伤心。

5. 瑞珏

瑞珏是一位温柔善良的青年女子，她关心体贴丈夫，辛勤哺育幼子，孝敬长辈，善于理解并愿意分担亲人的痛苦。

6. 高老太爷

高老太爷是公馆封建大家庭里最有地位和权力的人，是封建思想的最高代表，是封建制度和封建礼教的总根子。

---

⁷袁慧生，谈巴金小说《家》的人物塑造，天津党校学刊 1(1994)，第 44-45 页。

^{*}“五四”就是“五四运动”。是中国人民反对帝国主义和封建主义的爱国运动。五四运动是中国由旧民主主义革命转变为新民主主义革命的转折点，也是彻底地反对封建文化的新文化运动。（辞海 1989），第 38 页。

第三章

《家》与泰译本比较

3.1 “词”的表达方法

3.1.1 按照词类的表达方法

(1) 人称代词的表达方法

泰译本重新修改人称代词，是为了符合小说里的人物感情或泰国的习俗，例如：

例1

原本：“又是他，”觉慧冷笑道。

译本：“ไอ้เผ่าคนนี้อีกแล้ว” เจียฮ่วยหัวเราะอย่างดูแคลน

冯乐山是第一个签字主张由奉系军阀统治国家的人，而觉慧本人坚决反对丧失人民民主自治权的军阀统治制度。原本中的“他”是第三人称代词，可直译为“เขา (khao)”但出于觉慧对冯乐山的憎恶，译者选用“ไอ้เผ่า (aithao)”这个代词来称呼冯乐山，更加真实地体现出觉慧对冯乐山的憎恶之情。

(2) 专有名词的表达方法

(2.1) 如果是外来词，译者选音译方式来表达意思。

例1

原本：“我们这学期读完了《宝岛》，下学期就要读托尔斯泰的《复活》”

译本：“เทอมนี้เราเรียนเรื่อง เกาะมหาสมบัติ จบเทอมหน้าก็จะเริ่มเรียนเรื่อง ฟิ้นซีฟ ของตอลสตอยอีก”

列夫托尔斯泰 (Leo Tolstoy)，原名为列夫·尼古拉耶维奇·托尔斯泰，是19世纪中期俄国批判现实主义作家，译者根据英文发音对他的名字进行了翻译，因为如果按照中文音译，则会使那些知道托尔斯泰却不知其名字中文发音的读者产生误解，因此译者采用国际通用的英文音译来避免误解的产生。

(2.2) 如果是汉语专有名词，泰语中无对应词语，译者便采用意译和直译的方式来进行表述。

例2

- 原本 : “作揖主义”和“无抵抗主义”对他的确有很大的用处。
 译本 : “ลัทธิเกลา้กั้มประนอมกร” กับ “ลัทธิไม่ต่อต้าน” มีประโยชน์เป็นอย่างมากสำหรับเขาจริงๆ

泰文中并没有“作揖主义”和“无抵抗主义”这两个专有名词，于是译者便最大程度地保留了原意。译者选用最符合原文意思的词语，译者采取意译方法将“作揖主义”翻译成“ลัทธิเกลา้กั้มประนอมกร (Latthi Klackom Pranomkon)”而且还采取直译方法将“无抵抗主义”翻译成“ลัทธิไม่ต่อต้าน (Latthi Mai Totan)”。这两种“主义”都鲜明地体现了大哥觉新的性格特点——毫无反抗意识，恪守陈腐封建思想，这样的译法能在忠实原文的基础上将文章的意思准确无误地传达给读者。

(2.3) 译者重新修改，是为了符合泰国习俗的翻译法。

例3

- 原本 : 后天就是中秋了。
 译本 : วันมะรืนก็จะเป็นวันสารทพระจันทร์แล้ว

中秋节是中国每年八月十五纪念嫦娥的传统节日，相当于泰国人熟知的“เทศกาล วันไหว้พระจันทร์ (Thetsakan Wan Waiphrachan)”，译者用“สารท (sat)”这个词，是因为它与泰国的风俗习惯有着密不可分的联系。

“สารท (sat)”是泰国雨季和凉季之间的一个节日，在每年的十月份左右，译者之所以用“สารท (sat)”这个词，或许是考虑到中秋节恰好是在秋末冬初，正值泰国的拜月节。但中国的中秋节并没有拜月祭祖的风俗，只是以吃月饼的方式来纪念嫦娥，因此“สารท (sat)”这个词的意思与中文原意存在出入，倘若翻译成“เทศกาลวันไหว้พระจันทร์ (Thetsakan Wan Waiphrachan)”则更加贴切。

(3) 副词的表达方法

泰译本中对汉语副词的翻译错误。例子如下：

例1

原本 : 他不时用哭闹的眼光看觉新。

译本 : บางครั้งก็หันมาเหลือบมองเจี๋ยชินอย่างกั๊ดกั๊ดมุ่ม

在此语境中应译作 “เขาเหลือบไปมองเจี๋ยชินอย่างกั๊ดกั๊ดมุ่มอยู่บ่อยๆ (khaolueap pai mong Chiasin yang klatklum yu boi boi)”，“บางครั้ง (bangkhlang)” 相当于汉语的“有时”这个词并不能反映出觉慧看觉新的动作频率，反而使读者混淆甚至曲解语境，没有很好地诠释出作者的本意。

例2

原本 : “大哥，你究竟肯不肯给二哥帮忙？”

译本 : “พี่ใหญ่ พี่ยินดีช่วยพี่เจี๋ยหมินหรือเปล่ากันแน่?”

选自觉新和觉慧之间的一句对话，觉慧问哥哥觉新有什么办法能使觉民摆脱包办婚姻的命运，译句中的不妥之处在于双重疑问的使用，造成句子结构不紧凑，影响了语言的优美和文章的韵味。应译为 “พี่ใหญ่ ตกลงพี่จะยอมหรือไม่ยอมช่วยพี่เจี๋ยหมินกันแน่? (phiyai toklong phi cha yom rue mai yom chuai Phi Chiamin kannae?)”，才能与“究竟”这个词相对应，符合文章的语境。

研究发现部分副词的翻译偏离了原本的词义和作者的本意，造成语言结构的错误，而另外一种情况是改变副词的译法，即便翻译后的词意与原本并不一致，但却最大程度的保留了文章的原意。无论如何，学者认为译者在多数情况下都是在忠实原文的基础上进行翻译的。

3. 1. 2 增译法

(1) 增译法能使读者更好地理解文意。

例1

原本 : 连觉新也在后面跟着他们跑。

译本 : เจี๋ยชินก็ต้องเดินตามพวกเขาต๊อก ๆอยู่ข้างหลัง

译者用“ต๊อก ๆ (tok tok)”这个有讽刺意味的象声词形容觉新跑步的样子，增强了语言的画面感，并能使读者发笑。作者笔下的觉新是一个不懂得反抗的人，即便心里再不情愿，也从不表达自己的不满和诉求，正是因此译者才选用这个词使读者对觉新的性格特征更加了解。

(2) 译文添加以后，不符合原文的意思。

例2

原本 : 他看见了这一切，满意地微笑了。

译本 : ท่านมองเห็นทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นต่อหน้าท่านแต่ท่านกลับยิ้มด้วยความพอใจ

引自高老太爷寿宴上的一段场景，宴会上的京剧表演很受在座宾客的欢迎，高老太爷看到气氛如此热烈，不禁露出满意的微笑。在中文原本中可以看到，前后两句话之间并没有出现连词，但在译本中却用了“แต่...กลับ (tae...klap)”这个表示转折意义的连词。从原本的意思来看，前后情景之间并无转折关系，而是一种自然而然发生的现象。因此，应换用“จน (chon)”，译为“ท่านมองเห็นทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นต่อหน้าท่าน ท่านจึงระบายยิ้มด้วยความพึงพอใจ” (than mong hen thuk sing thuk yang thi koet khuen to na than , than chueng yim duai khuam puengphochai)”更为合适。

也可用连词“ดังนั้น...จึง (dangnan...chueng)”，但会显得过于正式，不适用于当时的氛围，应选用口语化的词汇，则更加符合语境，且能保留原作的韵味。

3.1.3 省略之法

这样的方法是照原本翻译出来，但译文省略了原本里面的词语，造成以下影响：

(1) 省略以后，影响基本的意思。

例1

原本 : “我晓得，我先前看见张升私下递信给你。”

译本 : “พี่รู้ พี่เห็นจางเชิงส่งจดหมายให้น้อง”

译本中省略了“先前”和“私下”这两个词，意思分别为“ก่อนหน้านี้ (kon na ni)”和“ลับๆ แอบ (laplap , aep)”。省略之后可能使读者误解文章的含义，想当然地以为张升是光明正大的送信。而原意是说“我先前看见张升私下递信给你 ก่อนหน้านี้จางเชิงได้แอบส่งจดหมายให้กับเจี๋ยหมิน (kon na ni Changsoeng dai aep song chotmai hai kap Chiamin)”，因此对句中词语的省略可能会造成读者对文意的曲解。张升之所以要偷偷摸摸地送信，就是为了不让别人知道觉民和琴之间的关系，不想他们的爱情以悲剧收场。旧社会的包办婚姻必须听从父母之

命，即便男女一方不情愿也不能反对，如果其中一方的家长知道了二人的关系并对此持反对意见，便会想方设法拆散这段姻缘，迫使其与他人成婚。而省略“私下”相当于泰语的 หลบๆ ซ่อนๆ (loplop sonson) 这个词，则不能使读者产生上述的联想，同时也不会发出“为什么要私下递信”这样的疑问，无法深入体会文章的含义。

(2) 省略以后，没有影响基本的意思。

例2

原本 : 他并不看觉新，却望着窗外的景物。
译本 : เขาไม่มองหน้าเจี๋ยซิน กลับหันมองไปยังนอกหน้าต่าง

“景物”意为“风景”“景色”，句中的“望着窗外”必定包含了看风景的意思，译者为使句子内容简洁明了，在此处做了省略，不影响原文的意思。

3.1.4 修改之法

表达的词语的大体意思，修改之后产生以下影响：

(1) 修改以后，意思不符合内容。

例1

原本 : “大哥，你说得不错，” 剑云露出感激的样子说，“我自己也晓得。”
译本 : “ครับ ผมไม่สู้จะแข็งแรงอย่างที่พี่ว่า” เจี๋ยนหยุนพูดด้วยน้ำเสียงสื่อความขอบคุณ “ผมรู้ตัวดีครับ”

感激之情是一种正面、积极的感情，但译本中却用了“สื่อ (so)”这个常用于贬义语境中的词语，例如：สื่อพิรุฑ (so-phirut) สื่อแวง (sowaeo) 等等，建议换成“เจี๋ยนหยุน พูดด้วยน้ำเสียงแสดงความขอบคุณ (Chianyun phut duai nam siang **sadaeng** khuam khopkhun)”这样的表达方式则与语境更相符合，同时“แสดง (sa-daeng)”也是“露出”的意思。

(2) 采取修辞手法或语言特点来表达词的意思。

例2

原本 : 望着小天井里的青草和野花出神。
译本 : มองดูหญ้าเขียวและดอกไม้ป่าที่ลานบ้านเหมือนตกอยู่ในภวังค์

“出神”意为神情专注、忘我、入神。此处译者用泰文中的常用修辞“เหมือนตกอยู่ในภวังค์ (muean tok yu nai phawang)”来进行比喻，与忘我、入神的意思相近。

此处也可采用直译的方式，但译者却用比喻修辞是文章语言更加富有画面感。

(3) 按照泰语的说法翻译

例3

原本 : 我才可以放心。
译本 : แม่จะได้นอนตาหลับ

“放心”直译为“วางใจ (wangchai)”，在上述语境中可采用直译的方式，但译者想要表达“死去以后，灵魂能够安宁”的意思，因此便用了“นอนตาหลับ (non ta lap)”这种在泰文中很常见的表达方式。这种译法并未使语境发生改变，反而保留了原文的风姿，使读者更加深切地体会到母亲担忧的心情。

3.1.5 直接表达词语的意思

直接表达词语的意思，有时会造成译本语言生硬，影响读者的心里感受。

例1

原本 : “觉慧，不要忘记多写信。”
译本 : เจ็ยฮุ่ย อย่าลืมเขียนจดหมายมา“มาก ๆ”

“多”直译为“มาก (mak)”，但是不太符合在此语境中的意思，应改译为“บ่อย (boi)”，译为“เจ็ยฮุ่ย อย่าลืมเขียนจดหมายมาบ่อย ๆ (Chiahui ya luem khian chotmai ma **boi boi**)”则更加符合上下文的意思。

3.2 “句子”的表达方法

3.2.1 增译法

(1) 为了给读者创造想象力。

例1

原本 : 钱嫂说: “三少爷, 老太爷喊你。你快去。”

译本 : เจียนสาวบอกว่า “คุณเจี่ยอยู่คะ ท่านใหญ่เรียกหาฉันมาตามหาคุณ
แทบตาย คุณรีบไปเถอะคะ”

高老太爷叫陈姨太的佣人钱嫂带觉慧去见他, 而钱嫂却怎么找也找不到, 好不容易偶遇觉慧, 这才赶紧带他去见高老太爷。钱嫂并不晓得觉慧去参加学生运动, 只能等到觉慧回家的时候才碰巧遇见了。译者用“แทบตาย(thaep tai)”进行了夸张修辞, 使读者感受到钱嫂寻找觉慧的不易。

(2) 加上一条短文, 为读者加以说明。

例2

原本 : 到处都是硫磺气味。

译本 : กลิ่นกำมะถันฟุ้งไปทุกหนทุกแห่ง บนท้องถนนเต็มไปด้วยซาก
ของประทัด

高老太爷一家吃完年夜饭后便分头去自己的房间休息了, 正在这时听到周围传来的鞭炮声响, 到处都散发着硫磺的气味。

原本中写到了硫磺的气味, 却并没有提到鞭炮屑。译者添加了“บนท้องถนนเต็มไปด้วย ซากของประทัด (bon thong thanon tem pai duai sak khong prathat)”意思是“到处都是鞭炮屑”这句话, 使句子结构更加完整, 在符合语境的同时也更加贴近现实。

(3) 添加短文, 符合原本里的人物感情与态度。

例3

原本 : 觉新摊开两只手说

译本 : เจียนชินแบ่มือทั้งสองออกอย่างจหนักัญญา

高老太爷禁止觉慧参加反抗游行, 将他禁足在家, 觉慧从高老太爷的房间出来的时候问觉新下一步该怎么做, 觉新并未给出任何意见, 而是告诉弟弟让他

按照高老太爷说的去做。

以觉新的性格来看，即便他自己内心深处想要反抗，却向来墨守成规，只知听从长辈的吩咐。因此当觉慧问他下一步该怎么做的时候，觉新便建议他按照高老太爷说的去做，言外之意就是说自己什么忙也帮不上，译者添加了“**อย่างจหนักุญญา (yang chon panya)**”意思是“没办法”的意思，更加形象地体现了觉新的性格特征。

(4) 补充译本的语言结构，读者阅读更觉流畅。

例4

原本 : “我想到演戏的事情，我就紧张”。
译本 : **หมุ่นี้ผมคิดถึงเรื่องแสดงละครที่ไร ก็รู้สึกตึงเครียดไปหมด**

觉慧正在背诵自己饰演角色的剧本，很担心演出效果不尽人意，回家的路上便向哥哥诉说自己的忧虑。中文原本中并没有表达时间的词语，而为了使文章内容和故事情节更加完整，译者添加了时间词语“**หมุ่นี้...ที่ไร (muni...thirai)**”，使觉慧的心情更富有立体感。

按照中文原本可直译作“**ผมนึกถึงเรื่องการแสดง ผมก็ตึงเครียด (phom nuek thueng rueang kansa-daeng phom ko tuengkhrat)**”，但此句话的句式结构并不完整，需添加成分补充说明，因此译者便添加了时间词语，形象地体现了觉慧担忧的心情。

3.2.2 省略之法

删除多余的部分，使句子结构更加紧凑。

例 1

原本 : 她的哭声止了。**她还在抽泣**。最后她连抽泣也止住了。
译本 : **เสียงร้องไห้ของหล่อนหยุดไปแล้ว และหยุดสะอื้นไปในที่สุด**

鸣凤跪地恳求周氏不要送她去冯家做姨太太，泣不成声，而周氏自己也无法违背高老太爷的命令，事已至此鸣凤只得抑制住自己的悲伤，渐渐停止了哭泣。此段内容描写了鸣凤内心的悲伤，从泣不成声到停止哭泣，到最后连抽泣都止住了。第二和第三分句描写鸣凤的抽泣，作者意在表明鸣凤伤心的程度在一点点减弱，但若按照原本直译会使文章内容繁复冗长，因此译者按照泰语的表达习惯省略了第二分句，在不歪曲作者本意的基础上使内容更加简洁。此外译本中还用“**และ...ไปในที่สุด (lae...pai nai thi sut)**”这个连词来表示层层递进的结构。

3.2.3 修改之法

笔者发现这样的表达方式出现最多，例子可以分为如下：

(1) 为了符合泰国的习俗与信仰。

例 1

原本 : “鸣凤，什么客？”觉慧也踏上了石阶站在门槛上问。
译本 : “หมิงฝ่งแขกที่ไหนกัน?”เจี๋ยฮ่วยถามเมื่อก้าวขึ้นบันไดหินไปยืนอยู่ที่
หน้าธรณีประตู

按照中文原本可译为“ยืนถามบนธรณีประตู (yuen tham bon thorani pratu)”但泰国人相信门槛里有神明庇佑，一般不会去踩踏，因此译者将内容改为“站在门槛前 ยืนอยู่หน้าธรณีประตู (yuen yu na thorani pratu)”符合泰国人的信仰和风俗习惯。

(2) 修改以后，意思有误，不符合原本的意思。

例 2

原本 : 我素来在梦里很容易惊醒。
译本 : แต่ไหนแต่ไรมาผมเป็นคนนอนไว

此处情景发生在夜晚打仗的时候，觉民房间的方向响起了枪声，周氏担心不已，让鸣凤去看看发生了什么事，鸣凤看到房门紧闭，这才放心觉民的安全，第二天早上周氏把前一晚发生的事讲给觉民听。

例句引自觉民的一句答话，在泰文译本中改译为“เป็นคนนอนไว (pen khon non wai)”相当于汉语的“早睡”，而实际的中文意思是“容易惊醒 เป็นคนตื่นง่าย (pen khon tuen ngai)”，译句应按照中文的意思来做调整，才能更加符合语境。

(3) 修改以后，译本的结构有问题

例 3

原本 : 大雨就要来了。
译本 : ฝนจะตกใหญ่แล้ว

觉民和觉慧去看高家的一所房子，房子的主人是他的叔叔克定，正当他们看房子时，便有一滴雨滴了下来。二人怕雨越下越大，赶忙迈着大步往回跑，最后雨还是倾盆而下。

中文原本中“大雨就要来了”这句话的意思是说“ฝนกำลังจะตกหนักแล้ว (fon kamlang cha tok nak laeo)”，而中文原本中的语序是“ฝนจะตกใหญ่แล้ว (fon cha tok yai laeo)”。学者认为译者不应重置句子顺序，而应该按照原本重新翻译为“ฝนกำลังจะตกหนักแล้ว (fon kamlang cha tok nak laeo)”，读起来更显流畅优美。

(4) 用修辞手法或语言特点的修改之法，以创造读者的想象力。

例 4

原本 : 端公把爷爷吓成了那个样子。

译本 : ไ้หมอผีนั้นมันทำให้คุณปู่ตกใจกลัวจนแทบสิ้นสติไปแล้ว

高老太爷病重，家中的长辈们一致认为要找法师作法祛除家中的不祥之物，让爷爷早日康复，没想到法师装神弄鬼地作法却使高老太爷十分惊恐，非但没有使病情好转，反而比以前更加严重了。

中文原本中的“那个样子”意思是“ลักษณะอย่างนั้น (laksana yangnan)”或者“แบบนั้น (baepnan)”，按照中文原本可译为“ไ้หมอผีมันทำให้คุณปู่ตกใจกลัวจนกลายเป็นอย่างนั้น (ai mophi man tham hai khunpu tokchai klua **chon klai pen yang Nan**)”，但译者认为直译出的意思并不确切，缺乏文韵，因此便换用“แทบสิ้นสติ (thaep sin sati)”来诠释高老太爷受到惊吓后的病情。

(5) 译者脱离原本的句子结构表达出来。

例 5

原本 : 经过几次的要求，居然都得到了母亲的许可。

译本 : แต่กว่าจะได้รับอนุญาตจากมารดาสมความตั้งใจก็ต้องขอร้องอ้อนวอนกันหลายต่อหลายครั้ง

琴和淑贞在湖上泛舟游玩，聊起了去学堂念书的事，淑贞告诉琴她是如何百般央求，母亲才同意她去学堂念书。按照中文原本直译为“ขอร้องอ้อนวอนกันหลายต่อ หลายครั้งในที่สุดก็ได้รับอนุญาตจากมารดา (khorong onwon kan lai to lai khrang nai thisut ko dai rap anuyat chak manda)”，但在泰文译本中却将句子成分前后倒置。上述句子是因果关系，泰文中只需选用合适的连词，便可根据语境需要将原因或结果位置颠倒。

中文原本中作者用副词“居然”对最后一句话作了强调，意思是“出乎意料、竟然”。泰文还用“**แต่กว่า...ก็ต้อง (taekwa...kotong)**”这个连词，说明了淑贞是如何百般央求才能够得到母亲的同意。此外，“**แต่กว่า...ก็ต้อง (taekwa...kotong)**”还是一个口语化的连词，适用于琴和淑贞这两姐妹之间的对话。

另有值得注意的一点——中文句式通常是“方式”在前“动词”在后，例如，“用电脑打字”，翻译成泰文就是“พิมพ์งานโดยใช้คอมพิวเตอร์ (phim ngan doi chai khomphotoe)”或者“ใช้คอมพิวเตอร์พิมพ์งาน (chai khomphotoe phim ngan)”，但中文的句式并不能像泰文那样前后倒置。此外，副词“居然”一定要放在后一句话中，来表明行为所产生的结果。

综上所述，泰文中的原因和结果都可放在句首，取决于连词的选用。在此句中，若译者想要将行为所产生的结果前置，也就是改变原来的语言结构时，就要考虑使用其他符合语境的连词，即“**แต่กว่า...ก็ต้อง (taekwa...kotong)**”，来使表达的内容符合文章中的情景、人物角色，并使语言更加流畅。

例句中可以看出译者选用适合的连词，在维持上下文文意的基础上改变了原先的句式结构，摒弃照搬的方法，在忠实原本的基础上灵活表达文意，这正是翻译的艺术水准之所在。

(6) 译者脱离原本的意思，是为了符合泰语的说法。

例 6

原本：那般男客人**真不害羞**，总是点些污眼睛的戏。

译本：แขกผู้ชายพวกนั้น**หน้าด้านจริง ๆ** ชอบดูแต่จ๊วที่เป็นเสียดแก่ลูก
ตา

高家给高老太爷举办寿宴，邀请的都是一些有社会声望的宾客，准备的京剧节目中尽是些漂亮的女演员，但节目的内容却低俗不堪，有相当多的肢体接触，很受在座男宾客的欢迎。但家中的年轻女性和女佣人们接受不了，便脱身离开，尤其是淑英，不但留露出对节目的厌恶，还指责那些男宾不知羞耻。

在中文原本中作者用了“真不害羞”这个词，直译为“**หน้าไม่อายจริง ๆ (na mai ai ching ching)**”，但译者却改译为泰文中的一句俗语“**หน้าด้านจริง ๆ (na dan ching ching)**”相当于“脸皮厚”，使得指责的语气更为强烈，更能体现人物的思想感情。

3.2.4 直接表达“句子”的意思

这个题目译者把词句或句子结构直接地表达出来，影响读者的感受，觉得语言或结构不够美，例子如下：

例 1

原本 : 那天在新发祥我避开了你。
译本 : วันก่อนที่ชินฟ้าเสียงฉันเลี่ยงหนีพี่

引自觉新和梅之间的对话，梅说自己在新发祥躲着觉新是因为不想回忆起令人伤心的往事。

这句话是完全按照中文的句式结构和用词进行的翻译，如果按照泰文的句式结构 则应译为 “วันก่อนที่ฉันหลบหน้าพี่ที่ชินฟ้าเสียง (wan kon thi chan lop na phi thi Sin Fa Siang)” 是汉语的“那天我避开了你在辛发祥”。

3.3 成语的表达方法

3.3.1 汉泰成语的结构与意思相同的表达方法

例 1

原本 : 刮着这样的风，打伞很吃力。
译本 : ลมพัดแรงยั้งใจ ทางร่มเดินมันกินแรงเหลือเกิน

引自觉民和觉慧之间的对话——两人在狂风暴雪中撑伞回家途中觉民让弟弟把伞合上，因为撑伞行走会更加吃力，中文的“吃力”为动宾短语，相当于泰文的“กินแรง (kinraeng)”意思是“占便宜”、“费劲”。“吃力”与泰语中的“กินแรง (kinraeng)”意思相近，唯一的区别在于，中文的“吃力”并不包含“占便宜”这层意思，在上述语境中，不论是中文还是泰文都表达了同一个意思，那就是“疲惫”或者“费劲”。

原本中的“吃力”和译本中的“กินแรง (kinraeng)”都是动宾结构，意义也相同，因此可以采用直译的方式来表达。

3.3.2 汉泰成语的结构与意思相似的表达方法

例 2

原本 : 我平常相信‘有志者，事竟成’的话。
译本 : ทุกวันนี้พี่เชื่อสุภาภิตบพหนึ่งที่ว่าความพยายามอยู่ที่ไหน
ความสำเร็จอยู่ที่นั่น

按照句式结构则直译为“ผู้มีอุดมการณ์ การงานย่อมสำเร็จได้ในที่สุด (phu mi udomkan kanngan yom samret dai nai thisut)”，但译者却换做泰文中常用的一句成语“ความพยายามอยู่ที่ไหน ความสำเร็จอยู่ที่นั่น (khwamphayayam yu thinai khwamsamret yu thinan)”来表达这一意思，避免读者曲解句意。

3.3.3 有数量词的成语的表达方法

例 3

原本 : 但他自己也并不是一无所
译本 : แต่เขาเองก็มีใช้ว่าจะไม่ได้อะไรเลย

觉新和瑞钰结了婚，虽然他不是自己心爱的女人，但也算是温柔贤淑，善解人意，论长相也不比自己爱的女人差，而且瑞钰还为他生了一个儿子，想到这些，觉新就觉得自己并不是一无所，对现有的一切也还算满意。

“一无所得”中的“一”译作“หนึ่ง (nueng)”，是一个单数数目。“一无所得”按照字面意思译为“ไม่ได้แม้แต่หนึ่ง (mai dai maetae nueng)”，也许是因为泰文中找不到对应的词语，译者便没有拘泥于数字的形式，而是用解释词意的方式来进行翻译。

3.3.4 并列结构的成语的表达方法

例 4

原本 : 左思右想地挨到了天明。
译本 : นอนคิดโน่นคิดนี่อยู่บนเตียง กระสับกระส่ายไปมาจนฟ้าสว่าง

“口直心快”用表示身体部位的名词“口 (ปาก pak)”和“心 (ใจ chai)”及两个形容词“直 (ตรง trong)”和“快 (เร็ว reo)”组成。按照字面意思译为“ปากตรงใจเร็ว (pak trong chai reo)”，但若逐字分析词语的含义，便可推断出这个词是用来形容那些急性子、说话直截了当的人，在故事人物觉慧的身上就可以很明显地看到这一性格特点。译者用解释成语含义的译法，避免读者曲解词语的含义。泰语中也有类似的表述“ขวานผ่าซาก (Khwam Pha Sak)”，而学者认为译者之所以不用“ขวานผ่าซาก (Khwam Pha Sak)”这个词，也许是因为泰文只强调了“说”这一方面，而“口直心快”同时强调了“心”和“口”这两方面，因此便没有被采纳。

3.3.5 其他成语的表达方法

例 5

- 原本 : 如果你母亲要把你嫁给一个目不识丁的俗商。
译本 : ถ้าหากคุณแม่ของเธอจะให้เธอสมรสกับพ่อค้าที่มึม ๆ คนหนึ่ง

倩如和蕴华互相询问“如果被逼和自己不相爱的人结婚会怎么办”，倩如问道：“如果被迫和一个目不识丁的人结婚，你是否愿意”，按照句式结构译为“ดวงตาไม่ รู้จักคำว่า ‘丁’ (duangta mai ruchak kham wa ‘Ting’)”。 “丁”是一个很好写的字，总共只有两笔，如果有人连这个字都不会写，那就称得上是文盲了。译本里译者翻译成“ที่มึม ๆ (thuem thuem)”相当于汉语的“傻子”是一个口语化的词汇，看起来符合朋友之间对话的语境，于是译者便选用了这个词表达出成语的意思，使两人的对话更显生动。

3.4 标点符号的表达方法

笔者把问号和感叹号的表达方法进行比较，因为这两个标点符号的关系比较接近。例如：

例 1

- 原本 : 哪个高兴给人家做小老婆！
译本 : มีใครชอบแต่งไปเป็นเมียน้อยเขาที่ไหนกัน ?

鸣凤猜想自己将来会与谁结婚。作为高家的丫环，终身大事也是由家里的长辈说了算的，就算是给人当小老婆，也得听从长辈的安排。鸣凤的语气十分悲伤，说世界上没有哪个人愿意做小老婆，人人都想和自己心爱的人结婚。例句是一个不需要答案的问句，应换作感叹号更为合适，因为这句话是通过感叹的方式将自己的情绪和情感表达了出来，而问题的答案则是心照不宣的。

例 2

- 原本 : 忍不住又叫了一声：“梅！”
译本 : ออดไม่ได้ที่จะเรียกหล่อนอีก "เหมย"

眼看梅就要走到假山后面，觉新赶紧叫住了她，当梅听到觉新叫她，便转过身来开始交谈，

在泰文中，如果想要叫一个人的名字，通常会使用感叹号是文章内和人物感情更加丰富和形象，因此译本中因为怕梅从自己的视线中消失，觉新赶紧叫住了她，就应该在被叫人名字后面加一个感叹号，将句子改写成“อดไม่ได้ที่จะเรียกหล่อนอีก ‘เหมย’ ! (ot mai dai thi cha riak lon ik ‘Moei!’)”更为合适。

第四章 修辞手法的表达方法

4.1 比喻

比喻手法的表达方法可以归纳如下：

4.1.1 按照汉语的比喻结构直接表达出来。

例 1

原本	:	灯烛燃得跟白天一样地明亮。
译本	:	แสงไฟสว่างไสวราวกับกลางวัน

比喻句式结构“跟……一样”是将本体放在中间，补语放在句尾，例如句中的灯烛燃得跟白天一样地明亮。下划线词语“明亮”意思是“สว่างไสว (sawang sawai)”作白天的补语，译为“กลางวัน (klangwan)”，是句中的喻体。

在此句式结构中是对句子中的动词成分作了补语，从结构前的助词“得”可以看出，“得”字后的短语或内容对前面的动词成分作了补语，句中的动词“燃”直译为“เผาไหม้ (phaomai)”，“跟……一样”这一结构是对“เผาไหม้ (phaomai)”的样子作了补语说明。

原本中的比喻结构“跟……一样”直译作泰语是“เหมือนกับ (muean kap)”但译本中用“ราวกับ (rao kap)”这一近义词使得语言更加优美，除此之外，“ราวกับ (rao kap)”也是一个较为书面化的用语与文章语境相符。

4.1.2 通过词的本义进行比喻。

例 2

原本	:	酒令严如军令。
译本	:	คำสั่งเหล่าเข้มงวดเหมือนคำสั่งทหาร

高家的年夜饭设了两桌宴席，里面的桌子是长辈们坐的，靠外的一桌坐着晚辈，晚辈们围成一桌玩“คำสั่งเหล่า (kham sang lao)”的游戏，每个人必须根据题目接龙，犯规者要罚酒，觉慧犯了规却不肯喝酒，瑞珣却告诉他说酒令严如军令不能违背，觉慧便不得不喝下了一大口。

中文原本中的“如”译作泰语是“เหมือน (muean), ดัง (dang), ราวกับ (rao kap)”在不同的句子中表达不同的含义。

泰译本中译作考虑到是饭桌上做游戏的语境，属于非正式场合的对话，不需要描绘性的华丽语言，因此便用“เหมือน (muean)”来作为比喻词。

4.1.3 跟文化有关的比喻法

例 3

原本 : 像你这样花钱如水，坐吃山空，我问你，还有几年好花？
译本 : แก่ใช้เงินเป็นเบี้ย กลุงจนฉิบหายหมดอย่างนี้ ข้าขอถามหน่อยว่า จะใช้ไปได้สักกี่น้ำ?

原本中作者用“น้ำ (nam)”这个词作为喻体，按句式结构和含义可直译为“ใช้เงินเหมือนน้ำ (chai ngen muean nam)”。但在泰译本中却用“贝币”这个词来做比喻。

泰国是海河流域平原地区，全国各地都广泛分布着河流，并且很多府都是临海的，因此贝壳可以说是像水一样地随手可得，译者便用这一意象来表达克定花钱大手大脚。

泰译本用“เบี้ย (bia)”这个词符合泰国的社会环境、地理特征和生活方式，因为这是泰国读者熟知的事物，如果按照中文的意思和结构来翻译，会引发读者的联想，但考虑到语言的使用习惯，用“ใช้เงินเป็นเบี้ย (chai ngen pen bia)”是泰国人从古至今耳熟能详的俗语，比直译为“ใช้เงินเหมือนน้ำ (chai ngen muean nam)”更能使读者领会到文章的韵味

4.1.4 含义错误或脱离实际的比喻

例 4

原本 : 她常常责备他们，犹如母亲责备儿子。
译本 : แก่ชอบดูว่าพวกเขาเสมอ ดูดั่งมารดาดูต่าบุตรชายของตน

觉慧刚睡醒，黄妈便端着洗脸盆走进房间，喃喃自语地说着对觉民觉慧两兄弟的担心，两兄弟对她母亲般的责怪习以为常，原本中“……，犹如母亲责儿子。”这一句 式结构，学者认为应从两方面来分析：

(1) 比喻词“犹如 yóurú”意为“ดูดั่ง (dut dang)”，是较为书面化的语言，因为是用母亲来作比喻，就需体现出对母亲应有的尊重和礼貌，此处便用了“ดูดั่ง (dut dang)”这个词语来进行比喻。

(2) “……，犹如母亲责备儿子。”的结构，下划线词语“责备 zébèi”意思是“ตำหนิติเตียน (tamni titian)”，但泰译本后半中的“ดูดำ (du da)”解释为因为情绪愤怒粗言秽语进行责骂，用来比喻黄妈是不恰当的，毕竟她是为高家服务了十几年的老佣人，关怀备至，所以应换作“ตำหนิ (tamni)”更为合适。

4.2 借代

例 1

原本 : “譬如二哥，他几乎因为你的屈服就做了牺牲品。”
 译本 : “ดูอย่างพี่เจี้ยหมินชิ เขาเกือบกลายเป็นเครื่องสังเวทสูญสิ้นอนาคตของเขาไป เพราะการยอมจำนนของพี่”

译本里的“เป็น (pen)”是在借代手法常用的词语，作者将觉民比作牺牲品，说的并不是真正的物品，而是一个为了顺从别人牺牲自己意愿的人，就像觉民一样，自己的终身大事都要由别人来决定，但是他最终选择坚持自己的立场，才得以从逆境中脱身，活出了真正的自我。

4.3 拟人

拟人手法有以下的例子：

4.3.1 按照原本的拟人手法直接表达出来。

例 1

原本 : 风在空中怒吼。
 译本 : ลมคำรามอยู่ในอากาศ

“怒吼 nùhǒu”形容刮风的样子，意思是“คำราม (khamram) , แผดเสียงก้อง (phat siang kong)”对风作了拟人化修辞，而事实上风是没有嘴巴不会发出怒吼的，译者用“คำราม (khamram)”这个动词意在形容风力强劲以致在空气中发出尖锐刺耳的声响。“คำราม (khamram)”本身指的就是非常用力地发声，就像咆哮的狂风一样，译者用这样的修辞手法使读者的脑海中呈现出风暴肆虐的画面感。

4.3.2 修改拟人词之法。

例 2

原本 : 湖水吞下她的身体以后为什么还能够这样平静？
译本 : น้ำในบึงกลืนร่างหล่อนไปแล้วยังทำเป็นทองไม่รู้ร้อนได้อย่างไร
กัน

觉民见觉慧站在湖边回忆关于鸣风的过往，觉慧责骂平静的水面，握紧拳头捶向水中，想借此发泄心中的悲愤，并对觉民说他的家庭就是杀人凶手。

“湖水吞下她的身体以后为什么还能够这样平静？”这句话中的下划线词语“吞 tūn”译作“กลืน (kluen)”“还能够这样平静？”直译为“ยังเจียบสงบอยู่ได้อย่างไร (yang ngiap sa-ngop yu dai yangrai)”。

这汪湖水葬送了鸣风的生命，却像什么事都没发生过那样平静。在这个拟人句中作者将“……，还能够这样平静？”翻译成“ทองไม่รู้ร้อน (thong mai ru ron)”相当于汉语的“不在乎、不理睬”的意思来表达漠不关心的态度。而动词“กลืน (kluen)”和补充部分“ทำเป็นทองไม่รู้ร้อน (tham pen thong mai ru ron)”表达了觉慧眼睁睁的看着鸣风因封建社会的家族制度而死，他自己却无能为力，只能将鸣风的死归咎于湖水，指责湖水的冷漠无情，借此来发泄内心的悲愤。

4.4 象征

4.4.1 译本与原本的象征词的含义相同。

例 1

原本 : 人们躺下来，取下他们白天里戴的面具。
译本 : คนทั้งหลายล้มตัวลงนอน ถอดหน้ากากที่พวกเขาสวมใส่ในทิวากาล
ออก

提到“面具”这个词人们便会立刻想到遮挡面部的用具或是在表演或娱乐时使用的道具，可引申为人类的虚伪面孔。从原本中可以看出“หน้ากาก (nakak)”在中文和泰文中有着相同的引申义，例如泰文中的句子，“สวมหน้ากากเข้าหากัน (suam nakak khao ha kan)”指的是，在人面前隐藏起真实的自己，人后才显露出本来面目，像是用美丽的面具遮掩自己本来的面目，在中文语境中的意思也是一样。“取下他们白天戴的面具”的意思是，人们在白天扮演着各类角色，不论是主人也好、仆人也罢，一旦到了夜晚，人们不需要继续扮演这样的社会角色，纷纷卸下面具，回复了最初的自由与平等。“หน้ากาก (nakak)”这个象征符号在中文和泰文中意思相近，都象征人们在扮演社会角色时呈现出的各色面目。

4.4.2 修改象征词的象征手法

例 2

原本 : 你现在就要脱离苦海了。
译本 : ตอนนี้น้องก็ใกล้จะจากขุมนรกไปแล้ว

觉慧决定从家里搬出去远离旧社会，在上海开始自己的新生活，他将自己的想法告诉觉新。觉新得知弟弟要离去十分伤心，但同时也为他能离开这个没有自由的家而感到开心。

“苦海 kǔhǎi”直译作“ทะเลทุกข์ (thale-thuk)”，意为“痛苦的海洋”，常用于在对生死轮回的描述中，但作者所要表达的是在封建大家庭制度下人们的生活境况，若直译为“ทะเลทุกข์ (thale-thuk)”则不符合语境。

除此之外，对于觉慧来说，禁锢自己的思想是他最不能忍受的事，觉慧深受封建制度的毒害，失去了自己的所爱，这样的亡失感与身处地狱身心俱痛并无两样，因此便用了“ขุมนรก (khumnarok)”则更能淋漓尽致地表达出觉慧的感情。

4.5 拟声

4.5.1 拟声词的运用

例 1

原本 : 钟摆有规律地摇动，“滴答”“滴答”的声音好像就在她的心上敲打一样。
译本 : ลูกตุ้มนาฬิกาแกว่งไปมาอย่างมีจังหวะเสียง“ติกต็อก”ของมันเป็นราวกับจะตอกลงไปในหัวใจของหล่อน

钟摆声“滴答 dīdā”形容滴水声和钟表走动的声音，符合语言的使用规则，译本中译者用“ติกต็อก (tik tok)”形容模仿表针走动的声音，与“钟摆声”相匹配，此段中象声词的使用在中文和泰文中都恰到好处。

4.5.2 译本按照汉语拟声的方式表达出来。

例 2

原本 : “轰”，“哗啦”，“哗啦”，……大炮接连放了三次。
译本 : “ตูม” “ซ่า...ซ่า” ... ปืนใหญ่ดังติดต่อกันถึง 3 ครั้ง

国家正值战争时期，枪声此起彼伏，山河飘摇动荡，中文原本中的两个象声词分别是：“轰”读作 hōng 形容打雷、放炮、爆炸的声音或是很大的巨响

声，和“哗啦”读作 huāla 形容物体的撞击声或流水声。中文原本用这两个词形容爆炸声和枪声，符合中文词语的使用原则与规定。泰文译本用“ตุ้ม (tum)”和“ซ่า (sa)”模拟爆炸声，对此学者做出如下分析：

(1) “ตุ้ม (tum)”是泰文中的常见词，形容爆炸或放鞭炮的轰鸣声，因此译者在翻译时用“ตุ้ม (tum)”来形容爆炸声。

(2) 译本中的“ซ่า (sa)”是模拟爆炸声的象声词，辅音“ซ S-”为摩擦音/ซ//S/，常用于表示物体的摩擦或是渗透，例如：ซัด (sat), ซ่า (sa), กระเซ็น (krasen), กระซิบ (kra sip)等等。

泰文译本中，作者用“ซ่า (sa)”这个词形容爆炸的声音，学者认为并不十分恰当，因为按理来说“ซ่า (sa)”应该用于形容摩擦声或者水声。如沿用句首的“ตุ้ม (tum)”则更为合适。译者之所以用“ซ่า (sa)”，也许是引用了“哗啦”这个词的词意——用来形容物体碰撞的声音和流水声，而中文所说的物体碰撞的声音并没有具体指明是哪一类物体，因此爆炸声所指的的就是炸弹与地面撞击的声音，同时“哗啦”也用来形容流水的声音。因此译者便根据模仿水声这一原则，选用了“ซ่า (sa)”，这个词也就是说，译者对“哗啦”这个词的翻译是符合了它的另外一种用法。

4.6 夸张

原本：旧社会如今又从另一方面来压迫她了，仅仅在一刹那间，就可以毁坏她十几年来苦心惨淡地造成的一切。

译本：สังคมเก่ากดขี่หลอนจากอีกด้านหนึ่งเพิ่มขึ้นเพียงในชั่วพริบตาเดียวก็สามารถทำลายทุกสิ่งทุกอย่างซึ่งหลอนพยายามสร้างสมมาด้วยความลำเค็ญเป็นเวลาถึง 10 กว่าปี

中文原本中的“一刹那间”译为“ในชั่วขณะหนึ่ง (nai chua khana nueng)”作者是在说明故事人物的心情觉得时间过得非常快，译者用了“ชั่วพริบตาเดียว (chua phripta diao)”因为是泰国的一种说法，这样的表达方法能使读者领会到文章的韵味。

第五章 结论与建议

5.1 结论

本论文的研究目的是：一是研究《家》和泰译本的表达方法。二是研究《家》和泰译本的写作手法。三是分析《家》和泰译本有所不同的原因。本文的研究结果如下：

5.1.1 词句的表达方法之比较

(1) “词”的表达方法

(1.1) 按照词类的表达方法

(1.1.1) 人称代词的表达方法

笔者发现译本的人称代词的表达方法主要是要符合故事里的人物身份和情感。

(1.1.2) 专名词的表达方法

笔者发现专名词的表达方法可以分为三个要点，可以归纳如下：

(1.1.2.1) 如果是外来词，译者就按照英语的发音翻译成泰语。

(1.1.2.2) 汉语的专名词，泰语还没有规范译名，译者就把它重新修改成泰语的生词。

(1.1.2.3) 译者修改词语，是为了要符合泰语的风俗与信仰。

(1.1.3) 副词的表达方法

笔者发现对副词来说，泰译本所翻译出来还有些错误，主要原因是有的副词，它的意思与功能很多，引起译者所选的意思不太符合原本的意思。

(1.2) 添加

(1.2.1) 添加是为了帮助读者的理解。

(1.2.2) 添加以后，不符合原本的意思。

(1.3) 省略

(1.3.1) 省略以后，影响基本的意思。

(1.3.2) 省略以后，没有影响基本的意思。

(1.4) 修改

(1.4.1) 修改以后，不符合原本的意思。

(1.4.2) 采取修辞手法或语言特点来表达“词”的意思。

(1.4.3) 照泰语的说法翻译。

(1.5) 直接表达“词”的意思

这样的表达方法影响读者的感受。

(2) “句子”的表达方法

(2.1) 添加

(2.1.1) 为了读者创造想象力。

(2.1.2) 为了读者加以说明。

(2.1.3) 为了符合原本里的人物的感情与态度。

(2.1.4) 为了补充译本的语言结构。

(2.2) 省略

删除多余的部分，为了句子的紧凑。

(2.3) 修改

修改之法能产生以下的影响：

(2.3.1) 修改是为了符合泰国的习俗与信仰。

(2.3.2) 修改以后，意思有误，不符合原本的意思。

(2.3.3) 修改以后，译本的结构有问题。

(2.3.4) 采取修辞手法或语言特点的修改方法。

(2.3.5) 译者用脱离原本的句子结构的修改方法。

(2.3.6) 译者用脱离原本的意思的修改方法，是为了符合泰语的说法。

(2.4) 直接表达“句子”的意思。

这样的表达方法影响读者的感受，对读者的理解有所障碍。

(3) 成语的表达方法

(3.1) 汉泰成语的结构与意思相同的表达方法

笔者发现译者采取泰语本身的成语直接表达出来。

(3.2) 汉泰成语的结构与意思相似的表达方法

笔者发现译者采取泰语类似的成语来表达。

(3.3) 有数量词的成语

译者采用意译的方法，同时尽量照成语的本义表达出来。

(3.4) 并列结构的成语

译者把原本的成语重新调整，然后翻译成最易懂的词句，同时译者仍保持原本的意思。

(3.5) 其他的成语

译者还是重新修改，然后再翻译成最易懂的语言。

(4) 表达标点符号感叹号（！）与问号（？）的方法

笔者发现原本的句子是反问句的句型，句尾就用感叹号（！），可是泰译本如果出现表示提问的词语，句尾就用问号（？），有的句子原本表示提问，但译本修改成陈述句，含义不变，这样的情况下译本的句尾也是感叹号（！）。

5.1.2 修辞手法的表达方法之比较

本论文的修辞手法可以归纳如下：

(1) 比喻

本论文发现比喻手法有以下的比喻方式：

- (1.1) 按照汉语的比喻结构直接表达出来。
- (1.2) 通过“词”的本义进行比喻。
- (1.3) 跟文化有关的比喻方式。
- (1.4) 含义错误或脱离实际的比喻。

(2) 借代

对于“借代手法”泰语一般用“**เป็น (pen)**”或“**คือ (khue)**”来当做借代词。

(3) 拟人

- (3.1) 按照原本的拟人手法直接表达出来。
- (3.2) 译本采取修改拟人词的方式。

(4) 象征

- (4.1) 原本与译本的象征词的含义相同。
- (4.2) 修改象征词的象征手法。

(5) 拟声

- (5.1) 译本采取泰语的拟声词来形容原本的。
- (5.2) 译本按照汉语拟声规则表达意思。

(6) 夸张

笔者发现泰语与汉语的夸张手法。在结构、意义上，有相同之处。

5.2 建议

本论文专门研究《家》与泰译本的表达方法，研究汉泰版本在词语、句子、修辞手法等方面的异同以及影响翻译的因素。

相关的研究题目，研究者也可以从以下几个方面来做：

1. 把其他的现代小说，如：茅盾的《子夜》、鲁迅的《呐喊》、老舍的《骆驼祥子》等作品跟泰译本在词语或句子结构等方面做比较。

2. 研究《家》的社会或文化方面，如：作者的背景跟他的写作手法的关系、《家》的主要思想或者《家》对社会的价值等。

3. 把《家》跟其他主题思想同样的泰国小说做比较，研究中泰文学的异同。

以上的研究方向很有意思，对泰国的中国学研究会大有益处。

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายณัฐนันท์ ตียนานนท์ เกิดเมื่อวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2531 ที่จังหวัดอุบลราชธานี สำเร็จการศึกษาศิลปศาสตรบัณฑิต เกียรตินิยมอันดับหนึ่ง สาขาวิชาภาษาจีน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ในปีการศึกษา 2553 และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาจีน ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในปีการศึกษา 2554 ปัจจุบันประกอบอาชีพเป็นนักแปลอิสระ